

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Επιστήμες της Αγωγής: δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης και παιχνίδι»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ

**«Διερεύνηση απόψεων εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας και
Νηπιαγωγών σχετικά με τη συνεργατική διδασκαλία.»**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ

Κουρελά Βαΐα

1^η Επιβλέπουσα: Μαγδαληνή Βίτσου, Μέλος Εργαστηριακού Διδακτικού

Προσωπικού, Π.Τ.Π.Ε. του Π.Θ

2^η Επιβλέπουσα: Αικατερίνη Μιχαλοπούλου, Καθηγήτρια, Π.Τ.Π.Ε. του Π.Θ

3^η Επιβλέπουσα: Γκαϊνταρτζή Αναστασία, μέλος Ειδικού Επιστημονικού

Προσωπικού του Π.Θ

Βαθμός	
Ολογράφως	

ΒΟΛΟΣ 2025

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής μου εργασίας, επιθυμώ να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχαριστίες σε όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνησή της.

Πρώτα απ' όλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κυρία Μαγδαληνή Βίτσου, μέλος του Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, την πολύτιμη καθοδήγηση και την ενθάρρυνση που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας μου.

Επιπλέον, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στην κυρία Αικατερίνη Μιχαλοπούλου, Καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, η οποία υπήρξε 2η επιβλέπουσα της εργασίας μου, καθώς και στην κυρία Αναστασία Γκαϊνταρτζή, μέλος του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, που υπηρέτησε ως 3η επιβλέπουσα της παρούσας διπλωματικής.

Τέλος, θέλω να εκφράσω την βαθιά μου ευγνωμοσύνη στην οικογένειά μου, στους γονείς μου και στους φίλους μου, για την αμέριστη συμπαράσταση και υποστήριξή τους κατά τη διάρκεια αυτής της πορείας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα έρευνα εξετάζει την εφαρμογή του μοντέλου της Συνεργατικής Διδασκαλίας (ΣΔ) στην προσχολική εκπαίδευση, εστιάζοντας στις απόψεις και στις πρακτικές των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας. Στόχος ήταν να διερευνηθεί πώς εφαρμόζεται η ΣΔ στην πράξη στο ελληνικό δημόσιο νηπιαγωγείο και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την επιτυχία της.

Η μελέτη αυτή υιοθέτησε ποιοτική προσέγγιση, για τη συλλογή δεδομένων αξιοποιήθηκαν συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια ανοιχτού τύπου και επιτόπιες παρατηρήσεις. Το δείγμα αποτέλεσαν νηπιαγωγοί και εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας από δημόσια νηπιαγωγεία του Δήμου Βόλου. Στην παρούσα έρευνα εφαρμόστηκε ποιοτική ανάλυση των δεδομένων, με χρήση της θεματικής ανάλυσης με παραγωγική κατεύθυνση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, αν και η ΣΔ παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες για τη βελτίωση της διδασκαλίας, η εφαρμογή της παραμένει περιορισμένη λόγω έλλειψης χρόνου για κοινή προετοιμασία, ασάφειας στους ρόλους και ανεπαρκούς επιμόρφωσης.

Οι ρόλοι των νηπιαγωγών ποικίλλουν, από ενεργή συμμετοχή στη διδασκαλία έως παθητική παρατήρηση ή πλήρη απουσία εμπλοκής. Η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας επικεντρώνεται κυρίως σε οργανωτικά ζητήματα, ενώ ο συν-σχεδιασμός είναι περιορισμένος. Παρά τις προκλήσεις, όπου η ΣΔ εφαρμόστηκε αποτελεσματικά, παρατηρήθηκαν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα και μεγαλύτερη εμπλοκή των μαθητών.

Η έρευνα καταλήγει ότι για την ενίσχυση της ΣΔ απαιτείται θεσμοθέτηση σαφών ρόλων, περισσότερος χρόνος για συντονισμό, διοικητική υποστήριξη, καθώς και συνεχής επιμόρφωση. Παρά τις υπάρχουσες δυσκολίες, η θετική στάση των εκπαιδευτικών αναδεικνύει τη δυναμική της ΣΔ ως μια αποτελεσματική πρακτική για την υποστήριξη της πρώιμης εκπαίδευσης.

Λέξεις - κλειδιά: Συνεργατική διδασκαλία (ΣΔ), προσχολική εκπαίδευση, νηπιαγωγοί, εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας

Abstract

This current research examines the application of the model of Cooperative Teaching (CT) model in preschool education, focusing on the views and practices of kindergarten teachers and English language educators. The aim was the investigation of how CT is implemented in practice at the public kindergarten and what factors affects its success. This study has adopted a qualitative approach, utilizing interviews, questionnaires of the open type, and field observations for data collection. The sample consisted of kindergarten teachers and English language educators from public kindergartens. In this current research, qualitative analysis of the data was applied, with the use of thematic analysis with a productive orientation. The results showed that, even though CT present significant potential for the improvement of teaching, its application remains limited due to a lack of time for common preparation, vagueness of roles and inadequacy of training.

The roles of the kindergarten teachers vary, from active participation in teaching to passive observation or complete absence of involvement. The cooperation with English language educators mainly focuses on organizational issues, while co-designing lessons is limited. Despite the challenges, in case where CT was implemented effectively, better learning results were observed as well as bigger involvement on the part of students.

The research concludes that for the enhancement of CT, legislation of explicit roles is required, as well as more time coordination, administrative support and continuous training. In spite of the existing difficulties, the positive attitude of educators highlights the dynamic potential of CT as an effective practice for the support of early pre-school education.

Keywords: Cooperative Teaching (CT), preschool education, kindergarten teachers, English language educators.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	11
1.1 Η εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση	11
1.2 Η εκμάθηση της Αγγλικής γλώσσας ως ξένη γλώσσα	14
1.3 Σύγχρονες Μέθοδοι Διδασκαλίας Ξένης Γλώσσας	17
1.4 Η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	27
2.1 Συνεργατική διδασκαλία	27
2.2 Η έννοια της συνεργατικής διδασκαλίας	28
2.3 Μοντέλα συνεργατικής διδασκαλίας	30
2.4 Παράγοντες που Διαμορφώνουν τη Συνεργατική διδασκαλία	32
2.5 Τα οφέλη της Συνεργατικής Διδασκαλίας	33
2.5.1 Οφέλη για εκπαιδευτικούς	34
2.5.2 Οφέλη για μαθητές	35
2.6 Η εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	41
3.1 Ερευνητικός σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα	41

3.2 Ερευνητική μέθοδος.....	41
3.3 Ερευνητικά εργαλεία	42
3.4 Δείγμα	43
3.5 Ηθικά ζητήματα	48
3.6 Αξιοπιστία εγκυρότητα (τριγωνοποίηση)	48
3.7 Ανάλυση δεδομένων	49
Αποτελέσματα από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια των Νηπιαγωγών. ...	51
1. Κατανόηση του Μοντέλου της Συνεργατικής Διδασκαλίας.....	52
2. Περιγραφή της Εφαρμογής του Μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας	56
3. Παράγοντες που Επηρεάζουν την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας ...	58
4. Οφέλη που Προκύπτουν από την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας....	61
5. Προτάσεις Βελτίωσης για τη Συνεργατική Διδασκαλία	62
Αποτελέσματα από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας.	64
1.1 Κατανόηση του Μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας.....	65
2.2 Περιγραφή της Εφαρμογής του Μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας	68
3.3 Παράγοντες που Επηρεάζουν την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας .	70
4.4 Οφέλη που Προκύπτουν από την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας..	73
5.5 Προτάσεις Βελτίωσης για τη Συνεργατική Διδασκαλία	77
Ανάλυση δεδομένων της κλείδας παρατήρησης.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	83
5.1 Συζήτηση.....	83
5.2 Περιορισμοί της έρευνας	92
5.3 Προτάσεις προέκτασης της έρευνας	93
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	101

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εκπαίδευση στην προσχολική ηλικία αποτελεί τη βάση για τη συνολική ανάπτυξη του παιδιού και την προετοιμασία του για τις προκλήσεις ενός διαρκώς εξελισσόμενου και πολυπολιτισμικού κόσμου. Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως μια καινοτόμος πρακτική που ενισχύει την πολυγλωσσία και τη διαπολιτισμική επικοινωνία (Gkaintartzi, Kostoulas & Vitsou, 2023). Σε αυτό το πλαίσιο, η συνεργατική διδασκαλία, η οποία στηρίζεται στη συνεργασία δύο ή περισσότερων εκπαιδευτικών, προτείνεται ως αποτελεσματική προσέγγιση για την ενίσχυση της ποιότητας της διδασκαλίας και τη διαφοροποίηση των μαθησιακών εμπειριών (Cook & Friend, 1995, Murawski & Dieker, 2008).

Η παρούσα έρευνα εστιάζει στη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας και των νηπιαγωγών σχετικά με την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η μελέτη αυτή επιδιώκει να αναδείξει τα πλεονεκτήματα, τις προκλήσεις και τις δυνατότητες βελτίωσης αυτής της μεθόδου για την αποτελεσματικότερη αξιοποίησή της στο ελληνικό πλαίσιο.

Η πρωτοτυπία της έρευνας έγκειται στο ότι εστιάζει στην εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας στην ελληνική προσχολική εκπαίδευση, έναν τομέα όπου υπάρχουν περιορισμένα εμπειρικά δεδομένα. Μέσα από αυτήν την ανάλυση, η μελέτη συμβάλλει στη διαμόρφωση προτάσεων για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της συνεργασίας των εκπαιδευτικών και τη βελτίωση της ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης.

Στο **πρώτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η θεωρητική προσέγγιση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση, η αναγκαιότητα της εισαγωγής της στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και οι στρατηγικές διδασκαλίας της. Επίσης, αναφέρεται το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει στην Ελλάδα.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** αναφέρεται στο θεωρητικό πλαίσιο της Συνεργατικής Διδασκαλίας (ΣΔ). Παρουσιάζει τη σημασία της συνεργασίας στην εκπαίδευση, τις βασικές έννοιες και τα μοντέλα συνεργατικής διδασκαλίας, καθώς και τα οφέλη και τις προκλήσεις που τη συνοδεύουν. Επιπλέον, εξετάζει τη θέση της ΣΔ στην ελληνική πραγματικότητα, εστιάζοντας στις συνθήκες και τις προοπτικές της.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας. Εξηγείται ο σχεδιασμός, η επιλογή του δείγματος, τα εργαλεία συλλογής δεδομένων, τα ηθικά

ζητήματα, η αξιοπιστία και η εγκυρότητα της έρευνας. Τέλος, περιγράφεται η διαδικασία ανάλυσης.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας. Αναλύονται οι απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών σχετικά με τη ΣΔ, τους ρόλους των εκπαιδευτικών, τις προκλήσεις και τα εμπόδια που προέκυψαν, καθώς και τις προοπτικές που αναδείχθηκαν από την εφαρμογή της.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** εστιάζεται η συζήτηση των ευρημάτων, συγκρίνοντας τα δεδομένα με την διεθνούς και ελληνική βιβλιογραφία. Παρουσιάζονται συμφωνίες, αποκλίσεις, και προτείνονται πρακτικές βελτίωσης της ΣΔ στην προσχολική εκπαίδευση. Παράλληλα, αναφέρονται οι περιορισμοί της παρούσας έρευνας και προτάσεις προέκτασης της έρευνας.

Η παρούσα μελέτη φιλοδοξεί να συμβάλει στη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και στην ενίσχυση της ποιότητας της προσχολικής εκπαίδευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις σύγχρονες ανάγκες και προκλήσεις του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Η εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση

Στη σύγχρονη κοινωνία, η εκπαίδευση αντιμετωπίζει αυξανόμενες προκλήσεις, που σχετίζονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις, την πολυπολιτισμικότητα και την ανάγκη για προετοιμασία των μαθητών/τριών για έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Η έμφαση πλέον δίνεται στην καλλιέργεια δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στους/στις μαθητές/τριες να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του 21ου αιώνα, όπως η πολυγλωσσία και η διαπολιτισμική επικοινωνία (Πεντέρη, 2022). Ειδικά στην Ευρώπη, η διδασκαλία ξένων γλωσσών από νεαρή ηλικία έχει αναγνωριστεί ως κρίσιμης σημασίας, προκειμένου να προωθηθεί η έννοια του παγκόσμιου πολίτη και να ενισχυθούν οι δεξιότητες αλληλεγγύης και η εν συναίσθηση (Kersten, Rohde, Schelletter, & Steinlen, 2010). Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενθαρρύνει την εκμάθηση τουλάχιστον τριών γλωσσών κατά τη διάρκεια της σχολικής εκπαίδευσης, προάγοντας την πολυγλωσσία και τη διαπολιτισμική κατανόηση. Αυτή η προσέγγιση, αποσκοπεί στο να παρέχει σε όλα τα παιδιά την ευκαιρία να μάθουν τρεις ή περισσότερες γλώσσες σε ικανοποιητικό, λειτουργικό επίπεδο με στόχο την επαγγελματική και ακαδημαϊκή τους εξέλιξη προάγοντας παράλληλα την ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη (Kersten et al., 2010).

Η αγγλική γλώσσα είναι η διεθνής γλώσσα που μπορεί να ενώσει τους ανθρώπους, καθώς δίνει την δυνατότητα της επικοινωνίας μεταξύ των λαών (Πεντέρη, 2022). Παρ' όλα αυτά, η επιλογή των γλωσσών στην Ευρώπη, εκτός από την αγγλική γλώσσα, περιλαμβάνει ακόμη τα Ισπανικά ή Κινέζικα, μία από τις μέσης διαδεδομένες γλώσσες, όπως τα Γερμανικά ή Ρωσικά, και μία από τις λιγότερο διαδεδομένες γλώσσες, όπως τα Εσθονικά ή Δανικά (Kersten et al., 2010).

Ωστόσο, η εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθεί κάθε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήκει στη δική του δικαιοδοσία και φέρει εξ ολοκλήρου την ευθύνη για αυτήν. Ως επακόλουθο, η εκπαιδευτική πολιτική διαφέρει από χώρα σε χώρα (Kersten et al., 2010). Παρά τις διαφορές, υπάρχει γενική συναίνεση σχετικά με τους στόχους της πολυγλωσσίας, με βασικό ζήτημα το πώς θα επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι (Kersten et al., 2010). Η αγγλική γλώσσα έχει αναδειχθεί ως η «κοινή» γλώσσα παγκοσμίως, γεγονός που την καθιστά απαραίτητη σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία (Πεντέρη,

2022). Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση δεν στοχεύει στην άμεση γλωσσική κατάρτιση, αλλά αντιμετωπίζεται ολιστικά ως ένα μέσο επικοινωνίας. Τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας συχνά υποθέτουν ότι όλοι μιλούν την ίδια γλώσσα. Ωστόσο, στα σχολεία πλέον υπάρχουν παιδιά που δεν μιλούν την γλώσσα της χώρας, όπως επίσης κατάγονται από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Μέσα από την πρώτη επαφή τους με την αγγλική γλώσσα στο νηπιαγωγείο, ανοίγεται ένας νέος δρόμος επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης (Gkaintartzi, Kostoulas, Vitsou, 2023). Παράλληλα, δημιουργείται ένα περιβάλλον αποδοχής για τα παιδιά που προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά και γλωσσικά περιβάλλοντα. Αυτό επιτυγχάνεται καθώς τα παιδιά αλληλοεπιδρούν και επικοινωνούν χρησιμοποιώντας μια νέα, κοινή γλώσσα, τοποθετώντας τα όλα στο ίδιο σημείο εκκίνησης (Πεντέρη, 2022). Επιπλέον, αναδεικνύονται τα διάφορα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των διαφορετικών γλωσσών, συμβάλλοντας έτσι στην καθιέρωση της νέας γλώσσας. Αυτό ενισχύει τη διαπολιτισμική συνείδηση και εν συνείδηση, και ενθαρρύνει την εκμάθηση ξένων γλωσσών (Πεντέρη, 2022).

Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα ξεκίνησε ως πιλοτικό πρόγραμμα και στη συνέχεια επεκτάθηκε σε όλη τη χώρα (Αλεξίου, 2023). Από το σχολικό έτος 2021-2022, η αγγλική γλώσσα έχει ενταχθεί επίσημα στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου (Τεύχος Β' 3311/26.07.2021). Η εισαγωγή αυτή πραγματοποιήθηκε μετά την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής, η οποία περιλάμβανε την οργάνωση και υλοποίηση σχετικών επιμορφώσεων και υποστηρικτικών δραστηριοτήτων, καθώς και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (Τεύχος Α' 4692/12-6-2020). Η εφαρμογή του προγράμματος γίνεται με τη συνδιδασκαλία εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας και προσχολικής εκπαίδευσης. Αυτή η συνδιδασκαλία αποτελεί μια διεπιστημονική προσέγγιση, συνδυάζοντας τις ειδικότητες δύο διαφορετικών ειδικοτήτων εκπαιδευτικών που συνεργάζονται για να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν ένα μάθημα (Friend, 2014). Το νέο πρόγραμμα σπουδών προτείνει η μάθηση να έχει διερευνητικό χαρακτήρα, συνοδευόμενη από παιγνιώδεις μεθόδους. Αυτή η προσέγγιση συνιστάται επίσης για τη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας (Πεντέρη, 2022). Σύμφωνα με το ΦΕΚ 3311/Β/26-7-2021 η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας πραγματοποιείται δυο φορές την εβδομάδα, με συνολική διάρκεια δύο διδακτικές ώρες και συγκεκριμένα υλοποιούνται τις διδακτικές ώρες που προορίζονται για τις «Οργανωμένες Δραστηριότητες και

Διερευνήσεις βάσει του ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ» στο ημερήσιο πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου. Στις καθορισμένες ώρες, οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής Φιλολογίας βρίσκονται στις τάξεις του πρωινού τμήματος, πάντα συνοδευόμενοι από τον/την νηπιαγωγό. Οι δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν είναι αποτέλεσμα συνεργασίας των δύο εκπαιδευτικών (ΠΕ06 & ΠΕ60), λαμβάνοντας υπόψη τις θεματικές προσεγγίσεις της εκάστοτε περιόδου και το ημερήσιο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου. Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας ενισχύει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, με στόχο την γλωσσική και συνολική ανάπτυξη των μαθητών.

Παράλληλα, προάγεται η πολυγλωσσική επίγνωση, η διαπολιτισμική επικοινωνία και η διαμόρφωση της ταυτότητας του ενεργού πολίτη σε μια σύγχρονη πολυπολιτισμική κοινωνία. Συγκεκριμένα, η ενσωμάτωση της αγγλικής γλώσσας στο πρόγραμμα σπουδών υποστηρίζεται από τις αρχές και τη φιλοσοφία του νηπιαγωγείου, οι οποίες περιλαμβάνουν διαθεματικές προσεγγίσεις και μάθηση μέσω του παιχνιδιού (ΦΕΚ 3311/Β/26-7-2021). Οι δραστηριότητες στα αγγλικά δεν περιορίζονται μόνο στη γλωσσική διδασκαλία, αλλά επεκτείνονται σε ευρύτερες εκπαιδευτικές εμπειρίες που συνδυάζουν διάφορα γνωστικά αντικείμενα και προάγουν τη δημιουργική σκέψη, τη συνεργασία και την κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών. Μέσα από διαδραστικά παιχνίδια και ποικίλες δραστηριότητες, οι μαθητές/τριες αναπτύσσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες με φυσικό και ευχάριστο τρόπο, ενισχύοντας ταυτόχρονα την αυτοπεποίθηση και την κοινωνική τους συναίσθηση.

Επιπρόσθετα, στηρίζεται στην αρμονική συνεργασία και σχέση ανάμεσα στις δυο ειδικότητες. Σύμφωνα με το ΦΕΚ, για την επιτυχή εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στα νηπιαγωγεία, είναι απαραίτητη η ειδική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας (ΠΕ06) για τη διδασκαλία σε προσχολική ηλικία, καθώς και των Νηπιαγωγών (ΠΕ60) για την εφαρμογή του προγράμματος. Συγκεκριμένα, ο σκοπός της επιμόρφωσης είναι ο σχεδιασμός κατάλληλων εκπαιδευτικών υλικών και μέσω των προσαρμοσμένων στην ηλικιακή ομάδα, καθώς και στην δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας ανάμεσα στις δυο ειδικότητες. Η συνεργασία των δυο κλάδων ΠΕ06 και ΠΕ60 είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, το οποίο οργανώνεται με βάση τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών. Από τον Σεπτέμβριο του 2021, προβλέπεται υποχρεωτική εκπαίδευση για τους αρμόδιους Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου (Σ.Ε.Ε.) και τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής και Νηπιαγωγών. Μετά από την

συγκεκριμένη κατάρτιση οι εκπαιδευτικοί των δυο ειδικοτήτων θα είναι ικανοί να κατανοήσουν τη σημασία της εισαγωγής της αγγλικής γλώσσας στα νηπιαγωγεία, και να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη συνεργατικών πλαισίων για τον σχεδιασμό δημιουργικών δραστηριοτήτων, καθώς και στην εφαρμογή της μεθοδολογίας που συνδέει τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά των παιδιών με τη διαδικασία μάθησης. Κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης, οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας (ΠΕ06) παρακολουθούν τις τάξεις για να εξοικειωθούν με τα παιδιά και το περιβάλλον του νηπιαγωγείου, ενώ οι Νηπιαγωγοί (ΠΕ60) ενημερώνουν τους γονείς και προετοιμάζουν τα παιδιά. Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας και των Νηπιαγωγών υποστηρίζεται ενεργά από τη σχολική κοινότητα και τη διεύθυνση του σχολείου.

1.2 Η εκμάθηση της Αγγλικής γλώσσας ως ξένη γλώσσα

Η Αγγλική γλώσσα έχει εδραιωθεί ως η βασική γλώσσα διεθνούς επικοινωνίας, καθώς και ως η γλώσσα των επιχειρήσεων, της επιστήμης και της τεχνολογίας. Η εκμάθησή της ως ξένη γλώσσα αποτελεί πλέον βασική δεξιότητα για εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο, καθώς προσφέρει πρόσβαση σε ένα ευρύ φάσμα επαγγελματικών και ακαδημαϊκών ευκαιριών. Η γνώση της Αγγλικής γλώσσας αυξάνει την επικοινωνία και τη συνεργασία με άτομα από διαφορετικούς πολιτισμούς και χώρες. Η διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένη γλώσσα δεν περιορίζεται μόνο στη γλωσσική επάρκεια, αλλά και στην ανάπτυξη διαπολιτισμικής κατανόησης, καθιστώντας την έναν σημαντικό πυλώνα της σύγχρονης εκπαίδευσης (Πεντέρη, 2022, Gkaintartzi, Kostoulas, & Vitsou, 2023).

Η θεωρία του Krashen (2009), Five Hypotheses παρέχει ένα πλαίσιο για την εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας, βασισμένη σε πέντε κεντρικές υποθέσεις: Η πρώτη υπόθεση είναι η διαφορά μεταξύ μάθησης και κατάκτησης. Ο Krashen διακρίνει τη φυσική κατάκτηση της γλώσσας από τη συνειδητή μάθηση. Η κατάκτηση αφορά την αυθόρμητη, φυσική διαδικασία με την οποία οι άνθρωποι «αφομοιώνουν» μια γλώσσα, όπως τα παιδιά μαθαίνουν τη μητρική τους. Η μάθηση, αντίθετα, είναι μια συνειδητή διαδικασία που περιλαμβάνει την εκμάθηση κανόνων και δομών μέσω διδασκαλίας και μελέτης. Ο Krashen υποστηρίζει ότι η πραγματική γλωσσική ανάπτυξη επιτυγχάνεται

κυρίως μέσω της κατάκτησης, δηλαδή μέσω της έκθεσης σε αυθεντικά περιβάλλοντα επικοινωνίας (Krashen, 2009).

Η δεύτερη υπόθεση είναι η θεωρία της φυσικής σειράς. Η γλωσσική μάθηση ακολουθεί μια φυσική πορεία, κατά την οποία ορισμένα γλωσσικά στοιχεία κατακτούνται νωρίτερα από άλλα, ανεξάρτητα από τον τρόπο που διδάσκονται. Για παράδειγμα, απλές γλωσσικές δομές όπως τα βασικά ρήματα κατακτούνται πρώτα, ενώ πιο σύνθετες, όπως η σύνταξη, έρχονται αργότερα. Η διαδικασία αυτή συμβαίνει φυσικά, και δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τη μέθοδο διδασκαλίας (Krashen, 2009).

Η τρίτη υπόθεση είναι η θεωρία της κατανοητής εισόδου (Input Hypothesis), η οποία είναι από τις πιο σημαντικές συνεισφορές του Krashen. Σύμφωνα με αυτήν την υπόθεση, η γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών/τριών προχωρά όταν εκτίθενται σε κατανοητά γλωσσικά ερεθίσματα (input) που είναι λίγο πιο προχωρημένα από το επίπεδό τους. Αυτό συμβολίζεται με το $i+1$, όπου το "i" αντιπροσωπεύει το επίπεδο του μαθητή και το "+1" αποτελεί μια μικρή πρόκληση που οδηγεί στην περαιτέρω ανάπτυξη. Ένα μαθησιακό περιβάλλον πρέπει να παρέχει κατανοητά αλλά προκλητικά ερεθίσματα που σχετίζονται με τις γνώσεις του/της μαθητή/τριας (Krashen, 2009).

Η τέταρτη υπόθεση είναι το συναισθηματικό φίλτρο (Affective Filter Hypothesis). Τα συναισθήματα, όπως το άγχος, ο φόβος και η ανασφάλεια, μπορούν να εμποδίσουν τη γλωσσική μάθηση. Όταν οι μαθητές/τριες νιώθουν άγχος ή ανασφάλεια, το «συναισθηματικό φίλτρο» ανεβαίνει και εμποδίζει την απορρόφηση των γλωσσικών ερεθισμάτων. Αντίθετα, σε περιβάλλοντα χαμηλού άγχους, οι μαθητές/τριες μπορούν να αφομοιώσουν τη γλώσσα πιο αποτελεσματικά. Ένα ασφαλές και χαλαρό μαθησιακό περιβάλλον είναι απαραίτητο για την επιτυχημένη εκμάθηση μιας γλώσσας (Krashen, 2009). Η πέμπτη υπόθεση είναι η υπόθεση της παρακολούθησης (Monitor Hypothesis). Αυτή η υπόθεση εξηγεί πώς η συνειδητή γνώση των κανόνων της γλώσσας χρησιμοποιείται κυρίως για την αυτοδιόρθωση. Η μάθηση λειτουργεί ως εσωτερικός μηχανισμός παρακολούθησης που επιτρέπει στους/στις μαθητές/τριες να διορθώνουν τον εαυτό τους, ιδίως σε καταστάσεις που απαιτούν ακρίβεια, όπως ο γραπτός λόγος. Ωστόσο, όταν αυτός ο μηχανισμός παρακολούθησης υπερλειτουργεί, μπορεί να αναστείλει την αυθόρμητη χρήση της γλώσσας (Krashen, 2009).

Συνολικά, η θεωρία του Krashen υποστηρίζει ότι η μάθηση μιας γλώσσας είναι πιο αποτελεσματική όταν οι μαθητές/τριες εκτίθενται σε κατανοητά γλωσσικά ερεθίσματα

σε περιβάλλοντα χαμηλού άγχους. Η πραγματική γλωσσική κατάκτηση συμβαίνει μέσω της αυθεντικής επικοινωνίας και όχι μόνο μέσω συνειδητής εκμάθησης κανόνων. Εκτός από τις αρχές που ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα κατακτάται μέσω της έκθεσης σε κατανοητά ερεθίσματα, ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τη γλωσσική εκμάθηση είναι το κίνητρο και τα συναισθήματα των μαθητών (Huang, 2021, Harmer, 2001). Η συναισθηματική κατάσταση και η εσωτερική τους κινητοποίηση μπορούν να διαμορφώσουν την αποτελεσματικότητα της μάθησης, ενισχύοντας ή παρεμποδίζοντας την πρόοδο (Huang, 2021, Harmer, 2001).

Το κίνητρο είναι θεμελιώδες για τη διαδικασία μάθησης. Σύμφωνα με τους Williams και Burden, το κίνητρο δημιουργεί μια νοητική εγρήγορση, η οποία οδηγεί τον/την μαθητή/τρια στη λήψη απόφασης για δράση και στην καταβολή συστηματικής προσπάθειας (Harmer, 2001). Τα συναισθήματα, όπως και το κίνητρο, επηρεάζουν επίσης τη γλωσσική μάθηση. Θετικά συναισθήματα, όπως η χαρά και η άνεση, συνήθως προάγουν τη μάθηση, ενώ αρνητικά συναισθήματα, όπως το άγχος, μπορεί να την εμποδίζουν (Huang, 2021). Αυτή η άποψη συμφωνεί με την τέταρτη υπόθεση της θεωρίας του Krashen. Για να επιτευχθεί βέλτιστη απόδοση, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να καλλιεργούν θετικά συναισθήματα και να διαχειρίζονται τα αρνητικά, διασφαλίζοντας μια συναισθηματική ισορροπία στην τάξη (Huang, 2021). Οι σχεδιαστές/τριες εκπαιδευτικών προγραμμάτων καλούνται να ενσωματώνουν μεθόδους που προάγουν τη συναισθηματική ευημερία των μαθητών/τριών και την αίσθηση ελέγχου (Huang, 2021).

Τέλος, οι Edelenbos, Johnstone και Kubanek (2006) υποστηρίζουν ότι η πρόωπη εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη γνωστική ανάπτυξη και την προσωπικότητα των μαθητών/τριών, προάγοντας την εξοικείωση με διαφορετικές αξίες και πολιτισμούς.

Η εκμάθηση της Αγγλικής γλώσσας ως ξένη γλώσσα δεν περιορίζεται μόνο στη γλωσσική ικανότητα, αλλά ενσωματώνει επίσης τη διαπολιτισμική κατανόηση και τη συναισθηματική ευημερία των μαθητών/τριών. Η θεωρία του Krashen (2009) τονίζει τη σημασία της κατανοητής εισόδου και του χαμηλού συναισθηματικού φίλτρου για την αποτελεσματική γλωσσική μάθηση. Παράλληλα, έρευνες υπογραμμίζουν ότι το κίνητρο και τα θετικά συναισθήματα είναι καθοριστικοί παράγοντες που προάγουν την επιτυχία στη γλωσσική εκμάθηση (Huang, 2021, Harmer, 2001). Έτσι, η επιτυχημένη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένη γλώσσα απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση που

ενσωματώνει τόσο τη γνωστική όσο και τη συναισθηματική διάσταση της μάθησης (Gkaintartzi, Kostoulas, & Vitsou, 2023).

1.3 Σύγχρονες Μέθοδοι Διδασκαλίας Ξένης Γλώσσας

Οι μέθοδοι διδασκαλίας της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας συνεχίζουν να εξελίσσονται, με έμφαση σε σύγχρονες προσεγγίσεις που εστιάζουν στην επικοινωνία και την αυθεντική γλωσσική εμπειρία. Σύμφωνα με τον Cummins (2008), οι εκπαιδευτικές προσεγγίσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την αλληλεπίδραση μεταξύ των Βασικών Διαπροσωπικών Επικοινωνιακών Δεξιοτήτων (BICS) και των Γνωστικών Ακαδημαϊκών Γλωσσικών Δεξιοτήτων (CALP). Ο Cummins τονίζει ότι η γλωσσική επάρκεια είναι απαραίτητη τόσο για την κοινωνική αλληλεπίδραση όσο και για την ακαδημαϊκή επιτυχία, και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να βοηθούν τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν και τις δύο αυτές δεξιότητες.

Η εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας στηρίζεται σε ένα γενικό πλαίσιο αρχών που επικεντρώνεται σε βασικά σημεία. Πρώτον, η γλωσσική διδασκαλία είναι πιο αποδοτική όταν οι μαθητές/τριες εκτίθενται σε πραγματικές συνθήκες επικοινωνίας και σε γλωσσικά ερεθίσματα που μπορούν να κατανοήσουν και βρίσκουν ενδιαφέροντα (Ζάγκα, 2024). Επιπλέον, όταν η γλωσσική μάθηση συνδυάζεται με τη διδασκαλία άλλων μαθημάτων, είναι πιο αποτελεσματική από το να διδάσκεται ως μεμονωμένο μάθημα. Για παράδειγμα, στη διδασκαλία μιας ξένης γλώσσας, το υλικό από μαθήματα όπως τα Μαθηματικά ή η Φυσική μπορεί να βοηθήσει τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν δεξιότητες όπως η περιγραφή, η διατύπωση υποθέσεων ή η ερμηνεία δεδομένων (Ζάγκα, 2024). Σύμφωνα με την Ζάγκα (2024) είναι επίσης σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των αλλόγλωσσων μαθητών, οι οποίοι εκτός από τη γλώσσα χρειάζονται και τρόπους πρόσβασης στο περιεχόμενο των άλλων σχολικών μαθημάτων. Η διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας πρέπει να ενισχύει τόσο τις επικοινωνιακές δεξιότητες των μαθητών/τριών όσο και τις ακαδημαϊκές, για να μπορούν να τη χρησιμοποιούν ως εργαλείο μάθησης. Τέλος, στόχος της διδασκαλίας είναι να καλλιεργήσει αυτόνομους μαθητές/τριες, που θα είναι ικανοί να αποκτούν και να μεταφέρουν τη γνώση από διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα (Ζάγκα 2024).

Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας επικεντρώνονται στην Επικοινωνιακή Προσέγγιση και στη Δραστηριοκεντρική Μέθοδο (Task-Based Approach) (Ματθαιουδάκη, 2024). Στην

Επικοινωνιακή Προσέγγιση, οι μαθητές/τριες διδάσκονται να προσαρμόζουν τη χρήση της γλώσσας ανάλογα με την περίπτωση, δηλαδή να μην επικεντρώνονται μόνο σε γραμματικούς κανόνες αλλά να χρησιμοποιούν τη γλώσσα λειτουργικά, σύμφωνα με το πλαίσιο. Όπως σημειώνει ο Cummins (2008), η ανάπτυξη αυτής της γλωσσικής ευελιξίας είναι θεμελιώδης για την πλήρη κατανόηση και χρήση της γλώσσας.

Η Δραστηριοκεντρική Μέθοδος (ΔΜ), σύμφωνα με την Willis (1996), βασίζεται στην ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών μέσω πρακτικών καταστάσεων. Οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν τη χρήση της γλώσσας σε ρεαλιστικά σενάρια και βοηθούν τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες μέσω της συμμετοχής σε ομαδικά έργα και στην επίλυση προβλημάτων. Αυτή η μέθοδος ενισχύει τη γλωσσική αυτονομία των μαθητών/τριών και προωθεί τη μάθηση με έμφαση στην εφαρμογή της γλώσσας, παρά στην απομνημόνευση γλωσσικών κανόνων. Οι Ellis και Shintani (2014) υποστηρίζουν ότι οι δραστηριότητες της ΔΜ προσφέρουν ευκαιρίες για την ενεργή εμπλοκή των μαθητών/τριών στη μάθηση, επιτρέποντάς τους να αναπτύξουν γλωσσικές δεξιότητες μέσα από πρακτική χρήση.

Η πολιτισμική διάσταση της γλωσσικής μάθησης είναι επίσης κρίσιμη. Σύμφωνα με τον Byram (2021), η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής κατανόησης πρέπει να ενσωματώνεται στις γλωσσικές προσεγγίσεις, ώστε οι μαθητές/τριες να μπορούν να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα. Αυτό προάγει την ανεκτικότητα και τη συνεργασία μεταξύ μαθητών/τριών από διαφορετικές πολιτισμικές κοινότητες.

Συνοψίζοντας, η εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας ως ξένης γλώσσας αποτελεί μια αναπόσπαστη δεξιότητα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, όπου η επικοινωνία και η διαπολιτισμική συνεργασία είναι πιο σημαντικές από ποτέ. Οι σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας, όπως η Επικοινωνιακή Προσέγγιση και η Δραστηριοκεντρική Μέθοδος (Task-Based Approach), βοηθούν τους/τις μαθητές/τριες να αναπτύξουν δεξιότητες που υπερβαίνουν την απλή γλωσσική επάρκεια. Η Αγγλική, ως η γλώσσα της παγκόσμιας επιχειρηματικής, επιστημονικής και τεχνολογικής κοινότητας, προσφέρει στους/στις μαθητές/τριες σημαντικά ακαδημαϊκά και επαγγελματικά εφόδια, ενισχύοντας τη συμμετοχή τους στο παγκόσμιο περιβάλλον του 21ου αιώνα (Πεντέρη, 2022).

1.4 Η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση

Η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση αποτελεί ένα ζωτικό κομμάτι της σύγχρονης εκπαίδευσης, που αναγνωρίζει τη σημασία της πρώιμης γλωσσικής μάθησης. Κατά την προσχολική ηλικία, τα παιδιά βρίσκονται σε μια κρίσιμη φάση της γλωσσικής και γνωστικής τους ανάπτυξης, γεγονός που καθιστά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, όπως η Αγγλική, ιδιαίτερα αποτελεσματική (Kersten et al., 2010). Η προσέγγιση στη διδασκαλία βασίζεται σε διαδραστικές και παιγνιώδεις μεθόδους που συμβαδίζουν με τις φυσικές μαθησιακές διαδικασίες των παιδιών, όπου βοηθούν στη διατήρηση της προσοχής των παιδιών, τα οποία έχουν μικρά διαστήματα συγκέντρωσης (Uysala & Yavuz, 2015). Μέσα από παιχνίδια, τραγούδια και αφήγηση, η Αγγλική γλώσσα γίνεται μέρος της καθημερινής ζωής των παιδιών, καλλιεργώντας τις γλωσσικές τους δεξιότητες με ευχάριστο και αβίαστο τρόπο (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014, Uysala & Yavuz, 2015). Σύμφωνα με τον Davis (2017), ο οποίος διεξήγαγε τρεις μελέτες σε παιδιά ηλικίας πέντε ετών και μικρότερα, η χρήση τραγουδιών ως εργαλείο διδασκαλίας στα νηπιαγωγεία συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση του λεξιλογίου των παιδιών και τα βοηθά να συνδέσουν τη γλώσσα με την πραγματική ζωή (Alexiou, 2020). Οπότε, τα τραγούδια βοηθούν τα παιδιά να συνδέσουν τη γλώσσα με καθημερινές, πραγματικές καταστάσεις, ενισχύοντας έτσι τη μάθησή τους μέσα από εμπειρίες που μπορούν να κατανοήσουν και να αναγνωρίσουν. Παράλληλα η χρήση χειροπιαστών αντικειμένων, όπως εικόνες και αντικείμενα, βοηθά τα παιδιά να κατανοούν και να αφομοιώνουν τη γλώσσα πιο αποτελεσματικά (Uysala & Yavuz, 2015). Σε αυτό το πλαίσιο, ο/η εκπαιδευτικός διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο, δημιουργώντας ευκαιρίες για τα παιδιά να διευρύνουν και να εμβαθύνουν τη βιωματική τους γνώση. Παρέχοντας ποικίλες, στοχευμένες εμπειρίες και ενθαρρύνοντας την αναπαράσταση των εμπειριών με διαφορετικούς τρόπους, τα βοηθά να κατακτήσουν τη γνώση με ουσιαστικό και βιωματικό τρόπο (Μιχαλοπούλου & Χιωτάκη, 2001). Επιπλέον, η πρώιμη επαφή με την Αγγλική γλώσσα συμβάλλει στην ανάπτυξη της πολυγλωσσικής ικανότητας και της διαπολιτισμικής ευαισθησίας, προετοιμάζοντας τα παιδιά για έναν κόσμο όπου η επικοινωνία και η κατανόηση μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών είναι πιο σημαντικές από ποτέ (Gkaintartzi, Kostoulas, & Vitsou, 2023). Επίσης, βελτιώνει την γλωσσική επίγνωση της μητρικής γλώσσας. Συγκεκριμένα, καθώς τα παιδιά μαθαίνουν την ξένη γλώσσα, ενισχύεται η ακουστική τους ικανότητα

και η προσοχή και στη μητρική γλώσσα. Επίσης, αξιοποιούν τους γλωσσικούς μηχανισμούς και τις δεξιότητες που ανέπτυξαν στην ελληνική για να αλληλεπιδρούν στην αγγλική. Αυτό οδηγεί στην παράλληλη γλωσσική ανάπτυξη και στις δύο γλώσσες, ενώ βελτιώνονται και οι μαθηματικές τους δεξιότητες (Alexiou, 2020). Η εκμάθηση της ξένης γλώσσας στην προσχολική ηλικία είναι εστιασμένη στο νόημα και όχι στην διδασκαλία κανόνων γραμματικής (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014). Ενσωματώνεται η διδασκαλία ξένων γλωσσών μέσω της μεθόδου της εμβάπτισης, όπου η γλώσσα δεν διδάσκεται ως ξεχωριστό μάθημα, αλλά χρησιμοποιείται ως μέσο επικοινωνίας σε όλες τις καθημερινές δραστηριότητες. Σε αυτό το περιβάλλον, τα παιδιά εκτίθενται στη ξένη γλώσσα μέσα από παιχνίδια, τραγούδια, ιστορίες και άλλες δραστηριότητες που προάγουν τη φυσική και αυθόρμητη χρήση της γλώσσας. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει στα παιδιά να αναπτύξουν γλωσσικές δεξιότητες με φυσικό τρόπο, όπως ακριβώς μαθαίνουν και τη μητρική τους γλώσσα, ενισχύοντας την κατανόηση και την προφορική επικοινωνία μέσω της αλληλεπίδρασης και της συμμετοχής σε πραγματικές καταστάσεις (Kersten et al., 2010). Τα παιδιά αυτής της ηλικίας μέσω των δραστηριοτήτων, του παιχνιδιού ανακαλύπτουν μονά τους την γνώση. Επίσης, οι μαθητές/τριες της πρώιμης ηλικίας προσέχουν ότι υπάρχει ενδιαφέρον και νόημα για τους/τις ίδιους/ιες, τους/τις ενδιαφέρει να μπορούν να επικοινωνούν, να αλληλοεπιδρούν πάρα να μαθαίνουν απλά λέξεις ή προτάσεις χωρίς κάποια σύνδεση με την καθημερινότητα τους (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014).

Οι δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται κυρίως είναι τραγούδια και αφηγήσεις μικρών ιστοριών. Το περιεχόμενο τους πρέπει να έχουν άμεση σύνδεση με την καθημερινότητα των μικρών παιδιών, έτσι ώστε να υπάρξει η αμέριστη προσοχή τους. Επίσης, χρησιμοποιούνται κάρτες χρωματιστές που απεικονίζουν αντικείμενα, κινητικά παιχνίδια, κουκλοθέατρο κ.α. (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014). Η ενσωμάτωση της τέχνης στη διαδικασία της μάθησης δημιουργεί ένα συμπεριληπτικό και ανοιχτό μαθησιακό περιβάλλον, το οποίο αναδεικνύει τη σημασία και την αξία της γλωσσικής και πολιτισμικής πολυμορφίας (Gkaintartzi, Kostoulas, & Vitsou, 2023). Οι θεατροπαιδαγωγικές μέθοδοι, όπως το κουκλοθέατρο, η εμψύχωση αντικειμένων, οι τεχνικές δραματικής τέχνης, οι εικαστικές τέχνες, η μουσική και γενικά όλες οι δημιουργικές τέχνες συμβάλλουν στο να γίνεται η εκμάθηση της αγγλικής πιο ευχάριστη και ελκυστική για τους/τις μικρούς/ες μαθητές/τριες, ενώ ταυτόχρονα ενθαρρύνουν την επικοινωνία τους σε πολυγλωσσικές δραστηριότητες κατά την

προσχολική εκπαίδευση (Chukueggu, 2012, Al-Jubeih & Vitsou, 2021). Το θεατρικό παιχνίδι και οι δραματικές τέχνες στην προσχολική εκπαίδευση συμβάλλουν στην ανάπτυξη της συναισθηματικής, κοινωνικής, γνωστικής και γλωσσικής ικανότητας των παιδιών. Μέσω της δραματοποίησης και της ταύτισης με φανταστικούς χαρακτήρες, τα παιδιά κατανοούν τα συναισθήματα και τις προθέσεις των άλλων, αναπτύσσουν την εν συναίσθησή τους και κατανοούν τους κοινωνικούς κανόνες (Καρατζιά, 2020). Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλουν στην αναγνώριση του εαυτού και στην ενίσχυση της αυτογνωσίας, οδηγώντας σε προσωπική ανάπτυξη και βαθύτερη κατανόηση του εαυτού και των άλλων (Καμπεζά, κα., 2016). Η Τέχνη παρέχει στα παιδιά ένα οργανωμένο πλαίσιο για να εξερευνήσουν τη γλώσσα, ενισχύοντας ταυτόχρονα την αυτογνωσία και την αυτοπεποίθησή τους. Μέσα από τη δραματοποίηση, τα παιδιά αναγνωρίζουν την προσωπική και κοινωνική τους ταυτότητα και μαθαίνουν να αποδέχονται τη διαφορετικότητα (Μποτονάκη, 2018). Έρευνες, όπως αυτές του Γαργαλιανού (2011) και της Βίτσου (2016), υπογραμμίζουν τη σημασία του κουκλοθέατρου στη διδασκαλία ξένων γλωσσών, καθώς ενισχύει την προφορική έκφραση και δημιουργεί ένα ασφαλές, ευχάριστο περιβάλλον μάθησης (Βίτσου, 2016). Η έρευνα της Βίτσου στη Στοκχόλμη επιβεβαιώνει ότι η τεχνική του κουκλοθέατρου βοηθά στη μείωση του άγχους, ενισχύοντας ταυτόχρονα τη διαπολιτισμική κατανόηση και τις προφορικές δεξιότητες των παιδιών. Παρόμοια, η χρήση κουκλών προάγει τη διαπολιτισμική συνείδηση και βελτιώνει την προφορική έκφραση σε πολυπολιτισμικές τάξεις (Παρρά, 2000, Βίτσου, 2016). Παράλληλα, οι Bengochea et al. (2020) και Budach (2018) αναδεικνύουν πως οι κούκλες μπορούν να υποστηρίξουν την κριτική σκέψη και να βοηθήσουν τα παιδιά να εκφράσουν πιο εύκολα σύνθετες έννοιες, κάτι ιδιαίτερα σημαντικό για δίγλωσσα περιβάλλοντα (Παπαδοπούλου, κ.α., 2022). Η πρώιμη εκμάθηση ξένης γλώσσας συνδέεται με καλύτερη προφορά και ενίσχυση των γνωστικών λειτουργιών. Αν και τα μεγαλύτερα παιδιά έχουν προσωρινά πλεονεκτήματα στην εκμάθηση γραμματικής και λεξιλογίου λόγω της πιο ανεπτυγμένης γνωστικής τους ικανότητας, τα μικρότερα παιδιά τελικά επιτυγχάνουν υψηλότερα επίπεδα γλωσσικής επάρκειας μακροπρόθεσμα (Uysala & Yavuz, 2015). Αυτό επιτυγχάνεται καθώς τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας ακόμα και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού δεν έχουν συστολή πως θα εκφράσουν μια λέξη, εάν θα την εκφράσουν σωστά, με αποτέλεσμα να δοκιμάζουν, να προσπαθούν με γνώμονα την περιέργεια τους, την διάθεση τους για παιχνίδι και επικοινωνία σε αντίθεση με τις

μεγαλύτερες ηλικίες που συχνά διστάζουν λόγω του φόβου μήπως κάνουν λάθη στην εκφορά του λόγου. Αυτό τα καθιστά περισσότερο ανοιχτά σε προκλήσεις και δοκιμές ειδικά όταν συνδυάζονται με παιγνιώδεις δραστηριότητες και βιωματική μάθηση (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014). Επιπλέον, τα παιδιά απορροφούν πληροφορίες μέσα από το παιχνίδι και χρειάζονται συνεχή υποστήριξη και επαίνους για να διατηρήσουν το ενδιαφέρον τους και να συνεχίσουν την προσπάθεια (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014).

Όσον αφορά την εκμάθηση της ξένης γλώσσας γίνεται με έμφαση στην καλλιέργεια του λεξιλογίου πάρα της γραμματικής. Επίσης, η εισαγωγή νέων λέξεων γίνεται σταδιακά με αργό ρυθμό ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε τάξης. Επιπλέον, προτείνεται να μη χρησιμοποιείται από τον/την καθηγητή/τρια της ξένης γλώσσας η μητρική γλώσσα. Ακόμη οι εκπαιδευτικοί της ξένης γλώσσας να είναι καταρτισμένοι στην παιδαγωγική φιλοσοφία της πρώιμης ηλικίας και να λαμβάνουν υπόψιν το γλωσσικό υπόβαθρο του κάθε μαθητή/τριας καθώς και την κοινωνικοσυναισθηματικής του/της ανάπτυξης (Αλεξίου & Τζακώστα, 2014).

Τα τελευταία χρόνια, η διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση έχει αποτελέσει αντικείμενο εντατικής μελέτης, καθώς γίνεται όλο και πιο εμφανής η σημασία της πρώιμης γλωσσικής μάθησης για την ανάπτυξη των παιδιών. Έρευνες, όπως το πρόγραμμα ELIAS (Early Language and Intercultural Acquisition Studies), αναδεικνύουν τα οφέλη της πρώιμης έκθεσης των παιδιών σε ξένες γλώσσες και πολιτισμούς. Το πρόγραμμα ELIAS, μία από τις πιο σημαντικές και εκτεταμένες μακροχρόνιες έρευνες στην Ευρώπη, με συμμετοχή πάνω από 400 παιδιά και 20 εκπαιδευτικούς, επικεντρώθηκε στην επίδραση αυτής της έκθεσης σε δίγλωσσα προσχολικά περιβάλλοντα. Μέσω ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων που εφαρμόστηκαν μεταξύ 2008 και 2010, η έρευνα ανέδειξε τρεις κύριες κατηγορίες που αφορούν τις στάσεις, τις γνώσεις και τις δεξιότητες των παιδιών (Kersten, Rohde, Schelletter, & Steinlen, 2010). Οι κατηγορίες αυτές περιλάμβαναν ποικίλες συναισθηματικές και γνωστικές αντιδράσεις, καθώς και στρατηγικές επικοινωνίας που υιοθετούσαν τα παιδιά, όπως η ανοχή, η αποδοχή, η γνώση της γλώσσας και οι επικοινωνιακές δεξιότητες. Τα ευρήματα του ELIAS δείχνουν ότι η πρώιμη επαφή με διαφορετικές γλώσσες και πολιτισμούς μπορεί να ενισχύσει τη γλωσσική ανάπτυξη και τη διαπολιτισμική επίγνωση των παιδιών, προετοιμάζοντάς τα για έναν πολυπολιτισμικό κόσμο (Kersten, Rohde, Schelletter, & Steinlen, 2010). Τα αποτελέσματα των ερευνών υπογραμμίζουν τη σημασία της ενσωμάτωσης της

Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς η εισαγωγή ξένων γλωσσών στα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών προάγει τη γλωσσική ευελιξία και την πολιτισμική ευαισθητοποίηση. Ένα βασικό όφελος της εκμάθησης της Αγγλικής γλώσσας από την προσχολική ηλικία είναι η ανάπτυξη τόσο των επικοινωνιακών όσο και των ακαδημαϊκών δεξιοτήτων, επιτρέποντας στα παιδιά να εξοικειώνονται με την πολυγλωσσία σε ένα ασφαλές και φυσικό περιβάλλον (Cummins, 2008).

Επιπλέον, η ενσωμάτωση πολιτισμικών στοιχείων στη διδασκαλία αναδείχθηκε ως κρίσιμο σημείο, καθώς οι εκπαιδευτικοί καλούνται να προσαρμόζουν τη διδασκαλία τους στις πολιτισμικές διαφορές των μαθητών/τριών, προάγοντας την ανεκτικότητα και τη διαπολιτισμική κατανόηση (Byram, 2021). Η διδασκαλία της Αγγλικής σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα απαιτεί ευελιξία από τους/τις εκπαιδευτικούς, ειδικά όταν οι μαθητές/τριες έρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα ή όταν διδάσκονται μειονοτικές γλώσσες. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να αναθεωρούν συνεχώς τις διδακτικές τους προσεγγίσεις για να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών/τριών τους (Schwarz & Gorgatt, 2017).

Η Klimova, στο άρθρο της «Teaching English to preschool children», αναφέρει ότι η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας σε παιδιά προσχολικής ηλικίας έχει σημειώσει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία δέκα χρόνια στην Τσεχία. Πολλοί παιδικοί σταθμοί προσφέρουν προγράμματα εκμάθησης δεύτερης γλώσσας, με κυρίαρχη την αγγλική, είτε ενσωματώνοντάς τα στο καθημερινό τους πρόγραμμα είτε μέσω ξεχωριστών μαθημάτων μία ή δύο φορές την εβδομάδα. Ορισμένοι σταθμοί εφαρμόζουν τη μέθοδο της γλωσσικής εμβάπτισης, ενώ άλλοι χρησιμοποιούν διάφορες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις (Klimova, 2013). Τα μαθήματα διδάσκονται είτε από τους/τις ίδιους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς του σταθμού είτε από εξειδικευμένους/ες δασκάλους/ες αγγλικών.

Ένα από τα πιο επιτυχημένα προγράμματα στην Τσεχία είναι το Helen Doron Early English, το οποίο προωθεί την εκμάθηση της αγγλικής με φυσικό τρόπο, παρόμοιο με την απόκτηση της μητρικής γλώσσας. Οι ειδικοί τονίζουν τη σημασία της πρώιμης γλωσσικής μάθησης, καθώς μέχρι την ηλικία των επτά ετών οι γλωσσικές πληροφορίες αποθηκεύονται στην ίδια περιοχή του εγκεφάλου. Μετά από αυτή την ηλικία, η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας απαιτεί περισσότερη προσπάθεια, καθώς γίνεται μέσω διαφορετικών νευρωνικών δικτύων (Klimova, 2013).

Τα παιδιά προσχολικής ηλικίας διαθέτουν εξαιρετική ικανότητα αφομοίωσης νέων πληροφοριών. Η πρώιμη εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας ενεργοποιεί επιπλέον περιοχές του εγκεφάλου, όπως ο μετωπιαίος και ο βρεγματικός λοβός, που εμπλέκονται στη γνωστική λειτουργία (Petitto et al., 2001). Επιπλέον, παιδιά που εκτίθενται σε ξένες γλώσσες από μικρή ηλικία συχνά επιδεικνύουν καλύτερες επιδόσεις σε γνωστικά και μαθηματικά τεστ αργότερα στη ζωή τους (Bialystok, 2007, Nicolay & Poncelet, 2013). Επιπρόσθετα, μια έρευνα που διεξήχθη σε εκπαιδευτικούς του προγράμματος Head Start, οι οποίοι εργάζονται με δίγλωσσα παιδιά, δείχνει ότι οι απόψεις τους επικεντρώνονται σε τρεις βασικούς τομείς. Πρώτον, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (65%) θεωρεί ότι η ανάπτυξη των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων είναι υψίστης σημασίας για τα δίγλωσσα παιδιά. Αυτές οι δεξιότητες θεωρούνται θεμέλιο για την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας και τη μελλοντική επιτυχία των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον. Δεύτερον, οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία της χρήσης της μητρικής γλώσσας μέσα στην τάξη, καθώς αυτή συμβάλλει στην ανάπτυξη των κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων των παιδιών. Η χρήση της μητρικής γλώσσας βοηθά τα παιδιά να αισθάνονται άνετα, γεγονός που τελικά διευκολύνει την εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας. Οι δίγλωσσοι εκπαιδευτικοί συχνά μεταφράζουν για τα παιδιά, κάνοντάς τα να αισθάνονται πιο οικεία με το περιβάλλον της τάξης. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας γίνεται φυσικά και σταδιακά μέσα στο περιβάλλον της προσχολικής τάξης, χωρίς την ανάγκη αυστηρών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων. Παρατηρούν ότι τα δίγλωσσα παιδιά συνήθως περνούν από μια «σιωπηλή περίοδο», πριν αρχίσουν να χρησιμοποιούν την αγγλική γλώσσα, γεγονός που θεωρούν μια φυσική εξέλιξη της γλωσσικής μάθησης (Jacoby & Lesaux, 2019).

Άξια αναφοράς είναι η έρευνα που διεξήχθη από το πρόγραμμα EAN σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα των παιδιών κατά την εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο. Η ερευνητική διαδικασία περιελάμβανε ενεργή συμμετοχή των παιδιών, γεγονός που επέτρεψε να δοθούν απαντήσεις σχετικά με το μεθοδολογικό πλαίσιο που χρησιμοποιείται και να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Παρότι απαιτούνται μακροπρόθεσμες έρευνες για ασφαλέστερα συμπεράσματα, τα πρώτα αποτελέσματα, όπως η ενθουσιώδης συμμετοχή των παιδιών και οι βελτιωμένες γλωσσικές τους ικανότητες, επιβεβαιώνουν την επιτυχία της εισαγωγής της Αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο (Αλεξίου, 2023). Η

παρακολούθηση του προγράμματος EAN επιβεβαίωσε τη σημασία της εκμάθησης ξένων γλωσσών από μικρή ηλικία για την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών. Η εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας δεν συνέβαλε μόνο στη βελτίωση των γλωσσικών και γνωστικών τους δεξιοτήτων, όπως αποδείχθηκε από τα εργαλεία μέτρησης Pic-lex και YLAT, αλλά και στην καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι σε άλλους πολιτισμούς. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα παιδιά που εκτέθηκαν στην Αγγλική γλώσσα βελτίωσαν τις γνωστικές και γλωσσικές τους δεξιότητες, ενώ υπήρξε συσχέτιση ανάμεσα στη μνήμη, την αντίληψη και την κατάκτηση της γλώσσας (Αλεξίου, 2023). Παράλληλα, μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες και συνεντεύξεις, τα παιδιά εξέφρασαν τον ενθουσιασμό τους για την εκμάθηση της γλώσσας και ανέπτυξαν θετική στάση απέναντι σε άλλους πολιτισμούς. Αυτό δείχνει ότι η εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας ενίσχυσε όχι μόνο τις γλωσσικές τους δεξιότητες, αλλά και την κοινωνικο-συναισθηματική τους ανάπτυξη. Συνολικά, η θετική ανταπόκριση των παιδιών και η βελτίωση των μαθησιακών τους ικανοτήτων υπογραμμίζουν την επιτυχία του εγχειρήματος (Αλεξίου, 2023).

Επιπροσθέτως, εκτός από τις πρακτικές και στρατηγικές διδασκαλίας που εξετάζονται για την εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας στα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών, είναι εξίσου σημαντικό να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και των γονέων σχετικά με αυτό το θέμα. Οι απόψεις αυτές μπορούν να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο οι εμπλεκόμενοι/ες κατανοούν, εφαρμόζουν και αξιολογούν την εκπαιδευτική διαδικασία. Παράλληλα, η ενεργή συμμετοχή της οικογένειας αποτελεί βασικό κριτήριο για την ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη διερεύνηση των απόψεων των γονέων (Αλεξίου κ.α., 2023).

Μια έρευνα που διεξήχθη για τον σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις: η πρώτη στην αρχή της σχολικής χρονιάς και η δεύτερη στο τέλος της. Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας είχαν πιο θετικές απόψεις για την εισαγωγή της Αγγλικής στο νηπιαγωγείο, τόσο στην πρώτη όσο και στη δεύτερη φάση (Αλεξίου κ.α., 2023). Αντίθετα, οι νηπιαγωγοί ήταν αρχικά πιο διστακτικοί, αλλά στη δεύτερη φάση έδειξαν πιο θετική στάση. Οι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής και οι γονείς αναγνώριζαν περισσότερα πλεονεκτήματα σε σύγκριση με τους νηπιαγωγούς, οι οποίοι, αν και αναγνώριζαν οφέλη, τα αξιολογούσαν λιγότερο έντονα. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς (Φάση Β'), όλοι οι εμπλεκόμενοι αναγνώριζαν περισσότερα πλεονεκτήματα παρά δυσκολίες στην εισαγωγή της Αγγλικής στο νηπιαγωγείο

(Αλεξίου κ.α., 2023). Η επιτυχία της εισαγωγής της αγγλικής γλώσσας φαίνεται να εξαρτάται από τη δημιουργία ενός κοινού οράματος και κλίματος συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκομένων. Παρά το γεγονός ότι οι γονείς εξέφρασαν γενικά θετικές απόψεις για τη συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτικούς, σε άλλη έρευνα ανέφεραν περιορισμένη συνεργασία με τους/τις δασκάλους/ες της Αγγλικής, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία της επιμόρφωσης και του σωστού σχεδιασμού του προγράμματος (Αλεξίου κ.α., 2023).

Ολοκληρώνοντας την ανάλυση για τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση, καθίσταται σαφές ότι η πρώιμη γλωσσική μάθηση αποτελεί ουσιαστικό κομμάτι της συνολικής ανάπτυξης των παιδιών. Μέσω παιγνιδιών και διαδραστικών μεθόδων, όπως η χρήση τραγουδιών, αφήγησης, κουκλοθέατρου και δραματικών τεχνικών, τα παιδιά αναπτύσσουν γλωσσικές δεξιότητες με φυσικό και αβίαστο τρόπο. Η θετική τους στάση απέναντι στην ξένη γλώσσα, σε συνδυασμό με την υποστήριξη από την οικογένεια και το σχολείο, ενισχύει όχι μόνο την επικοινωνιακή τους ικανότητα, αλλά και τη διαπολιτισμική τους συνείδηση.

Η επιτυχία της διδασκαλίας στηρίζεται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προάγει τη φυσική και αυθόρμητη μάθηση, ενώ η ενεργή συμμετοχή γονέων και εκπαιδευτικών συμβάλλει καθοριστικά στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Η ενίσχυση των γλωσσικών, γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων από την προσχολική ηλικία, δημιουργεί τα θεμέλια για μελλοντική ακαδημαϊκή και προσωπική επιτυχία των παιδιών σε έναν πολυπολιτισμικό κόσμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

2.1 Συνεργατική διδασκαλία

Η συνδιδασκαλία είναι μία εκπαιδευτική μέθοδος που σχεδιάστηκε για να καλύψει τις ανάγκες των μαθητών/τριών σε τάξεις χωρίς αποκλεισμούς. Σε αυτό το πλαίσιο, συνεργάζονται δύο εκπαιδευτικοί, ένας/μία δάσκαλος/α γενικής εκπαίδευσης και ένας ειδικός εκπαιδευτικός, όπως λογοθεραπευτής/τρια, εργοθεραπευτής/τρια ή νοσοκόμος/α. Στόχος τους είναι να διδάξουν από κοινού στην ίδια τάξη, παρέχοντας εξατομικευμένη υποστήριξη στους/στις μαθήτριες, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους (Friend, 2008, Murawski & Dieker, 2008).

Η συνδιδασκαλία ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960, όταν εκπαιδευτικοί άρχισαν να πειραματίζονται με μεθόδους συνεργασίας για την ενσωμάτωση μαθητών/τριών με ειδικές ανάγκες σε γενικές τάξεις (Friend & Cook, 1992). Η εξέλιξή της υποστηρίχθηκε ιδιαίτερα μετά το 1975, με την θέσπιση του νόμου από το Κογκρέσο Education for All Handicapped Children Act (Public Law 94-142), το οποίο ενθάρρυνε την ένταξη μαθητών/τριών με αναπηρίες σε τάξεις γενικής εκπαίδευσης (U.S. Department of Education, 2007). Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1980, καθώς οι αρχές του ενταξιακού σχολείου κέρδιζαν έδαφος, αναπτύχθηκε η ιδέα ότι οι υπηρεσίες ειδικής αγωγής θα μπορούσαν να παρέχονται μέσα σε τάξεις γενικής εκπαίδευσης μέσω συνεργατικών πρακτικών, εισάγοντας έτσι τη έννοια της συνδιδασκαλίας (Friend, 2010). Αρχικά, η εφαρμογή της συνδιδασκαλίας βασιζόταν κυρίως στη φιλοσοφία ότι οι μαθητές/τριες με αναπηρίες πρέπει να εκπαιδεύονται στο λιγότερο περιοριστικό περιβάλλον, ώστε να αλληλοεπιδρούν με τους/τις συνομηλίκους/ες τους (Friend, 2010). Στη σύγχρονη όμως μορφή της, η συνδιδασκαλία έχει επεκταθεί για να περιλαμβάνει συνεργασίες μεταξύ δασκάλων γενικής εκπαίδευσης και ειδικών, όπως δασκάλων αγγλικών ως δεύτερης γλώσσας (ESL teachers) (Dove & Honigsfeld, 2010). Αυτή η εκπαιδευτική μέθοδος επιτρέπει στους/στις εκπαιδευτικούς να μοιράζονται ευθύνες και να αξιοποιούν διαφορετικές γνώσεις και δεξιότητες, δημιουργώντας ένα πλουσιότερο μαθησιακό περιβάλλον για όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες. Με τη συνεργασία αυτή, οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν εκπαιδευτικά σενάρια που ενισχύουν την αλληλεπίδραση και την ενεργή συμμετοχή όλων των

μαθητών/τριών, ανεξαρτήτως των γλωσσικών ή μαθησιακών τους δυσκολιών (Dove & Honigsfeld, 2010).

2.2 Η έννοια της συνεργατικής διδασκαλίας

Η συνδιδασκαλία, όπως ορίζεται από τους Cook και Friend (1995), και επιβεβαιώνεται από πρόσφατες έρευνες (π.χ., Namaziandost et al., 2019), αποτελεί μια συνεργατική εκπαιδευτική πρακτική όπου δύο ή περισσότεροι εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν από κοινού τη διδασκαλία μιας τάξης. Αυτή η μέθοδος συνδυάζει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την εμπειρία των διδασκόντων, με στόχο όχι μόνο την καλύτερη κάλυψη των μαθησιακών αναγκών των μαθητών/τριών, αλλά και την ενίσχυση της επικοινωνίας και της κινητοποίησής τους στη μάθηση. Σύμφωνα με τα ευρήματα του Namaziandost και των συνεργατών του (2019), η συνδιδασκαλία δημιουργεί ένα περιβάλλον που προάγει την ενδογενή κινητοποίηση, καθιστώντας τη μάθηση πιο ευχάριστη και αποτελεσματική.

Επίσης, θεωρείται μια επαγγελματική συνεργασία, όπου οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται από κοινού την ευθύνη για τον σχεδιασμό, την εκτέλεση και την αξιολόγηση της διδασκαλίας. Κάθε εκπαιδευτικός συμβάλλει διαφορετικά ανάλογα με τις δραστηριότητες, δημιουργώντας έναν μαθησιακό χώρο που δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί από έναν/μία μόνο δάσκαλο/α (Schwarz & Gorgatt, 2017, Friend, 2008). Παρότι η συνδιδασκαλία συχνά προτείνεται ως απλή λύση για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η εφαρμογή της είναι σύνθετη και απαιτεί σαφή καθορισμό ρόλων, καθώς και αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών (Friend, 2008). Οι Murawski και Dieker (2008) προσφέρουν χρήσιμες συμβουλές για τη διατήρηση μιας επιτυχημένης συνεργασίας στη συνδιδασκαλία, επισημαίνοντας τη σημασία της κατανόησης των διαφορετικών διδακτικών στυλ και της δημιουργίας μιας ισχυρής επαγγελματικής σχέσης. Μια ισχυρή επαγγελματική σχέση μεταξύ των συνδιδασκόντων όχι μόνο ενισχύει τη συνεργασία, αλλά και προάγει την αλληλοσυμπλήρωση των δεξιοτήτων τους, οδηγώντας τελικά σε βελτιωμένα εκπαιδευτικά αποτελέσματα (Cook & Friend, 1995). Η συνδιδασκαλία προάγει τη συνεργασία των συνδιδασκόντων, γεγονός που απαιτεί στάδια ανάπτυξης για την οικοδόμηση αμοιβαίας κατανόησης και επικοινωνίας. Τα στάδια αυτά περιλαμβάνουν τη γνωριμία των δασκάλων με τα πολιτισμικά και επαγγελματικά τους υπόβαθρα, τον

σχεδιασμό του αναλυτικού προγράμματος και την επίλυση προβλημάτων κατά τη διάρκεια της συνεργασίας τους (Schwarz & Gorgatt, 2017).

Παρά τα πολλαπλά οφέλη που προσφέρει η συνδιδασκαλία, η εφαρμογή της δεν είναι πάντοτε εύκολη. Όπως επισημαίνουν η Friend (2008) και επιβεβαιώνουν νεότερες έρευνες (Namaziandost et al., 2019), η επιτυχία της απαιτεί συστηματικό προγραμματισμό, σαφή καθορισμό ρόλων και ενισχυμένη επικοινωνία μεταξύ των διδασκόντων. Η δημιουργία ετερογενών ομάδων, η σαφής κατανομή ευθυνών και η συνεχής ανατροφοδότηση αποτελούν βασικά συστατικά για την επιτυχή εφαρμογή της μεθόδου.

Πριν αναλύσουμε τη μέθοδο της συνδιδασκαλίας, τα οφέλη και τις προκλήσεις της, είναι σημαντικό να αναφερθούν οι διαφορές της από τη διδασκαλία ενός/μίας μόνο δασκάλου/α στην τάξη. Η συνδιδασκαλία διαφέρει από τη διδασκαλία ενός/μίας δασκάλου/α, καθώς παρέχει πλεονεκτήματα που σχετίζονται με την εξατομικευμένη υποστήριξη και τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας (Friend, 2008).

Σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον, όπου ένας/μία δάσκαλος/α έχει την πλήρη ευθύνη της τάξης, η δυνατότητα να ανταποκριθεί στις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών/τριών μπορεί να είναι περιορισμένη, ειδικά όταν οι τάξεις είναι πολυάριθμες. Αντίθετα, η συνδιδασκαλία επιτρέπει στους/στις διδάσκοντες να μοιράζονται την ευθύνη της διδασκαλίας και της διαχείρισης της τάξης, παρέχοντας περισσότερη προσωπική καθοδήγηση στους/στις μαθητές/τριες (Cook & Friend, 1995, Dove & Honigsfeld, 2018). Ένας/Μια δάσκαλος/α μπορεί, για παράδειγμα, να εστιάσει στη θεωρία, ενώ ο/η άλλος/η προσφέρει πρακτική υποστήριξη ή διδάσκει σε μικρότερες ομάδες μαθητών/τριών. Επιπλέον, η συνδιδασκαλία προσφέρει αυξημένες δυνατότητες διαφοροποίησης της διδασκαλίας, καθώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εφαρμόσουν διαφορετικές στρατηγικές ταυτόχρονα, όπως η παράλληλη διδασκαλία ή η διδασκαλία σε σταθμούς μάθησης (Dove & Honigsfeld, 2018). Αυτό επιτρέπει στους/στις μαθητές/τριες να εργάζονται με τον δικό τους ρυθμό και να λαμβάνουν εξατομικευμένη προσοχή, ανάλογα με τις ανάγκες τους (Friend, 2008). Σε αντίθεση με την παραδοσιακή διδασκαλία ενός/μίας μόνο δασκάλου/α, όπου η διαχείριση της τάξης γίνεται από ένα άτομο, στη συνδιδασκαλία οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται αυτή την ευθύνη, καθιστώντας πιο εύκολη τη διαχείριση των μαθητών/τριών και των δραστηριοτήτων της τάξης (Dove & Honigsfeld, 2018).

Συνολικά, η συνδιδασκαλία προσφέρει μια πιο συνεργατική και πολυδιάστατη προσέγγιση στη διδασκαλία, σε σύγκριση με την παραδοσιακή μορφή, όπου ένας/μία δάσκαλος/α έχει την πλήρη ευθύνη της τάξης. Παρά τις προκλήσεις που μπορεί να προκύψουν κατά την εφαρμογή της, η συνδιδασκαλία, όταν εφαρμόζεται σωστά, μπορεί να οδηγήσει σε πιο εξατομικευμένη και αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία (Murawski & Dieker, 2008).

2.3 Μοντέλα συνεργατικής διδασκαλίας

Αφού εξετάσαμε τη γενική έννοια της συνεργατικής διδασκαλίας, είναι σημαντικό να αναλύσουμε τα συγκεκριμένα μοντέλα εφαρμογής της. Η Friend (2008, 2014) έχει αναπτύξει έξι κύρια μοντέλα συνδιδασκαλίας, τα οποία μπορούν είτε να χρησιμοποιηθούν μεμονωμένα κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος είτε να συνδυαστούν, ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών. Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά τα έξι μοντέλα συνεργατικής διδασκαλίας.

1. *Ένας διδάσκει και ένας παρατηρεί (One Teach, One Observe)*. Σε αυτή την προσέγγιση, ο/η ένας/μία εκπαιδευτικός αναλαμβάνει πλήρως την διδασκαλία, ενώ ο/η άλλος/η παρακολουθεί και συλλέγει δεδομένα σχετικά με τη συμπεριφορά, τις δεξιότητες και τις ανάγκες των μαθητών/τριών, καθώς και την αποτελεσματικότητα του διδακτικού σχεδιασμού. Σκοπός της παρατήρησης είναι η αξιολόγηση και η βελτίωση των διδακτικών μεθόδων, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στο σχεδιασμό και την εφαρμογή τους (Friend, 2008, Friend, 2014).
2. *Ένας διδάσκει και ένας βοηθά (One Teach, One Assist)*. Σε αυτό το μοντέλο, ένας/μία εκπαιδευτικός αναλαμβάνει όλες τις ευθύνες της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ ο/η άλλος/η κατέχει την θέση του/της βοηθού, ο οποίος αφουγκράζεται τις ανάγκες των μαθητών/τριών προσφέροντας την υποστήριξη του στους/στις μαθητές/τριες που τη χρειάζονται. Αυτή η στρατηγική εφαρμόζεται συχνά σε τάξεις όπου απαιτείται εξατομικευμένη βοήθεια για μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες ή άλλες ειδικές ανάγκες (Friend, 2008, Friend, 2014). Για παράδειγμα, σε μια τάξη Μαθηματικών, ο/η κύριος/α διδάσκων/ουσα εξηγεί ένα

νέο θέμα, ενώ ο/η δεύτερος/η εκπαιδευτικός ενισχύει τη μάθηση, παρέχοντας βοήθεια σε μαθητές/τριες που δυσκολεύονται να ακολουθήσουν το μάθημα.

3. *Παράλληλη Διδασκαλία (Parallel Teaching)*. Σε αυτή τη στρατηγική, οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε δύο ισομερείς ομάδες, με κάθε εκπαιδευτικό να αναλαμβάνει μία από αυτές. Το περιεχόμενο της διδασκαλίας είναι το ίδιο και υλοποιείται ταυτόχρονα, ωστόσο μπορεί να διαφοροποιηθεί η προσέγγιση και η εφαρμογή, καθώς οι εκπαιδευτικοί ενδέχεται να έχουν διαφορετικές εμπειρίες, οπτικές και κατάρτιση. Αυτό οδηγεί σε διαφοροποιημένη μαθησιακή εμπειρία για κάθε ομάδα. Επιπλέον, αυτή η στρατηγική είναι ιδανική για επαναλήψεις και συζητήσεις, καθώς επιτρέπει πιο ενεργή συμμετοχή των μαθητών/τριών και περισσότερη ατομική προσοχή (Cook & Friend, 1995, Friend, 2008, Friend, 2014).
4. *Διδασκαλία σε Σταθμούς (Station Teaching)*. Σε αυτή την προσέγγιση οι εκπαιδευτικοί χωρίζουν το περιεχόμενο του σχεδιασμού σε τρία μέρη ή «σταθμούς». Οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε τρεις ομάδες και εναλλάσσονται τις δραστηριότητες. Πιο συγκεκριμένα, ο/η κάθε εκπαιδευτικός αναλαμβάνει από ένα μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και οι μαθητές/τριες «κινούνται» κυκλικά και καταλήγουν στο τρίτο μέρος όπου λειτουργούν αυτόνομα (Friend, 2014, Friend, 2008). Αυτή η μέθοδος προάγει τη συμμετοχή των μαθητών/τριών σε διάφορες μορφές μάθησης, σύμφωνα με τις ανάγκες τους (Murawski & Dieker, 2008). Για παράδειγμα, σε ένα μάθημα Επιστημών, οι μαθητές/τριες μεταβαίνουν από έναν σταθμό της θεωρίας σε έναν άλλον σταθμό πειραμάτων, με τη βοήθεια των εκπαιδευτικών.
5. *Εναλλακτική Διδασκαλία (Alternative Teaching)*. Σχεδόν σε όλες τις τάξεις οι μαθητές δεν βρίσκονται στο ίδιο σημείο εκκίνησης ή κάποιοι μαθητές/τριες μπορεί να αντιλαμβάνονται κάποια πράγματα γρηγορότερα από κάποιους/οιες άλλους/ες (Friend, 2008). Με γνώμονα αυτήν την συνθήκη οι μαθητές/τριες χωρίζονται σε δυο ομάδες σε μια ομάδα μεγάλη και σε μία μικρότερη. Ο/Η εκπαιδευτικός επικεντρώνεται σε μια μικρή ομάδα μαθητών/τριών, παρέχοντας επαναληπτική, συμπληρωματική ή προκαταρκτική διδασκαλία, ενώ ο/η άλλος/η εκπαιδευτικός διδάσκει το βασικό περιεχόμενο στην μεγάλη ομάδα. Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιείται για επανάληψη, εμπλουτισμό της ύλης και αξιολόγηση (Friend, 2008).

6. *Ομαδική διδασκαλία (Team Teaching)*: Στην προσέγγιση αυτή, οι δυο εκπαιδευτικοί έχουν ισότιμες σχέσεις σε όλη την εκπαιδευτική διαδικασία και οι δυο ηγούνται την τάξη ταυτόχρονα χωρίς καμία διάκριση. Συνεργάζονται στενά σε όλη τη διάρκεια του μαθήματος, ανταλλάσσοντας απόψεις και ιδέες σε πραγματικό χρόνο. Όπως αναφέρει η Friend, πολλοί δάσκαλοι/ες περιγράφουν αυτή τη μέθοδο ως «*δυο σώματα με έναν εγκέφαλο*» (Friend, 2014, σ. 19). Για να λειτουργήσει αυτό το μοντέλο πρέπει οι σχέσεις των εκπαιδευτικών να είναι αρμονικές και να υπάρχει εμπιστοσύνη ανάμεσα τους (Friend, 2008, Friend, 2014). Για παράδειγμα, σε μια τάξη Λογοτεχνίας, οι δύο διδάσκοντες/ουσες μπορεί να ερμηνεύουν από κοινού ένα λογοτεχνικό έργο, όπου ο/η ένας/μία να εστιάζει στους χαρακτήρες και ο/η άλλος/η στην πλοκή και τα μηνύματα του έργου.

Τα έξι μοντέλα συνδιδασκαλίας που πρότεινε η Friend προσφέρουν μια ευέλικτη και πολυδιάστατη προσέγγιση στη διδασκαλία. Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/τριών και τη δυναμική της τάξης, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέξουν την κατάλληλη στρατηγική ή να συνδυάσουν περισσότερα από ένα μοντέλα για να ενισχύσουν τη μαθησιακή εμπειρία. Παρά τις προκλήσεις που μπορεί να προκύψουν, η συνδιδασκαλία προσφέρει δυνατότητες για εξατομικευμένη διδασκαλία, καλύτερη συνεργασία μεταξύ των διδασκόντων και περισσότερη συμμετοχή των μαθητών/τριών. Οι Murawski και Dieker (2008) τονίζουν τη σημασία της σωστής προετοιμασίας και επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, ενώ η Friend (2008, 2014) επισημαίνει ότι η επιτυχία της συνδιδασκαλίας εξαρτάται από τη συνεχή αξιολόγηση και προσαρμογή των μεθόδων διδασκαλίας στις ανάγκες της τάξης.

2.4 Παράγοντες που Διαμορφώνουν τη Συνεργατική διδασκαλία

Η επιτυχία της συνεργατικής διδασκαλίας εξαρτάται από την ισορροπία και την αρμονία μεταξύ των ρόλων και των αρμοδιοτήτων των εκπαιδευτικών. Σε ένα σχολικό περιβάλλον με γρήγορους ρυθμούς, οι εκπαιδευτικοί συχνά δεν έχουν αρκετό χρόνο για να αναστοχαστούν και να βελτιώσουν τις πρακτικές τους. Ωστόσο, ο αναστοχασμός είναι απαραίτητος για την ενίσχυση της διδασκαλίας τους και την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων συνεργασίας (Friend, 2008).

Στο έργο της, η Friend (2008) υπογραμμίζει τους βασικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συνδιδασκαλία. Πέρα από την υλικοτεχνική υποδομή και τη διοικητική

υποστήριξη, καθοριστική σημασία είναι οι σχέσεις μεταξύ των εκπαιδευτικών. Ο κοινός χρόνος προγραμματισμού των μαθημάτων, καθώς και η σαφής κατανομή των ρόλων και των καθηκόντων στην τάξη, αποτελούν βασικά στοιχεία για την επιτυχημένη συνεργασία. Η έλλειψη κοινού χρόνου για σχεδιασμό συνιστά σημαντική πρόκληση, καθώς επηρεάζει αρνητικά τόσο τη συνεργασία όσο και την ποιότητα της διδασκαλίας. Σε πολλές περιπτώσεις, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τον απαραίτητο χρόνο να γνωριστούν και να συζητήσουν με ποιον τρόπο θα βελτιώσουν τη συνεργασία τους, κάτι που είναι ουσιώδες για την επιτυχία της συνδιδασκαλίας (Friend, 2014).

Πριν την έναρξη της συνεργασίας, είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να έρθουν σε επαφή, να συζητήσουν τις δεξιότητες, τις εμπειρίες και την κατάρτισή τους, και να καθορίσουν από κοινού τις κατευθύνσεις που θα ακολουθήσουν. Αυτή η διαδικασία ενισχύει την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία, δημιουργώντας ένα ασφαλές πλαίσιο στο οποίο κάθε δάσκαλος/α μπορεί να αναδείξει τον καλύτερο εαυτό του/της (Friend, 2008, Schwarz & Gorgatt, 2017). Όταν οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται γνώσεις, απόψεις και δεξιότητες, η συνεργασία τους καθίσταται πιο αποτελεσματική και ενισχύει την ποιότητα της εκπαίδευσης.

Οι σχέσεις μεταξύ των συνδιδασκόντων είναι επίσης υψίστης σημασίας για την έκβαση της συνεργασίας. Όπως υποστηρίζει η Friend (2008), οι εκπαιδευτικοί πρέπει να σέβονται ο/η ένας/μία τον/την άλλον/η και να λειτουργούν με ισότητα, παρόμοια με ό,τι συμβαίνει σε άλλες σχέσεις συνεργασίας. Η κοινή λήψη αποφάσεων, η επίλυση προβλημάτων και η αλληλεγγύη είναι απαραίτητα στοιχεία για να αναδειχθεί η καλύτερη πλευρά κάθε εκπαιδευτικού και να επιτευχθούν βέλτιστα αποτελέσματα για τους/τις μαθητές/τριες. Σύμφωνα με την έρευνα των Martin-Beltran & Peercy (2014) αναδείχθηκε πώς η συνεργασία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας και στην καλύτερη κάλυψη των αναγκών των μαθητών/τριών που μαθαίνουν αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα.

2.5 Τα οφέλη της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Αφού αναλύσαμε τα διαφορετικά μοντέλα συνδιδασκαλίας, είναι σημαντικό να εξετάσουμε τα οφέλη που προσφέρουν τόσο στους/στις εκπαιδευτικούς όσο και στους/στις μαθητές/τριες. Η συνδιδασκαλία, ως μια σύγχρονη εκπαιδευτική προσέγγιση, ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ δύο ή περισσότερων εκπαιδευτικών,

προσφέροντας πολλαπλά οφέλη σε όλους/ες τους/τις εμπλεκόμενους/ες. Ο στόχος αυτής της μεθόδου είναι η βελτίωση της μαθησιακής εμπειρίας μέσω της διαφοροποίησης της διδασκαλίας και της εξατομικευμένης υποστήριξης, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της στενής συνεργασίας των εκπαιδευτικών (Scruggs, Mastropieri, & McDuffie, 2007, Murawski & Bernhardt, 2015).

2.5.1 Οφέλη για εκπαιδευτικούς

Ένα από τα βασικά οφέλη της συνδιδασκαλίας για τους/τις εκπαιδευτικούς είναι η επαγγελματική ανάπτυξη. Η συνδιδασκαλία προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για τους/τις διδάσκοντες να ανταλλάσσουν διδακτικές μεθόδους και εμπειρίες, κάτι που ενισχύει τις δεξιότητές τους και τους επιτρέπει να υιοθετούν νέες στρατηγικές διδασκαλίας. Έρευνες έχουν δείξει ότι αυτή η μορφή συνεργασίας συμβάλλει στην προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (Cook & Friend, 1995). Οι Martin-Beltran και Peercy (2014) υποστηρίζουν ότι η συνεργασία μεταξύ δασκάλων ESOL (English to Speakers of Other Languages) και δασκάλων άλλων μαθημάτων οδηγεί σε συνεχή αλληλεπίδραση και ανταλλαγή γνώσεων, κάτι που ενισχύει την επαγγελματική τους ικανότητα και ευελιξία.

Παράλληλα, η συνδιδασκαλία μειώνει το άγχος των εκπαιδευτικών, αφού η ευθύνη της διδασκαλίας διαμοιράζεται μεταξύ των συνδιδασκόντων. Αυτό επιτρέπει σε κάθε εκπαιδευτικό να επικεντρώνεται καλύτερα στην ποιότητα της διδασκαλίας, χωρίς το φορτίο της ατομικής ευθύνης (Murawski & Dieker, 2008). Επιπλέον, η μελέτη των Scruggs, Mastropieri και McDuffie (2007) δείχνει ότι η συνδιδασκαλία ενισχύει την αλληλεπίδραση μεταξύ των διδασκόντων, συμβάλλοντας στη δημιουργία πιο θετικού περιβάλλοντος εργασίας, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του άγχους και σε αύξηση της ικανοποίησης από την εργασία.

Ένα ακόμα σημαντικό όφελος είναι η αύξηση της καινοτομίας. Οι διδάσκοντες/ουσες που συμμετέχουν στη συνδιδασκαλία μπορούν να πειραματίζονται με νέες διδακτικές τεχνικές και μεθόδους, λαμβάνοντας ανατροφοδότηση και υποστήριξη από τους/τις συνεργάτες τους (Friend, 2008). Για παράδειγμα, η έρευνα των Schwarz και Gorgatt (2017) αναδεικνύει ότι οι διδάσκοντες/ουσες που συμμετέχουν σε συνδιδασκαλία είναι πιο ανοιχτοί στην εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων, καθώς λαμβάνουν συνεχή ανατροφοδότηση και υποστήριξη από τους/τις συναδέλφους/ισσες τους. Παράλληλα,

οι Hang και Rabren (2009) αναφέρουν ότι οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν σε συνδιδασκαλία είναι πιο πιθανό να δοκιμάσουν νέες στρατηγικές, ενισχύοντας έτσι τη δημιουργικότητα στην τάξη.

Τέλος, η συνδιδασκαλία συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της διαχείρισης της τάξης. Με δύο δασκάλους/ες στην αίθουσα, οι ευθύνες διαμοιράζονται και η διαχείριση των μαθησιακών υλικών, της πειθαρχίας και της υποστήριξης των μαθητών/τριών γίνεται πιο αποτελεσματική, διασφαλίζοντας έτσι ένα πιο ομαλό μαθησιακό περιβάλλον (Cook & Friend, 1995).

Με την εφαρμογή της συνδιδασκαλίας, οι εκπαιδευτικοί ενισχύουν όχι μόνο τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και την επαγγελματική τους πορεία, ενώ παράλληλα προσφέρουν εξατομικευμένη υποστήριξη στους/στις μαθητές/τριες, βελτιώνοντας τη συνολική ποιότητα της εκπαίδευσης.

2.5.2 Οφέλη για μαθητές

Τα οφέλη της συνδιδασκαλίας δεν περιορίζονται μόνο στους/στις εκπαιδευτικούς, αλλά επεκτείνονται και στους/στις μαθητές/τριες. Ένα από τα κύρια οφέλη είναι η εξατομικευμένη καθοδήγηση που προσφέρει. Οι εκπαιδευτικοί, δουλεύοντας από κοινού, μπορούν να χωρίσουν την τάξη σε μικρότερες ομάδες, προσφέροντας πιο άμεση και στοχευμένη υποστήριξη σε κάθε μαθητή/τρια. Αυτή η προσέγγιση είναι ιδιαίτερα ευεργετική για μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες, που χρειάζονται περισσότερη προσοχή για να πετύχουν τους μαθησιακούς στόχους τους (Friend, 2008). Η μελέτη των Dove και Honigsfeld (2010) υπογραμμίζει ότι η συνδιδασκαλία προσφέρει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, κάτι που ωφελεί ιδιαίτερα τους/τις μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες ή γλωσσικά εμπόδια.

Επιπλέον, η συνδιδασκαλία προωθεί τη διαφοροποίηση των διδακτικών προσεγγίσεων. Οι δύο διδάσκοντες/ουσες μπορούν να εφαρμόσουν πολλαπλές στρατηγικές ταυτόχρονα, όπως η παράλληλη διδασκαλία ή η διδασκαλία σε σταθμούς, κάτι που επιτρέπει στους/στις μαθητές/τριες να εργάζονται με τον δικό τους ρυθμό και σύμφωνα με τις προσωπικές τους ανάγκες (Cook & Friend, 1995). Η έρευνα των Murawski και Dieker (2008) έδειξε ότι οι μαθητές/τριες σε τάξεις με συνδιδασκαλία παρουσίασαν μεγαλύτερη πρόοδο στις γλωσσικές και μαθησιακές τους δεξιότητες, καθώς η εξατομικευμένη προσέγγιση τους βοήθησε να παρακολουθούν πιο εύκολα το μάθημα.

Επιπρόσθετα, στην έρευνα των Scruggs, Mastropieri και McDuffie (2007) οι εκπαιδευτικοί παρατηρήσαν αυξημένη συνεργασία μεταξύ των μαθητών/τριών τους και ότι επωφελήθηκαν τόσο οι μαθητές/τριες τυπικής ανάπτυξης όσο και οι μαθητές/τριες με αναπηρίες.

Επιπλέον, η συνεργασία αυτή ενισχύει τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών/τριών. Βλέποντας τους/τις δασκάλους/ες τους να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν αρμονικά, οι μαθητές/τριες μαθαίνουν να επικοινωνούν καλύτερα και να συνεργάζονται με τους/τις συμμαθητές/τριες τους. Αυτό το στοιχείο της συνδιδασκαλίας ενισχύει τη συνεργατικότητα και την αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών/τριών, όπως τονίζουν οι Murawski και Dieker (2008).

Τέλος, οι μαθητές/τριες ωφελούνται από την έκθεσή τους σε πολλαπλά πρότυπα μάθησης. Σύμφωνα με την έρευνα των Schwarz και Gorgatt (2017), οι μαθητές/τριες που συμμετέχουν σε τάξεις με συνδιδασκαλία επωφελούνται από τις διαφορετικές διδακτικές προσεγγίσεις που φέρνουν οι δύο εκπαιδευτικοί, αναπτύσσοντας μεγαλύτερη ευελιξία στην κατανόηση και αφομοίωση της γνώσης.

2.6 Η εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση απαιτεί κάποιους κρίσιμους παράγοντες για την επιτυχία της. Συγκεκριμένα, η συνεργασία των εκπαιδευτικών, η υποστήριξη της διοίκησης και η ενεργή συμμετοχή των γονέων έχουν καθοριστικό ρόλο στην αποτελεσματικότητα της ΣΔ. Διεθνείς μελέτες έχουν αναδείξει τη σημασία της συνεργασίας στη διδασκαλία και τη μάθηση μιας ξένης γλώσσας, ειδικά σε προσχολικά και δίγλωσσα πλαίσια.

Η έρευνα του Lefever (2014), η οποία μελέτησε την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας σε τρία ιδιωτικά νηπιαγωγεία στην Ισλανδία, ανέδειξε τον κεντρικό ρόλο της συνεργασίας μεταξύ συνδιδασκόντων. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν, μέσω της στενής συνεργασίας, κατάφεραν να διαφοροποιήσουν τη διδασκαλία τους ανάλογα με τα γνωστικά επίπεδα των παιδιών, ενισχύοντας την αυτοπεποίθηση και τη γλωσσική τους ανάπτυξη. Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές αναγνώρισαν ότι η συνεργασία των εκπαιδευτικών συνέβαλε σημαντικά στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου η ενεργή μάθηση και η δημιουργικότητα ήταν κεντρικά στοιχεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η επιτυχία της συνεργατικής διδασκαλίας αποδόθηκε στη θετική

συνεργασία μεταξύ των συνδιδασκόντων, η οποία περιλάμβανε και τη χρήση τεχνικών υποστήριξης (scaffolding) για την καλύτερη οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας. Παρόμοια ευρήματα καταγράφει η έρευνα των Schwarz και Gorgatt (2017), η οποία υπογραμμίζει τη σημασία της συνεργασίας και της ανοιχτής επικοινωνίας μεταξύ των συνδιδασκόντων σε δίγλωσσα προσχολικά περιβάλλοντα, χαρακτηριστικά που αποδόθηκαν απαραίτητα για την επιτυχία της διδασκαλίας. Οι ερευνητές τόνισαν τη σημασία της προσαρμογής των διδασκόντων τόσο στις ανάγκες των μαθητών/τριών όσο και στις πολιτισμικές διαφορές, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για μειονοτικές γλώσσες. Επιπλέον, η έρευνα αναδεικνύει τη σημασία της γνωριμίας μεταξύ των συνδιδασκόντων, καθώς και με τους/τις μαθητές/τριες, όπως και την παρατήρηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας πριν από την έναρξη της διδασκαλίας, ώστε να προσαρμοστούν καλύτερα στα νέα δεδομένα. Οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν προκλήσεις στη συνεργασία, αλλά και την ανάγκη αναπροσαρμογής των διδακτικών τους πρακτικών, στοιχείο που θεωρήθηκε ευκαιρία για βελτίωση της συνολικής εκπαιδευτικής διαδικασίας. Τέλος, η αλληλοϋποστήριξη και η συνεργασία μεταξύ των συνδιδασκόντων κρίθηκαν καθοριστικές για την επιτυχία της διδασκαλίας, καθώς συνέβαλαν στη δημιουργία εμπιστοσύνης και στη βελτίωση της διδακτικής διαδικασίας.

Η έρευνα των Martin-Beltran και Peercy (2014) εστίασε στη συνεργασία μεταξύ δασκάλων Αγγλικών ως δεύτερη γλώσσα (ESOL) και άλλων εκπαιδευτικών. Οι ερευνητές υποστήριξαν ότι αυτή η συνεργασία προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των δασκάλων, καθώς επιτρέπει την ανταλλαγή γνώσεων και δεξιοτήτων. Οι δάσκαλοι/ες ESOL συνεισφέρουν με την εξειδίκευσή τους στη γλωσσική εκπαίδευση, ενώ οι δάσκαλοι/ες άλλων μαθημάτων ενσωματώνουν γλωσσικές δεξιότητες στο γενικό πλαίσιο της διδασκαλίας, διευκολύνοντας τη μάθηση των μαθητών/τριών. Παρά τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί, όπως η ανάγκη για καλύτερο συντονισμό και επικοινωνία, αυτές οι δυσκολίες θεωρήθηκαν ευκαιρίες για μάθηση και βελτίωση των πρακτικών τους.

Η μελέτη των Williams και Ditch (2019), η οποία υλοποιήθηκε σε ένα αγροτικό σχολείο στις ΗΠΑ ανέδειξε ότι η συνδιδασκαλία μπορεί να συμβάλει στην ισότιμη εκπαίδευση μαθητών/τριών που μαθαίνουν Αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα English Learners (EL). Ωστόσο, οι ερευνητές παρατήρησαν ότι οι εκπαιδευτικοί βασίστηκαν

περισσότερο σε ένα πιο δασκαλοκεντρικό μοντέλο, στο οποίο ο/η γενικός εκπαιδευτικός είχε τον κυρίαρχο ρόλο, ενώ ο/η ειδικός εκπαιδευτικός παρείχε εξατομικευμένη υποστήριξη στους/στις μαθητές/τριες του. Επιπλέον, ενώ παρατηρήθηκε αύξηση στην συμμετοχή και στην αλληλεπίδραση των μαθητών/τριών EL, όμως περιοριζόταν στον/ην ειδικό εκπαιδευτικό, καθώς ο/η εκπαιδευτικός γενικής δεν τους ενσωμάτωνε ενεργά στις ομαδικές συζητήσεις και δραστηριότητες της τάξης. Η μελέτη αναδεικνύει την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη των πρακτικών συνδιδασκαλίας, ειδικά στον κοινό σχεδιασμό και την ενίσχυση της συμμετοχής των μαθητών/τριών EL στις δραστηριότητες ολόκληρης της τάξης. Οι συγγραφείς προτείνουν την ενίσχυση της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών σε θέματα όπως ο κοινός σχεδιασμός, οι αποτελεσματικές διδακτικές πρακτικές για μαθητές/τριες EL, την κατανομή ρόλων και την υποστήριξη της δημιουργίας μακροχρόνιων συνεργασιών.

Η έρευνα των Graziano και Navarrete (2012), εστιάζει στην εφαρμογή της συνδιδασκαλίας σε ένα πανεπιστημιακό μάθημα εκπαίδευσης δασκάλων, με στόχο την διερεύνηση των εμπειριών τους στην συνδιδασκαλία και στον συνεργατικό σχεδιασμό. Ακόμη, οι ερευνητές εξέτασαν κατά πόσο η συνδιδασκαλία θα μπορούσε να γίνει μια κοινή πρακτική στο κολέγιό τους και να συμβάλει στην αναμόρφωση των προγραμμάτων προετοιμασίας των εκπαιδευτικών. Η μελέτη έδειξε ότι η συνδιδασκαλία μπορεί να είναι μια αποτελεσματική μέθοδος διδασκαλίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρέχοντας ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη και βελτίωση της διδασκαλίας. Ωστόσο, απαιτείται προσεκτικός σχεδιασμός, αποτελεσματική επικοινωνία και στενή συνεργασία μεταξύ των συνδιδασκάλων για την επιτυχή εφαρμογή της. Επίσης, οι ερευνητές τονίζουν ότι η συνδιδασκαλία μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη προετοιμασία των υποψήφιων εκπαιδευτικών για την αντιμετώπιση των διαφορετικών μαθησιακών αναγκών των μαθητών/τριών. Η μελέτη των Yeganehpour και Zarfsaz (2020), που διερεύνησε την επίδραση της συνδιδασκαλίας στην δεξιότητα της γραφής των προχωρημένων Ιρανών μαθητών/τριών της Αγγλικής ως Ξένης Γλώσσας (EFL) αναδεικνύει την βελτίωση των μαθητών/τριών στην ικανότητα γραφής, επιβεβαιώνοντας την αποτελεσματικότητα της ΣΔ. Οι ερευνητές αναφέρουν ότι μέσα από την συνδιδασκαλία οι συνδιδάσκοντες είχαν περισσότερες ευκαιρίες να προσφέρουν ποικιλία διδακτικών στυλ, παρακολούθηση της προόδου των μαθητών/τριών και

περισσότερη ευκαιρία για ανατροφοδότηση και αλληλεπίδραση μεταξύ καθηγητή και μαθητή. Η μελέτη υπογραμμίζει τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, όπου ανταλλάσσουν ιδέες και αλληλοεπιδρούν, για την ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών/τριών. Όπως επίσης και τους παράγοντες για την επιτυχία της συνδιδασκαλίας, οι οποίοι περιλαμβάνουν τον συντονισμό, τους καθορισμένους ρόλους, τη γνώση του αντικειμένου, την κοινή φιλοσοφία και την αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών.

Στην Ελλάδα, η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση είναι σχετικά πρόσφατη, οπότε δεν έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές έρευνες που εξετάζουν την συνδιδασκαλία μεταξύ δυο γενικών εκπαιδευτικών. Η έρευνα των Zerva, Pitsou και Prionoiou (2022), η οποία διερεύνησε τις απόψεις των νηπιαγωγών (ΠΕ60) που συμμετείχαν στο πιλοτικό πρόγραμμα εισαγωγής της αγγλικής γλώσσας στα δημόσια νηπιαγωγεία κατά το σχολικό έτος 2020-21, ανέδειξε ότι η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο αποτελεί μια πολύπλοκη διαδικασία. Η επιτυχής εφαρμογή της απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών αγγλικής, καθώς και την κατάλληλη κατάρτιση και των δύο ειδικοτήτων.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της μελέτης, οι νηπιαγωγοί αναγνωρίζουν την αξία της εισαγωγής της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο, αλλά τονίζουν την ανάγκη για επαρκή παιδαγωγική υποστήριξη προς τους/τις εκπαιδευτικούς αγγλικής. Παράλληλα, η έρευνα υπογραμμίζει τη σημασία της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και της δημιουργίας κατάλληλων προγραμμάτων και υλικού για την αποτελεσματική διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο.

Σε παρόμοια ευρήματα κατέληξε και η έρευνα που διερεύνησε το πρόγραμμα «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Εισαγωγή της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο» (EAN) (Αλεξίου κ.α., 2023). Η μελέτη ανέδειξε τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ νηπιαγωγών και εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας, παρόλο που η συνεργασία μεταξύ των δυο ειδικοτήτων ήταν γενικά αποδοτική, παρουσιάστηκαν αρκετές προκλήσεις. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί ανέφεραν σύγχυση σχετικά με τους ρόλους και τις αρμοδιότητες, γεγονός που δυσκόλεψε την αποτελεσματική συνεργασία. Ωστόσο, με την υποστήριξη των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου (ΣΕΕ) τα προβλήματα αυτά άρχισαν να αντιμετωπίζονται σταδιακά, με τους/τις εκπαιδευτικούς να αναγνωρίζουν τη σημασία της συνεργασίας για την επιτυχημένη εφαρμογή του προγράμματος. Οι ΣΕΕ υπογράμμισαν τη σημασία της κοινής

κατανόησης του προγράμματος και της συνεχούς επιμόρφωσης για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος EAN. Παρά τις αρχικές δυσκολίες, οι εκπαιδευτικοί της αγγλικής γλώσσας εκτίμησαν τη συνεργασία με τις/τους νηπιαγωγούς, ενώ οι τελευταίες/οι αναγνώρισαν τη θετική επίδραση της παρουσίας των εκπαιδευτικών αγγλικών στην τάξη. Παρ' όλα αυτά, ορισμένοι εκπαιδευτικοί επισήμαναν ότι η συνεργασία περιοριζόταν σε οργανωτικά ζητήματα, χωρίς ενεργή συμμετοχή στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ολιστική και συνεργατική προσέγγιση δεν είχε πλήρως κατανοηθεί από όλους (Αλεξίου κ.α., 2023).

Επιπλέον, οι γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα τόνισαν την ανάγκη για πιο στενή συνεργασία με τους/τις εκπαιδευτικούς, προκειμένου να συμβάλλουν στη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών τους. Παρά το γεγονός ότι αναγνώρισαν τη σημασία της συνεργασίας, η επικοινωνία με τους/τις δασκάλους/ες αγγλικών ήταν συχνά περιορισμένη, κάτι που επεσήμαναν ως τομέα που χρειάζεται βελτίωση (Αλεξίου κ.α., 2023).

Συμπερασματικά, τόσο οι διεθνείς όσο και οι ελληνικές εμπειρίες δείχνουν ότι η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων, καθώς και η συνδιδασκαλία, είναι καθοριστικά στοιχεία για την επιτυχημένη εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση. Η συνεχής επιμόρφωση και η ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκομένων είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διδασκαλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Ερευνητικός σκοπός και ερευνητικά ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας και των νηπιαγωγών σχετικά με την εφαρμογή του μοντέλου της συνεργατικής διδασκαλίας στα ελληνικά νηπιαγωγεία.

Ύστερα από την παραπάνω βιβλιογραφική ανασκόπηση το ερευνητικό ερώτημα διαμορφώνεται ως εξής:

«Υπάρχει συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς αγγλικής γλώσσας και νηπιαγωγούς κατά τη διάρκεια διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο και αν ναι, σε ποιο πλαίσιο»;

Βάση αυτού, προέκυψαν τέσσερα υποερωτήματα με τις υποκατηγορίες τους, τα οποία πλαισιώνουν το συγκεκριμένο θέμα.

Ερευνητικά υποερωτήματα:

1. Πώς κατανοούν οι νηπιαγωγοί και οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας το μοντέλο της ΣΔ; α) Ποιοι είναι οι ρόλοι των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών αγγλικής γλώσσας, και ποιες είναι οι αρμοδιότητες που συνοδεύουν αυτούς τους ρόλους; β) Πώς περιγράφεται η συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό της άλλης ειδικότητας;
2. Πώς εφαρμόζεται στην πράξη το μοντέλο της ΣΔ σύμφωνα με τις απόψεις και των δυο ειδικοτήτων εκπαιδευτικών και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την εφαρμογή επιτυχημένης ΣΔ;
3. Ποια οφέλη προκύπτουν από την εφαρμογή της ΣΔ, κατά τους/τις νηπιαγωγούς και τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας, α) για τους/τις εκπαιδευτικούς; β) για τους/τις μαθητές/τριες;
4. Ποιες προτάσεις βελτιώσεις προτείνουν οι νηπιαγωγοί και οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας για αποτελεσματικότερη συνδιδασκαλία;

3.2 Ερευνητική μέθοδος

Με βάση την θεματολογία και το περιεχόμενο της παρούσας έρευνας η κατάλληλη μέθοδος για την διεξαγωγή της είναι η ποιοτική, καθώς ασχολείται με τις απόψεις, την εμπειρία και την οπτική των εκπαιδευτικών της Αγγλικής γλώσσας και της

Προσχολικής ηλικίας όσον αφορά τη συνεργατική διδασκαλία (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

Πιο αναλυτικά, τα δεδομένα που συλλέγονται είναι κυρίως ποιοτικά, μέσω δύο ξεχωριστών οδηγών ημι-δομημένης συνέντευξης, οι οποίοι διαμορφώθηκαν με στόχο την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων για κάθε ειδικότητα (νηπιαγωγούς και εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας). Επιπλέον, δημιουργήθηκαν δύο ξεχωριστά ερωτηματολόγια μεικτού τύπου, με ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, επίσης σχεδιασμένα για να ανταποκρίνονται στις ανάγκες κάθε ειδικότητας. Τέλος, κρίθηκε απαραίτητη η επιτόπια παρατήρηση της ερευνήτριας κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία συμπληρώθηκε περιγραφικά και επιγραμματικά σε μια κλείδα παρατήρησης. Η κλείδα περιλάμβανε στοιχεία σχετικά με τα μοντέλα συνεργατικής διδασκαλίας, τις συνθήκες, το περιβάλλον και την υλικοτεχνική υποδομή, προκειμένου να εξασφαλιστούν πλήρη και αξιόπιστα δεδομένα.

3.3 Ερευνητικά εργαλεία

Η επιλογή της *ημι-δομημένης συνέντευξης* έγινε καθώς αποτελεί ένα ερευνητικό εργαλείο που δίνει έμφαση στον αυθόρμητο λόγο των συνεντευξιαζόμενων (Willig, 2008). Οι οδηγοί των συνεντεύξεων περιλαμβάνουν δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων/ουσών και διαμορφώθηκαν ξεχωριστά για κάθε ειδικότητα, ώστε να διευκολύνουν τη διερεύνηση των απόψεων τους σχετικά με τη συνεργατική διδασκαλία. Η δομή των οδηγών βασίστηκε σε πέντε θεματικούς άξονες:

- A) κατανόηση του μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας
- B) Περιγραφή της εφαρμογής του μοντέλου της ΣΔ
- Γ) Παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την εφαρμογή της ΣΔ
- Δ) Οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή της ΣΔ
- E) Προτάσεις βελτίωσης για την ΣΔ

Οι ερωτήσεις είναι ανοιχτού τύπου και αρκετά ευέλικτες, έτσι ώστε να προσεγγιστεί το θέμα ολιστικά. Πιο αναλυτικά υπάρχουν ερωτήσεις, οι οποίες είναι συναφείς με άλλες με το σκεπτικό να δοθεί στον/στην εκπαιδευτικό τον χρόνο και την ευκαιρία να αναστοχαστεί αυτά που είπε και να τα καταθέσει με άλλον τρόπο.

Ο συνδυασμός της συνέντευξης και της παρατήρησης αποτελεί την πιο συχνή μορφή συνδυασμού των ποιοτικών μεθόδων. Αυτό προκύπτει καθώς ο/η ερευνητής/τρια με την παρατήρηση συγκεκριμένων συμπεριφορών μπορεί να ελέγξει τα δεδομένα της

συνέντευξης ή να διευρύνει τα ερωτήματα του/της, ώστε τα αποτελέσματα που θα συλλεχθούν από την συνέντευξη να είναι πιο αξιόπιστα. Άλλωστε στην συνέντευξη τα δεδομένα που συλλέγονται είναι θεωρητικά ενώ στην παρατήρηση αυτό που εφαρμόζεται στην πράξη (Μάγος, 2005). Συνεπώς για την παρούσα έρευνα, δημιουργήθηκε μια κλείδα παρατήρησης των μοντέλων συνεργατικής διδασκαλίας και της συχνότητας εμφάνισής τους, των συνθηκών του περιβάλλοντος, των σχέσεων μεταξύ των εκπαιδευτικών και της υλικοτεχνικής υποδομής, η οποία συμπληρώνεται περιγραφικά. (Ισαρη & Πούρκος, 2015). Η επιτόπια παρατήρηση θα προηγείται από την συνέντευξη, έτσι ώστε η ερευνήτρια να έχει την δυνατότητα να αναδιαμορφώσει τα ερωτήματα της συνέντευξης, ώστε τα δεδομένα να είναι πιο αξιόπιστα.

Επίσης, επιθυμώντας ένα μεγαλύτερο δείγμα για την διεξαγωγή της ερευνάς και συνάμα ένα διαφορετικό τρόπο συλλογής του, προέκυψε η επιλογή του *ερωτηματολόγιου google forms*. Το συγκεκριμένο εργαλείο ανήκει στο διαδίκτυο και στις τεχνολογίες cloud computing (Αποστολάκης & Τζαναβάρης, 2015). Είναι ένα χρήσιμο εργαλείο, καθώς δίνει την δυνατότητα συλλογής δεδομένων δομημένα και είναι αρκετά ευέλικτο στην χρήση του, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ποσοτικές και ποιοτικές έρευνες (Αποστολάκης & Τζαναβάρης, 2015). Με αυτό το εργαλείο ο/η ερευνητής/τρια δεν έρχεται σε άμεση επαφή με τους/τις συμμετέχοντες/ουσες και αυτός είναι ένας λόγος που επιλέχθηκε, καθώς με την ημιδομημένη συνέντευξη υπάρχει μεγάλη αμεσότητα. Η σκέψη ήταν να συλλεχθούν δεδομένα με ένα διαφορετικό τρόπο για να διαπιστωθεί εάν θα υπάρξουν αλλαγές στις απόψεις των δυο ειδικοτήτων. Έτσι, δημιουργήθηκαν δυο ερωτηματολόγια στο *google forms*, ένα για την κάθε ειδικότητα με κλειστές και κυρίως ανοιχτές ερωτήσεις καθώς τα δεδομένα που θα συλλεχθούν έχει επιλεγεί να είναι ποιοτικά.

3.4 Δείγμα

Το δείγμα στην παρούσα έρευνα προσανατολίζεται προς την σκόπιμη δειγματοληψία, καθώς το δείγμα ορίζεται με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα (Bryman, 2017). Πιο συγκεκριμένα, μετά από τηλεφωνική συνεννόηση με κάποια νηπιαγωγεία της πόλης του Βόλου προσεγγίστηκαν οι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας και τα εκάστοτε νηπιαγωγεία που συνεργάζονται. Ο σκοπός είναι να ερευνηθεί η συνεργατική διδασκαλία των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας με τους/τις εκάστοτε νηπιαγωγούς. Οι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας συνεργάζονται με παραπάνω από ένα

νηπιαγωγείο με βάση την νομοθεσία, αυτό μας δίνει την δυνατότητα να ερευνήσουμε τον/την ίδιο/α εκπαιδευτικό σε διαφορετικά περιβάλλοντα με διαφορετικούς νηπιαγωγούς και συνθήκες εργασίας. Ακόμη στο συγκεκριμένο δείγμα εκτός από την ημιδομημένη συνέντευξη υπάρχει και παρατήρηση από την ερευνήτρια συμπληρώνοντας μια κλείδα παρατήρησης. Επίσης, υπάρχει και ένα δείγμα το οποίο προέρχεται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπου θα διοχετευτούν τα ερωτηματολόγια για τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας και των νηπιαγωγών αντίστοιχα. Υπάρχουν διάφορες κλειστές ομάδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook) στις οποίες υπάγονται μόνο οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής και νηπιαγωγών συνάμα. Παρακάτω παρατίθενται σε μορφή πίνακα τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων/ουσών ξεχωριστά για κάθε ερευνητικό εργαλείο.

Πίνακας 1

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Νηπιαγωγών (Συνεντεύξεις),
Σύνολο Συμμετεχόντων 15

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Συμμετεχόντων (N)
Προϋπηρεσία	0–10 έτη	1
	11–20 έτη	4
	21–35 έτη	10
Προϋπηρεσία στη ΣΔ	0–5 έτη	11
	6–10 έτη	2
	11–15 έτη	2
Σπουδές	Πτυχίο Παιδαγωγικού	15
	Εξομοίωση Πτυχίου	2
	Μεταπτυχιακό	5
	Διδακτορικό	1
	Άλλο Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	1
Θέση Εργασίας	Νηπιαγωγός	11

	Προϊσταμένη	4
Σχέση Εργασίας	Μόνιμο	14
	Αναπληρωτές	1

Σημείωση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από νηπιαγωγούς μέσω συνεντεύξεων.

Πίνακας 2

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας (Συνεντεύξεις)
Σύνολο Συμμετεχόντων 5

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Συμμετεχόντων (N)
Προϋπηρεσία	0–10 έτη	2
	11–20 έτη	2
	21–35 έτη	1
Προϋπηρεσία στη ΣΔ	0–5 έτη	4
	6–10 έτη	1
Σπουδές	Πτυχίο Αγγλικής Φιλολογίας	5
	Μεταπτυχιακό	3
	Άλλο Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	1
Σχέση Εργασίας	Μόνιμοι	2
	Αναπληρωτές	3

Σημείωση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας μέσω συνεντεύξεων.

Πίνακας 3

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Νηπιαγωγών (Ερωτηματολόγια),
Σύνολο Συμμετεχόντων 21

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Συμμετεχόντων (N)
Προϋπηρεσία	0–5 έτη	6
	6–10 έτη	3
	11–15 έτη	4
	16–25 έτη	7
	26+ έτη	1
Προϋπηρεσία στη ΣΔ	1 έτος	4
	2 έτη	8
	3 έτη	7
	4 έτη	2
Σπουδές	Πτυχίο Παιδαγωγικού	12
	Εξομοίωση Πτυχίου	1
	Μεταπτυχιακό	11
	Άλλο Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	2
Θέση Εργασίας	Νηπιαγωγός	14
	Νηπιαγωγός ειδικής Αγωγής	3
	Προϊσταμένη	4
Σχέση Εργασίας	Μόνιμοι	10
	Αναπληρωτές	11

Σημείωση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από νηπιαγωγούς μέσω ερωτηματολογίων.

Πίνακας 4

Δημογραφικά Χαρακτηριστικά Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας
(Ερωτηματολόγια), Σύνολο Συμμετεχόντων 51

Κατηγορία	Υποκατηγορία	Αριθμός Συμμετεχόντων (N)
Προϋπηρεσία	0–5 έτη	5
	6–10 έτη	14
	11–15 έτη	13
	16–25 έτη	15
	26–35 έτη	4
Προϋπηρεσία στη ΣΔ	0–1 έτος	13
	2 έτη	19
	3 έτη	16
	4 έτη	3
Σπουδές	Πτυχίο Αγγλικής Φιλολογίας	51
	Μεταπτυχιακό	37
	Άλλο Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	6
Σχέση Εργασίας	Μόνιμοι	8
	Αναπληρωτές	43

Σημείωση. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας μέσω ερωτηματολογίων.

3.5 Ηθικά ζητήματα

Στην παρούσα ποιοτική έρευνα για να εξασφαλιστούν οι δεοντολογικές παραμέτρους που αφορούν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες, είναι απαραίτητο να ενημερωθούν πλήρως για την έρευνα στην οποία συμμετάσχουν και για την ερευνητική διαδικασία. Για τον σκοπό αυτό, δημιουργείται ένα έντυπο συγκατάθεσης, το οποίο οι συμμετέχοντες/ουσες υπογράφουν πριν από τη συλλογή δεδομένων (Ισαρη & Πούρκος, 2015). Επίσης, ενημερώνονται ότι έχουν το δικαίωμα να αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή από την έρευνα, χωρίς να φέρουν κάποια περαιτέρω υποχρέωση. Η ερευνήτρια προσπαθεί να είναι αναλυτική ως προς το περιεχόμενο και τον σκοπό της έρευνας, χωρίς ωστόσο να επηρεάζει την κρίση και τις στάσεις των συμμετεχόντων/ουσών, προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία της ερευνητικής διαδικασίας. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες/ουσες θα ενημερώνονται για την πορεία της έρευνας καθ' όλη την διάρκεια της διεξαγωγής. Μέσω του έντυπου της συγκατάθεσης, διασφαλίζεται η ανωνυμία τους, έτσι ώστε οι πληροφορίες που εμπιστεύονται στον ερευνητή/τρια να τηρούνται με πλήρη εχεμύθεια (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

3.6 Αξιοπιστία εγκυρότητα (τριγωνοποίηση)

Για την αξιοπιστία και την εγκυρότητα της έρευνας, κρίνεται απαραίτητος ο συνδυασμός πολλαπλών ερευνητικών εργαλείων. Σύμφωνα με το άρθρο «Application of Triangulation in Qualitative Research» των Donkoh και Mensah (2023), η χρήση περισσότερων από ενός ερευνητικού εργαλείου ενισχύει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των δεδομένων της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιείται η τριγωνοποίηση δεδομένων, στην οποία γίνεται χρήση πολλαπλών πηγών δεδομένων από διαφορετικούς χρόνους, τόπους και άτομα για την μελέτη του φαινομένου (Donkoh & Mensah, 2023). Έτσι, χρησιμοποιείται κλείδα παρατήρησης, στην συνέχεια συνέντευξη αυτών και έπειτα ερωτηματολόγιο google doc. Η τριγωνοποίηση αυξάνει την αξιοπιστία των ερευνητικών ευρημάτων διασταυρώνοντας δεδομένα μέσα από πολλαπλές οπτικές γωνίες (Donkoh & Mensah, 2023). Επίσης, σύμφωνα με την Carla Willing (2008) στην ποιοτική μέθοδο η εγκυρότητα μπορεί να αντιμετωπιστεί κατά την διεξαγωγή της έρευνας, καθώς είναι μία έρευνα πιο ευέλικτη και προσαρμόσιμη σε αντίθεση με μία ποσοτική έρευνα που είναι αυστηρά δομημένη. Αυτό επιτυγχάνεται καθώς δίνεται η δυνατότητα στον/στην ερευνητή/τρια να ελέγξει τις απαντήσεις των

συνεντευξιαζόμενων και να αναστοχαστεί κατά την διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας. Σε μια ποιοτική μέθοδο είναι δύσκολο ο/η ερευνητής/τρια να μην εμπλέκεται στην έρευνα, γι' αυτό όσο πιο συχνή είναι η αναστοχαστικότητα τόσο αντιλαμβάνεται ο/η ερευνητής/τρια πόσο έχει επηρεάσει την έρευνα του/της (Willig, 2008).

3.7 Ανάλυση δεδομένων

Στην παρούσα έρευνα εφαρμόστηκε ποιοτική ανάλυση των δεδομένων, συγκεκριμένα η θεματική ανάλυση με παραγωγική κατεύθυνση. Στο πρώτο στάδιο, πραγματοποιήθηκε εξοικείωση με τα δεδομένα της έρευνας, αφού προηγουμένως είχαν απομαγνητοφωνηθεί οι συνεντεύξεις. Πιο συγκεκριμένα, η ερευνήτρια μελέτησε τα δεδομένα που είχαν συλλεχθεί από όλα τα ερευνητικά εργαλεία και κατέγραψε τις αρχικές ιδέες και τα νοήματα που προέκυψαν, πριν προχωρήσει στο δεύτερο στάδιο της κωδικοποίησης (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

Στο δεύτερο στάδιο, η ερευνήτρια ανάγνωσε και επεξεργάστηκε λεπτομερώς τα δεδομένα, ομαδοποιώντας τα σε κατηγορίες, τις οποίες ονόμασε σύμφωνα με το περιεχόμενό τους. Η διαδικασία αυτή αποτελεί τη φάση της κωδικοποίησης (Willig, 2008). Κατά τη διάρκεια της κωδικοποίησης, η ερευνήτρια συγκέντρωσε αντιπροσωπευτικά δεδομένα που σχετίζονταν άμεσα με την έρευνα και, όπου κρίθηκε απαραίτητο, συνένωσε δεδομένα με συναφή περιεχόμενο.

Στο τρίτο στάδιο, αναζητήθηκαν θέματα που προέκυψαν από τα δεδομένα. Τα θέματα και τα υποθέματα που δημιουργήθηκαν αποτέλεσαν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των δεδομένων και των ερευνητικών ερωτημάτων (Willig, 2008). Στο πλαίσιο αυτό, η ανάλυση των δεδομένων έγινε με θεματική ανάλυση με παραγωγική κατεύθυνση, καθώς γίνεται αντιστοιχία με την προϋπάρχουσα θεωρία (Willig, 2008). Για να διασφαλιστεί η ευκολότερη πρόσβαση και συσχέτιση των δεδομένων με τις κωδικοποιήσεις, υιοθετήθηκε η πρακτική της χρωματικής επισήμανσης των σημαντικών και αντιπροσωπευτικών κωδικοποιήσεων.

Στο τέταρτο στάδιο, πραγματοποιήθηκε επανεξέταση των θεμάτων. Η ερευνήτρια εξέτασε ενδελεχώς τα θέματα για να διασφαλίσει ότι πληρούν τις προϋποθέσεις για την ένταξή τους. Όσα θέματα δεν ανταποκρίνονταν στα κριτήρια είτε αποκλείστηκαν είτε συγχωνεύθηκαν με άλλα (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

Το πέμπτο στάδιο αφορούσε τη δημιουργία των θεμάτων. Για την ανάδειξή τους, χρησιμοποιήθηκαν αντιπροσωπευτικές αντιπαραθέσεις με αποσπάσματα από τα δεδομένα της έρευνας, ώστε να τεκμηριωθεί η ανάλυση (Ισαρη & Πούρκος, 2015). Στο έκτο και τελευταίο στάδιο, τα θέματα συγκρίθηκαν με τις κατηγορίες που είχαν αντληθεί από τη βιβλιογραφία, εξασφαλίζοντας έτσι τη σύνδεση των ευρημάτων με το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^Ο ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της ανάλυσης περιεχομένου των απαντήσεων που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις, τα ερωτηματολόγια google forms και από την κλείδα παρατήρησης. Η ανάλυση αφορούσε τις θεματικές που σχετίζονται με τη Συνεργατική Διδασκαλία (ΣΔ), όπως καταγράφηκαν από τους/τις νηπιαγωγούς και τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας. Οι κατηγορίες και υποκατηγορίες που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια συνοψίζονται παρακάτω:

Πίνακας 5

Θεματικές Κατηγορίες που προέκυψαν

Θεματική Κατηγορία	Περιγραφή
1. Κατανόηση του μοντέλου συνεργατικής διδασκαλίας	Εξετάζει πώς οι νηπιαγωγοί και οι εκπαιδευτικοί Αγγλικών κατανοούν το μοντέλο της ΣΔ, εστιάζοντας στους ρόλους, τις αρμοδιότητες, τη μεταξύ τους συνεργασία και την αναγκαιότητα εισαγωγής αγγλικής γλώσσας.
2. Εφαρμογή του μοντέλου συνεργατικής διδασκαλίας	Αναλύει τις πρακτικές εφαρμογής του μοντέλου, όπως ο ρόλος των νηπιαγωγών, οι αρμοδιότητες των νηπιαγωγών, η συνεργασία των νηπιαγωγών με τον/την εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας που χρησιμοποιούνται στην προσχολική εκπαίδευση.
3. Παράγοντες που επηρεάζουν εφαρμογή	Διερευνά τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά την εφαρμογή του μοντέλου, όπως η επικοινωνία, ο περιορισμένος χρόνος, η επαγγελματική εμπειρία, Εκπαιδευτική κατάρτιση και διακριτοί ρόλοι και η διοικητική υποστήριξη.
4. Οφέλη από την εφαρμογή συνεργατικής διδασκαλίας	Εξετάζει τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή της ΣΔ, τόσο για τους/τις μαθητές/τριες όσο και για τους εκπαιδευτικούς, εστιάζοντας σε γνωστικά, συναισθηματικά και κοινωνικά οφέλη.
5. Προτάσεις βελτίωσης για τη ΣΔ	Παρουσιάζει προτάσεις για την ενίσχυση της συνεργασίας, όπως η βελτίωση της επικοινωνίας, η συνεχής επιμόρφωση και η σαφής καθοδήγηση των ρόλων και αρμοδιοτήτων.

Αποτελέσματα από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια των Νηπιαγωγών.

Σε αυτή την υποενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των νηπιαγωγών από τις συνεντεύξεις και το ερωτηματολόγιο google forms. Όπου υπάρχει το σύμβολο «Σ»

είναι για συνεντευξιαζόμενο και όπου υπάρχει «N» είναι οι απόψεις από το ερωτηματολόγιο google forms.

1. Κατανόηση του Μοντέλου της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η κατανόηση του μοντέλου της ΣΔ από τους/τις συμμετέχοντες/ούσες νηπιαγωγούς αναδείχθηκε μέσα από τις απαντήσεις που συλλέχθηκαν με τη χρήση συνεντεύξεων και του ερωτηματολογίου google forms. Ειδικότερα, προέκυψαν τέσσερις υποκατηγορίες: η αναγκαιότητα εισαγωγής της Αγγλικής γλώσσας, ο ρόλος των νηπιαγωγών, οι αρμοδιότητες των νηπιαγωγών και η συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας. Παρακάτω παρουσιάζονται τα ευρήματα διαχωρισμένα σε υποκατηγορίες.

1. Αναγκαιότητα Εισαγωγής της Αγγλικής Γλώσσας

Η εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση αποτέλεσε μια σημαντική αλλαγή στο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Στην υποκατηγορία αυτή, εξετάζονται οι απόψεις των νηπιαγωγών για την αναγκαιότητα αυτής της αλλαγής, όπως προέκυψαν από τις συνεντεύξεις και το ερωτηματολόγιο.

Οι συμμετέχοντες/ούσες στις συνεντεύξεις, στη πλειονότητά τους, θεώρησαν την εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας ως ένα θετικό βήμα για τη σύγχρονη εκπαίδευση. Ωστόσο, οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο ανέδειξαν μια διαφορετική οπτική, με την πλειονότητα των συμμετεχόντων/ουσών να εκφράζει την άποψη ότι η Αγγλική γλώσσα δεν έπρεπε να εισαχθεί, επισημαίνοντας την ανάγκη προτεραιότητας άλλων ειδικοτήτων, όπως η μουσική, η γυμναστική και η θεατρική αγωγή.

Ακολουθούν χαρακτηριστικές απόψεις που σκιαγραφούν τη διαφορετικότητα στις αντιλήψεις των νηπιαγωγών και τονίζουν τα θετικά, αλλά και τους προβληματισμούς που προέκυψαν από αυτή την αλλαγή.

➤ Θετικές Απόψεις για την Εισαγωγή των Αγγλικών

Αρκετοί νηπιαγωγοί στις συνεντεύξεις τόνισαν τη σημασία της επαφής των παιδιών με την Αγγλική γλώσσα από μικρή ηλικία, θεωρώντας τη γνώση ξένων γλωσσών απαραίτητη στη σύγχρονη εποχή. Όπως ανέφερε ο Σ1 *«το θεωρώ ότι ήταν ένα βήμα προς το καλύτερο της εκπαίδευσης»*. Παρόμοια, ο Σ3 σημείωσε *«έπρεπε να μουν τα Αγγλικά γιατί πλέον είναι στην καθημερινότητά μας»*. Αντίστοιχα, στο ερωτηματολόγιο, το 32% των εκπαιδευτικών (6 άτομα από τους/τις 21 συμμετέχοντες/ούσες) υποστήριξαν ότι η εισαγωγή των Αγγλικών δίνει στα παιδιά τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με μια ξένη γλώσσα μέσα από παιχνιώδεις δραστηριότητες. Όπως

σχολίασε ένας/μία συμμετέχων/ούσα N20 *«Είναι θετικό γιατί τα παιδιά έρχονται σε επαφή με μια άλλη γλώσσα και μαθαίνουν πιο εύκολα όταν η μάθηση γίνεται με παιγνιώδη τρόπο.»*

➤ Επιφυλάξεις και Προβληματισμοί

Ωστόσο, υπήρχαν και νηπιαγωγοί που παρέμειναν επιφυλακτικοί. Κάποιοι/ες συνεντευξιαζόμενοι/ες θεώρησαν ότι η εκμάθηση των Αγγλικών δεν είναι απαραίτητη σε τόσο μικρή ηλικία. Όπως δήλωσε ένας/μία νηπιαγωγός Σ2 *«δεν το θεωρώ απαραίτητο σε αυτή την ηλικία τα Αγγλικά»*, ενώ άλλος/η επισήμανε Σ6 *«Τα Αγγλικά σε αυτή την ηλικία, το επίπεδο δηλαδή που εισάγεται εδώ, δεν είναι απαραίτητο»*. Παρόμοια, στο ερωτηματολόγιο, το 68% των συμμετεχόντων/ούσων (13 άτομα/21 άτομα) εξέφρασαν την άποψη ότι άλλες ειδικότητες, όπως η μουσική και η γυμναστική, θα έπρεπε να έχουν προτεραιότητα. Η/Ο νηπιαγωγός N7 *«η μουσική και η γυμναστική είναι πιο απαραίτητες σε αυτή την ηλικία»*, ενώ ένας/μία άλλος/η σημείωσε N9 *«τα παιδιά έχουν ήδη αρκετά ερεθίσματα και έρχονται σε επαφή με την Αγγλική γλώσσα. Αυτό που είναι απαραίτητο είναι η ένταξη ειδικοτήτων όπως οι θεατροπαιδαγωγοί, που θα βοηθήσουν τα παιδιά στην έκφραση, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία»*.

2. Ρόλος των Νηπιαγωγών

Οι περισσότεροι νηπιαγωγοί περιγράφουν τον ρόλο τους στη ΣΔ κυρίως ως υποστηρικτικό, με εστίαση στη διαχείριση της τάξης και τη διασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής του μαθήματος. Παράλληλα, αναγνωρίζουν τη σημασία της ειδικότητας του/της εκπαιδευτικού Αγγλικής γλώσσας, υπογραμμίζοντας ότι εκείνος/η έχει την πρωτοβουλία και την κύρια ευθύνη της διδασκαλίας.

Αρκετοί νηπιαγωγοί σημείωσαν ότι ο ρόλος τους περιορίζεται στη διαχείριση της συμπεριφοράς των παιδιών κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Ένας/μία νηπιαγωγός ανέφερε Σ1: *«ο ρόλος μου είναι πιο πολύ υποστηρικτικός. τα παιδιά είναι πιο χαλαρά και χρειάζεται καμιά φορά η παρέμβαση μου ώστε να επικρατήσει η ησυχία.»*

Παρόμοια, άλλος/η σημείωσε N4: *«Κυρίως βοηθάω να παραμένουν τα παιδιά στην παρεούλα και να παρακολουθούν τη συνάδελφο της Αγγλικής γλώσσας»*.

Ορισμένοι/ες εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι βοηθούν και στη διδακτική διαδικασία υποστηρίζοντας το εποπτικό υλικό ή συμμετέχοντας στις δραστηριότητες. Για παράδειγμα, ένας/μία εκπαιδευτικός δήλωσε Σ5: *«Ουσιαστικά, βοηθάω στο εποπτικό υλικό που χρειάζεται η καθηγήτρια των αγγλικών να βάλει στα παιδιά. Και σίγουρα, στο να τηρούν τα παιδιά τους κανόνες. Σε αυτό το επίπεδο είναι η δική μου, ουσιαστικά, ο*

δικός μου ρόλος.». Παρόμοια στο ερωτηματολόγιο ένας/μία νηπιαγωγός περιγράφει N15: «.... φροντίζω να παρέχω υλικά, βοηθάω στις ομαδικές και ατομικές εργασίες.»

Ωστόσο, υπήρξαν και περιπτώσεις νηπιαγωγών που δεν συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία ή αποχωρούν από την τάξη κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Ένας/Μία νηπιαγωγός περιέγραψε Σ4: «Απλά υπάρχουμε μέσα στην τάξη, εγώ δεν έχω βγει ποτέ έξω από την τάξη. Αν μου ζητηθεί κάποια βοήθεια την προσφέρω. Διαφορετικά είναι ανεξάρτητος ο δάσκαλος των αγγλικών». Ένας/Μία άλλος/η ανέφερε Σ11: «Στην αρχή υπάρχω εγώ [...] Αλλά επειδή είμαι και προϊσταμένη, για μένα είναι μεγάλη ευκολία γιατί τακτοποιώ πολλά γραφειοκρατικά την ώρα που είναι εδώ η δασκάλα των Αγγλικών.»

Οι περισσότεροι/ες συμμετέχοντες/ουσες, είτε από τις συνεντεύξεις είτε από το ερωτηματολόγιο, θεωρούν ότι η διδασκαλία πρέπει να ανατίθεται αποκλειστικά σε εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας. Ένας/Μία νηπιαγωγός ανέφερε χαρακτηριστικά Σ1: «Εννοείται ότι και θα έπρεπε να τα αναλάβει ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής γλώσσας», ενώ άλλος/η σημείωσε N16: «Μόνο ΠΕ06, δεν έχουμε κατάλληλη εκπαίδευση στη διδακτική ξένης γλώσσας.» Παρόμοια άποψη εκφράστηκε από νηπιαγωγό Σ4: «Θεωρώ ότι έπρεπε να γίνει με την ειδικότητα και να μπει μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα η Αγγλική γλώσσα.»

Συνολικά, ο ρόλος των νηπιαγωγών στη ΣΔ περιγράφεται κυρίως ως υποστηρικτικός, με την πλειονότητα να αναγνωρίζει την ανάγκη για διδασκαλία από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς.

3. Αρμοδιότητες των Νηπιαγωγών

Οι νηπιαγωγοί ανέφεραν ότι οι αρμοδιότητές τους στη ΣΔ περιγράφονται κυρίως ως υποστηρικτικές, με έμφαση στον συντονισμό δραστηριοτήτων και στην διαχείριση της τάξης. Παρόλου που συμμετέχουν στην διασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής των μαθημάτων, δεν εμπλέκονται συστηματικά στην αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Ένας/Μία εκπαιδευτικός ανέφερε χαρακτηριστικά Σ5: «....Ουσιαστικά, βοηθάω στο εποπτικό υλικό που χρειάζεται η καθηγήτρια των Αγγλικών να βάλει στα παιδιά. Και σίγουρα, στο να τηρούν τα παιδιά τους κανόνες.»

Παρομοίως, άλλος/η τόνισε τον ρόλο του/της στον συντονισμό δραστηριοτήτων όπως οι χειροτεχνίες Σ13: «Ναι, σε θέματα διαχείρισης και ενδεχομένως στη χειροτεχνία για να διατηρείται η ηρεμία όταν δουλεύουν σε ομάδες»

Αντίστοιχα, από το ερωτηματολόγιο επιβεβαιώνουν ότι οι νηπιαγωγοί αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους στη ΣΔ κυρίως ως καθοδηγητικό και υποστηρικτικό,

Όπως περιγράφεται από έναν/μία εκπαιδευτικό N2: «Συνήθως υποστηρικτικός, εκτός αν η συνάδελφος θέλει να δημιουργήσουμε μαζί κάτι». Άλλος/η ανέφερε N21: «Προσπαθώ να βοηθάω τον εκπαιδευτικό ώστε να υπάρχει συμμετοχή όλων των νηπίων στο μάθημα του και να επιβάλλομαι όπου χρειάζεται»

Ωστόσο υπάρχουν και οι λίγες περιπτώσεις που είναι πιο ενεργές στην διδακτική διαδικασία συνεισφέροντας και εμπνυχώνοντας την ομάδα. Χαρακτηριστικά μια νηπιαγωγός περιγράφει Σ10: «είναι βοηθητικός από την άποψη να είμαι μέσα, να έχουμε το κλίμα λίγο, να είναι τα παιδιά ήρεμα. Και εγώ να είμαι σαν τους μαθητές. Δηλαδή, να τους ενισχύω σ' αυτό που είναι να κάνουν. Αλλά όχι σαν δασκάλα τους, σαν μία από αυτά, τα παιδιά.». Ομοίως από το ερωτηματολόγιο N12: «Στα τραγούδια και τα χορευτικά συμμετέχω και βοηθάω όπου χρειάζεται η εκπαιδευτικός στις εργασίες που βάζει στα παιδιά.»

Συνολικά, οι αρμοδιότητες των νηπιαγωγών εστιάζουν στη διαχείριση της συμπεριφοράς και τον συντονισμό, με περιορισμένη εμπλοκή σε διδακτικά ή αξιολογικά καθήκοντα.

4. Συνεργασία με τον/την Εκπαιδευτικό Αγγλικής Γλώσσας

Η συνεργασία μεταξύ νηπιαγωγών και εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας εξαρτάται από τον βαθμό επικοινωνίας και τον κοινό σχεδιασμό δραστηριοτήτων. Οι απόψεις των νηπιαγωγών τόσο από τις συνεντεύξεις όσο και από το ερωτηματολόγιο επισήμαναν ότι για να υπάρξει αποτελεσματική συνεργασία πρέπει να υπάρχει συνεννόηση για τις θεματικές και κοινός προγραμματισμός, ωστόσο ανέφεραν πως σε ορισμένες περιπτώσεις η συνεργασία είναι περιορισμένη και εξαρτάται από την πρωτοβουλία του/της εκπαιδευτικού Αγγλικής γλώσσας. Όπως περιγράφεται από έναν/μία νηπιαγωγό Σ3: «Γενικά, πέρυσι με τη συνάδελφο που ήταν στο νηπιαγωγείο, σχεδιάζαμε και συμβαδίζαμε. φέτος όχι. Είναι ελεύθερο το πρόγραμμα. Ο καθένας εργάζεται το πως αισθάνεται κι εκείνος ασφαλής ή ανάλογα με το υλικό του..». Παρόμοια ένας/μία άλλος/η αναφέρει Σ1: «Η συνεργασία μας είναι στο πλαίσιο της ανταλλαγής απόψεων όσον αφορά τις διάφορες θεματικές. Συνεργαζόμαστε στον σχεδιασμό και στην προετοιμασία, και λιγότερο στην αξιολόγηση». Αντίστοιχα, ένας/μία εκπαιδευτικός επισήμανε N8: «Λίγο στο σχεδιασμό ώστε να δουλεύουμε παράλληλα τα ίδια θέματα και βοήθεια στις δραστηριότητες», ενώ άλλος/η ανέφερε τη σημασία της N9: «Συνεννόηση ώστε όσο το δυνατό την ίδια χρονική περίοδο να έχουμε κοινό θέμα και συνεννόηση για τον από κοινού σχεδιασμό παιδαγωγικών δράσεων.»

2. Περιγραφή της Εφαρμογής του Μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η κατηγορία αυτή αφορά τις απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών σχετικά με την εφαρμογή της ΣΔ στην προσχολική εκπαίδευση, όπως προκύπτουν από τις συνεντεύξεις και τις απαντήσεις από το ερωτηματολόγιο google forms. Οι απαντήσεις ανέδειξαν τρεις κύριες υποκατηγορίες: Ο ρόλος των νηπιαγωγών, οι αρμοδιότητες των νηπιαγωγών, η συνεργασία των νηπιαγωγών με τον/την εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας,

1. Ο Ρόλος των Νηπιαγωγών

Η εφαρμογή της ΣΔ στην πράξη εμφανίζει ποικιλία, καθώς οι νηπιαγωγοί αναφέρουν διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής και ρόλων κατά τη διάρκεια του μαθήματος αγγλικών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο/η νηπιαγωγός βρίσκεται παρών/ούσα στην τάξη, όμως η εμπλοκή του περιορίζεται κυρίως σε ζητήματα πειθαρχίας και υποστήριξης του εκπαιδευτικού Αγγλικών, χωρίς ουσιαστική συμμετοχή στο περιεχόμενο της διδασκαλίας.

Αρκετοί νηπιαγωγοί ανέφεραν ότι η παρουσία τους στην τάξη επικεντρώνεται στη διατήρηση της τάξης και την ομαλή διεξαγωγή του μαθήματος. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ένας/μία εκπαιδευτικός Σ6: *«Ουσιαστικά, βοηθάω κυρίως στην πειθαρχία, όχι στο γνωστικό κομμάτι. Είμαστε εκεί για να τα μαζεύουμε λίγο τα παιδιά, να τα προσέχουμε.»* Παρόμοια, από το ερωτηματολόγιο αναφέρεται Ν8: *«Βρίσκομαι μαζί με την εκπαιδευτικό αγγλικών και κάνουμε τις δραστηριότητες που έχει ετοιμάσει. Βοηθάω όπου μπορώ»*

Ωστόσο, σε περιπτώσεις όπου υπάρχει καλύτερος συντονισμός, ο ρόλος του νηπιαγωγού επεκτείνεται και στη συνεργασία για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων. Ένας/Μία εκπαιδευτικός σημείωσε Σ5: *«Ο ρόλος μου είναι βοηθητικός. Ουσιαστικά, βοηθάω στο εποπτικό υλικό που χρειάζεται η καθηγήτρια των Αγγλικών να βάλει στα παιδιά. Και σίγουρα, στο να τηρούν τα παιδιά τους κανόνες.»* Παράλληλα, από το ερωτηματολόγιο προκύπτει η σημασία του συντονισμού πάνω στις θεματικές, όπως περιγράφεται Ν8: *«Λίγο στο σχεδιασμό ώστε να δουλεύουμε παράλληλα τα ίδια θέματα και βοήθεια στις δραστηριότητες.»*

2. Οι Αρμοδιότητες των Νηπιαγωγών

Οι νηπιαγωγοί περιγράφουν ότι οι αρμοδιότητες τους εστιάζουν στην διαχείριση της τάξης και στην υποστήριξη της διδασκαλίας. Οι νηπιαγωγοί αναφέρουν ότι οι

αρμοδιότητες τους περιλαμβάνουν τη βοήθεια στην προετοιμασία της δραστηριότητας και μερικές φορές όταν χρειάζεται την ενεργή συμμετοχή τους.

Αρκετοί νηπιαγωγοί περιγράφουν την υποστήριξή τους στην δραστηριότητα, κυρίως με την προετοιμασία της αλλά και την διαχείριση της συμπεριφοράς των μαθητών/τριών. Όπως ανέφερε ένας/μία εκπαιδευτικός Σ2: *«Μοιράζω υλικό ή βοηθάω στις κατασκευές που χρειάζεται.»* Παρόμοια, άλλος/η τόνισε Ν6: *«Λίγο στο σχεδιασμό, αλλά κυρίως βοηθάω στις δραστηριότητες και την οργάνωση της τάξης.»*

Ωστόσο υπάρχουν περιπτώσεις, όπου οι νηπιαγωγοί αναφέρουν την εμπλοκή τους σε δραστηριότητες που συνδέονται με τη διδασκαλία για την εμφύχωση της ομάδας ή για την κατανόηση των οδηγιών για την ολοκλήρωση της δραστηριότητας. Ένας/Μία εκπαιδευτικός σημείωσε Ν12: *«Στα τραγούδια και τα χορευτικά συμμετέχω και βοηθάω όπου χρειάζεται η εκπαιδευτικός στις εργασίες που βάζει στα παιδιά.»* Αντίστοιχα, άλλος/η ανέφερε Σ5: *«Βοηθάω στο εποπτικό υλικό που χρειάζεται η καθηγήτρια των Αγγλικών και σίγουρα στο να τηρούν τα παιδιά τους κανόνες.»*

Επιπλέον, οι αρμοδιότητες τους συχνά περιλαμβάνει τη διασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής του μαθήματος. Όπως αναφέρει ένας/μία νηπιαγωγός Ν12: *«Η εκπαιδευτικός ρωτάει τις προηγούμενες ημέρες με ποιο θέμα ασχολούμαστε και κάνει σχετικές δραστηριότητες.»* Αντίστοιχα, άλλος/η τόνισε Σ2: *«Εγώ δεν συμμετέχω μέσα στα Αγγλικά καθόλου. Εκτός αν θέλει ο εκπαιδευτικός να βοηθήσω κάτι, να μοιράσουμε φωτοτυπίες, ή όταν αρχίζουν οι κατασκευές. Ή αν γίνεται φασαρία μέσα στα Αγγλικά, να μπορέσουμε να...το διαχειριστούμε. Ουσιαστικά στη διαχείριση.»*

3. Συνεργασία με τον/την Εκπαιδευτικό Αγγλικής Γλώσσας

Η συνεργασία μεταξύ των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας εμφανίζει ποικίλα επίπεδα, ανάλογα με την εμπειρία, την θεματική σύνδεση και τον διαθέσιμο χρόνο. Οι νηπιαγωγοί περιγράφουν τη συνεργασία κυρίως ως τυπική, επικεντρωμένη στην ανταλλαγή ιδεών και τη σύνδεση των θεματικών.

Σε πολλές περιπτώσεις, η συνεργασία περιορίζεται στη συζήτηση θεματικών, ανταλλαγή ιδεών ή στη βοήθεια με το εποπτικό υλικό. Ένας/Μία νηπιαγωγός ανέφερε Σ1: *«Προσπαθούμε να συμβαδίζουν οι θεματικές, να αλληλοσυμπληρώνονται οι πληροφορίες, να ανταλλάσσουμε ιδέες.»* Ομοίως, άλλος/η δήλωσε Σ4: *«Ναι, υπάρχει κάποια μορφή συνεργασίας όσον αφορά, άμα δεν μπορεί η καθηγήτρια των Αγγλικών να βρει μια δραστηριότητα ή κάποιο βοηθητικό υλικό, να την βοηθήσουμε πάνω σε αυτό. Να της δώσουμε ιδέες.»* Αντίστοιχα, από το ερωτηματολόγιο επιβεβαιώνεται η σημασία

της θεματικής σύνδεσης, αλλά χωρίς εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία και στο σχεδιασμό της. Ένας/Μία εκπαιδευτικός σημείωσε N12: «*Η εκπαιδευτικός ρωτάει με ποιο θέμα ασχολούμαστε και προσαρμόζει τις δραστηριότητές της.*» Ένας/Μία άλλος/η ανέφερε N18: «*Μπορεί ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής να κάνει την ίδια θεματολογία, αλλά συνήθως αυτό εξαρτάται από τη δική του πρωτοβουλία.*»

Ωστόσο, πολλοί νηπιαγωγοί εξέφρασαν ότι ο περιορισμένος χρόνος που διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας στο σχολείο δυσχεραίνει τη συνεργασία. Όπως σημειώνει ένας/μία νηπιαγωγός N6: «*Δεν παρευρίσκεται αρκετή ώρα στο σχολείο ώστε να μπορούμε να συζητήσουμε το είδος της συνεργασίας και τον τρόπο προσέγγισης θεμάτων.*» Αντίθετα, ορισμένοι/ες νηπιαγωγοί τονίζουν ότι εάν υπάρχει καλή θέληση μπορεί να δημιουργεί ένα πρόσφορο κλίμα για συνεργασία. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο/η νηπιαγωγός Σ10: «*...ένα τέταρτο να καθίσεις πίσω για να μιλήσεις... Ακόμα και τηλεφωνικά μπορεί να γίνει... ακόμα και εκείνη την ώρα που τα παιδιά κάνουν κάτι και μπορούμε να μιλήσουμε εμείς, δεν είναι κάτι δύσκολο να το κάνουμε.... όταν ο άλλος είναι και ευαισθητοποιημένος και θέλει να ακούσει, και είναι και διατεθειμένος να ακούσει και τα λοιπά, τότε δεν είναι δύσκολα.*»

Η σύνδεση των θεματικών και η ανταλλαγή ιδεών αποτελούν σημαντικά στοιχεία της συνεργασίας, ωστόσο οι περιορισμοί χρόνου συχνά περιορίζουν την ανάπτυξη ουσιαστικής συν-διδασκαλίας.

3. Παράγοντες που Επηρεάζουν την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Από την ανάλυση των συνεντεύξεων και του ερωτηματολογίου προέκυψαν σημαντικοί παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή της ΣΔ. Κάποιοι/ες από αυτούς/ες αναφέρονται τόσο από τους/τις συνεντευξιζόμενους/ες όσο και από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στο ερωτηματολόγιο, ενώ άλλοι προέκυψαν ως πιο εξειδικευμένα ζητήματα από κάθε μέθοδο συλλογής δεδομένων.

Κοινοί Παράγοντες (Συνεντεύξεις και Ερωτηματολόγιο)

1. Περιορισμένος Χρόνος για Συνεργασία
Ο περιορισμένος χρόνος αποτελεί η πιο συχνά αναφερόμενη πρόκληση και από τις δύο ομάδες δεδομένων. Η έλλειψη θεσμοθετημένου χρόνου προετοιμασίας δυσχεραίνει την ουσιαστική συνεργασία. Η παραπάνω άποψη αποτυπώνεται στα εξής αυτούσια παραθέματα.

Σ8: *«Συχνά δεν υπάρχει αρκετός χρόνος για να συντονιστούμε όπως θα έπρεπε. Η συνεργασία μας στηρίζεται κυρίως στην προσωπική διάθεση και τον χρόνο που μπορούμε να βρούμε μέσα στην ημέρα.»*

Σ12: *«Έλλειψη χρόνου. Έλλειψη χρόνου. Οι καθηγήτριες Αγγλικών θα πρέπει να πηγαίνουν σε πολλά σχολεία. Δεν έχουν τη δυνατότητα να καθίσουν παραπάνω για να μπορέσουμε να συζητήσουμε κάποια πράγματα.»*

N8: *«Περιορισμένος χρόνος. »*

Επιπλέον, οι πλειονότητα των νηπιαγωγών αναφέρεται στον αυξημένο φόρτο εργασίας που τους έχει ανατεθεί λόγω των γραφειοκρατικών διαδικασιών. Ως αποτέλεσμα, παρόλου που κατανοούν τον ρόλο τους στην συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς της Αγγλικής γλώσσας, η συνεργασία αυτή να μην εφαρμόζεται στην πράξη, καθώς προσπαθούν να ανταποκριθούν στις πολυάριθμες αρμοδιότητες που τους έχουν ανατεθεί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δήλωση ενός/μίας νηπιαγωγού Σ11: *«Κανονικά πρέπει να είμαι παρούσα σε όλη τη διαδικασία..... Και επειδή είμαι και προϊσταμένη και έχω και δουλειές να κάνω, για μένα είναι μεγάλη ευκολία γιατί τακτοποιώ πολλά γραφειοκρατικά την ώρα που είναι εδώ η δασκάλα των Αγγλικών. Όταν όμως αντιληφθώ ότι κάτι θα επέμβω γιατί έχω τη δυνατότητα.»*

2. Έλλειψη Εξειδίκευσης των Εκπαιδευτικών Αγγλικών στην Προσχολική Εκπαίδευση

Η απουσία ειδικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών Αγγλικών στις ανάγκες των νηπίων δυσχεραίνει την αποτελεσματική συνεργασία. Οι νηπιαγωγοί τόνισαν ότι η έλλειψη κατανόησης των αναγκών αυτής της ηλικιακής ομάδας από τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικών εμποδίζει την εφαρμογή κοινών διδακτικών πρακτικών. Αυτή η άποψη αναφέρεται τόσο στις συνεντεύξεις όσο από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες του ερωτηματολογίου. Χαρακτηριστικά είναι τα παρακάτω αυτούσια παραθέματα:

Σ2: *«Δεν είναι πάντα εύκολο να καταλάβουν οι εκπαιδευτικοί των Αγγλικών τις ιδιαίτερες ανάγκες των νηπίων, διότι δεν έχουν εξειδίκευση στην προσχολική εκπαίδευση.»*

N17: *«Οι φιλόλογοι της Αγγλικής γλώσσας έχουν γνώση σε παιδιά δημοτικού και ανώτερης βαθμίδας, αλλά δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στα νήπια λόγω έλλειψης εμπειρίας.»*

N20: *«Συχνά οι εκπαιδευτικοί Αγγλικών δεν γνωρίζουν πώς να προσεγγίσουν μαθησιακά τα παιδιά μικρής ηλικίας.»*

Παράγοντες από τις Συνεντεύξεις

Αμοιβαία Κατανόηση, Σεβασμός και Επικοινωνία

Η αμοιβαία αποδοχή, ο σεβασμός και η καλή επικοινωνία θεωρούνται βασικά συστατικά για την επιτυχία της συνεργασίας. Οι συνεντευξιαζόμενοι/ες τονίζουν ότι οι ελλείψεις σε αυτούς τους τομείς δυσκολεύουν τη συνεργασία. Τα παρακάτω αυτούσια παραθέματα το επιβεβαιώνουν.

Σ10: «*Η αλληλοαποδοχή και ο σεβασμός μεταξύ των εκπαιδευτικών είναι θεμελιώδη για να λειτουργήσει η συνεργασία.*»

Σ1: «*Η αλληλοαποδοχή, ο σεβασμός, η ενσυναίσθηση, η κατανόηση.*»

Σ12: «*Σεβασμός πάνω από όλα. Συζήτηση. Αλληλοϋποστήριξη. Εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλον.*»

Παράγοντες από το Ερωτηματολόγιο

1. Υλικοτεχνική Υποδομή και Διοικητική Υποστήριξη

Η έλλειψη κατάλληλων μέσων και διοικητικής υποστήριξης αναφέρεται ως σημαντικό εμπόδιο από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Συγκεκριμένα αναφέρονται ότι η εισαγωγή της ειδικότητας έγινε χωρίς την απαραίτητη προετοιμασία και τις υποδομές για τα ελληνικά δημόσια νηπιαγωγεία. Χαρακτηριστικά αναφέρει ένας/ μία συνεντευξιαζόμενος/η Σ7: «*Απλά, πιστεύω ότι για να γίνει ένα τέτοιο βήμα στα σχολεία τα δικά μας, πρέπει να υπάρχει πάρα πολύ καλή προετοιμασία.... Γενικώς ζητάμε και κάνουμε πράγματα χωρίς να έχουμε τις υποδομές τις κατάλληλες.*». Παρόμοιες απαντήσεις υπήρχαν και στο ερωτηματολόγιο όπως αναγράφεται παρακάτω:

N7: «*Περιορισμένος χρόνος, υλικοτεχνική υποδομή, διοικητική υποστήριξη.*»

N16: «*Περιορισμένος χρόνος, διοικητική υποστήριξη.*»

2. Διακριτοί Ρόλοι στη Συνεργασία

Σύμφωνα με ορισμένους/ες συμμετέχοντες/ουσες η ασάφεια στους ρόλους των εκπαιδευτικών δυσχεραίνει τη συνεργασία. Ένας/ Μία εκπαιδευτικός αναφέρει N1: «*Περιορισμένος χρόνος, διακριτοί ρόλοι της εκπαιδευτικής διαδικασίας.*»

Συνοψίζοντας, οι συνεντεύξεις και το ερωτηματολόγιο αναδεικνύουν κοινά εμπόδια, με τον περιορισμένο χρόνο να αποτελεί το κυριότερο. Παράλληλα, ζητήματα όπως η έλλειψη κατάρτισης, η απουσία υποδομών και η έλλειψη θεσμοθετημένων πλαισίων συνεργασίας υπογραμμίζουν την ανάγκη για βελτιώσεις τόσο σε οργανωτικό όσο και σε εκπαιδευτικό επίπεδο.

4. Οφέλη που Προκύπτουν από την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η ΣΔ αναγνωρίζεται από τους/τις εκπαιδευτικούς ως μια μεθοδολογία που προσφέρει πολλαπλά οφέλη, τόσο για τους/τις μαθητές/τριες όσο και για τους/τις ίδιους/ιες. Τα ευρήματα που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις και τις απαντήσεις του ερωτηματολόγιου google forms συνδέονται άμεσα και αλληλοσυμπληρώνονται. Ειδικότερα, τα οφέλη που επισημάνθηκαν ομαδοποιούνται στις εξής δύο βασικές κατηγορίες:

1. Οφέλη για τους/τις Μαθητές/τριες

Οι μαθητές/τριες επωφελούνται από την παρουσία δύο εκπαιδευτικών στην τάξη, καθώς αυτό προσφέρει περισσότερη υποστήριξη στις μαθησιακές τους ανάγκες, ποικιλία διδακτικών προσεγγίσεων και ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων. Η συνεργασία των εκπαιδευτικών λειτουργεί ως θετικό πρότυπο, προάγοντας αξίες όπως η συνεργασία, ο σεβασμός και η ομαδικότητα.

Όπως σημειώνεται από έναν/μία συμμετέχων/ούσα, Σ3: *«Τα παιδιά κερδίζουν από την παρουσία δύο εκπαιδευτικών που συνεργάζονται. Βλέπουν τη συνεργασία και μαθαίνουν να τηρούν τη σειρά τους και να σέβονται τους άλλους»* Επιπλέον, ένας/μία άλλος/η αναφέρει Σ12: *«Το κλίμα συνεργασίας λειτουργεί ως πρότυπο για τα παιδιά. Οι εκπαιδευτικοί πάντα αποτελούν παράδειγμα. Αν δεν μπορούν οι ίδιοι να συνεργαστούν, δεν θα μάθουν ποτέ τα παιδιά να συνεργάζονται»* Αντίστοιχες απόψεις εντοπίζονται και στο ερωτηματολόγιο: Ν8: *«Τα παιδιά παραδειγματίζονται από τη δική μας συνεργασία»* και Ν9: *«Αν βλέπουν έναν συνεργατικό τρόπο μάθησης, θα μιμηθούν κι εκείνα το καλό παράδειγμα»*

Επιπλέον, Η ΣΔ ενισχύει επίσης τη μαθησιακή εμπειρία, προσφέροντας στους/στις μαθητές/τριες διαφορετικούς τρόπους διδασκαλίας και περισσότερες ευκαιρίες εξατομικευμένης υποστήριξης. Όπως χαρακτηρίστηκε τόνισε ένας/μία εκπαιδευτικός Ν1: *«Τα τμήματα των πόλεων είναι μεγάλα έτσι η παρουσία δυο ατόμων αναφοράς μέσα στην αίθουσα είναι σημαντική για τα παιδιά γιατί ανά πάσα στιγμή μπορούν να έχουν τη βοήθεια που χρειάζονται»*. Ομοίως, ένας/μία άλλος/η επισήμανε Ν16: *«Περισσότερος χρόνος για παρατήρηση των παιδιών και αλληλεπίδραση»*

2. Οφέλη για τους/τις Εκπαιδευτικούς

Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών λειτουργεί ως μέσο επαγγελματικής ανάπτυξης, ενισχύοντας τις γνώσεις, τις δεξιότητες και την αυτοπεποίθησή τους. Οι

εκπαιδευτικοί μαθαίνουν νέες τεχνικές και προσεγγίσεις, ενώ παράλληλα έχουν την ευκαιρία να παρατηρούν και να βελτιώνουν τη δική τους εκπαιδευτική πρακτική. Όπως φαίνεται στα παρακάτω αυτούσια παραθέματα των συνεντεύξεων:

Σ1: *«Ο ένας εκπαιδευτικός λειτουργεί ως ώθηση για τον άλλον, διευρύνεται η σκέψη και δημιουργούνται περισσότερες ιδέες»*

Σ9: *«Η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς Αγγλικών βοηθά να βλέπουμε νέες τεχνικές και να προσαρμόζομαστε σε διαφορετικές μεθόδους»*. Παρόμοια, από το ερωτηματολόγιο σημειώνεται: N13: *«Η ανταλλαγή ιδεών και γνώσεων βοηθά στην επαγγελματική εξέλιξη»*, ενώ ένας/μία άλλος/η εκπαιδευτικός ανέφερε: N15: *«Μου δίνεται η δυνατότητα να παρατηρήσω τους μαθητές/τριες καλύτερα, μαθαίνω νέα παιχνίδια, τραγούδια, νιώθω όμορφα που δεν είμαι μόνη μου»*.

Επιπλέον, η ΣΔ δημιουργεί ένα θετικό επαγγελματικό κλίμα, προάγοντας την ανάπτυξη σχέσεων αλληλοϋποστήριξης και συνεργασίας. Οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν ότι η συνεργασία επιτρέπει την από κοινού αντιμετώπιση εκπαιδευτικών προβλημάτων και τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών για τη μάθηση. Όπως αναφέρεται:

N21: *«Ανταλλαγές απόψεων και εμπειριών, ανάπτυξη συνεργατικού πνεύματος»*

N18: *«Ο ένας μαθαίνει από τον άλλον.. Γενικά πιστεύω στην ομάδα όταν υπάρχει κοινό πνεύμα και κοινός τρόπος αντίληψης πάνω στη δουλειά»*

5. Προτάσεις Βελτίωσης για τη Συνεργατική Διδασκαλία

Οι προτάσεις βελτίωσης για τη ΣΔ επικεντρώνονται σε δύο κύριες κατηγορίες: την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και την αύξηση του χρόνου συνεργασίας. Αυτές οι κατηγορίες προέκυψαν από τις εμπειρίες των συμμετεχόντων/ουσών, τόσο των συνεντευξιζόμενων όσο και από το ερωτηματολόγιο, και στοχεύουν στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ΣΔ.

1. Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών

Οι συμμετέχοντες/ούσες επεσήμαναν ότι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας είναι καθοριστική για τη βελτίωση της συνεργασίας. Συγκεκριμένα, τόνισαν την ανάγκη για εξειδικευμένη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών Αγγλικών, ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τις ιδιαιτερότητες της προσχολικής ηλικίας, όπως και τη φιλοσοφία των αναλυτικών προγραμμάτων του νηπιαγωγείου. Επιπλέον, υπογράμμισαν την ανάγκη επιμόρφωσης και των δύο ειδικοτήτων σχετικά με την ΣΔ, προκειμένου να εφαρμοστεί αποτελεσματικά. Πιο συγκεκριμένα, αρκετοί/ες ανέφεραν

τη σημασία βιωματικών σεμιναρίων που εστιάζουν στη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών. Αντίθετα, υπήρχαν συμμετέχοντες που είχαν θετική άποψη απέναντι στα σεμινάρια που διεξάχθηκαν, θεωρώντας ότι δεν χρειάζονται περαιτέρω επιμόρφωση.

Συγκεκριμένα, ένα βασικό στοιχείο που αναδείχθηκε είναι ότι οι εκπαιδευτικοί Αγγλικών μπορεί να διαθέτουν επάρκεια στο γνωστικό αντικείμενο, αλλά συχνά δεν είναι εξοικειωμένοι με παιδαγωγικές μεθόδους κατάλληλες για μικρά παιδιά. Αυτό συχνά δυσκολεύει τη συνεργασία, καθώς οι μέθοδοι διδασκαλίας δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των νηπίων.

Όπως φαίνεται στα παρακάτω αυτούσια παραθέματα:

Σ1: *«Χρειάζονται ίσως κάποια επιπλέον επιμόρφωση, ώστε να τους γίνει περισσότερο κατανοητή η ιδιαιτερότητα της προσχολικής ηλικίας, να αντιληφθούν τη φιλοσοφία των αναλυτικών προγραμμάτων του νηπιαγωγείου και τον τρόπο προσέγγισης αυτής της ηλικίας.»*

Σ12: *«Κάποια σεμινάρια, ναι, γιατί για να μάθουν τα παιδιά τα Αγγλικά θα πρέπει να γίνει μέσα από παιγνιώδη μορφή. Το οποίο δεν το καταφέρνουν όλοι. Κάποια σεμινάρια θα τους δώσουν κάποιες ιδέες για να μπορέσουν να οργανώσουν καλύτερα τη διδασκαλία τους.»*

Ν7: *«Θεωρώ περισσότερο στον εκπαιδευτικό Αγγλικής για τις ιδιαιτερότητες αυτής της νηπιακής ηλικίας και τον τρόπο λειτουργίας του νηπιαγωγείου.»*

Ν17: *«Να παρακολουθήσουν επιμορφώσεις σχετικές με προσεγγίσεις παιδιών ηλικίας νηπιαγωγείου και να εκπαιδευτούν πάνω στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου.»*

Επιπρόσθετα, αναδείχθηκε η σημασία επιμόρφωσης των δυο ειδικοτήτων σχετικά με την ΣΔ, καθώς και η ανάγκη διεξαγωγής δια ζώσης και βιωματικών σεμιναρίων σε τακτική βάση, ώστε να υπάρχει ανατροφοδότηση και να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το μοντέλο της ΣΔ. Χαρακτηριστικά ένας/μία εκπαιδευτικός ανέφερε Σ11: *«Σίγουρα θα χρειάζονταν. Και χρειάζομαι. Γιατί δεν ξέρω και αν είναι σωστός ο τρόπος που είναι. Εγώ πάντα προτιμώ τα βιωματικά σεμινάρια.»*. Παρόμοια ένας/μία άλλος/η συμμετέχων/ουσα τόνισε Σ6: *«Δια ζώσης. Δια ζώσης. Είναι πιο βιωματικά. Εννοείται. Θα κάνουμε τις ερωτήσεις μας, θα έχει διαφορετική δυναμική.»* Επιπρόσθετα, ένας/μία άλλος/η εξέφρασε την άποψη του/της για το σεμινάριο που παρακολούθησε Σ9: *«Όχι, τίποτα δεν ήταν. Και όλα όσα γίνονται, γίνονται καλή την θέληση του καθενός μας. Να λειτουργήσει κιόλας»*. Αντίθετα, υπήρχαν νηπιαγωγοί που εξέφρασαν θετική στάση

απέναντι στο σεμινάριο, θεωρώντας ότι οι πληροφορίες που δοθήκαν ήταν σαφείς κατευθυντήριες και πολύ βοηθητικές, με αποτέλεσμα να μη θεωρούν απαραίτητη περεταίρω επιμόρφωση. Χαρακτηριστικά ένας/ μία νηπιαγωγός Σ4: *«Ναι, έλεγε και για τον ρόλο και για τη συνεργασία....έδωσε μια κατευθυντήρια γραμμή που έπρεπε να την ακούσουμε.....είμαι καλυμμένη από αυτό.»*

2. Περισσότερος χρόνος συνεργασίας

Η ανάγκη για αύξηση του χρόνου συνεργασίας αποτελεί κοινό αίτημα από τους συμμετέχοντες/ουσες. Πολλοί εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι ο περιορισμένος χρόνος παρουσίας του/της εκπαιδευτικού Αγγλικής γλώσσας καθιστά δύσκολη τη βαθύτερη συνεργασία και τον κοινό σχεδιασμό δραστηριοτήτων. Όπως χαρακτηριστικά τονίστηκε:

Σ11: *«Θα έπρεπε να ήταν περισσότερη ώρα για μία μέρα εδώ.»*

N11: *«Περισσότερος χρόνος συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών.»* Ένας/Μία νηπιαγωγός ανέφερε τα πολυάριθμα προγράμματα που πρέπει να υλοποιήσουν και την έλλειψη χρόνου που περιορίζει τους εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα. N6: *«Στο νηπιαγωγείο έχουμε μεγάλο όγκο προγραμμάτων κ εργαστηρίων που πρέπει να φέρουμε εις πέρας και οι ειδικότητες δεν είναι διατεθειμένοι για απαραίτητες επιμορφώσεις ώστε να μπορέσουν να συμμετέχουν, ούτε αφιερώνουν περισσότερο από 2 διδακτικές/εβδομάδα σε κάποια τάξη»*

Επιπρόσθετα, οι νηπιαγωγοί αναφέρθηκαν στις πολυάριθμες αρμοδιότητες που τους έχει ανατεθεί και στις πολυπληθείς τάξεις που οδηγεί στην έλλειψη χρόνου για συνεργασία. Χαρακτηριστικά ένας/μία συμμετέχων/ουσα N18: *«Μπορεί να υπάρξει συνεργασία αν υπάρχει κάποιο Project... Κατά τα άλλα δεν χρειάζεται συνέχεια η νηπιαγωγός να είναι παρούσα και να επωμίζεται επιπλέον ρόλους στο ήδη φορτωμένο έργο της.»* Ένας/Μία άλλος/η ανέφερε Σ6: *«...θα ήθελα να απέχω εντελώς από αυτή την ώρα διδασκαλίας για να μπορώ να προετοιμάσω την τάξη μου, να κάνω το διάλειμμά μου....Δεν έχουμε ούτε διάλειμμα καθόλου»*

Αποτελέσματα από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας.

Στην συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων των συνεντεύξεων και του ερωτηματολογίου google forms των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας.

1.1 Κατανόηση του Μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η κατηγορία αυτή αναδεικνύει τις απόψεις των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας (ΠΕ06) σχετικά με την κατανόηση του μοντέλου ΣΔ, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνεντεύξεις και το ερωτηματολόγιο. Τα δεδομένα δείχνουν προκλήσεις, ασυνέχειες στην εφαρμογή και ποικίλες στάσεις απέναντι στο μοντέλο. Παρακάτω παρουσιάζονται τα ευρήματα διαχωρισμένα σε υποκατηγορίες

A. Προκλήσεις και Ετοιμότητα Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας

Οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας περιγράφουν σημαντικές προκλήσεις κατά την προσαρμογή τους στην προσχολική εκπαίδευση. Πολλοί αναφέρουν την έλλειψη προετοιμασίας για αυτή τη βαθμίδα, τονίζοντας ότι βασίζονται κυρίως στην προσωπική τους εμπειρία.

Όπως ανέφερε ένας/μία εκπαιδευτικός Σ2: «...χρειάστηκε αρκετός χρόνος να καταλάβω ακριβώς πώς λειτουργούν τα νηπιαγωγεία.» Άλλος/η πρόσθεσε Σ3: «Κάπως δύσκολα γιατί υπάρχει πολύ μεγάλη διαφορά στο επίπεδο. Δηλαδή, αντιμετωπίζεις πια σχεδόν μωρά. Πράγμα που ειδικά όταν έκανες μετάβαση ... όταν έκανες σε μια έκτη τάξη... και μετά πρέπει την προηγούμενη ή την επόμενη ώρα να μπει σε... Δηλαδή, η αλλαγή αυτού του επιπέδου είναι πάρα πολύ κουραστική. Χώρια ότι είναι ένας άλλος κόσμος για μένα. Και το αντικείμενο έπρεπε να το σκεφτώ ουσιαστικά μόνη μου... γιατί, ναι, μεν έκανα το σεμινάριο του νηπιαγωγείου...αλλά ουσιαστικά βασίζομαι στην εμπειρία μου.»

Από το ερωτηματολόγιο, οι εκπαιδευτικοί επιβεβαιώνουν ότι η αρχική τους ετοιμότητα ήταν περιορισμένη Ν9: «Ήταν δύσκολο στην αρχή, αλλά έμαθα πολλά στην πορεία. Δεν θεωρώ ότι είμαι έτοιμη ακόμη.» Οι συμμετέχοντες τόνισαν την ανάγκη για επιμόρφωση που να περιλαμβάνει πρακτικά παραδείγματα συνεργασίας, όπως αναφέρεται: Ν7: «Να υπάρχουν στην επιμόρφωση πρακτικά παραδείγματα συνεργατικής διδασκαλίας μέσω βίντεο.»

B. Ανταπόκριση Νηπιαγωγών στη Συνεργασία

Η στάση των νηπιαγωγών απέναντι στη συνεργασία ποικίλλει. Σε αρκετές περιπτώσεις υπήρξε υποστήριξη, αλλά συχνά περιγράφεται ουδέτερη ή αδιάφορη στάση, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται πλήρης απουσία συνεργασίας. Ο βαθμός συνεργασίας εξαρτάται συχνά από την ατομική διάθεση των νηπιαγωγών.

Όπως σημειώθηκε: Σ2: «Κάποιες ήταν πάρα πολύ καλές, με την έννοια ότι συνεργαστήκανε, μας βοηθήσανε, μας δείξαν, μας εξηγούσαν ό,τι χρειαζόμασταν και

προπάντων στη διαχείριση της τάξης, που ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση, θα έλεγα, με τους περισσότερους συναδέλφους. Υπήρχαν όμως και οι περιπτώσεις που αντιμετώπισαν το μάθημα των Αγγλικών σαν κενό, με την έννοια ότι ήταν διάλειμμα για αυτές και φεύγανε εκτός τάξης.» Αντίστοιχα, από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι N48: «Οι περισσότερες πολύ συνεργάσιμες και πρόθυμες να βοηθήσουν σε ό,τι χρειαζόμουν.»

Ωστόσο, υπήρξαν και αναφορές για χλιαρές ή αδιάφορες στάσεις. Όπως ανέφερε ένας/μία συμμετέχων/ουσα: N20: «Σε γενικές γραμμές υποστηρικτή, όμως όχι πάντα, υπήρχαν πολλές διαφορές ανά περίπτωση.» Σε ορισμένες περιπτώσεις, καταγράφηκαν ακόμα και αρνητικές εμπειρίες N16: «Κάκιστη όλα τα χρόνια της εργασίας μου». Άλλος/η συμμετέχων αναφέρει N44: «Αδιάφορη, σπάνια βοηθητική.»

Γ. Ο Ρόλος του/της Νηπιαγωγού στη Διδασκαλία και ο ρόλος των εκπαιδευτικών της Αγγλικής γλώσσας

1. Ρόλος του/της Νηπιαγωγού στη Διδασκαλία

Ο ρόλος των νηπιαγωγών στη ΣΔ περιγράφεται από τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας ως υποστηρικτικός, παρατηρητικός ή μη συμμετοχικός. Οι περισσότερες αναφορές περιγράφουν τον ρόλο των νηπιαγωγών ως περιορισμένο, με ελάχιστη εμπλοκή στη διδασκαλία, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις αναλαμβάνουν υποστηρικτική δράση.

Υποστηρικτικός Ρόλος:

Ορισμένοι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας περιγράφουν τον ρόλο του/της νηπιαγωγού υποστηρικτικό με ενεργή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα ένας/μία συνεντευξιζόμενος/η αναφέρεται στην διαχείριση της τάξης Σ3: «Όταν είναι μέσα στην τάξη. Είναι υποστηρικτικός. Να διευκολύνει κάποιες καταστάσεις. Σε περίπτωση που υπάρχουν κάποια παιδιά. Να τα ηρεμήσει. Να τα απομακρύνει. Να τα μιλήσει. Να τα συμβουλεύσει». Αντίστοιχα από το ερωτηματολόγιο ένας/μία συμμετέχων/ουσα περιγράφει την ενεργή εμπλοκή του/της νηπιαγωγού N43: «Τρομερά βοηθητικός στη δραματοποίηση ιστοριών, στις εργασίες και στη διαχείριση της τάξης.». Ένας/Μία άλλος/η εκπαιδευτικός περιγράφει N1: «Συμμετέχει στο μάθημα υποστηρίζοντας τα παιδιά και βοηθώντας όταν δεν τους είναι κάτι κατανοητό στην ξένη γλώσσα. Δημιουργεί επίσης το πλαίσιο/ Συνθήκη μέσω της οποίας ο/η εκπαιδευτικός αγγλικών θα εισάγει τη νέα γνώση δίνοντας έτσι νόημα κ κίνητρο στα παιδιά να επικοινωνήσουν στην ξένη γλώσσα. Επίσης, αποτελεί αναπόσπαστο μέλος της Ομάδας και μαθαίνει αγγλικά μαζί με τα παιδιά συμμετέχοντας στις οργανωμένες δραστηριότητες.

Παρατηρητικός Ρόλος:

Ωστόσο, υπήρχαν περιγραφές από τους εκπαιδευτικούς αγγλικής γλώσσας που παρουσιάζουν τον ρόλο των νηπιαγωγών ως παρατηρητή χωρίς καμία εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας/μία συνεντευξιζόμενος/η Σ2: *«Σε ορισμένες περιπτώσεις υποστηρίζουν, αλλά σε άλλες περιορίζονται στο να είναι απλές παρατηρήτριες.»* Ομοίως από το ερωτηματολόγιο οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι παρίστανται μέσα στην αίθουσα και συνήθως κάνουν διοικητικές αρμοδιότητες όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας/μία συμμετέχων/ουσα Ν11: *«Συνήθως ασχολείται με άλλες δουλειές και απλά επεμβαίνει αν χρειάζεται να ησυχάσει τα παιδιά.»*

Απουσία συμμετοχής:

Αντίθετα, αρκετοί εκπαιδευτικοί αγγλικής γλώσσας περιγράφουν ότι, συνήθως, οι εκπαιδευτικοί αποχωρούν από την τάξη, είτε για να κάνουν διάλλειμα είτε για να ολοκληρώσουν διοικητικές αρμοδιότητες. Χαρακτηριστικά ένας/ μία συνεντευξιζόμενος/η αναφέρει Σ1: *«Υπάρχει περίπτωση να είμαι μόνη. Οπότε ενεργώ ως τον εκπαιδευτικό της τάξης. Ενίοτε παρίσταται, ενίοτε επί τόπου λέει 'εγώ φεύγω'... Συνήθως το βρίσκουν σαν ευκαιρία, έτσι όπως είναι το σύστημα, το βρίσκουν σαν ευκαιρία να ασχοληθούν με άλλες εργασίες, να κάνουν τους φακέλους των μαθητών, να κόψουν.»* Παρομοίως, στο ερωτηματολόγιο καταγράφεται ότι όσοι/ες νηπιαγωγοί συνήθως παραμένουν εντός της τάξης ασχολούνται με διοικητικά θέματα και ενδεχομένως, επεμβαίνουν μόνο όταν απαιτείται διαχείριση της τάξης όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας/μία συμμετέχων/ουσα Ν3: *«Σχεδόν πάντα απούσα. Τις περισσότερες φορές είναι εκτός τάξης κάνοντας τη δική της δουλειά.»*

2. Ρόλος των Εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας περιεγράφηκε ως πολυδιάστατος, με έμφαση στην εξοικείωση των παιδιών με την ξένη γλώσσα μέσω παιχνιδιού, τραγουδιών και δραστηριοτήτων. Όπως περιγράφεται Σ2: *«Ο δικός μου ρόλος είναι να εξοικειώσω τα παιδιά με την Αγγλική γλώσσα, μέσα από διάφορα παιχνίδια, μέσα από τραγούδια, μέσα από δραστηριότητες, μέσα από κατασκευές.»*

Ωστόσο, αρκετοί εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι η υποστήριξη από τους/τις νηπιαγωγούς συχνά περιορίζεται, με αποτέλεσμα το μοντέλο της ΣΔ στην εφαρμογή της συνεργασίας συχνά δεν εφαρμόζεται στην πράξη. Χαρακτηριστικά ένας/μία

εκπαιδευτικός αναφέρει Σ1: «*Η συνδιδασκαλία δεν γίνεται όπως θα έπρεπε. Εγώ λειτουργώ ως τον εκπαιδευτικό της τάξης.*»

2.2 Περιγραφή της Εφαρμογής του Μοντέλου Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας (ΣΔ) στην προσχολική εκπαίδευση, όπως καταγράφεται από τις συνεντεύξεις και τα ερωτηματολόγια των εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας, παρουσιάζει διαφορετικές εμπειρίες και προσεγγίσεις. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν την ποικιλομορφία στους ρόλους και τις αρμοδιότητες των νηπιαγωγών, καθώς και τη φύση της συνεργασίας τους με τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής.

Α) Ο Ρόλος των Νηπιαγωγών στη Διδασκαλία

Οι νηπιαγωγοί συμμετέχουν στη ΣΔ με διάφορους τρόπους, που κυμαίνονται από υποστηρικτικό ρόλο έως πλήρη απουσία συμμετοχής.

Υποστηρικτικός Ρόλος:

Οι νηπιαγωγοί που αναλαμβάνουν υποστηρικτικό ρόλο βοηθούν στη διαχείριση της τάξης, στις πρακτικές ανάγκες των μαθημάτων ή συμμετέχουν στη διαδικασία όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Επίσης, και στην δημιουργία συνδέσεων με θεματικές ενότητες. Ένας/Μία συνεντευξιαζόμενος/η περιγράφει ότι οι νηπιαγωγοί βοηθούν στις απαιτητικές δραστηριότητες, όπως κατασκευές, χαρτοκοπτική αναφέροντας χαρακτηριστικά Σ4: «*Εννοείται ότι θα επιβληθούν σε παιδιά, ειδικά σε περιπτώσεις παιδιών που είναι πιο δύσκολες, γιατί κακά τα ψέματα αυτές τα έχουν όλη μέρα. Δεν το συζητάμε αυτό, έτσι.....Σε κάποια μαθήματα.....ας πούμε, να έχω να κάνω πρότζεκτ που έχει πολύ χαρτοκοπτική..... Δεν προλαβαίνω μόνη μου να γυρίσω από όλα τα παιδιά, να σιγουρευτώ τι ζωγράρισαν, κόψαν και τα λοιπά, και εκεί θα βάλουν πλάτη. Θα κόψουν, να τελειώσουν, να κάνουν. Σε αυτά πάντα βοηθάνε. Παράλληλα, ένας/μία συμμετέχων/ούσα στο ερωτηματολόγιο αναφέρει Ν1: «*Παίρνει κι αυτός/αυτή τον ρόλο του μαθητή που θέλει να μάθει αγγλικά μαζί με τα παιδιά. Επίσης, πολλές φορές κάνει τη σύνδεση με όσα έχουν ήδη δουλέψει μαζί με τα παιδιά ή επεκτείνει κάποιο θέμα διαθεματικά αν υπάρξει μια τέτοια ευκαιρία*». Επιπλέον, η συμμετοχή των νηπιαγωγών μπορεί να περιλαμβάνει και καθοδήγηση στη συμπεριφορά των παιδιών. Όπως περιγράφεται Ν49: «*Συμμετέχει ενεργά βοηθώντας με τα πιο ζωηρά παιδιά και δίνοντας κάποιες οδηγίες στα ελληνικά*»*

Παρατηρητικός Ρόλος:

Σε αρκετές περιπτώσεις, οι νηπιαγωγοί έχουν περιορισμένο ρόλο, παρακολουθώντας την εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς ενεργή εμπλοκή. Συνήθως με περιορισμένη παρέμβαση, κυρίως για να διατηρούν την τάξη ήσυχη. Όπως ανέφερε ένας/μία εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας Σ2: *«Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι νηπιαγωγοί είναι απλώς μέσα και δεν κάνουν κάτι.»* Παρόμοια, ένας/μία συμμετέχων/ουσα στο ερωτηματολόγιο σημείωσε Ν17: *«Στην πλειοψηφία, παρεμβαίνουν ώστε να υπάρξει ησυχία...»*

Απουσία συμμετοχής:

Σε κάποιες περιπτώσεις, οι νηπιαγωγοί δεν εμπλέκονται καθόλου στη διδασκαλία, αφήνοντας την αποκλειστική ευθύνη στον/στην εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας. Όπως περιγράφει ένας/μία εκπαιδευτικός Σ1: *«Υπάρχει περίπτωση να είμαι μόνη. Οπότε ενεργώ ως τον εκπαιδευτικό της τάξης.»* Αντίστοιχα, ένας/μία συμμετέχων/ουσα στο ερωτηματολόγιο ανέφερε Ν29: *«....άλλες έβγαιναν από την αίθουσα για να κάνουν διοικητικές δουλειές.»*

Β) Οι Αρμοδιότητες των Νηπιαγωγών

Οι αρμοδιότητες των νηπιαγωγών, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις, επικεντρώνονται στη διαχείριση της τάξης, τη σύνδεση θεματικών και την υποστήριξη δραστηριοτήτων. Χαρακτηριστικά, ένας/μία εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας σημείωσε ότι η συνεργασία είναι πιο αποτελεσματική όταν οι νηπιαγωγοί συμμετέχουν ενεργά στις θεματικές ενότητες Σ5: *«υπάρχει συνεργασία και προσπαθούμε να συμβαδίζουμε στις θεματικές ενότητες. βασικά εγώ ακολουθώ το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου»*. Παρόμοια και από το ερωτηματολόγιο Ν9: *«Συμβουλευτικά σε σχέση με τις δραστηριότητες που ετοιμάζω.... Στην επιλογή θεματικών και μερικές φορές στο σχεδιασμό του μαθήματος.»*

Γ) Η Συνεργασία του/της Εκπαιδευτικού Αγγλικής Γλώσσας με τον/την Νηπιαγωγό

Η συνεργασία μεταξύ των δύο ειδικοτήτων ποικίλλει, με παραδείγματα τόσο θετικής όσο και ελλιπούς συνεργασίας.

Θετική Συνεργασία

Όταν υπάρχει καλή συνεργασία, οι δύο ειδικότητες συνεννοούνται για τη διαχείριση των θεματικών και την προσαρμογή του μαθήματος στις ανάγκες των νηπίων.

Σ4: *«Όποτε μπορούμε, κάνουμε θέματα που μπορούμε να συμβαδίσουμε μαζί τους, δηλαδή αν κάνουν το πρόγραμμα με τα δόντια, μπορώ να κάνω δόντια.... Μπορεί να με*

ενημερώσει, μπορεί να ρωτήσω εγώ. Μιλιόμαστε, ουσιαστικά είμαστε παρέα, δεν είμαστε τυπικοί συνάδελφοι. Οπότε μόνιμα μιλιόμαστε, μόνιμα συνεννοούμαστε. Κορίτσια, τι κάνετε, τι δουλεύουμε.» Αυτή η άποψη επιβεβαιώνεται και από τους/τις συμμετέχοντες του ερωτηματολογίου N47: «Κατά την διάρκεια της διδασκαλίας με συμβουλεύουν ώστε να απλοποιώ την διδασκαλία και να γίνομαι πιο κατανοητή από τα παιδιά. Επίσης συζητάμε ώστε να συμπίπτουν οι θεματικές»

Ελλείψεις στη Συνεργασία

Αναφέρεται ότι η συνεργασία συχνά περιορίζεται σε τυπικό επίπεδο, χωρίς ουσιαστική εμπλοκή ή συν-σχεδιασμό.

Σ2: Όχι, δεν υπάρχει συν-σχεδιασμός. Ο σχεδιασμός είναι αποκλειστικά της εκπαιδευτικού Αγγλικής. Για τα αγγλικά..... Αλλά πολλές φορές βλέπω μία απαξίωση, μία αδιαφορία όσον αφορά να συνεργαστούν. Δυστυχώς». Παρόμοια στο ερωτηματολόγιο αναφέρεται N36: «Ενημέρωση για τα εργαστήρια δεξιοτήτων και τις θεματικές ενότητες χωρίς να σχεδιάζουμε ούτε να υλοποιούμε μαζί κάτι»

3.3 Παράγοντες που Επηρεάζουν την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας (ΣΔ) στην προσχολική εκπαίδευση επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, όπως καταγράφεται στις συνεντεύξεις και το ερωτηματολόγιο. Οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας, σύμφωνα με την σχετική τους εμπειρία, αναδεικνύουν ζητήματα χρόνου, εκπαιδευτικής κατάρτισης, σχέσεις ιεραρχίας και διακριτοί ρόλοι, διοικητική υποστήριξη, υλικοτεχνική υποδομή και διάθεση συνεργασίας, τα οποία διαμορφώνουν το πλαίσιο της ΣΔ.

1. Περιορισμένος Χρόνος

Η έλλειψη διαθέσιμου χρόνου για προετοιμασία, συνεννόηση και κοινό σχεδιασμό αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια στην εφαρμογή της ΣΔ. Όπως ανέφερε ένας/μία εκπαιδευτικός Σ1: «Πρέπει να υπάρχει επικοινωνία και πέρα των διδακτικών ωρών... Το ιδανικό είναι η συνεργασία, η επικοινωνία: “πώς θα το κάνουμε;”..» Αντίστοιχα, από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι πολλοί/ες εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι ο περιορισμένος χρόνος αναδεικνύεται ως σημαντικός παράγοντας. Αυτό διαφαίνεται καθώς 41 συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί επισημαίνουν ότι οι αυξημένες υποχρεώσεις των νηπιαγωγών και το καθημερινό πρόγραμμα δυσκολεύουν την προετοιμασία, τη συνεργασία και τον κοινό σχεδιασμό. Όπως περιγράφεται παρακάτω

N42: «Οι νηπιαγωγοί έχουν αρκετές αρμοδιότητες και χρειάζονται ξεκούραση, συνεπώς την ώρα των Αγγλικών δεν έχουν την όρεξη να κάνουν συνδιδασκαλία. Ακόμη οι συμμετέχοντες/ουσες τόνισαν ότι η αύξηση του χρόνου συνεργασίας δίνει την δυνατότητα για ποιοτική συνεργασία. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας/μία συμμετέχων/ουσα N15: «Περισσότερος χρόνος δίνει τη δυνατότητα για σχεδιασμό και υλοποίηση εργασιών και δραστηριοτήτων που τα παιδιά βρίσκουν πιο ενδιαφέρουσες ή πιο βιωματικές.»

2. Εκπαιδευτική Κατάρτιση

Η επιμόρφωση και εξειδίκευση των εκπαιδευτικών θεωρούνται απαραίτητες για την επιτυχία της ΣΔ. Οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας επισημαίνουν την ανάγκη για στοχευμένη κατάρτιση που να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες της προσχολικής ηλικίας. Όπως αναφέρει ένας/μία συνεντευξιαζόμενος/η Σ2: ««Η περισσότερη επιμόρφωση... Υπάρχουν κατά καιρούς διάφορα προγράμματα... Νομίζω ότι οι περισσότεροι νηπιαγωγοί δεν το παρακολούθησαν. Είναι βασικό όμως γιατί ήταν και για τους δύο εκπαιδευτικούς.»

Από το ερωτηματολόγιο προκύπτει ότι η εκπαιδευτική κατάρτιση είναι σημαντική για την κατανόηση και την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας, κάτι που επισήμαναν 29 εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας. Πολλοί/ες αναφέρουν ότι η απουσία εξειδικευμένης εκπαίδευσης για τη ΣΔ καθιστά δύσκολη την εφαρμογή του μοντέλου στην πράξη. Όπως διαπιστώνεται στα παρακάτω αυτούσια παραθέματα.

N1: «Πολλοί νηπιαγωγοί δεν έχουν κάνει το σεμινάριο του EAN και δεν γνωρίζουν την εξαιρετική σημασία και τα οφέλη μιας τέτοιας συνεργασίας.»

N8: «Η εκπαιδευτική κατάρτιση είναι σημαντική για την κατανόηση της θεωρίας της συνεργατικής αλλά και της πραγματοποίησης της.»

3. Σχέσεις Ιεραρχίας και Διακριτοί Ρόλοι

Η ασάφεια στους ρόλους και η δυναμική εξουσίας εντός της τάξης επηρεάζουν τη συνεργασία. Ορισμένοι/ες εκπαιδευτικοί Αγγλικών αισθάνονται ότι δεν έχουν την απαιτούμενη υποστήριξη ή ότι αντιμετωπίζονται ως "φιλοξενούμενοι" στην τάξη. Όπως περιεγράφηκε από έναν/μία συνεντευξιαζόμενο/η Σ2: «Ο νηπιαγωγός στην ώρα των Αγγλικών πρέπει όμως να μπλέκεται στις δραστηριότητες.....Συν-σχεδιασμός και συνδιδασκαλία. Ο σχεδιασμός είναι της Αγγλικής ούτως ή άλλως. Αυτό είναι υποχρέωση, το τι θα κάνει μέσα στο μάθημα μόνο ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής να το κάνει». Αυτή

η άποψη επιβεβαιώνεται και στο ερωτηματολόγιο N37: «Οι νηπιαγωγοί πιστεύουν ότι μας “φιλοξενούν” και πρέπει να συμβαδίζουν με τις απόψεις και πρακτικές τους.»

Αντίστοιχα από το ερωτηματολόγιο, 30 εκπαιδευτικοί Αγγλικής φιλολογίας αναφέρουν ότι το ιεραρχικό πλαίσιο και η δυναμική εξουσίας εντός του σχολείου επηρεάζουν τη ΣΔ. Κάποιοι/ες νηπιαγωγοί μπορεί να επιθυμούν να διατηρήσουν τον απόλυτο έλεγχο της τάξης, ακόμη και κατά τη διάρκεια του μαθήματος των Αγγλικών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται N27: «Κάποιες νηπιαγωγοί θέλουν να έχουν τον απόλυτο έλεγχο της τάξης, ακόμα και στο μάθημα των Αγγλικών.»

Παράλληλα, οι διακριτοί ρόλοι και η ασάφεια στη διανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των εκπαιδευτικών επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της συνεργατικής διδασκαλίας, όπως αναφέρθηκε από 29 εκπαιδευτικούς Αγγλικής φιλολογίας. Συχνά οι νηπιαγωγοί θεωρούν ότι η διδασκαλία των Αγγλικών δεν εμπίπτει στον κύριο ρόλο τους, κάτι που μπορεί να τους/τις αποθαρρύνει από την ενεργή συμμετοχή στην τάξη. Όπως περιγράφεται παρακάτω:

N41: «Όταν κάποιος δεν έχει ενημερωθεί για τον ρόλο των ΠΕ06 και τους θεωρεί ανειδίκεντους, αδιαφορεί και δεν συνεργάζεται.»

4. Διοικητική Υποστήριξη

Η υποστήριξη από τη διοίκηση, είτε μέσω κατάλληλης οργάνωσης είτε μέσω διάθεσης πόρων, παίζει καθοριστικό ρόλο στη συνεργασία των δύο ειδικοτήτων και συνάμα στη ΣΔ. Ένας/Μία συνεντευξιαζόμενος/η επεσήμανε Σ1: «Εάν υπήρχε μια ενημέρωση στην αρχή της χρονιάς... από το Υπουργείο... Να υπήρχε δηλαδή μια ενημέρωση στο κάθε σχολείο να πει αυτό θα κάνουμε πρώτα, αυτή την περίοδο, μετά από έναν δίμηνο εκείνο. Μεθοδικά θες κι εσύ να δουλέψεις, να δουλέψεις κι εσύ στα ίδια, να γίνεται εμπέδωση. Αυτό που κάνω άτυπα εγώ, να υπήρχε με λίγο πιο... προγραμματισμό.»

Αντίστοιχα από το ερωτηματολόγιο, σύμφωνα με 24 εκπαιδευτικούς, η διοικητική υποστήριξη θεωρείται καθοριστικής σημασίας για την προώθηση της ΣΔ. Η απουσία επαρκούς ενημέρωσης και υποστήριξης από την εκπαιδευτική διοίκηση αναφέρεται ως εμπόδιο στην ομαλή εφαρμογή του μοντέλου. Χαρακτηριστικά ένας/μία συμμετέχων/ούσα αναφέρει N27: «η πρακτική δυσκολία του εκπαιδευτικού αγγλικών να συμβαδίζει με τη θεματική κάθε νηπιαγωγού. Είναι πολύ χρονοβόρο να προετοιμάζει μόνος/η του/της υλικό και δραστηριότητες για τόσες διαφορετικές θεματικές κάθε εβδομάδα, όταν κάθε νηπιαγωγός, ακόμα και στο ίδιο σχολείο ακολουθεί το δικό του/της πρόγραμμα και σειρά.»

5. Υλικοτεχνική Υποδομή

Η ανεπάρκεια υλικοτεχνικών πόρων δυσχεραίνει την εφαρμογή της ΣΔ, ιδιαίτερα σε σχολεία με περιορισμένο προϋπολογισμό. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ένας/μία συνεντευξιζόμενος/η Σ4: *«το υλικό το δικό μου είναι στα αγγλικά. Υλικό στα νηπιαγωγεία δεν υπάρχει. Εκ των πραγμάτων δεν μπορεί εκεί να υπάρξει συν σχεδιασμός περαιτέρω.»*

Αντίστοιχα από το ερωτηματολόγιο 16 συμμετέχοντες/ουσες αναφέρουν ότι η υλικοτεχνική υποδομή είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την υποστήριξη της ΣΔ. Η έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού και σύγχρονων υλικών θεωρείται εμπόδιο για την παροχή αποτελεσματικών μαθημάτων. Όπως σχολιάζει ένας/μία συμμετέχων/ούσα Ν29: *«Τα υλικά είναι ελάχιστα ή πολύ παλιά καθώς το μπάτζετ για κάθε σχολείο είναι περιορισμένο.»*

6. Διάθεση για Συνεργασία

Η προθυμία των εκπαιδευτικών να συνεργαστούν επηρεάζει καθοριστικά την επιτυχία της ΣΔ. Όπως τόνισε ένας/μία εκπαιδευτικός Σ3: *«Κατανόηση. Επιείκεια. Και καλή διάθεση.»*

Αντίστοιχα, από το ερωτηματολόγιο καταγράφηκε ότι: Ν18: *«Κατά πόσο ο κάθε εκπαιδευτικό έχει τη διάθεση να συνεργαστεί και να αλληλοεπιδράσει ανάλογα με το αντικείμενο του και την εκπαιδευτική του κατάρτιση.»*

Ωστόσο, ορισμένοι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι οι αρνητικές στάσεις ή παρωχημένες αντιλήψεις δυσκολεύουν τη συνεργασία Ν29: *«κάποιες παλιές νηπιαγωγοί (ιδίως αυτές κοντά στη σύνταξη) έχουν παρωχημένες απόψεις για τη διδασκαλία κ τη λειτουργία μιας τάξης κ δεν είναι πρόθυμες να βοηθήσουν εμάς.»*

4.4 Οφέλη που Προκύπτουν από την Εφαρμογή της Συνεργατικής Διδασκαλίας

Η τέταρτη κατηγορία των αποτελεσμάτων αφορά τις απόψεις των συμμετεχόντων/ουσων εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας σχετικά με τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή της ΣΔ. Τα δεδομένα αντλήθηκαν τόσο από τις συνεντεύξεις όσο και από το ερωτηματολόγιο google forms. Από την ανάλυση προέκυψαν δύο βασικές κατηγορίες: **(α) Οφέλη για τους/τις μαθητές/τριες** και **(β) Οφέλη για τους/τις εκπαιδευτικούς**. Εντός αυτών των αξόνων, οι δύο πηγές παρουσίασαν κοινές υποκατηγορίες, όπως:

- Αίσθημα Ασφάλειας και Σταθερότητας
- Ανάπτυξη Κοινωνικών Δεξιοτήτων
- Εμπλουτισμένη Μαθησιακή Εμπειρία
- Επαγγελματική Εξέλιξη
- Δημιουργικότητα, Καινοτομία και ομαδικό πνεύμα

Παράλληλα, το ερωτηματολόγιο ανέδειξε περισσότερες υποκατηγορίες, προσφέροντας πρόσθετες πτυχές, όπως:

- Ανταλλαγή Ιδεών και Καλών Πρακτικών
- Ενίσχυση της Διαχείρισης Τάξης

Η συνδυαστική ανάλυση αυτών των δεδομένων προσφέρει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα οφέλη της ΣΔ, με τις συνεντεύξεις να φωτίζουν τη βιωματική διάσταση και το ερωτηματολόγιο να προσθέτει πληρότητα και βάθος στην κατηγοριοποίηση.

A. Οφέλη για Μαθητές

1. Ενίσχυση του Αισθήματος Ασφάλειας και Σταθερότητας

Η παρουσία δύο εκπαιδευτικών ενισχύει την ασφάλεια των μαθητών/τριών, ιδιαίτερα για τα μικρότερα παιδιά που μπορεί να νιώθουν άγχος ή δυσκολία προσαρμογής. Χαρακτηριστικά ένας/μία συνεντευξιζόμενος/η ανέφερε Σ3: *«Αισθάνονταν ασφάλεια. Δηλαδή κάποια παιδάκια που ήταν λίγο πιο φοβισμένα, που είναι πολύ κολλημένα με την παιδαγωγό, το αντιμετώπισαν έτσι πολύ με φόβο το να μείνουν μέσα με μια ξένη κυρία. Στο αρχικό στάδιο.»*

Αντίστοιχα, ένας/μία εκπαιδευτικός τόνισε ότι η παρουσία δύο προσώπων μειώνει το άγχος αποχωρισμού N38: *«Μειώνεται το άγχος αποχωρισμού και αντιμετωπίζουν την ξένη γλώσσα με λιγότερη καχυποψία.»*

2. Εμπλουτισμένη Μαθησιακή Εμπειρία

Η συνεργασία δύο εκπαιδευτικών δημιουργεί μια πλουσιότερη μαθησιακή εμπειρία, με περισσότερα ερεθίσματα και δραστηριότητες.

Ένας/μία συνεντευξιζόμενος αναφέρει Σ2: *«Βοηθάει, γιατί γίνεται πιο αποτελεσματική η διδασκαλία. Κερδίζουν πιο πολλά πράγματα τα παιδιά από αυτό όταν υπάρχει συνεργασία.»* Παράλληλα ένας/μία συμμετέχων/ούσα παρατηρεί N19: *«Ο κοινός σχεδιασμός του μαθήματος μπορεί να δημιουργήσει μαθήματα πολύ πιο πλουραλιστικά, ενδιαφέροντα και κατάλληλα για το αναπτυξιακό στάδιο των παιδιών.»* Επίσης, ένας/μία εκπαιδευτικός τονίζει την δυσκολία που υπάρχει στις πολυπληθείς τάξεις και την αποτελεσματικότητα που φέρει η συνδιδασκαλία για αυτό. Χαρακτηριστικά N18: *«Τα*

παιδιά ωφελούνται πάρα πολύ γιατί είναι πιο εύρυθμη η διαχείριση τους και η οργάνωση και εκτέλεση των διαφόρων δραστηριοτήτων, ειδικά σε τάξεις με 25 νήπια.»

3. Ανάπτυξη Κοινωνικών Δεξιοτήτων

Η συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών λειτουργεί ως πρότυπο, βοηθώντας τους/τις μαθητές/τριες να καλλιεργήσουν κοινωνικές δεξιότητες, όπως συνεργασία και ομαδικότητα.

Όπως αναφέρθηκε: Ν9: «Μέσα από μια σωστή συνεργασία τους δίνεται ένα καλό παράδειγμα και ένα ερέθισμα να μιμηθούν αυτή τη συμπεριφορά όταν αλληλοεπιδρούν με τους συμμαθητές τους.». Παρόμοια, ένας/μία συνεντευξιαζόμενος/η τόνισε ότι: Σ3: «Καταλαβαίνω και αυτό ότι είναι ένα σαν πρότυπο για αυτούς η συνεργασία.»

4. Ενίσχυση της Διαχείρισης Τάξης

Σε πολυπληθείς τάξεις, η παρουσία δύο εκπαιδευτικών διευκολύνει τη διαχείριση και βελτιώνει τη λειτουργία της τάξης. Όπως περιεγράφηκε, Ν18: «Στις τάξεις του νηπιαγωγείου είναι πολύ βοηθητικό και χρήσιμο να είναι δύο εκπαιδευτικοί ταυτόχρονα καθώς έτσι γίνεται καλύτερη και αποτελεσματικότερη διαχείριση των παιδιών ειδικά σε τάξεις με 25 νήπια». Επίσης, ένας άλλος/η συμπλήρωσε Ν47: «Ωφελεί, καθώς η διαδικασία είναι πιο ελεγχόμενη στα πολυπληθή τμήματα.»

Β. Οφέλη για Εκπαιδευτικούς

1. Ανταλλαγή Ιδεών και Καλών Πρακτικών

Η συνεργατική διδασκαλία προωθεί την ανταλλαγή μεθόδων διδασκαλίας, υλικού και πρακτικών, βελτιώνοντας την ποιότητα της διδασκαλίας. Όπως χαρακτηριστικά ένας/μία συμμετέχων/ουσα αναφέρει Ν20: «Καλές πρακτικές, υλικό, ιδέες για δραστηριότητες, με όσες συνεργάστηκα έμαθα πολλά.», ένας/μία άλλος/η τόνισε Ν47: «Εκτίθενται σε πρακτικές τις οποίες μπορούν να υιοθετήσουν ή να προσαρμόσουν στα δικά τους μέτρα..». Επίσης, ένας/μία συνεντευξιαζόμενος/η συμπλήρωσε Σ4 : «Η συνεργασία με τους νηπιαγωγούς βελτιώνει και τη δική μας διδασκαλία, καθώς μοιραζόμαστε ιδέες και προσεγγίσεις»

2. Επαγγελματική Εξέλιξη και Ανάπτυξη

Η συνεργασία με άλλους/ες εκπαιδευτικούς συμβάλλει στην επαγγελματική εξέλιξη και την προσωπική ανάπτυξη, ενισχύοντας τη δημιουργικότητα και τις παιδαγωγικές δεξιότητες τους.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα συνεντευξιαζόμενων Σ1: *«Και εγώ μαθαίνω πράγματα. Και παρατηρώντας κιόλας... Γιατί μαθαίνουμε να βγάζουμε το εγώ μας. Μαθαίνουμε δηλαδή για το κοινό καλό να δουλεύουμε πια.»*

Σ2: *«Γινόμαστε πιο καταρτισμένες όταν υπάρχει συνεργασία. Γνωρίζουμε περισσότερα πράγματα και εξελισσόμαστε σε όλους τους τομείς.»*

Αντίστοιχα, οι απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών από το ερωτηματολόγιο επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη. Ν1: *«Η συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών με διαφορετική ειδικότητα τους δίνει την ευκαιρία να ανταλλάζουν απόψεις, να μάθουν ο ένας από τον άλλον, να αναστοχαστούν σχετικά με τις παιδαγωγικές μεθόδους.»*

Ν9: *«Η αρμονική συνεργασία μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να εξελιχθούν προσωπικά, μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλον. Εξάλλου δύο μυαλά λειτουργούν καλύτερα από ένα.»*

3. Δημιουργικότητα, Καινοτομία και ομαδικό πνεύμα

Η συνεργασία εμπλουτίζει τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις, ενισχύει τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών και καλλιεργεί ένα πνεύμα ομαδικότητας που οδηγεί σε επαγγελματική ικανοποίηση. Ένας/Μία συνεντευξιαζόμενος/η ανέφερε χαρακτηριστικά ότι Σ4: *«Πάντα μαθαίνεις. Πάντα έχεις κάτι. Από προγράμματα που χρησιμοποιούν, που εγώ δεν τα ξέρω, όπως το jigsaw. Μπορείς να φτιάξεις απίστευτα πράγματα και να τα βάλεις στο διαδραστικό.»*

ενώ συμμετέχων/ουσα από το ερωτηματολόγιο τόνισε τη Ν30: *«βελτίωση παιδαγωγικών μεθόδων.»*

Παράλληλα, η συνεργασία φαίνεται να προάγει τη συναδελφικότητα και την αίσθηση υποστήριξης. Ένας/Μία συμμετέχων/ουσα περιγράφει Ν50: *«Συνεργασία, ομαδικότητα, βοήθεια και υποστήριξη στη διαχείριση τάξης»* ως θεμελιώδη στοιχεία της καθημερινής εκπαιδευτικής πρακτικής.

Τέλος, η συνεργασία διευρύνει τον επαγγελματικό ορίζοντα, ενισχύοντας τη σύγχρονη ταυτότητα των εκπαιδευτικών. Όπως δήλωσε ένας/μία συνεντευξιαζόμενος/η, μέσω προγραμμάτων όπως το e-twinning, Σ5: *«...μπορείς να χτίζει γέφυρες μεταξύ των πολιτισμών.»*, ενώ συμμετέχων/ούσα ανέφερε Ν48: *«Μπορούν να ανταλλάξουν ιδέες, να μοιραστούν απόψεις, να ανακαλύψουν πράγματα ωφέλιμα για το μάθημα.»*

5.5 Προτάσεις Βελτίωσης για τη Συνεργατική Διδασκαλία

Η Πέμπτη κατηγορία των αποτελεσμάτων εστιάζει στις απόψεις των συμμετεχόντων/ουσών εκπαιδευτικών Αγγλικής Γλώσσας σχετικά με προτάσεις βελτίωσης για τη ΣΔ, βασισμένες στις εμπειρίες που έχουν αποκτήσει. Από την ανάλυση των δεδομένων, αναδεικνύονται έξι υποκατηγορίες: 1) Καλύτερος Σχεδιασμός και Προγραμματισμός, 2) Ο Ρόλος του/της Νηπιαγωγού, 3) Επιμόρφωση και Υποστήριξη, 4) Επικοινωνία και Αμοιβαίος Σεβασμός, 5) Χρόνος και Ωράριο, και 6) Υποδομές και Υλικό.

1. Καλύτερος Σχεδιασμός και Προγραμματισμός

Οι εκπαιδευτικοί υπογραμμίζουν την ανάγκη για κοινό σχεδιασμό θεματικών και δραστηριοτήτων από την αρχή της σχολικής χρονιάς, καθώς και για συνεχή επικοινωνία.

Όπως δήλωσε εκπαιδευτικός Σ1: *«Το ιδανικό είναι η συνεργασία, η επικοινωνία, πώς θα το κάνουμε, θα είναι με χειροτεχνίες, θα είναι με κίνηση, θα είναι με τραγούδι, και να υπάρχει εναλλαγή και με αυτά που κάνουν στα ελληνικά, και αντιστοίχως στα αγγλικά Πρέπει να υπάρχει επικοινωνία και πέρα των διδακτικών ωρών»*

Συμπληρωματικά, συμμετέχων/ούσα στο ερωτηματολόγιο τόνισε την σημασία του κοινού προγραμματισμού Ν1: *«Θα βοηθούσε αν γινόταν ένας προγραμματισμός από κοινού από την αρχή της σχολικής χρονιάς σχετικά με τις θεματικές και το χρονοδιάγραμμα που θα ακολουθηθεί.»*

2. Ο Ρόλος της/του Νηπιαγωγού

Ο ρόλος της/του νηπιαγωγού περιγράφεται ως κρίσιμος, με τους/τις εκπαιδευτικούς να ζητούν μεγαλύτερη συμμετοχή, συνεργατική διάθεση και υποστήριξη.

Ένας/Μία συνεντευξιαζόμενος/η περιγράφει τον ρόλο του Σ5: *«Ο/Η νηπιαγωγός έχει τον ρόλο του ενορχηστρωτή. Έχει τον πρώτο και τελευταίο λόγο και τα παιδιά έχουν απόλυτη εμπιστοσύνη στο πρόσωπό του/της. Στην συνέχεια, δίνει στον/στην εκπαιδευτικό της αγγλικής τα ηνία. Γι' αυτό και η μετάβαση είναι ομαλή..»*, ενώ άλλος/η συμμετέχων/ούσα αναφέρει Ν48: *«Να μην είναι αδιάφορες και να έχουν διάθεση συνεργατικότητας για το καλό των παιδιών . (Αναφέρομαι σε αυτές που είναι αδιάφορες, όχι σε όλες)»*

3. Επιμόρφωση και Υποστήριξη

Η ανάγκη για επιμόρφωση και των δύο ειδικοτήτων αναδείχθηκε συχνά. Ένας/Μία εκπαιδευτικός σχολίασε N3: *«Περισσότερη κατάρτιση των νηπιαγωγών ως προς το ρόλο τους την ώρα των Αγγλικών. Επίσης θα βοηθούσε αν το επίπεδο τους στα Αγγλικά ήταν καλύτερο ώστε να έχουν περισσότερο κίνητρο για συνδιδασκαλία..... Οι περισσότερες δεν γνωρίζουν καν τι είναι η συνδιδασκαλία και πως γίνεται.»*

Αντίστοιχα, ένας/μία συνεντευξιαζόμενος/η καταθέτει πόσο σημαντική είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών Σ1: *«Πάντα βοηθάει. Πάντα. Να βγαίνουν κι άλλα που νομίζω βγαίνουν... αλλά νομίζω ότι ήθελε παραπάνω στην πράξη.»*

4. Επικοινωνία και Αμοιβαίος Σεβασμός

Η έλλειψη επικοινωνίας και κατανόησης μεταξύ των εκπαιδευτικών αναφέρεται ως βασικό εμπόδιο για τη συνεργασία. Όπως αναφέρει ένας/μία συμμετέχων/ούσα N10: *«Θα ήθελα να υπάρχει πιο ουσιαστική συνεργασία με τις/τους νηπιαγωγούς, διότι η εμπειρία τους με αυτές τις ηλικίες είναι πολύτιμη.»*, συμπληρωματικά ένας/μία συνεντευξιαζόμενη τόνισε Σ2: *«Να υπάρχει συζήτηση... Να μην υπάρχει αδιαφορία. Να μην φεύγει από την τάξη και να υπάρχει συνεργασία.»*

5. Χρόνος και Ωράριο

Ο περιορισμένος χρόνος για συντονισμό αποτελεί σημαντικό εμπόδιο, με τους/τις εκπαιδευτικούς να ζητούν επαρκές ωράριο για να προετοιμάζονται και να συνεργάζονται.

Χαρακτηριστικά ένας/μία συμμετέχων/ούσα αναφέρει N12: *«Χρόνος αρκετός για προγραμματισμό χωρίς την παρουσία νηπίων»*, η άποψη αυτή ενισχύεται και από τα λεγόμενα ενός/μία συνεντευξιαζόμενου/η Σ1: *«Πρέπει να υπάρχει επικοινωνία και πέρα των διδακτικών ωρών...»*. Συμπληρωματικά, αναφέρεται N8: *«Να είμαστε σε ένα νηπιαγωγείο κάθε μέρα και να συμμετέχουμε σε συλλόγους και συζητήσεις γύρω από το πρόγραμμα τακτικά»*

6. Υποδομές και Υλικό

Η έλλειψη υλικού και κατάλληλων υποδομών αποτελεί ακόμα ένα πρόβλημα. Συμμετέχων/ούσα επεσήμανε: *«Να εμπλουτιστεί το νηπιαγωγείο με υλικό για τη διδασκαλία Αγγλικών»* (N50), ενώ άλλος/η ζήτησε *«ελεύθερη πρόσβαση στα οπτικοακουστικά μέσα»* (N35).

Η έλλειψη κατάλληλων υποδομών και υλικού επηρεάζει την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας. Ένας/Μία συμμετέχων/ούσα επεσήμανε N50: *«Να εμπλουτιστεί το νηπιαγωγείο με εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με την διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο*

νηπιαγωγείο», ενώ ένας άλλος/η κατέθεσε N35: «Μια δική μας γωνιά για να τοποθετούμε τα πράγματά μας ή τα έργα των παιδιών, ελεύθερη πρόσβαση στα οπτικοακουστικά μέσα και τα υλικά του νηπιαγωγείου, καλύτερο πρόγραμμα.»

Ανάλυση δεδομένων της κλείδας παρατήρησης

Με βάση τις παρατηρήσεις από τα 14 νηπιαγωγεία που συμμετείχαν στη έρευνα, προκύπτουν οι παρακάτω κατηγορίες, στις οποίες αναφέρεται ξεχωριστά ο τρόπος που προέκυψαν.

Πίνακας 6

Κατηγορία	Περιγραφή	Πως προέκυψε
Τύποι Συνδιδασκαλίας	Εντοπισμός και καταγραφή των τύπων συνδιδασκαλίας που εφαρμόστηκαν, όπως "Ένας διδάσκει και ένας παρατηρεί" και "Ένας διδάσκει και ένας βοηθά".	Προέκυψε από την ανάλυση των μεθόδων συνεργασίας που εφαρμόστηκαν στα νηπιαγωγεία. Σημειώθηκαν παρατηρήσεις για τον βαθμό εμπλοκής κάθε εκπαιδευτικού στη διδασκαλία σε διάφορα νηπιαγωγεία.
Συνεννόηση και Σχεδιασμός	Αναφορά στον βαθμό συνεννόησης και συν-σχεδιασμού πριν την έναρξη των δραστηριοτήτων, δηλαδή αν και πώς σχεδιάστηκαν οι δραστηριότητες από κοινού μεταξύ των εκπαιδευτικών.	Προέκυψε από τις περιγραφές σχετικά με την προετοιμασία. Καταγράφηκε αν υπήρχε προ συνεννόηση των εκπαιδευτικών και αν προσαρμόστηκαν οι δραστηριότητες σύμφωνα με τις ανάγκες των παιδιών.
Ρόλοι και Συμμετοχή	Ανάλυση της συμμετοχής κάθε εκπαιδευτικού στη	Προέκυψε από δεδομένα που κατέγραφαν την παρουσία και

	δραστηριότητα. Περιλαμβάνει τον βαθμό παρουσίας ή απουσίας του κάθε εκπαιδευτικού και το επίπεδο εμπλοκής του στη δραστηριότητα.	τον ρόλο των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία. Σημειώθηκαν οι περιπτώσεις όπου ο εκπαιδευτικός ήταν αμέτοχος ή είχε επικουρικό ρόλο.
Προετοιμασία και Υλικά	Καταγραφή της προετοιμασίας που απαιτήθηκε για την εκπαιδευτική δραστηριότητα και των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και από ποιον/α εκπαιδευτικό.	Προέκυψε από τις παρατηρήσεις για το ποιος εκπαιδευτικός προετοίμασε τη δραστηριότητα και τι υλικά χρησιμοποιήθηκαν. Σημειώθηκε αν χρησιμοποιήθηκαν τα υλικά του νηπιαγωγείου ή άλλοι πόροι.
Σχέση και Αλληλεπίδραση μεταξύ Εκπαιδευτικών	Καταγράφει την οικειότητα, την αλληλοϋποστήριξη, και τη βλεμματική επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών, που συμβάλλουν στην επιτυχία της συνεργατικής διδασκαλίας.	Προέκυψε από παρατηρήσεις για τη διαπροσωπική σχέση των εκπαιδευτικών, όπως αν είχαν οικειότητα και αν αλληλοϋποστηρίζονταν. Αυτές οι παρατηρήσεις καταγράφηκαν για κάθε νηπιαγωγείο.
Ενδιαφέρον και Εμπλοκή Παιδιών	Αναφορά στην ανταπόκριση και το ενδιαφέρον των παιδιών κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας. Καταγράφεται αν τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά ή Έδειχναν αδιαφορία.	Προέκυψε από τις παρατηρήσεις που κατέγραφαν τη στάση των παιδιών κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων, όπως αν ήταν ενθουσιασμένα ή αν έδειχναν μέτριο ενδιαφέρον ανάλογα με τη δραστηριότητα.

Εμπιστοσύνη και Αντίληψη ρόλου	Αναφέρεται στο ποιον εκπαιδευτικό θεωρούν τα παιδιά δάσκαλο/α της τάξης και στην αλληλοαναγνώριση των ρόλων μεταξύ των εκπαιδευτικών.	Προέκυψε από παρατηρήσεις για το ποιος/α εκπαιδευτικός θεωρείται δάσκαλος/α της τάξης από τα παιδιά και αν οι ρόλοι ήταν σαφείς. Σημειώθηκε ποιος είχε τον ηγετικό ρόλο στις διάφορες τάξεις.
--------------------------------	---	---

Η συνεργασία φαίνεται να παρουσιάζει ορισμένα κενά, με βασικές προκλήσεις όπως η περιορισμένη ποικιλία στα μοντέλα συνδιδασκαλίας, η μονομερής προετοιμασία των μαθημάτων από τον/την εκπαιδευτικό αγγλικών και η ελλιπής αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο ειδικοτήτων.

Αρχικά, παρατηρείται ότι από τα διαφορετικά μοντέλα συνεργασίας που αναφέρονται, μόνο το μοντέλο «**Ένας διδάσκει και ένας βοηθά**» εμφανίζεται με κάποια συχνότητα. Σε τρία νηπιαγωγεία, ο/η εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας ανέλαβε την κύρια ευθύνη της διδασκαλίας, ενώ ο/η νηπιαγωγός υποστήριζε τη δραστηριότητα με διαχείριση της τάξης και βοήθεια προς τα παιδιά. Σε ένα νηπιαγωγείο ο ρόλος της/του νηπιαγωγού ήταν πιο ενεργός, καθώς είχε ενσωματωθεί και η ίδια στη δραστηριότητα έτσι ώστε να λειτουργεί ως πρότυπο για να γίνουν οι οδηγίες πιο σαφείς και να παροτρύνει τα παιδιά στην ενεργή εμπλοκή τους. Παράλληλα, σε ένα μόνο νηπιαγωγείο εμφανίζεται το μοντέλο «**Ένας διδάσκει και ένας παρατηρεί**», όπου ο/η νηπιαγωγός παρατηρεί την ανταπόκριση των παιδιών με στόχο την καλύτερη κατανόηση των αναπτυξιακών τους αναγκών. Στα υπόλοιπα 13 νηπιαγωγεία το μοντέλο αυτό είναι ανύπαρκτο. Επίσης, τα περισσότερα συνεργατικά μοντέλα, όπως η παράλληλη διδασκαλία, διδασκαλία Σταθμού, εναλλακτική διδασκαλία και η ομαδική διδασκαλία, δεν χρησιμοποιούνται σε κανένα από τα νηπιαγωγεία.

Η επικοινωνία και ο προγραμματισμός πριν την έλευση του/της εκπαιδευτικού αγγλικών είναι επίσης περιορισμένη. Σε τρία μόνο νηπιαγωγεία υπήρξε σχετική ενημέρωση σχετικά με τη θεματική και την πρόοδο της τάξης, ώστε να προσαρμοστεί η διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας αναλόγως. Στα υπόλοιπα δέκα νηπιαγωγεία δεν υπήρξε προετοιμασία σε αυτό το επίπεδο, γεγονός που επηρεάζει την αποτελεσματικότητα και τη συνοχή της διδασκαλίας. Η έλλειψη **βλεμματικής επαφής**

μεταξύ των εκπαιδευτικών, που παρατηρείται σε οκτώ νηπιαγωγεία, αντανακλά πιθανόν αμηχανία ή αποστασιοποίηση κατά τη συνεργασία. Ωστόσο, παρά τις προκλήσεις, υπήρχε οικειότητα μεταξύ των εκπαιδευτικών σε έντεκα νηπιαγωγεία, ενώ σε δέκα το περιβάλλον ήταν φιλικό και ευχάριστο, υποδηλώνοντας μια διάθεση συνεργασίας ακόμα κι αν η εφαρμογή της είναι ανεπαρκής.

Σε σχέση με την **προετοιμασία της διδασκαλίας**, ο/η εκπαιδευτικός αγγλικών ανέλαβε εξ ολοκλήρου την προετοιμασία των δραστηριοτήτων και στα 14 νηπιαγωγεία. Οι εκπαιδευτικοί αγγλικών στηρίζονται κατά βάση σε υλικά του νηπιαγωγείου για την ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων τους, καθώς μόνο σε ένα νηπιαγωγείο είχε εξολοκλήρου δικά της/του υλικά.

Αναφορικά με τον **ηγετικό ρόλο**, σε έξι νηπιαγωγεία και οι δύο εκπαιδευτικοί είχαν ηγετικό ρόλο στην τάξη, με τον/την εκπαιδευτικό αγγλικών να εστιάζει στη δραστηριότητα και τον/την νηπιαγωγό στη διαχείριση της τάξης. Ωστόσο, σε οκτώ νηπιαγωγεία ο/η εκπαιδευτικός αγγλικών ήταν ο μοναδικός υπεύθυνος, καθώς ο/η νηπιαγωγός είτε απουσίαζε είτε παρέμενε αμέτοχη. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η νηπιαγωγός θεωρείται κυρίαρχος δάσκαλος από τα παιδιά σε έντεκα νηπιαγωγεία, ακόμη κι όταν δεν συμμετέχει ενεργά.

Η ανταπόκριση των παιδιών ήταν κατά κύριο λόγο θετική, με έντονο ενδιαφέρον σε δώδεκα νηπιαγωγεία. Η θετική αυτή ανταπόκριση, παρά την έλλειψη οργανωμένης συνεργασίας, υποδεικνύει ότι οι δραστηριότητες ήταν κατάλληλα προσαρμοσμένες, αν και σε δύο περιπτώσεις το ενδιαφέρον ήταν μέτριο, πιθανώς λόγω της θεματικής ή της προσέγγισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1 Συζήτηση

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας εστιάζοντας στη σύνδεση των ευρημάτων με το θεωρητικό πλαίσιο και τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν. Ο κεντρικός στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση του βαθμού συνεργασίας ανάμεσα στους/στις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας και τις/τους νηπιαγωγούς, καθώς και η κατανόηση του πλαισίου εφαρμογής της ΣΔ.

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τις συνεντεύξεις των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας, τα ερωτηματολόγια google forms για τις δύο ειδικότητες και επιτόπιες παρατηρήσεις σε 14 νηπιαγωγεία. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με σκοπό να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία περιλάμβαναν την κατανόηση του μοντέλου της ΣΔ, τον τρόπο εφαρμογής της και τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τα οφέλη της ΣΔ, καθώς και τις προτάσεις βελτίωσης για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της.

Η ανάλυση ανέδειξε συμφωνίες και αποκλίσεις ανάμεσα στη θεωρία και τα ευρήματα, αποκαλύπτοντας τόσο τις δυνατότητες όσο και τις προκλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή της ΣΔ. Τα ευρήματα αναλύονται παρακάτω, ανά ερευνητικό ερώτημα.

Όσον αφορά το *πρώτο ερευνητικό ερώτημα*, διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας και των νηπιαγωγών σχετικά με το πώς κατανοούν το μοντέλο της ΣΔ. Οι νηπιαγωγοί αναγνωρίζουν την αξία της εισαγωγής της Αγγλικής γλώσσας, αν και εκφράζουν αμφιβολίες για την αναγκαιότητά της σε αυτή την ηλικία. Σύμφωνα όμως με την έρευνα των Gkaintartzi, Kostoulas και Vitsou (2023), η πρώιμη επαφή με την Αγγλική γλώσσα μπορεί να ενισχύσει την πολυγλωσσική ικανότητα και να καλλιεργήσει τη διαπολιτισμική ευαισθησία, προετοιμάζοντας τα παιδιά για έναν κόσμο όπου η διαπολιτισμική επικοινωνία έχει καθοριστική σημασία. Παράλληλα, η Αλεξίου (2023) αναδεικνύει ότι η πρώιμη έκθεση στα Αγγλικά όχι μόνο βελτιώνει τις γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες, αλλά ενισχύει και τη θετική στάση απέναντι σε άλλους πολιτισμούς.

Επιπλέον, τα ευρήματα της έρευνας ELIAS (Kersten et al., 2010) ενισχύουν την άποψη ότι η πρώιμη επαφή με διαφορετικές γλώσσες και πολιτισμούς συμβάλλει στην ανάπτυξη τόσο της γλωσσικής επίγνωσης όσο και της διαπολιτισμικής ευαισθησίας.

Στο ίδιο πλαίσιο, ο Cummins (2008) υπογραμμίζει ότι η εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας σε αυτή την ηλικία μπορεί να προάγει επικοινωνιακές και ακαδημαϊκές δεξιότητες, προσφέροντας στα παιδιά τη δυνατότητα να εξοικειωθούν με την πολυγλωσσία σε ένα ασφαλές και φυσικό περιβάλλον. Αυτό για να επιτευχθεί, σύμφωνα με τους Edelenbos, Johnstone και Kubanek (2006), πρέπει οι εκπαιδευτικοί να λαμβάνουν υπόψη τη γνωστική ανάπτυξη και την προσωπικότητα των μαθητών/τριών, προκειμένου να εξοικειωθούν με διαφορετικές αξίες και πολιτισμούς. Ωστόσο, παρά τις θετικές αυτές απόψεις, ορισμένοι/ες νηπιαγωγοί εκφράζουν αμφιβολίες για την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας σε αυτή την ηλικία, υπογραμμίζοντας τη σημασία άλλων γνωστικών αντικειμένων, όπως η μουσική και η γυμναστική. Ωστόσο, η έρευνα της Αλεξίου (2020) δείχνει ότι η πρόωγη επαφή με την Αγγλική γλώσσα μπορεί να ενισχύσει τη γλωσσική επίγνωση της μητρικής γλώσσας, βελτιώνοντας την ακουστική ικανότητα και την προσοχή στη γλωσσική δομή μέσω της εφαρμογής γλωσσικών μηχανισμών.

Οι νηπιαγωγοί, σε πολλές περιπτώσεις, αναλαμβάνουν υποστηρικτικό ρόλο, κυρίως στη διαχείριση της τάξης και στην παροχή υλικών, ενώ η κύρια διδασκαλία ανατίθεται στους/στις εκπαιδευτικούς της Αγγλικής. Υπάρχουν και περιπτώσεις όπου οι νηπιαγωγοί αποχωρούν από την τάξη κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, είτε λόγω έλλειψης κατάλληλης εκπαίδευσης στη διδασκαλία ξένων γλωσσών είτε λόγω του μεγάλου φόρτου διοικητικών καθηκόντων. Η εμπλοκή τους στη διδασκαλία και στην αξιολόγηση των παιδιών είναι περιορισμένη, με τον ρόλο τους να παραμένει κυρίως καθοδηγητικός και υποστηρικτικός.

Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν με την ερευνά που διεξήχθη από το πρόγραμμα «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Εισαγωγή της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο» (EAN). Σύμφωνα με τα δεδομένα της έρευνας, ορισμένοι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν ότι η συνεργασία μεταξύ των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας περιοριζόταν σε οργανωτικά ζητήματα, χωρίς ενεργή συμμετοχή στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ολιστική και συνεργατική προσέγγιση δεν είχε πλήρως κατανοηθεί από όλους (Αλεξίου κ.α., 2023). Παρόμοια συμπεράσματα εξάγονται και από την έρευνα των Williams και Ditch (2019), όπου αναδεικνύουν την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη των πρακτικών συνδιδασκαλίας, ειδικά στον κοινό σχεδιασμό και στις αποτελεσματικές διδακτικές πρακτικές για μαθητές EL, στην κατανομή ρόλων και στη δημιουργία μακροχρόνιων

συνεργασιών. Σε συμφωνία με τα παραπάνω οι Cook & Friend (1995) περιγράφουν τη ΣΔ ως μια πρακτική που απαιτεί σαφήνεια ρόλων, ισότιμη συνεργασία και κοινή ευθύνη στη διδασκαλία.

Παρόλο αυτά, η συνεργασία μεταξύ των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών της Αγγλικής γλώσσας αναγνωρίζεται ως σημαντική για την επιτυχημένη εφαρμογή του μοντέλου. Όμως, η πραγματική συνεργασία φαίνεται να είναι περιορισμένη και εξαρτάται από τις προσωπικές σχέσεις και την πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών. Παρόλο που οι περισσότεροι νηπιαγωγοί και εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας συμφωνούν στην ανάγκη συντονισμού και κοινού προγραμματισμού, η υλοποίηση αυτής της συνεργασίας ποικίλλει ανάλογα με τις περιστάσεις και τις προσωπικές διαθέσεις των εκπαιδευτικών. Όπως διαφαίνεται και στην έρευνα των Murawski & Dieker (2008) η επιτυχής εφαρμογή της ΣΔ βασίζεται στην επικοινωνία, τη συνεννόηση και την κατανόηση των διαφορετικών τρόπων διδασκαλίας. Παράλληλα, η έρευνα των Schwarz και Gorgatt (2017) υπογραμμίζει ότι η επιτυχία της διδασκαλίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συνεργασία και την ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ των συνδιδασκόντων. Όταν οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται γνώσεις, απόψεις και δεξιότητες, η συνεργασία τους γίνεται πιο αποτελεσματική, ενισχύοντας τόσο την εμπιστοσύνη όσο και την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αυτή η αλληλοϋποστήριξη συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση της διδασκαλίας, καθιστώντας την πιο αποδοτική και προσαρμοσμένη στις ανάγκες των μαθητών/τριών. Οι εκπαιδευτικοί της Αγγλικής γλώσσας αναγνωρίζουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην προσχολική εκπαίδευση, καθώς δεν είναι πλήρως προετοιμασμένοι για τη διδασκαλία σε αυτή την ηλικία. Ενδέχεται να βασίζονται περισσότερο στην προσωπική τους εμπειρία και να επιθυμούν περισσότερη επιμόρφωση και υποστήριξη. Παράλληλα, αναγνωρίζουν την ανάγκη για πρακτικά παραδείγματα συνεργασίας και για επιμορφώσεις που να περιλαμβάνουν στρατηγικές εφαρμογής της συνεργατικής διδασκαλίας στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

Αυτό επιβεβαιώνεται και από την έρευνα που διεξήχθη από το EAN (Αλεξίου κ.α., 2023), καθώς οι Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου υπογράμμισαν τη σημασία της κοινής κατανόησης του προγράμματος και της συνεχούς επιμόρφωσης για την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος EAN. Αντίστοιχα, η έρευνα των Zerva, Pitsou και Priovolou (2022), καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι νηπιαγωγοί αναγνωρίζουν την ανάγκη για επαρκή παιδαγωγική υποστήριξη προς τους/τις

εκπαιδευτικούς αγγλικής. Επιπλέον, οι ερευνητές/τριες υπογραμμίζουν τη σημασία της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και της ανάπτυξης κατάλληλων προγραμμάτων και υλικού, προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο.

Συνοψίζοντας, η κατανόηση του μοντέλου της ΣΔ στην προσχολική εκπαίδευση παρουσιάζει σημαντικές δυνατότητες, αλλά και περιορισμούς, κυρίως λόγω της έλλειψης προετοιμασίας των εκπαιδευτικών και των διαφορετικών αντιλήψεων σχετικά με την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας σε αυτή την ηλικία. Αν και η συνεργασία έχει τις δυνατότητες να είναι επιτυχημένη, η εφαρμογή της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις προσωπικές σχέσεις και την πρωτοβουλία των εμπλεκόμενων, ενώ σημαντικό ρόλο έχει η ανάγκη για κατάλληλη εκπαίδευση και υποστήριξη.

Σχετικά με το *δεύτερο ερευνητικό ερώτημα*, το οποίο εξετάζει την εφαρμογή του μοντέλου της ΣΔ στην προσχολική εκπαίδευση και τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τα δεδομένα της έρευνας παρουσιάζουν μία ποικιλία προσεγγίσεων και εμπειριών καθώς και ποικίλους παράγοντες που διαμορφώνουν την αποτελεσματικότητα της.

Συγκεκριμένα, οι ρόλοι των νηπιαγωγών κυμαίνονται από υποστηρικτικοί έως περιορισμένοι ή ανύπαρκτοι, ενώ η συνεργασία τους με τους/τις εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας εμφανίζει κυρίως τυπικό χαρακτήρα. Στις περιπτώσεις όπου η συνεργασία είναι πιο στενή, οι αρμοδιότητες των νηπιαγωγών επικεντρώνονται στη διαχείριση της τάξης, στη σύνδεση θεματικών ενοτήτων και στη στήριξη δραστηριοτήτων, παρέχοντας βοήθεια στην προετοιμασία και στην υλοποίηση του μαθήματος. Ωστόσο, σε άλλες περιπτώσεις, οι νηπιαγωγοί έχουν περιορισμένη ή καθόλου συμμετοχή, περιοριζόμενοι στη διατήρηση της πειθαρχίας ή μένοντας εκτός της διαδικασίας.

Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν με τα αποτελέσματα της έρευνας του προγράμματος «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την Εισαγωγή της Αγγλικής Γλώσσας στο Νηπιαγωγείο» (ΕΑΝ) (Αλεξίου κ.α., 2023). Συγκεκριμένα, στην έρευνα αναδεικνύεται ότι παρά τη θετική στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη συνεργασία, η σύγχυση ρόλων και η περιορισμένη ενεργή συμμετοχή στη διδασκαλία υποδηλώνουν ότι η ΣΔ δεν εφαρμόζεται με ολοκληρωμένο τρόπο. Επιπλέον, ενώ η διοικητική

υποστήριξη θεωρείται κρίσιμη, τα ευρήματα δείχνουν ότι δεν είναι πάντα επαρκής για την ορθή εφαρμογή του μοντέλου.

Επιπλέον, τα ευρήματα της παρούσα έρευνας δείχνουν ότι η εφαρμογή της ΣΔ δεν ανταποκρίνεται στα χαρακτηριστικά που αναφέρονται στο θεωρητικό μέρος για την επιτυχή εφαρμογή της. Συγκεκριμένα, οι μελέτες των Friend (2008, 2014), Lefever (2014), Schwarz και Gorgatt (2017) και Yeganehpour και Zarfsaz (2020) αναδεικνύουν τη σημασία της συνεργασίας για την επιτυχία της ΣΔ. Οι έρευνες αυτές επισημαίνουν ότι η ΣΔ προσφέρει δυνατότητες εξατομικευμένης διδασκαλίας, διαφοροποίησης του περιεχομένου και βελτίωσης της μαθησιακής εμπειρίας, όμως απαιτεί σαφή καθορισμό ρόλων, γνώση του αντικειμένου, ανοιχτή επικοινωνία, κοινή φιλοσοφία και συστηματική προετοιμασία. Στην παρούσα έρευνα τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι οι ρόλοι των νηπιαγωγών περιορίζονται σε παθητικές αρμοδιότητες ή στην μη συμμετοχή της ΣΔ. Παράλληλα, σύμφωνα με την έρευνα των Martin-Beltran & Madigan Peercy (2014), η συνεργασία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας διδασκαλίας και στην καλύτερη κάλυψη των αναγκών των μαθητών που μαθαίνουν αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα. Στο ελληνικό πλαίσιο, η θεσμοθέτηση σαφών διαδικασιών προγραμματισμού και η ενίσχυση της συνεργασίας μέσω κοινών εκπαιδευτικών δράσεων και σεμιναρίων θα μπορούσαν να προάγουν την επιτυχή εφαρμογή της ΣΔ. Αντίστοιχα ευρήματα προκύπτουν και από την έρευνα των Yeganehpour και Zarfsaz (2020), οι οποίοι υπογραμμίζουν τη σημασία της επαγγελματικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των εκπαιδευτικών. Η ανταλλαγή ιδεών και ο διαμοιρασμός διδακτικών πρακτικών ενισχύουν την μαθησιακή εμπειρία των μαθητών/τριών. Επιπλέον, οι ερευνητές επισημαίνουν βασικούς παράγοντες που συμβάλουν στην επιτυχία της συνδιδασκαλίας, όπως ο συντονισμός, οι καθορισμένοι ρόλοι, η γνώση του αντικειμένου, η κοινή εκπαιδευτική φιλοσοφία και η αυτοαποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών.

Παράλληλα, η έλλειψη κοινού χρόνου για προετοιμασία, συντονισμό και σχεδιασμό που καταγράφηκε ως βασικό εμπόδιο, συμφωνεί με τις έρευνες των Friend (2014), Schwarz και Gorgatt (2017) όπου τονίζει ότι σε πολλές περιπτώσεις, οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν τον απαραίτητο χρόνο να γνωριστούν και να συζητήσουν με ποιον τρόπο θα βελτιώσουν τη συνεργασία τους, κάτι που είναι ουσιώδες για την επιτυχία της συνδιδασκαλίας.

Ένα ακόμη εμπόδιο που αναδείχθηκε στα ευρήματα είναι η έλλειψη εξειδίκευσης των εκπαιδευτικών Αγγλικής στην προσχολική εκπαίδευση, η οποία δυσχεραίνει την εφαρμογή της ΣΔ. Αυτό επιβεβαιώνεται και στην έρευνα των Zerva, Pitsou και Priovolou (2022), στην οποία υπογραμμίστηκε από τους/τις νηπιαγωγούς η έλλειψη εξειδίκευσης των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας για την παιδαγωγική φιλοσοφία στα νηπιαγωγεία. Ωστόσο, στην παρούσα έρευνα αναδείχθηκε και η ανάγκη επιμόρφωσης όλων των εμπλεκόμενων σχετικά με την εφαρμογή της ΣΔ, κυρίως όσον αφορά τη συνεργασία των δυο ειδικοτήτων.

Ένας ακόμη κρίσιμος παράγοντας που προκύπτει από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας και επηρεάζει την εφαρμογή της ΣΔ είναι η έλλειψη αμοιβαίας κατανόησης, σεβασμού και επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών. Αυτό το εύρημα επιβεβαιώνεται και στις έρευνες των Lefever (2014) και Schwarz και Gorgatt (2017), όπου τονίζεται ότι η επιτυχία της ΣΔ προϋποθέτει αλληλοϋποστήριξη, αμοιβαία εμπιστοσύνη και συνεργασία μεταξύ των διδασκόντων για την βελτίωση της διδακτικής και μαθησιακής εμπειρίας.

Τέλος, υλικοτεχνική υποδομή και διοικητική υποστήριξη αποτελούν ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που αναδεικνύονται από τα ευρήματα της έρευνας, επηρεάζοντας άμεσα την διδακτική και μαθησιακή εμπειρία. Η Friend (2008,2014) υπογραμμίζει ότι η επαρκής υλικοτεχνική υποδομή και η διοικητική υποστήριξη έχουν καθοριστική σημασία για την επιτυχή εφαρμογή της ΣΔ.

Συνοψίζοντας, η ΣΔ στην προσχολική εκπαίδευση, τόσο σε διεθνές όσο και σε ελληνικό επίπεδο, αναδεικνύει τις δυνατότητές της για βελτιωμένα μαθησιακά αποτελέσματα. Ωστόσο, οι προκλήσεις που εντοπίζονται, όπως η έλλειψη ενεργούς συμμετοχής, χρόνου, διοικητής υποστήριξης και υποδομών, όπως επίσης ο σαφής καθορισμός ρόλων και η εξειδικευμένη κατάρτιση, υπογραμμίζουν την ανάγκη για πιο ολοκληρωμένη και συστηματική εφαρμογή. Οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να δώσουν έμφαση στη δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας που προάγει τη συμμετοχή όλων των εκπαιδευτικών, εστιάζοντας στις ανάγκες των μαθητών/τριών και στη συνεχή αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Αναφορικά με το *τρίτο ερευνητικό ερώτημα*, που εξετάζει τα οφέλη της εφαρμογής της ΣΔ τόσο για τους/τις εκπαιδευτικούς όσο και για τους/τις μαθητές/τριες, οι απαντήσεις των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας αναδεικνύουν σημαντικά

οφέλη, τα οποία συμβάλλουν καθοριστικά στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην επαγγελματική ανάπτυξη των διδασκόντων.

Αρχικά, οι συμμετέχοντες/ούσες υπογράμμισαν ότι η συνεργατική διδασκαλία προσφέρει ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης. Οι εκπαιδευτικοί περιέγραψαν πώς η ανταλλαγή ιδεών και η παρατήρηση διαφορετικών διδακτικών προσεγγίσεων μέσα από τη ΣΔ τους βοήθησε να αναπτύξουν νέες δεξιότητες και να ενισχύσουν τη δημιουργικότητά τους. Αυτή η διαπίστωση συμφωνεί με τις παρατηρήσεις των Cook και Friend (1995), οι οποίοι τονίζουν ότι η ΣΔ προωθεί την ανταλλαγή διδακτικών στρατηγικών, επιτρέποντας στους εκπαιδευτικούς να διευρύνουν τη διδακτική τους ευελιξία. Αντίστοιχα οι Graziano και Navarrete (2012), Martin-Beltran και Peercy (2014), και Schwarz και Gorgatt (2017) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ των συνδιδασκόντων οδηγεί στην βελτίωση της διδακτικής πρακτικής και στην ανάπτυξη νέων παιδαγωγικών δεξιοτήτων.

Επιπλέον, αρκετοί συμμετέχοντες/ούσες ανέφεραν ότι η συνεργασία με έναν/μία συνάδελφο κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μείωσε το επαγγελματικό άγχος και ενίσχυσε την ικανοποίησή τους από την εργασία. Αυτό το εύρημα συμβαδίζει με τις έρευνες των Murawski και Dieker (2008) και Scruggs, Mastropieri και McDuffie (2007), οι οποίοι υπογραμμίζουν ότι η κατανομή των ευθυνών και η υποστήριξη μέσα από τη ΣΔ συμβάλλουν στη δημιουργία ενός θετικού εργασιακού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας τόνισαν ότι η συνεργασία με τις/τους νηπιαγωγούς τους έδωσε τη δυνατότητα να επικεντρωθούν περισσότερο στο διδακτικό έργο τους, ενώ οι νηπιαγωγοί ανέφεραν ότι η ΣΔ διευκόλυνε τη διαχείριση της τάξης. Αυτή η διαπίστωση συμφωνεί με την θεωρία των Cook και Friend (1995), οι οποίοι επισημαίνουν στην βελτίωση της διαχείρισης της τάξης με την εφαρμογή της ΣΔ.

Επίσης ως οφέλη της ΣΔ αναδείχθηκαν η δημιουργικότητα και η εισαγωγή καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων. Για παράδειγμα, οι συμμετέχοντες/ούσες ανέφεραν πώς η παρατήρηση διαφορετικών μεθόδων διδασκαλίας τους ενέπνευσε να ενσωματώσουν νέες τεχνικές, γεγονός που συνέβαλε στη βελτίωση της ποιότητας της διδασκαλίας τους. Οι Schwarz και Gorgatt (2017) και οι Hang και Rabren (2009) επιβεβαιώνουν αυτό το εύρημα, υποστηρίζοντας ότι οι εκπαιδευτικοί γίνονται πιο ανοιχτοί σε νέες μεθόδους διδασκαλίας όταν συνεργάζονται.

Όσον αφορά τους μαθητές, η ΣΔ προσφέρει εξατομικευμένη υποστήριξη και ενισχυμένη μαθησιακή εμπειρία. Οι συμμετέχοντες/ουσες εκπαιδευτικοί τόνισαν ότι η παρουσία δύο εκπαιδευτικών στην τάξη επιτρέπει την καλύτερη παρακολούθηση και υποστήριξη μαθητών/τριών με διαφορετικές ανάγκες. Αυτή η παρατήρηση συνδέεται άμεσα με τη βιβλιογραφία των Dove και Honigsfeld (2010), οι οποίοι αναφέρουν ότι η διαφοροποιημένη διδασκαλία που παρέχει η ΣΔ ενισχύει τα μαθησιακά αποτελέσματα, ειδικά για μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες. Παρόμοια συμπεράσματα εξάγονται και από την έρευνα των Yeganehpour και Zarfsaz (2020), στην οποία υπογραμμίζουν ότι με την ΣΔ δημιούργησε περισσότερες ευκαιρίες για διαφοροποίηση της διδασκαλίας, καλύτερη παρακολούθηση της προόδου των μαθητών/τριών, καθώς και στοχευμένη ανατροφοδότηση και αλληλεπίδραση μεταξύ καθηγητή και μαθητή.

Ένα επιπλέον όφελος που καταγράφηκε αφορά την ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών/τριών. Οι συμμετέχοντες/ουσες ανέφεραν ότι οι μαθητές/τριες επωφελούνται από τη συνεργασία των εκπαιδευτικών, βλέποντας τη συνεργασία ως πρότυπο ομαδικότητας και αμοιβαίου σεβασμού. Αυτό το εύρημα συμφωνεί με την έρευνα των Murawski και Dieker (2008), οι οποίοι τονίζουν ότι η ΣΔ συμβάλλει στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων μέσω της έκθεσης σε διαφορετικά διδακτικά στυλ και της δημιουργίας ενός περιβάλλοντος συνεργασίας.

Τέλος, η βελτίωση της διαχείρισης της τάξης ήταν ένα από τα πιο συχνά αναφερόμενα οφέλη από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Με την παρουσία δύο εκπαιδευτικών, οι συμμετέχοντες/ουσες τόνισαν τη σημασία της ΣΔ για την αποτελεσματικότερη διαχείριση πολυπληθών τάξεων. Αυτή η παρατήρηση συνδέεται με τα ευρήματα των Cook και Friend (1995) και των Dove & Honigsfeld (2018) που υπογραμμίζουν ότι με την ΣΔ οι μαθητές/τριες λαμβάνουν περισσότερη προσοχή, ενώ ταυτόχρονα διευκολύνεται η ομαλή διεξαγωγή του μαθήματος.

Συνοψίζοντας, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα επιβεβαιώνουν τις παραπάνω βιβλιογραφικές αναφορές, ενισχύοντας παράλληλα τη σημασία της ΣΔ ως εργαλείο βελτίωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η σύγκριση των εμπειρικών δεδομένων με τη βιβλιογραφία ενισχύει την εγκυρότητα των συμπερασμάτων και αναδεικνύει τη ΣΔ ως μια πολλά υποσχόμενη πρακτική για τη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα.

Σχετικά με το *τέταρτο ερευνητικό ερώτημα*, το οποίο μελετά τις απόψεις των νηπιαγωγών και των εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας όσον αφορά τις προτάσεις βελτιώσεις που προτείνουν για αποτελεσματικότερη συνδιδασκαλία εστιάζουν σε έξι κύριες πτυχές: καλύτερο σχεδιασμό και προγραμματισμό, τον ρόλο της/του νηπιαγωγού, επιμόρφωση και υποστήριξη, επικοινωνία και αμοιβαίο σεβασμό, επαρκή χρόνο συνεργασίας και βελτίωση υποδομών και υλικού.

Η πλέον καίρια πρόταση βελτίωσης αφορά την ανάγκη για καλύτερο σχεδιασμό και προγραμματισμό. Οι συμμετέχοντες/ουσες τόνισαν τη σημασία της δημιουργίας κοινών θεματικών και δραστηριοτήτων από την αρχή της σχολικής χρονιάς. Η έλλειψη συντονισμού επηρεάζει τη συνοχή της διδασκαλίας και τη δυνατότητα διαφοροποίησης. Το εύρημα αυτό συνάδει με τους Scruggs, Mastropieri και McDuffie (2007), καθώς και των Yeganehpour και Zarfsaz (2020), οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η συστηματική συνεργασία προωθεί πιο στοχευμένη διδασκαλία.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί στην παρούσα έρευνα εξέφρασαν την επιθυμία για επαρκή χρόνο προγραμματισμού και κοινή παρουσία στο σχολείο. Το εύρημα αυτό συνάδει με το έργο της Friend (2008, 2014), η οποία τονίζει ότι ο αναστοχασμός κατέχει καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της διδασκαλίας και στην ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων συνεργασίας, ενώ παράλληλα υπογραμμίζει τη σημασία του κοινού προγραμματισμού. Παρόμοια ευρήματα προκύπτουν και από την έρευνα των Schwarz και Gorgatt (2017), όπου υπογραμμίζεται η σημασία της γνωριμίας των συνδιδασκόντων, όπως επίσης και του μαθητικού πληθυσμού, καθώς και της παρατήρησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας πριν από την έναρξη της διδασκαλίας.

Επιπλέον, η αναγνώριση του ρόλου της/του νηπιαγωγού είναι καθοριστικής σημασίας. Οι εκπαιδευτικοί τονίζουν την ανάγκη για μεγαλύτερη συμμετοχή και συνεργατική διάθεση από τους/τις νηπιαγωγούς, ώστε να διευκολύνεται η μετάβαση μεταξύ των δύο διδακτικών γλωσσών και να καλλιεργείται ένα κοινό εκπαιδευτικό όραμα. Η μελέτη των Williams και Ditch (2019), καθώς και το έργο της Friend (2008, 2014) δείχνουν ότι η σαφής κατανομή ρόλων ενισχύει τη συνεργασία και μειώνει την ασάφεια στη διδακτική πρακτική.

Επιπρόσθετα, η επιμόρφωση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών αποτελούν ένα ακόμη κρίσιμο σημείο. Οι συμμετέχοντες/ουσες τόνισαν την ανάγκη για κατάρτιση σε παιδαγωγικές μεθόδους κατάλληλες για την προσχολική ηλικία, ιδίως για τους

εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας. Επίσης, επισήμαναν την ανάγκη επιμόρφωσης όλων των εμπλεκομένων σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών, προκειμένου να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το μοντέλο της ΣΔ. Η έρευνα των Cook και Friend (1995) αναδεικνύει τη σημασία της επιμόρφωσης για την κατανόηση των διαφορετικών μαθησιακών προσεγγίσεων. Παρόμοια συμπεράσματα προκύπτουν και στην έρευνα των Αλεξίου κ.α. (2023), οι οποίοι τόνισαν τη σημασία της συνεχούς επιμόρφωσης για την αποτελεσματική εφαρμογή της ΣΔ. Επιπλέον, στην έρευνα των Graziano και Navarrete (2012), η οποία εφαρμόστηκε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, υπογραμμίζει τη συμβολή της ΣΔ στην κατάρτιση των μελλοντικών εκπαιδευτικών ενισχύοντας τις δεξιότητές τους στη ΣΔ.

Η επικοινωνία και ο αμοιβαίος σεβασμός θεωρούνται θεμελιώδεις παράγοντες για την επιτυχία της ΣΔ. Οι συμμετέχοντες/ουσες εξέφρασαν την επιθυμία να υπάρχει ουσιαστική επικοινωνία μεταξύ των συνδιδασκόντων, ώστε να επιτευχθεί σύνδεση εμπειριών και ανταλλαγή διδακτικών πρακτικών. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνεται από τις έρευνες των Murawski και Dieker (2008) , της Friend (2008) και των Schwarz & Gorgatt, (2017), οι οποίοι επισημαίνουν ότι η καλλιέργεια διαλόγου και η ανταλλαγή απόψεων βελτιώνουν τη συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών και προάγουν τη συλλογικότητα.

Τέλος, οι συμμετέχοντες/ουσες επεσήμαναν επανειλημμένα την έλλειψη κατάλληλων υποδομών και εκπαιδευτικού υλικού. Το έργο της Friend (2008) επιβεβαιώνει το παραπάνω εύρημα, καθώς υπογραμμίζει ότι η παροχή εξειδικευμένων πόρων και κατάλληλου χώρου ενισχύει τη δημιουργικότητα και διευκολύνει τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας.

Συνοψίζοντας, οι προτάσεις βελτίωσης που προτείνονται από τους εκπαιδευτικούς αναδεικνύουν την ανάγκη για συστηματική υποστήριξη της ΣΔ, με καλύτερη προετοιμασία, σαφή ρόλους και δομημένο χρόνο συνεργασίας. Η εφαρμογή αυτών των βελτιώσεων μπορεί να ενισχύσει την ποιότητα της διδασκαλίας και να προάγει ένα πιο αποτελεσματικό και συνεργατικό μαθησιακό περιβάλλον

5.2 Περιορισμοί της έρευνας

Ύστερα από την ολοκλήρωση της ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων, είναι απαραίτητο να αναφερθούν ορισμένοι περιορισμοί που αφορούν τη συγκεκριμένη έρευνα. Στην αρχική σχεδίαση υπήρχε η επιθυμία για τη διεξαγωγή περισσότερων

συνεντεύξεων με νηπιαγωγούς και εκπαιδευτικούς Αγγλικής γλώσσας, ωστόσο δεν υπήρξε η αναμενόμενη ανταπόκριση από τα νηπιαγωγεία. Ορισμένες/οι προϊστάμενες/οι των νηπιαγωγείων αρνήθηκαν να συμμετάσχουν για διάφορους λόγους, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα το δείγμα να είναι μικρότερο από το αρχικά προβλεπόμενο. Η περιορισμένη ανταπόκριση μπορεί να οφείλεται σε επιφυλάξεις των συμμετεχόντων/ουσών ή σε οργανωτικές δυσκολίες, όπως έχει παρατηρηθεί και σε άλλες έρευνες (Willig, 2008).

Επιπλέον, υπήρχε ο στόχος να παρατηρηθούν όλοι/ες οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας κατά τη διδασκαλία τους σε όλα τα νηπιαγωγεία όπου υπηρετούσαν, και αντίστοιχα να πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις με τις/τους συνεργαζόμενες νηπιαγωγούς. Ωστόσο, αυτό δεν κατέστη δυνατό για μία εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας, καθώς τα υπόλοιπα νηπιαγωγεία με τα οποία συνεργαζόταν δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν στην έρευνα.

Επίσης, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, αρχικά, υπήρχε ο φόβος πως οι νηπιαγωγοί, γνωρίζοντας το θέμα της έρευνας, θα μεροληπτούσαν με αποτέλεσμα η συμπεριφορά τους κατά τη διδασκαλία της Αγγλικής γλώσσας να διαφοροποιηθεί. Παρ' όλα αυτά, σε κανένα νηπιαγωγείο που επισκέφθηκα δεν παρατηρήθηκε τέτοια στάση. Αντιθέτως, οι νηπιαγωγοί έδρασαν με τον τρόπο που περιέγραφαν και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας.

Ωστόσο, παρατηρήθηκε ότι ορισμένοι/ες νηπιαγωγοί παρουσίαζαν τις πρακτικές τους διαφορετικά κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, συγκριτικά με τις πραγματικές παρατηρήσεις στη σχολική τάξη. Αυτό μπορεί να αποδοθεί είτε σε διαφορετική αντίληψη για τον τρόπο εφαρμογής της συνεργατικής διδασκαλία είτε σε συνειδητή ή ασυνείδητη τροποποίηση των απαντήσεών τους.

5.3 Προτάσεις προέκτασης της έρευνας

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας έδειξαν ότι η εφαρμογή της ΣΔ της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση μπορεί να προσφέρει ουσιαστικά, εφόσον υπάρξει καλύτερη θεσμοθέτηση ρόλων, επαρκής χρόνος για προετοιμασία και συντονισμό, και συνεχιζόμενη επιμόρφωση των εμπλεκόμενων. Παρά τις προκλήσεις που αναδείχθηκαν, η θετική στάση των εκπαιδευτικών και οι προοπτικές βελτίωσης αναδεικνύουν τη δυναμική της ΣΔ ως μια πολλά υποσχόμενη πρακτική για την υποστήριξη των μαθητών/τριών στην πρώιμη εκπαίδευση.

Προτείνεται η επέκταση της έρευνα σε μεγαλύτερο αριθμό νηπιαγωγείων καθώς και η διεξαγωγή της σε διαφορετικούς τύπους σχολείων (δημόσια, ιδιωτικά, δίγλωσσα) γεγονός που θα ενίσχυε τη γενικευσιμότητα των ευρημάτων. Επίσης, προτείνεται η διεξαγωγή συγκριτικής έρευνας μεταξύ διαφορετικών περιοχών ή πολιτισμικών πλαισίων, έτσι ώστε να αναδειχθεί ποικιλία στην εφαρμογή της ΣΔ.

Χρήσιμη θα ήταν, επίσης, η υιοθέτηση ποσοτικής προσέγγισης, η οποία μπορεί να προσφέρει αντικειμενικά δεδομένα για την αποτελεσματικότητα της συνεργατικής διδασκαλίας. Παράλληλα, ενδιαφέρον θα είχε η διεξαγωγή έρευνας που να εστιάζει στις αντιλήψεις και εμπειρίες των εκπαιδευτικών και των γονέων, μέσω συνεντεύξεων ή ομάδων εστίασης, με στόχο τη βαθύτερη κατανόηση των αναγκών και των προκλήσεων.

Τέλος, ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα θα ήταν μια έρευνα με επίκεντρο τους/τις μαθητές/τριες, αξιολογώντας το μοντέλο της ΣΔ μέσα από παιδοκεντρικές μεθόδους, προκειμένου να αποτυπωθεί η άμεση επίδραση της συνεργατικής διδασκαλίας στη μαθησιακή τους εμπειρία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alexiou, T. (2020). Introducing EFL in preschools: Facts and fictions. In W. Zoghbor & T. Alexiou (Eds.), *Advancing English language education* (pp. 61–74). Zayed University Press.

https://www.researchgate.net/publication/342570599_Introducing_EFL_in_Preschools_Facts_and_Fictions

Al-Jubeh, D., & Vitsou, M. (2021). Empowering refugee children with the use of Persona Doll. *International Journal of Progressive Education*, 2(17), 210–227. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2021.332.13>

Αλεξίου, Θ. (2023). Διερεύνηση μαθησιακών αποτελεσμάτων στα παιδιά κατά την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο. Στο Θ. Αλεξίου (Επιμ.), *Θεωρία, Έρευνα και Πράξη σε σχέση με το καινοτόμο Πρόγραμμα EAN: Το παιδαγωγικό και μεθοδολογικό πλαίσιο της ενσωμάτωσης της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο* (σσ. 98–108). Εκδόσεις Δίσιγμα.

Αλεξίου, Θ., Πεντέρη, Ε., Σεραφείμ, Μ., & Μήττας, Ν. (2023). Χαρτογράφηση των αντιλήψεων εκπαιδευτικών, ΣΕΕ και γονέων σχετικά με παραμέτρους που αφορούν την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στα νηπιαγωγεία. Στο Θ. Αλεξίου (Επιμ.), *Θεωρία, Έρευνα και Πράξη σε σχέση με το καινοτόμο Πρόγραμμα EAN* (σσ. 88–97). Εκδόσεις Δίσιγμα.

https://www.researchgate.net/publication/372251808_Chartographese_ton_antilepseon_ekpaideutikon_SEE_kai_goneon_schetika_me_parametrous_pou_aphoroun_ten_eisagoge_tes_anglikes_glossas_sta_nepiagogeia

Αλεξίου, Θ., Πεντέρη, Ε., Σεραφείμ, Μ., Μιχαλοπούλου, Θ., Παπαναστάσας, Ε., & Τσιαδήμος, Ν. (2023). Εις βάθος διερεύνηση αντιλήψεων εκπαιδευτικών, ΣΕΕ και γονέων σχετικά με την εισαγωγή της αγγλικής στα νηπιαγωγεία. Στο Θ. Αλεξίου (Επιμ.), *Θεωρία, Έρευνα και Πράξη σε σχέση με το καινοτόμο Πρόγραμμα EAN: Το παιδαγωγικό και μεθοδολογικό πλαίσιο της ενσωμάτωσης της αγγλικής γλώσσας στο Νηπιαγωγείο* (σσ. 73–87). Εκδόσεις Δίσιγμα.

https://www.researchgate.net/publication/369708231_Diereunese_antilepseon_ekpaideutikon_stelechon_ekpaideuses_kai_goneon_gia_ten_eisagoge_tes_anglikes_glossas_sto_nepiagogeio_to_proto_diastema_genikeuses_tes_ekpaideutikes_autes_metarrythmises

Αποστολάκης, Ι., & Τζαναβάρης, Δ. (2015). *Συνεργατικές Εφαρμογές στο Διαδίκτυο*. Αθήνα: Παπαζήσης.

https://www.researchgate.net/publication/282655089_Synergatikes_Epharmoges_sto_Diadiktyo

Bailey, J., & du Plessis, A. E. (2022). Collaborative teaching for inclusive education: Strengthening professional learning. *International Journal of Educational Research*, 103, 101–117.

- Bialystok, E. (2007). Cognitive effects of bilingualism: How linguistic experience leads to cognitive change. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10(3), 210-223. <https://doi.org/10.2167/beb451.0>
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας* (Α. Αϊδίνης & Π. Σακελλαρίου, Μεταφρ.). Gutenberg.
- Byram, M. (2021). *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Multilingual Matters.
- Βίτσου, Μ. (2016). *Το κουκλοθέατρο ως διαπολιτισμικό και επικοινωνιακό εργαλείο στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. <http://doi.10.12681/eadd/37137>
- Conderman, G., Johnston-Rodriguez, S., & Hartman, P. (2009). Communicating and collaborating in co-taught classrooms. *TEACHING Exceptional Children Plus*, 5(5), Article 3. Retrieved from <http://escholarship.bc.edu/education/tecplus/vol5/iss5/art3>
- Cook, L., & Friend, M. (1995). Co-teaching: Guidelines for creating effective practices. *Focus on Exceptional Children*, 28(3), 1-16. https://www.researchgate.net/publication/326949248_Co-Teaching_Guidelines_for_Creating_Effective_Practices
- Cummins, J. (2008). BICS and CALP: Clarifying the distinction. In B. Street & N. H. Hornberger (Eds.), *Encyclopedia of language and education* (2nd ed., Vol. 2, pp. 71–83). Springer. [10.1007/978-0-387-30424-3_36](https://doi.org/10.1007/978-0-387-30424-3_36)
- Donkoh, S., & Mensah, J. (2023). Application of triangulation in qualitative research. *Journal of Applied Biotechnology and Bioengineering*, 10(1). DOI:[10.15406/jabb.2023.10.00319](https://doi.org/10.15406/jabb.2023.10.00319)
- Dove, M., & Honigsfeld, A. (2010). ESL coteaching and collaboration: Opportunities to develop teacher leadership and enhance student learning. *TESOL Journal*, 1(1), 3-22. <https://doi.org/10.5054/tj.2010.214879>
- Dove, M., & Honigsfeld, A. (2018). *Co-teaching for English learners: A guide to collaborative planning, instruction, assessment, and reflection*. Corwin Press.
- Ellis, R., & Shintani, N. (2014). *Exploring language pedagogy through second language acquisition research*. Routledge.
- Edelenbos, P., Johnstone, R., & Kubanek, A. (2006). The main pedagogical principles underlying the teaching of languages to very young learners: published research, Good practice & Main Principles, European Commission.
- Ελλάδα. (2020). *Νόμος ή απόφαση που δημοσιεύτηκε. Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως*, Α(4692), 12 Ιουνίου. <https://search.et.gr/el/fek/?fekId=578987>

Ελλάδα. (2021). *Νόμος ή απόφαση που δημοσιεύτηκε. Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως*, B(3311), 26 Ιουλίου. <https://search.et.gr/el/fek/?fekId=602616>

Friend, M. (2008). Co-teaching: Creating successful and sustainable programs. *National Association of State Directors of Special Education*.

Friend, M. (2008). Co-teaching: A simple solution that isn't simple after all. *Journal of Curriculum and Instruction*, 2(2), 9-19. DOI:[10.3776/joci.2008.v2n2p9-19](https://doi.org/10.3776/joci.2008.v2n2p9-19)

Friend, M., Cook, L., Hurley-Chamberlain, D., & Shamberger, C. (2010). Co-Teaching: An Illustration of the Complexity of Collaboration in Special Education. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), 9-27. <https://doi.org/10.1080/10474410903535380>

Friend, M. (2014). Co-teaching: Classroom partnerships for student success. Wyoming Department of Education Seventh Annual Leadership Symposium.

Gkaintartzi, A., Kostoulas, A., & Vitsou, M. (2023). English in the kindergarten: Towards multilingual education. In J. Estrada Chichón & F. Zayas Martínez (Eds.), *Handbook of research on training teachers for bilingual education in primary schools* (pp. 67-89). IGI Global. DOI: [10.4018/978-1-6684-6179-2.ch004](https://doi.org/10.4018/978-1-6684-6179-2.ch004)

Graziano, K., & Navarrete, L. (2012). Co-teaching in a teacher education classroom: Collaboration, compromise, and creativity. *Issues in Teacher Education*, 21(1), 109-126. <https://www.researchgate.net/publication/292756807>

Harmer, J. (2001). *The practice of English language teaching* (3rd ed.). Longman editions.

Huang, Q. (2021). The role of English as a foreign language teachers' and learners' emotions and language achievement and success. *Frontiers in Psychology*, 12, 756853. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.756853>

Jacoby, J. W., & Lesaux, N. K. (2019). Supporting dual language learners in Head Start: Teacher beliefs about teaching priorities and strategies to facilitate English language acquisition. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 40(2), 120-137. <https://doi.org/10.1080/10901027.2018.1529006>

Kersten, K., Rohde, A., Schelletter, C., & Steinlen, A. (2010). *Bilingual preschools: Best practices* (Vol. II). WVT Wissenschaftlicher Verlag Trier.

Klimova, B. F. (2013). Teaching English to pre-school children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 93, 503-507. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.09.228>

Κοταδάκη, Μ., Κοσμά, Γ., & Καραγιάννη, Ε. (2016). Η διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας στον 21ο αιώνα: προκλήσεις και προοπτικές στο ελληνικό εκπαιδευτικό περιβάλλον. Στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Προγράμματα Σπουδών -Σχολικά εγχειρίδια: Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον», Αθήνα, 4-6 Μαρτίου.

Korosidou, E., Griva, E., & Pavlenko, O. (2021). Parental involvement in a program for preschoolers learning a foreign language. *International Journal of Research in Education and Science*, 7(1), 112-124. <https://doi.org/10.46328/ijres.1219>

Krashen, S. D. (2009). *Principles and practice in second language acquisition* (Revised ed.). University of Southern California. <https://www.researchgate.net/publication/242431410>

Καμπεζά , Μ., Μιχαλοπούλου, Κ., Γαλήνη, Ρ., Σφυρόερα, Μ., & Τζεκάκη, Μ. (2016). Σχεδιασμός και αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στο Σ. Αυγητίδου, Μ. Τζεκάκη, & Β. Τσάφος, *ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΝ, ΠΑΡΕΜΒΑΙΝΟΥΝ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΟΧΑΖΟΝΤΑΙ* (Τόμ. 3). Αθήνα: Gutenberg.

Καρατζιά, Α. (2020). *Αξιοποίηση θεατρικών τεχνικών στη διδασκαλία του παραμυθιού για τη καλλιέργεια της ενσυναίσθησης στο Νηπιαγωγείο*. Αλεξανδρούπολη: Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

Lefever, S. (2014). Connecting with English: Teaching English to preschool children in Iceland. In J. Enever, E. Lindgren, & S. Ivanov (Eds.), *Conference proceedings from early language learning: Theory and practice 2014* (pp. 78-81). Umeå University. https://www.researchgate.net/publication/273112621_Enever_J_Lindgren_E_and_Ivanov_S_eds_2014_Conference_Proceedings_from_Early_Language_Learning_Theory_and_Practice_2014_Umea_Studies_in_Language_and_Literature_25_Umea_Umea_University_Department_of_Lan

Martin-Beltran, M., & Peercy, M. M. (2014). Collaboration to teach English language learners: Opportunities for shared teacher learning. *Teachers and Teaching*, 20(6), 721-737. <https://doi.org/10.1080/13540602.2014.885704>

Murawski, W. W., & Dieker, L. (2008). 50 ways to keep your co-teacher: Strategies for before, during, and after co-teaching. *TEACHING Exceptional Children*, 40(4), 40-48. <https://doi.org/10.1177/004005990804000405>

Murawski, W. W., & Bernhardt, P. (2015). An administrator's guide to co-teaching. *Educational Leadership*, 73(4), 30-34.

Μάγος, Κ. (2005). "Συνέντευξη ή Παρατήρηση"; Η έρευνα στην σχολική τάξη. *Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 10, σσ. 5-19.

Ματθαιουδάκη, Μ. (2024). Ο σχεδιασμός του ξενόγλωσσου μαθήματος: προτάσεις στα πλαίσια των σύγχρονων προσεγγίσεων. Στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Επιμ.), *Διαδρομές του κέντρου Ελληνικής γλώσσας*. Ανάκτηση από <http://elearning.greek-language.gr/course/view.php?id=21>

Μιχαλοπούλου, Α., & Χιωτάκη, Ε. (2001). *Η Ανακάλυψη και Κατανόηση του Περιβάλλοντος στην προσχολική ηλικία*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Μποτονάκη, Α. (2018). *"Εγώ είμαι αυτός;" Ταυτότητα, Αφήγηση και Δραματικό παιχνίδι στο Νηπιαγωγείο*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Namaziandost, E., Shatalebi, V., & Nasri, M. (2019). The impact of collaborative learning on developing speech and movement in learning English. *Journal of Language and Education*, 5(3), 83-101. <https://doi.org/10.17323/jle.2019.9809>

Nicolay, A.-C., & Poncelet, M. (2013). Cognitive advantage in children enrolled in a second-language immersion elementary school program for three years. *Bilingualism: Language and Cognition*, 16(3), 597-607. <https://doi.org/10.1017/S1366728912000375>

Petitto, L. A., Katerelos, M., Levy, B. G., Gauna, K., Tétreault, K., & Ferraro, V. (2001). Bilingual signed and spoken language acquisition from birth: Implications for the mechanisms underlying early bilingual language acquisition. *Journal of Child Language*, 28(2), 453-496. <https://doi.org/10.1017/S0305000901004718>

Παρρά, Β. (2000). Η δραματοποίηση στη διδασκαλία και εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας. Στο: *Η Ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, μια διαπολιτισμική προσέγγιση*. Εργασία παρουσιάστηκε στο 3ο Διεθνές Συνέδριο του Κέντρου Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών, Πάτρα. Ανακτήθηκε από http://6dim-diap-elfth.thess.sch.gr/Greek/Diapolitismiki_Ekpaidefsi/EishghseisDiapolEkpshs/EishghseisDiapolEkpshs2000/i_dramatopoiisi_sti_didaskalia.pdf

Παπαδοπούλου, Μ., Βίτσου, Μ., & Γκανά, Ε. (2022). Ο χειρισμός της κούκλας για τη δημιουργία νοήματος: Ένα πλαίσιο ανάλυσης πολυτροπικών αλληλεπιδράσεων παιδιών με προσφυγική εμπειρία. *Διάλογοι! Θεωρία και πράξη στις επιστήμες αγωγής και εκπαίδευσης*, 8, 4–19. <https://doi.org/10.12681/dial.28249> (Original work published 18 Φεβρουάριος 2022)

Πεντέρη, Ε. (2022). Ανάπτυξη εκπαιδευτικών σχεδιασμών στο νηπιαγωγείο για την υποστήριξη της καλλιέργειας ικανοτήτων του 21ου αιώνα: Κοινωνικοπαιδαγωγικές παράμετροι που σχετίζονται με την εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στο νηπιαγωγείο και το νέο Πρόγραμμα Σπουδών της προσχολ. *Διάλογοι! Θεωρία και Πράξη στις Επιστήμες Αγωγής και Εκπαίδευσης*(8), σσ. 70-97. doi: <https://doi.org/10.12681/dial.28479>

Richards, J., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods to language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Saloviita, T. (2020). Co-teaching in inclusive schools: The benefits and disadvantages. *Teaching and Teacher Education*, 87, 102-935.

Skehan, P. (1996). A framework for the implementation of task-based instruction. *Applied Linguistics*, 17(1), 38-62. DOI: [10.1093/applin/17.1.38](https://doi.org/10.1093/applin/17.1.38)

Schwarz, M., & Gorgatt, N. (2017). 'Fortunately, I found a home here that allows me personal expression': Co-teaching in the bilingual Hebrew-Arabic-speaking preschool in Israel. *Teaching and Teacher Education*, 46, 46-56. <https://doi.org/10.1080/13540602.2014.885704>

Scruggs, T. E., Mastropieri, M. A., & McDuffie, K. A. (2007). Co-teaching in inclusive classrooms: A metasynthesis of qualitative research. *Exceptional Children*, 73(4), 392-416. DOI: [10.1177/001440290707300401](https://doi.org/10.1177/001440290707300401)

Τσαλαγιώργου, Ε., & Αυγητίδου, Σ. (2017). Διερεύνηση αναγκών των νηπιαγωγών: μία προσπάθεια τεκμηρίωσης του πλαισίου της προσχολικής εκπαίδευσης. *Έρευνα στην εκπαίδευση*, 6(1), 255-273. <https://doi.org/10.12681/hjre.14764>

Uysala, N. D., & Yavuz, F. (2015). Teaching English to very young learners. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 197, 19-22. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.042>

U.S. Department of Education. (2007). *History: Twenty-five years of progress in educating children with disabilities through IDEA*. <https://www2.ed.gov/policy/speced/leg/idea/history.pdf>

Williams, H. P., & Ditch, R. W. (2019). Co-teaching: Equity for English learners? *Theory & Practice in Rural Education*, 9(2), 20–34. <https://doi.org/10.3776/tpre.2019.v9n2p20-34>

Willig, C. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στην ψυχολογία* (Ε. Τσέλιου & Έ. Αυγήτα, Μεταφρ.). Gutenberg.

Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. Longman.

Willis, D., & Willis, J. (2001). Task-based language learning. In R. Carter & D. Nunan (Eds.), *The Cambridge guide to teaching English to speakers of other languages* (pp. 172-179). Cambridge University Press.

Zerva, E., Pitsou, C., & Priovolou, K. (2022). Pilot program for learning English as a foreign language (EFL) in early childhood institutions (Greek kindergarten): Perceptions of kindergarten teachers on the entrance of English teachers in preschool education. Στο Σ.-Γ. Σούλης, & Μ. Λιακοπούλου (Επιμ.), *ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΟΝ 21Ο ΑΙΩΝΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ* (σσ. 418-429). Ιωάννινα: GUTENBERG.

Yeganehpour, P., & Zarfsaz, E. (2020). The effect of co-teaching on advanced EFL learners' writing ability. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 16(4), 1833-1853. [Doi: 10.17263/jlls.851009](https://doi.org/10.17263/jlls.851009)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έγγραφο συγκατάθεσης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΜΣ: ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ:

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Αγαπητοί/ές εκπαιδευτικοί,

Θα ήθελα να ζητήσω την συμμετοχή σας στην έρευνα που διεξάγω για την διπλωματική εργασία μου με τίτλο: «Διερεύνηση απόψεων εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας και Νηπιαγωγών σχετικά με την συνεργατική διδασκαλία.»

Η έρευνα πραγματοποιείται στα πλαίσια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, με **κύρια επιβλέπουσα** την Διδάσκουσα του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, κα. **Μαγδαληνή Βίτσου**. Θα ήθελα να ζητήσω την άδειά σας να ηχογραφήσω την συνέντευξη που θα μου παραχωρήσετε, η οποία θα έχει διάρκεια περίπου 40 λεπτά. Οι ηχογραφήσεις θα απομαγνητοφωνηθούν και θα χρησιμοποιηθούν ως δεδομένα για ερευνητικούς σκοπούς, ενώ ταυτόχρονα θα διαφυλαχθεί η ανωνυμία σας. Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι εθελοντική.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για την συνεργασία σας.

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια: Κουρελά Βαΐα

Οι υπογράφωντες/ουσες δηλώνουμε ότι δίνουμε την συγκατάθεση μας για την ηχογράφηση {συνέντευξη στο πλαίσιο ερευνητικής εργασίας με θέμα την εισαγωγή της Αγγλικής γλώσσας στην προσχολική ηλικία}.

Η ερευνήτρια

Ο/Η εκπαιδευτικός

Κλείδα παρατήρησης

<u>Ημερομηνία</u>	<u>Σχολείο</u>	<u>Νο Παρατήρηση</u>

Στην εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να συνυπάρχουν πολλές από αυτές τις προσεγγίσεις, όποτε κατά την διάρκεια της παρατήρησης, ταξινομώ καθεμία από τις προσεγγίσεις συνδιδασκαλίας ως προς τη συνιστάμενη συχνότητα χρήσης: υψηλή (H), μεσαία (M), χαμηλή (L).

<i>Ένας διδάσκει και ένας παρατηρεί</i>	
<i>Ένας διδάσκει και ένας βοηθά</i>	
<i>Παράλληλη Διδασκαλία</i>	
Διδασκαλία Σταθμού.	
Εναλλακτική Διδασκαλία	
Ομαδική διδασκαλία	

Άλλοι παράγοντες παρατήρησης

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Πριν την έλευση του εκπαιδευτικού αγγλικών συνεννόηση με τον/την νηπιαγωγό (παιδιά, θεματική κ.α.)		
Βλεμματική επαφή		
Οικειότητα μεταξύ των συν διδασκάλων		
Φιλικό, ευχάριστο περιβάλλον		
Αλληλεγγύη μεταξύ των συν διδασκάλων ως προς την διαχείριση της τάξης		
Προετοιμασία δραστηριότητας		
Συν σχεδιασμός		
Υλικά νηπιαγωγείου		
Νηπιαγωγός απύσχα		
Και οι δυο εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο στην τάξη		
Και οι δυο εκπαιδευτικοί θεωρούνται για τους μαθητές δάσκαλοι της τάξης		
Το μοντέλο διδασκαλίας που ακολουθείται από τον/την εκπαιδευτικό Αγγλικής αναγνωρίζεται από την/τον νηπιαγωγό		
Ανταποκρίνονται τα παιδιά με ενδιαφέρον		

Προφίλ εκπαιδευτικού

1. Φύλο
 - ☐ Άνδρας
 - ☐ Γυναίκα
2. Έτη προϋπηρεσίας συνολικά:
Έτη _____
3. Έτη προϋπηρεσίας σε τάξεις με συνεργατική διδασκαλία:
Έτη _____
4. Σπουδές:
 - ☐ Πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος
 - ☐ Εξομοίωση Πτυχίου Παιδαγωγικής Ακαδημίας
 - ☐ Πτυχίο Αγγλικής φιλολογίας
 - ☐ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
 - ☐ Διδακτορικό Δίπλωμα
 - ☐ Άλλο Πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ
5. Θέση εργασίας στο νηπιαγωγείο
 - ☐ Νηπιαγωγός Γενικής Αγωγής
 - ☐ Νηπιαγωγός Ειδικής Αγωγής
 - ☐ Εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας
 - ☐ Προϊσταμένη
6. Σχέσεις Εργασίας
 - ☐ Μόνιμος
 - ☐ Αναπληρωτής

Οδηγός συνέντευξης για την/τον νηπιαγωγό

Από το σχολικό έτος 2021-2022 έγινε η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση υποχρεωτικά σε όλη την Ελλάδα.

1. Εσείς πως νιώθετε με αυτήν την αλλαγή;
2. Πιστεύετε ότι χρειαζόταν να εισαχθεί η αγγλική γλώσσα στον ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου;
3. Πιστεύετε ότι έπρεπε τα αγγλικά να τα αναλάβει ένας εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας ή θα μπορούσατε να το αναλάβετε εσείς;
4. Τα παιδιά πως το αντιμετώπισαν;
5. Οι γονείς το δέχτηκαν; Πως το αντιμετώπισαν; Θέλησαν να γνωρίσουν την/τον εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας;
6. Πως ανταποκρίνονται τα παιδιά στην αγγλική γλώσσα;
7. Θα θέλατε να μου περιγράψετε ποιος είναι ο ρόλος σας στην τάξη όταν είναι το μάθημα των αγγλικών;
8. Υπάρχει κάποια μορφή συνεργασίας με το/τη συνάδελφο της Αγγλικής γλώσσας; Θα θέλατε να μου περιγράψετε τη συνεργασία αυτή; (Σε ποιους τομείς; για παράδειγμα: σχεδιασμός, προετοιμασία, διδασκαλία, αξιολόγηση)
9. Ας μείνουμε λίγο στο ρόλο σας στο πλαίσιο της συνεργασίας, θέλετε να μου πείτε κάποια πράγματα περισσότερο;
10. Όταν σχεδιάζεται μια θεματική προσέγγιση συμβαδίζει με αυτή που κάνει η/ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής γλώσσας;
11. Όταν κάνετε ένα project ενημερώνεται τον/την εκπαιδευτικό της Αγγλικής γλώσσας;
12. Έχετε συναντήσει κάποιες δυσκολίες κατά τη συνεργασία αυτή; Αν επιτρέπεται, τι είδους δυσκολίες; Με ποιους τρόπους τις αντιμετωπίζετε/αντιμετωπίσατε;
13. Κατά την άποψή σας, ποιες αλλαγές θα ήταν απαραίτητες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας με το/τη συνάδελφο;
14. Σε μια ιδανική περίπτωση, πώς οραματίζεστε τη συνεργασία σας με τη/το συνάδελφο;

15. Σε αυτήν την ιδανική περίπτωση θα μπορούσατε να περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο σας σε αυτό το πλαίσιο συνεργασίας το οποίο θα θέλατε να έχετε;
16. Σε αυτή την ιδανική περίπτωση, θα θέλατε να μου περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο του εκπαιδευτικού Αγγλικής γλώσσας;
17. Ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες για την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας;
18. Ποια θα πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά και τα επαγγελματικά προσόντα ενός εκπαιδευτικού γενικής εκπαίδευσης σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;
19. Τι πιστεύετε ότι χρειάζεται στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο της συνεργατικής διδασκαλίας;
20. Το μοντέλο διδασκαλίας που ακολουθεί ο εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας το γνωρίζετε; Έχετε συζητήσει μαζί του/της για αυτό;
21. Κατά πόσο η δική σας εκπαίδευση (προπτυχιακό επίπεδο και σεμινάρια) σας προετοίμασε σχετικά;
22. Έχετε παρακολουθήσει το επιμορφωτικό πρόγραμμα του EAN; Αν ναι σας βοήθησε καθόλου στο να αντιληφθείτε ποιος είναι ο ρόλος σας την τάξη και με ποιον τρόπο μπορείτε να συνεργαστείτε με τη συνάδελφο;
23. Πιστεύετε ότι χρειάζεται περαιτέρω κατάρτιση για την βελτίωση της συνεργασίας με τη συνάδελφο εκπαιδευτικό;
24. Πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές την ύπαρξη δυο εκπαιδευτικών στην τάξη;
25. Σε ποιους τομείς θεωρείτε ότι ωφελεί η συνεργατική διδασκαλία στους μαθητές;
26. Ποια θεωρείτε τα οφέλη σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας

Οδηγός συνέντευξης για την/τον εκπαιδευτικό Αγγλικής γλώσσας

Από το σχολικό έτος 2021-2022 έγινε η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση υποχρεωτικά σε όλη την Ελλάδα.

1. Εσείς πως νιώθετε με αυτήν την αλλαγή;
2. Πιστεύετε ότι είσαστε/ ήσασταν έτοιμη/ος για να διδάξετε στην προσχολική εκπαίδευση.
3. Πως σας υποδέχτηκαν οι συνάδελφοι της προσχολικής εκπαίδευσης;
4. Τα παιδιά πως το αντιμετώπισαν;
5. Οι γονείς σας αποδέχτηκαν; Τους γνωρίσατε; Πως το αντιμετώπισαν;
6. Πως ανταποκρίνονται τα παιδιά στην αγγλική γλώσσα;
7. Θα θέλατε να μου περιγράψετε ποιος είναι ο δικός σας ρόλος στην τάξη κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιος της/του νηπιαγωγού;
8. Υπάρχει κάποια μορφή συνεργασίας με την/τον νηπιαγωγό; Θα θέλατε να μου περιγράψετε τη συνεργασία αυτή; (Σε ποιους τομείς; για παράδειγμα: σχεδιασμός, προετοιμασία, διδασκαλία, αξιολόγηση)
9. Ας μείνουμε λίγο στο ρόλο σας στο πλαίσιο της συνεργασίας, θέλετε να μου πείτε κάποια πράγματα περισσότερο;
10. Ακολουθείτε συγκεκριμένο μοντέλο εκμάθησης αγγλικής γλώσσας; Αν ναι θέλετε να αναφέρετε ποιο; Συνήθως η/ο νηπιαγωγός το γνωρίζει;
11. Όταν η/ο νηπιαγωγός σχεδιάζει μια θεματική προσέγγιση συμβαδίζετε με αυτή; Αν ναι, σας ενημερώνει κάποιες μέρες πριν ή το συν-σχεδιάζετε ή ενημερώνεστε λίγο πριν μπειτε στην τάξη;
12. Όταν η/ο νηπιαγωγός κάνει ένα project ενημερώνεστε έγκαιρα από τον/την συνάδελφο;
13. Πριν την έλευση σας στην τάξη ενημερώνεστε από την/ τον νηπιαγωγό για τα παιδιά, την θεματική;
14. Έχετε συναντήσει κάποιες δυσκολίες κατά τη συνεργασία αυτή; Αν επιτρέπεται, τι είδους δυσκολίες; Με ποιους τρόπους τις αντιμετωπίζετε/αντιμετωπίσατε;
15. Όταν αντιμετωπίζεται κάποια δυσκολία στην διαχείριση της τάξης, ο/η νηπιαγωγός πως το αντιμετωπίζει;

16. Κατά την άποψή σας, ποιες αλλαγές θα ήταν απαραίτητες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας με το/τη συνάδελφο;
17. Σε μια ιδανική περίπτωση, πώς οραματίζεστε τη συνεργασία σας με τη/το συνάδελφο;
18. Σε αυτήν την ιδανική περίπτωση θα μπορούσατε να περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο σας σε αυτό το πλαίσιο συνεργασίας το οποίο θα θέλατε να έχετε;
19. Σε αυτή την ιδανική περίπτωση, θα θέλατε να μου περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο του/της νηπιαγωγού;
20. Ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες για την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας;
21. Ποια θα πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά και τα επαγγελματικά προσόντα ενός εκπαιδευτικού γενικής εκπαίδευσης σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;
22. Τι πιστεύετε ότι χρειάζεται στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση έτσι ώστε οι νηπιαγωγοί να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο της συνεργατικής διδασκαλίας;
23. Κατά πόσο η δική σας εκπαίδευση (προπτυχιακό επίπεδο και σεμινάρια) σας προετοίμασε σχετικά;
24. Έχετε παρακολουθήσει το επιμορφωτικό πρόγραμμα του EAN; Αν ναι σας βοήθησε καθόλου στο να αντιληφθείτε ποιος είναι ο ρόλος σας την τάξη και με ποιον τρόπο μπορείτε να συνεργαστείτε με τη συνάδελφο;
25. Πιστεύετε ότι χρειάζεται περαιτέρω κατάρτιση για την βελτίωση της συνεργασίας με τη συνάδελφο εκπαιδευτικό;
26. Πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές την ύπαρξη δυο εκπαιδευτικών στην τάξη;
27. Σε ποιους τομείς θεωρείτε ότι ωφελεί η συνεργατική διδασκαλία στους μαθητές;
28. Ποια θεωρείτε τα οφέλη σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;

Απομαγνητοφωνήσεις νηπιαγωγών

Συνέντευξη 1

Συνεντευξιαζόμενη : Σ1

Ερευνήτρια: Ε

Σ1: σε ο,τι κι αν κάνουμε ενημερώνεται η εκπαιδευτικός των αγγλικών, κι όταν μια δράση συμπίπτει με το δικό της ωράριο ακολουθεί το πρόγραμμα μας.

Ε: Έχετε συναντήσει κάποιες δυσκολίες κατά τη συνεργασία αυτή; Αν επιτρέπεται, τι είδους δυσκολίες; Με ποιους τρόπους τις αντιμετωπίζετε/αντιμετωπίσατε;

Σ1: δεν έχω συναντήσει δυσκολίες. Με όλες τις συναδέλφους αγγλικών που πέρασαν από το νηπιαγωγείο υπήρχε άριστη συνεργασία.

Ε: Κατά την άποψή σας, ποιες αλλαγές θα ήταν απαραίτητες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας με το/τη συνάδελφο;

Σ1: η καλή διάθεση και το καλό κλίμα είναι αρκετό για μια άψογη συνεργασία.

Ε: Σε μια ιδανική περίπτωση, πώς οραματίζεστε τη συνεργασία σας με τη/το συνάδελφο;

Σ1: να είναι μόνιμη η συνάδελφος και να μην έχουμε κάθε χρόνο και διαφορετική, έτσι ώστε να μπορούν να γίνονται και σχεδιασμοί προγραμμάτων με συνέχεια.

Ε: Σε αυτήν την ιδανική περίπτωση θα μπορούσατε να περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο σας σε αυτό το πλαίσιο συνεργασίας το οποίο θα θέλατε να έχετε;

Σ1: σε αυτή την ιδανική περίπτωση θα μπορούσαμε να κάνουμε μαζί σχεδιασμούς σε διάφορα προγράμματα εθνικά ή και ευρωπαϊκά και η μια να αλληλοβοηθάει την άλλη.

Ε: Σε αυτή την ιδανική περίπτωση, θα θέλατε να μου περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο του εκπαιδευτικού Αγγλικής γλώσσας;

Σ1: ως άψογη γνώστρια της αγγλικής γλώσσας η εκπαιδευτικός θα μπορούσε να βοηθήσει σε ευρωπαϊκά προγράμματα.

Ε: Ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες για την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ1: η αλληλοαποδοχή, ο σεβασμός, η εν συναίσθηση, η κατανόηση

Ε: Ποια θα πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά και τα επαγγελματικά προσόντα ενός εκπαιδευτικού γενικής εκπαίδευσης σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ1: να είναι η αλληλοβοήθεια, η καλή επικοινωνία, σεβασμός, καλή πρόθεση, και διάθεση για λύσιμο τυχόν συγκρούσεων.

E: Τι πιστεύετε ότι χρειάζεται στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί Αγγλικής γλώσσας να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο της συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ1: χρειάζονται ίσως κάποια επιπλέον επιμόρφωση ώστε να τους γίνει περισσότερο κατανοητή η ιδιαιτερότητα της προσχολικής ηλικίας να αντιληφθούν τη φιλοσοφία των αναλυτικών προγραμμάτων του νηπιαγωγείου και τον τρόπο προσέγγισης αυτής της ηλικίας.

E: Το μοντέλο διδασκαλίας που ακολουθεί ο εκπαιδευτικός Αγγλικής γλώσσας το γνωρίζετε; Έχετε συζητήσει μαζί του/της για αυτό;

Σ1: περισσότερο έγινε συζήτηση ως προς τον τρόπο διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο μιας και οι εκπαιδευτικοί των αγγλικών προέρχονταν από μεγαλύτερες βαθμίδες εκπαίδευσης και ένιωθαν αυτοί έξω από τα νερά τους.

E: Κατά πόσο η δική σας εκπαίδευση (προπτυχιακό επίπεδο και σεμινάρια) σας προετοίμασε σχετικά;

Σ1: πιστεύω ότι ήμουν εκπαιδευμένη γι αυτό μέσα από διάφορα σεμινάρια.

E: Έχετε παρακολουθήσει το επιμορφωτικό πρόγραμμα του ΕΑΝ; Αν ναι σας βοήθησε καθόλου στο να αντιληφθείτε ποιος είναι ο ρόλος σας την τάξη και με ποιον τρόπο μπορείτε να συνεργαστείτε με τη συνάδελο;

Σ1: ναι το έχω παρακολουθήσει και νομίζω βοήθησε αρκετά.

E: Πιστεύετε ότι χρειάζεται περαιτέρω κατάρτιση για την βελτίωση της συνεργασίας με τη συνάδελο εκπαιδευτικό;

Σ1: η κατάρτιση και η μάθηση δεν τελειώνουν ποτέ . κάθε προσπάθεια προς βελτίωση είναι δεκτή, με σεμινάρια και επιμορφώσεις από τα καταλληλά άτομα .άτομα όμως που να γνωρίζουν το περιβάλλον μιας τάξης προσχολικής αγωγής.

E: Πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές την ύπαρξη δυο εκπαιδευτικών στην τάξη;

Σ1: δεν φαίνεται να έχουν κάποιο πρόβλημα. επιζητούν όμως την παρουσία της νηπιαγωγού τους και η παρουσία της βοηθά στην διατήρηση της ησυχίας και της τάξης.

E: Σε ποιους τομείς θεωρείτε ότι ωφελεί η συνεργατική διδασκαλία στους μαθητές;

Σ1: υπάρχει μεγαλύτερη ανταλλαγή απόψεων, μοίρασμα ιδεών, η αναλογία των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς γίνεται μικρότερη , γίνεται σε μεγαλύτερο βαθμό η συμμετοχή όλων των μαθητών , τα παιδιά εισπράττουν αυτό το κλίμα συνεργασία που θα πρέπει να το ακολουθήσουν και στην μετέπειτα πορεία τους, υπάρχει μεγαλύτερη δημιουργία υλικού.

Ε: Ποια θεωρείτε τα οφέλη σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ1: υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον, λειτουργεί ο ένας εκπαιδευτικός για τον άλλον ως ώθηση για κάτι το καλύτερο και το ανώτερο, διευρύνεται η σκέψη, μοιράζονται οι απόψεις, βρίσκονται περισσότερες από μια λύσεις σε τυχόν προβλήματα.

Συνέντευξη 2

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ2

Ε: Τέλεια. Από προπερσού που μπήκαν τα αγγλικά στο νηπιαγωγείο, πως σας φάνηκε αυτή η εμπειρία. Πώς αισθανθήκατε με αυτή την αλλαγή, γιατί τα έγινε πάρα πολύ γρήγορα όλη η διαδικασία.

Σ2: Εγώ δεν είδα κάτι ιδιαίτερο, δηλαδή, στον τρόπο που αλλάζει κάτι μέσα στον αναλυτικό πρόγραμμα. Τα παιδιά τα είδα πάρα πολύ ευχάριστα, τους άρεσε, γιατί νομίζω ότι έχουν πολλά ερεθίσματα από το YouTube. Και πάρα πολλά ξέρανε ήδη γλώσσες.

Εγώ, να πω την αλήθεια, δεν το θεωρώ απαραίτητο σε αυτή την ηλικία τα αγγλικά.

Ε: Δηλαδή, δεν θεωρείτε απαραίτητο να έμπαινε έτσι ξεχωριστό μάθημα, με μια ξεχωριστή καθηγήτρια.

Σ2: Ναι, δεν το θεωρώ σε αυτή την ηλικία ακόμη. Θα μπορούσαμε, δηλαδή, θεωρώ ότι υπάρχουν άλλα κενά στη μάθηση των παιδιών, και όχι τα αγγλικά. Και όχι τα αγγλικά.

Ε: Οι γονείς το δέχτηκαν με ευκολία όταν...

Σ2: Βέβαια, γιατί οι γονείς θέλουν τα παιδιά τους να είναι αγγλομαθείς.

Ε: Α, μάλιστα. Θέλετε να μου πείτε ποιος είναι ο δικός σας ρόλος μέσα στην τάξη την ώρα των αγγλικών.

Σ2: Εγώ δεν συμμετέχω μέσα στα αγγλικά καθόλου. Εκτός αν θέλει ο εκπαιδευτικός από άποψη να βοηθήσω κάτι να μοιράσουμε φωτοτυπίες, ή να τη βοηθήσουμε όταν αρχίζουν οι κατασκευές. Ή αν γίνεται φασαρία μέσα στα αγγλικά, να μπορέσουμε να...το διαχειριστούμε. Ουσιαστικά στην διαχείριση

Κατά τα άλλα, όχι, δεν ανακατεύουμε.

Ε: Ούτε στις αρχές, που ακόμα δεν ήξερε η καθηγήτρια των Αγγλικών πώς θα κινηθεί.

Σ2: Στις αρχές, γιατί επειδή ήμασταν σε άλλη αίθουσα, σε μία αίθουσα, πολλές φορές καθόμασταν μέσα και παρακολουθούσα.

Αλλά μέχρι εκεί δεν ανακατευόμουν καθόλου.

Ε: Ωραία. Όταν σχεδιάζεται μία θεματική, εσείς, στην τάξη, ενημερώνονται την αγγλικών.

Σ2: Όχι, όχι.

Ε: Ούτε σας ρωτάει κάτι.

Σ2: Όχι, όχι. Ούτε για κάποιο πρότζεκτ, που ίσως ετοιμάζεται για να κάνει περίπου το ίδιο και η ίδια.

Σ2: Όχι, όχι.

Ε: Όχι.

Σ2: Όχι. Αλλά η ανεξάρτητα δουλεύει.

Ε: Ωραία. Έχετε αντιμετωπίσει κάποιες δυσκολίες στη συνεργασία μαζί της ή μαζί του?

Σ2: Όχι. Καμία. Η κοπέλα έχει αντιμετωπίσει με τα παιδιά που έχουμε.

Ε: πιστεύετε ότι μπορούν να γίνουν κάποιες αλλαγές, να υπάρχει κάποια βελτίωση στη συνεργασία σας με τη συνάδελφο ή όχι?

Σ2: Δεν έχω κάποιο θέμα.

Απλά το θέμα μου είναι ότι θεωρώ ότι δεν είναι υποχρεωτικό σε αυτή την ηλικία να μάθουν. Εντάξει, παιχνιδάκια κάνουν. Ναι.

Δεν είναι και τραγουδάκια και λοιπά. Απλά θεωρώ ότι έπρεπε να υπάρχουν και κάποια άλλα πράγματα μέσα στο σχολείο και στο τέλος να υπάρχουν και τα αγγλικά.

Ε: Ναι, όπως είναι η γυμναστική, γιατί το έχω ακούσει πολλές φορές.

Σ2: Η γυμναστική κάνουμε εμείς κάθε πρωί.

Ε: Α, τι ωραία.

Σ2: Έτσι και αλλιώς, γυμναστική κάνουμε, εννοώ από άποψη διαπαιδαγώγησης. Αυτό. Το οποίο θεωρώ ότι υστερούν τα παιδιά. Η διαπαιδαγώγηση. Αυτό θεωρώ.

Δηλαδή πολλές γνώσεις, αλλά δεν έχουμε κανόνες, δεν έχουμε όρια, δεν έχουμε αυτό. Άρα θα μπορούσαμε να είναι λίγο διαφορετικό. Αν με έβαζες εμένα να το φτιάξω το πρόγραμμα.

Ε: Οπότε αν πω ότι θέλουμε να σκεφτούμε, να οραματιστούμε. Ναι. Μια τέλεια συνεργασία, ότι τα αγγλικά είναι μέσα και τα λοιπά.

Πώς θα θέλατε να ήταν. Έτσι όπως είναι τώρα, θα θέλατε κάτι άλλο, θα θέλατε να είναι συνεχώς μια δασκάλα μαζί σας.

Σ2: Θα μπορούσε να είναι μία δασκάλα μαζί μας, δηλαδή ανάλογα ποιο είναι το σκεπτικό. Αν θέλουμε τα παιδιά μας να γίνουν bilingual, θα μπορούσε να είναι μόνιμα μία δασκάλα, η οποία θα ό,τι έλεγα εγώ ξέρω εγώ, να υπήρχαν πράγματα τα οποία θα τα μετέφραζε ή θα τα κάνανε στα αγγλικά. Γιατί τώρα είναι τελείως παιχνίδι αυτό.

Ναι. Είναι παιχνίδι. Δηλαδή αυτό θέλω να πω, δεν ξέρω ποιο είναι το σκεπτικό του υπουργείου, να γνωρίσουν κάποια πράγματα επιφανειακά, να παίξουν...

Αυτά όμως ήδη τα παιδιά έχουν καταλάβει ότι τα ξέρουν από το ίντερνετ. Αυτό. Αυτό είναι το θέμα.

Ήδη.

Ε: Δεν ξέρουν όλα τα παιδιά.

Σ2: Ναι, τα δικά μου δεν έχουν ίντερνετ.

Έτσι.

Ε:Οπότε είστε ικανοποιημένοι με όλο αυτό.

Σ2: Ναι, με την συνάδελφο πάρα πολύ.

Ε:Ωραία. Το μοντέλο διδασκαλίας που ακολουθεί η συνάδελφος, το γνωρίζετε εσείς; γιατί υπάρχουν πολλά μοντέλα που μαθαίνουν με την αγγλική γλώσσα. Σας έχει ενημερώσει πριν μπροστά, το αναγνωρίζετε ή...

Σ2: Όχι, όχι, δεν γνωρίζω. Θεωρώ όμως ότι στην αρχή έκανε κάποια παιχνίδια γνωριμίας, τους έμαθε κάποιες βασικές λεξούλες όταν μπαίνουν, το καλημέρα, το καλησπέρα, όταν θέλει κλπ. Και μετά νομίζω ότι βλέπουν και βιντεάκια και κάνουν και μουσικοκινητική.

Ε:Όταν το γνωρίζετε εσείς όμως. Όχι, όχι. Δεν θέλουμε να το περιγράψουμε.

Σ2: Όχι, δεν μου το...

Ε: Όταν κάνατε το προπτυχιακό ή και το μεταπτυχιακό, σ' ό,τι έχετε κάνει, σας προετιμάσε όλη η διαδικασία στο ότι μπορεί να χρειάστηκε να κάνετε μια συνεργατική διδασκαλία.

Σ2: Ναι, ναι.

Ε:Να κάνετε δηλαδή συνεργατική. Ίσως θα προτιμάζουμε ένα για αυτό.

Σ2: Καλή συνεργατική γίνεται και με την παράλληλη στήριξη.

Ε:Ναι, ναι, ναι. Εννοείται.

Σ2: Δηλαδή, μπορεί κάποιοι να φέρουν και ένα πληροφορικό, ξέρω, με πληροφορική, μπορεί να φέρουν και ένα για ρομποτική, γιατί τώρα μπορεί και έναν για φυσικές επιστήμες.

Ε: Έχουμε μεγαλώσει. Ναι, έχουμε διανθίσει τα... Ωραία.

Το... κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα όπως ήταν το EAN, εσείς το παρακολουθήσατε?

Σ2: Ναι, βέβαια. Φυσικά όλα τα έχω παρακολουθήσει.

Ε: Πιστεύετε ότι θα χρειαζόταν περισσότερη κατάρτιση γι' αυτό? Θα θέλετε κάτι παραπάνω να σας κάνουμε?

Σ2: Όχι, όχι, όχι. Καλυφτήκαμε. Όχι, εντάξει.

Μια χαρά ήταν. Βέβαια όλα αυτά είναι θεωρητικά, γιατί στην πράξη είναι λίγο διαφορετικά τα πράγματα.

Ε: Οι μαθητές, πώς αντιμετωπίζετε ότι τώρα έχουμε δύο δασκάλες μέσα στην τάξη. Είναι δύο οι δασκάλες μας, οι κύριες δασκάλες μας.

Σ2: Εννοείς εμένα και την Αγγλικού;

Ε:Ναι, ναι.

Σ2: Όχι, δεν νομίζω ότι έχουν κάποιο θέμα με αυτό το πράγμα. Ούτε το έχουν σχολιάσει οπότε. Το βλέπουν σαν ένα ξεχωριστό μάθημα.

Οκ. Ότι έρχεται η miss κάτι και κάνουμε Αγγλικά. Πάρα πολύ ωραία.

Έχουν διαχωρίσει δηλαδή το ότι... Δηλαδή αν δεν έρχεται η miss κάτι, δεν κάνω εγώ Αγγλικά. Χάνεται η ώρα των Αγγλικών.

Ε: Εάν υπήρχε τώρα μια συνεργατική διδασκαλία, δηλαδή ήσασταν μέσα στην τάξη και τα κάνατε μαζί, πιστεύετε ότι ωφελεί αυτό στους μαθητές... ...ότι θα τους έδινε κάτι παραπάνω, ότι θα έβλεπαν δύο άνθρωποι να συνεργάζονται.

Σ2: δεν νομίζω... ότι επειδή και η κοπέλα έχει πάρα πολύ μεγάλη εμπειρία, γιατί την είχα ρωτήσει στην αρχή μου ότι δεν χρειάζεται. Πολλές φορές υπάρχουν άνθρωποι που δεν μπορούν να συνεργαστούν. Από την άποψη ότι κομπλάρουν δηλαδή ότι δεν μπορούν να συνεργαστούν.

Ε: Μπορεί και να μην θέλουν να συνεργαστούν, γιατί υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι.

Σ2: Φυσικά. Μπορεί και να μην θέλουν.

Ε: Ωραία. Όταν συνεργαζόσαστε, όπως συνεργάζεστε με την παράλληλη στήριξη, υπάρχει κάτι που... Πιστεύετε ότι κερδίζετε κάτι από αυτό, εσείς οι εκπαιδευτικοί.

Σ2:Στο μάθημα των Αγγλικών.

Ε: Όχι μόνο στον Αγγλικών, γενικά. Όταν υπάρχει μια συνεργατική διδασκαλία.

Σ2: Βασικά, ανταλλαγή και απόψεων και γνώσεων. Και νομίζω και λιγότερο φόρτος εργασίας από την άποψη των παιδιών. Δηλαδή, μοιράζονται πιο καλά οι δραστηριότητες.

Άλλο να είσαι μόνος σου με 22 παιδιά. Και αν υπάρχει και ένα χέρι που θα σε βοηθήσει να κόψεις, να κάνεις, να φτιάξεις. Ή να κάνω κάτι.

Ακόμα και όταν κάνουν φασαρία, να μαζευτούν στην παρεούλα.

Ε: Εννοείται, εννοείται. Οπότε, θεωρείτε ότι είναι η βοήθεια.

Σ2: Είναι.

Ε: Κερδίζεται κάτι από τον άλλον τον συνάδελφο. Εννοώ από γνώσεις. Ναι, αυτό εννοώ.

Σ2: Ναι, ιδέες, γνώσεις. Υπάρχει ανταλλαγή απόψεων, έτσι σκέφτομαι. Δεν μπορεί κάτι, να μην ξέρω εγώ καλά, να το πει ο συνάδελφος, να αλληλοσυμπληρωνόμαστε.

Ε: Ευχαριστώ πολύ.

Σ2: Τίποτα, να είστε καλά. Σύντομη και περιεκτική.

Συνέντευξη 3

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ3

Ε: Λοιπόν, πριν δύο-τρία χρόνια είναι που μπήκανε τα αγγλικά μέσα στον νηπιαγωγείο. Πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή, δηλαδή όταν μάθατε ότι πλέον θα υπάρχει και άλλη μια καθηγήτρια που θα κάνουν αγγλικά και είναι υποχρεωτικό.

Σ3: Πάρα πολύ ωραία, διότι στα πλαίσια της συνεργασίας χρειαζόμαστε έναν ακόμη συνάδελφο στην τάξη να μπορούμε να συζητάμε και να λύνουμε θέματα που μας απασχολούν.

Ε: Ωραία, πιστεύετε ότι έπρεπε να εισαχθούν τα αγγλικά ή κάποιο άλλο και αν πιστεύετε ότι χρησιμοποιούσαν τα αγγλικά θα μπορούσατε να τα κάνετε εσείς ή θεωρείτε ότι όντως έπρεπε να μπει μια καθηγήτρια Αγγλικών.

Σ3: Έπρεπε να μουν τα αγγλικά γιατί πλέον είναι στην καθημερινότητά μας. Θα μπορούσαμε να τα κάνουμε και εμείς, αλλά είναι καλύτερα που τα κάνει μια καθηγήτρια Αγγλικών επειδή υπάρχει πρόγραμμα και συνέπεια.

Εμείς ενδεχομένως σαν νηπιαγωγοί να τα παραμελούσαμε κάποιες φορές.

Ε: Τα παιδιά πώς το αντιμετώπισαν ότι πλέον θα κάνουν αγγλικά στον νηπιαγωγείο.

Σ3: Χαίρονται πάρα πολύ και περιμένουν την ώρα των Αγγλικών.

Ε: Και οι γονείς;

Σ3: Οι γονείς βλέπουν το αποτέλεσμα και είναι εκείνοι χαρούμενοι.

Ε: Στην αρχή όταν το πρώτο άκουσαν ότι πλέον δεν θα είναι μόνο η νηπιαγωγός μέσα στις τάξεις;

Σ3: Άλλοι ήταν χαρούμενοι, άλλοι ήταν διστακτικοί.

Στο τέλος εξελίχθηκαν όλα καλά.

Ε: Και τα παιδιά ανταποκρίνονται με ενδιαφέρον στην αγγλική γλώσσα;

Σ3: Ναι. Ναι. Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Και πολλές φορές χρησιμοποιούν αγγλικές λέξεις και στο παιχνίδι τους. στις ελεύθερες δραστηριότητες.

Ε: Ο ρόλος σας μέσα στην τάξη την ώρα που είναι τα αγγλικά;

Θα μπορούσατε να μου το περιγράψετε.

Ο ρόλος σας όταν είναι καθηγήτρια των Αγγλικών μέσα. Εσάς έχετε κάποιο ρόλο μέσα στην τάξη ή όχι;

Σ3: Συνήθως βοηθάω. Κάθομαι κοντά στους ζωηρούς μαθητές. Κάποιες φορές όταν δεν καταλαβαίνει κάποιος μεταφράζω.
Βοηθάω.

Ε: Ωραία. Όταν κάνετε μία θεματική, ενημερώνεται και την καθηγήτρια των Αγγλικών για να συμβαδίζει και η ίδια ή όχι.

Σ3: Αν ενδιαφέρεται ναι. Αν με ρωτήσει θα το πω. Αν δεν με ρωτήσει και θέλει να κάνει το πρόγραμμα της, θα κάνει το πρόγραμμα της.

Ε: Το ίδιο φαντάζομαι και για το project.

Σ3: Ναι.

Ε: Εσείς την ενημερώνεται και είναι η ίδια θέλει ακολουθεί. Δεν κάνατε κάποιο συν σχεδιασμό μαζί για το πως θα μπορούσε να το κάνει και στα Αγγλικά ή να της δείξετε κάποιο οπτικό υλικό;

Σ3: Φέτος όχι.

Ε: Γενικά.

Σ3: Γενικά, πέρυσι με τη συνάδελφο που ήταν στο νηπιαγωγείο, σχεδιάζαμε ναι και συμβαδίζαμε. Φέτος όχι.

Είναι ελεύθερο το πρόγραμμα. Ο καθένας εργάζεται το πως αισθάνεται κι εκείνος ασφαλής ή ανάλογα με το υλικό του..

Ε: Έχετε συναντήσει κάποια δύσκολη συνεργασία και αν ναι πως το αντιμετωπίζετε.

Σ3: Όχι.

Ε: όλα δηλαδή είναι ομαλά. Υπήρχε περίπτωση να έρθει μια καθηγήτρια Αγγλικών η οποία δεν θέλει να συνεργαστεί.

Αυτό εννοώ δυσκολία. Αυτό εννοώ δυσκολία.

Και πως το αντιμετωπίζετε.

Σ3: Έχει το πρόγραμμά της, έχει τη σειρά της, θα ακολουθήσει αυτό που έχει στο μυαλό της, στο πρόγραμμά της, για να έχει το αποτέλεσμα που θέλει. Δεν μπορώ να την πιέσω να κάνει αυτά που θέλω και μετά να μην έχει το αποτέλεσμα που θέλω και να πιέζεται για εκείνη, θα είναι χειρότερα.

Ε: Οπότε για να υπάρξει μια πολύ ωραία συνεργασία μεταξύ σας, τι πιστεύετε πως πρέπει να έχει ο άνθρωπος σαν χαρακτηριστικά.

Σ3: Χαρακτηριστικά.... Να έχει θέληση να συνεργαστεί. Σημαντικό. Αυτά.

Ε: Και αν τώρα σας έλεγα ότι υπάρχει μια τέλεια, ιδανική περίπτωση, για να κάνεις συνδιδασκαλία μαζί με την καθηγήτρια των Αγγλικών, τι θα ήταν. Πώς θα το φανταζόσαστε.

Σ3: Θα ήταν πάρα πολύ δημιουργικό. Θα μπλέκαμε την νηπιαγωγική με την αγγλική γλώσσα.

Και θα γινόταν μια πολύ ωραία γλώσσα.

Ε: Δηλαδή θέλω να σας ρωτήσω, θέλετε να αλλάξετε κάτι, είναι καλό αυτό που έχετε δύο φορές την εβδομάδα και κάνει αυτό, ή θα θέλετε κάτι άλλο, για να είναι τα αγγλικά μέσα στον νηπιαγωγείο. Ή αυτό που μείνει τώρα είναι εντάξει; Σας βλέπετε ότι ευδοκιμεί;

Σ3: Ναι.....

Ε: Εσείς πώς το νιώθετε. Μπορείτε να μου πείτε ναι, είναι τέλεια. Ή να μου πείτε όχι δεν μου αρέσει καθόλου, θα την ήθελα να την έχω επτά ώρες, θα μπαίνω μαζί μου.

Σ3: Ναι.

Είχα κάτι άλλο στο νου μου για τα αγγλικά, όταν ξεκίνησε το πρόγραμμα θέλω να είναι πιο βιωματικά τα μαθήματα των αγγλικών, και να μην βασίζονται τόσο στη διδασκαλία, αλλά στο παιχνίδι. Παιχνίδια, ρόλοι, τραγουδάκια, τέτοια πράγματα.

Ε: Όχι, οπότε δεν το συναντήσατε αυτά τα τρία χρόνια;

Σ3: Όχι. όπως πρόσκληση για τσάι, βόλτα στο πάρκο, θα συναντήσουμε πράγματα, θα τα ονομάσουμε, θα παίξουμε με αυτά. Είδαμε την πεταλούδα, να την κυνηγήσουμε. Να είναι βιωματικό.

Να είναι αλλιώς. Να είναι αλλιώς. Γιατί αυτές οι ηλικίες αυτό θέλουν.

Ε: Εσείς παρακολουθήσατε αυτό το σεμινάριο που είχε βγει για τα αγγλικά τότε;

Σ3: ναι. Ναι, το παρακολούθησα.

Ε: Σας βοήθησε καθόλου να δείτε τι μπορώ να κάνω με την καθηγήτρια των Αγγλικών, πώς μπορώ να τη βοηθήσω ή τι να κάνω εγώ μέσα στην τάξη.

Αν σας βοήθησε, γιατί ουσιαστικά αυτό είναι το σημαντικό για να δούμε αν χρειάζεται και κάτι άλλο να γίνει.

Σ3: ε...ναι..ναι...ήταν πάρα πολύ εποικοδομητικό. Μας είπε τον τρόπο που σκέφτεται και το Υπουργείο να υπάρχουν τα αγγλικά μέσα στο σχολείο, με βάση κάποιες έρευνες που έχουνε γίνει.

Βέβαια, ο καθένας έχει το δικό του προσωπικό στυλ. Και το δεχόμαστε. Ο καθένας έχει το δικό του τρόπο και είναι αποδεκτός.

Όπως και εγώ έχω το δικό μου τρόπο και κάποιος άλλος συνάδελφος έχει κάνει κάτι διαφορετικό. Οπότε, θεωρώ ότι ό,τι και να μας πει το Υπουργείο, αυτό που είναι να γίνει, γίνεται.

Ε: Οπότε, δηλαδή, οποιαδήποτε άλλο σεμινάριο να γινότανε, δεν πιστεύετε ότι θα υπήρχε κάποια...

Σ3: Όχι, ο καθένας έχει τον τρόπο του, νομίζω. Και μετά από τόσα χρόνια αυτό πιστεύω ότι ο καθένας έχει τον τρόπο του. Άλλος χρησιμοποιεί πιο πολύ τη δραστηριότητα.

Ε: Άλλος είναι πιο δασκαλοκεντρικός, άλλος είναι πιο παιγνιώδης στον τρόπο του. Σ3: Και πάντοτε έχει να κάνει και με το υλικό που έχεις στην τάξη. Πώς ανταποκρίνονται και οι μαθητές.

Δεν έχει να κάνει μόνο με τον εκπαιδευτικό. Δεν ξέρω εάν σας καλύπτω.

Ε: Ναι, ναι, ναι. Μια χαρά. Και πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές που είστε και οι δυο οι δασκάλες μέσα στην τάξη. Τώρα λέω δασκάλα γιατί είναι δασκάλα.

Σ3: Ναι, νομίζω το έχουν συνηθίσει. Το ξέρουν ότι θα είναι οι δύο δασκάλες παράλληλα.

Ε: Θεωρούν και τις δύο δασκάλες ως οι δασκάλες της τάξης.

Ναι, ναι, ναι. Δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα σε αυτό. Όχι.

Ε: Και πιστεύετε ότι οι μαθητές το ότι βλέπουν οι δύο δασκάλες να συνεργάζονται κερδίζουν κάτι από αυτό.

Σ3: Κερδίζουν. Πρώτα απ' όλα βλέπουν ότι συνεργάζονται οι δασκάλες.

Αποτελούν και σημαντικό ρόλο. Ναι, λειτουργούμε σαν ομάδα και σαν πρότυπο. Και είναι το καλύτερο, νομίζω, που μπορούν να εισπράξουν από εμάς.

Ε: Και αν πούμε εσείς τι κερδίζετε από μία κυρίως διδασκαλία, κερδίζετε κάτι ή όχι.

Σ3: Εννοείται. Πρώτα απ' όλα συνεργαζόμαστε.

Βλέπουμε άλλους τρόπους διδασκαλίας. Μας δίνουν προβάδισμα για την δικιά μας διδασκαλία να πάμε παρακάτω ή να χρησιμοποιήσουμε. Αυτά που κάνει η συνάδελφος είναι πάρα πολύ βοηθητικά, όλοι αυτή η συνθήκη με τα αγγλικά μέσα στο σχολείο. Αυτό πάρα πολύ. Εύχομαι να σε βοηθήσα.

Ε: ευχαριστώ πολύ

Συνέντευξη 4:

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ4

Ε: Ωραία. Πριν τρία χρόνια μπήκαν τα αγγλικά στην τάξη, πώς αισθανθήκατε με αυτή την αλλαγή? Ακούσαμε από το Υπουργείο ότι μπαίνουν τα αγγλικά.

Πώς αισθανθήκατε με αυτό?

Σ4: Στην αρχή επειδή βλέπαμε ότι τα παιδιά σε αυτή την ηλικία έχουν πολλές δυσκολίες με την ελληνική γλώσσα, είχαμε κάποια ερωτηματικά πώς θα ανταποκριθούν τα παιδιά σε αυτό το κάλεσμα. Να συνεχίσω?

Ε: Ναι...ναι..Έπρεπε να γίνει με την καθηγήτρια αγγλικών ή θεωρούσατε ότι θα μπορούσατε να το κάνετε κι εσείς;

Σ4: Όχι, θεωρώ ότι έπρεπε να γίνει με την ειδικότητα. Με την ειδικότητα και να μπει μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα η αγγλική γλώσσα.

Ε: Τελικά όμως τα παιδιά πώς το αντιμετώπισαν;

Σ4: Πάρα πολύ ευχάριστα. Γιατί γίνεται με παιγνιώδη τρόπο και τα παιδιά ανταποκρίθηκαν ανέλπιστα καλά και μάθανε μέσα από αυτή τη διαδικασία με το παιχνίδι, με τα τραγούδια.

Ε: Οι γονείς πώς το αντιμετώπισαν όλο αυτό; ότι τελικά θα μπαίνει μια άλλη δασκάλα μέσα στην τάξη που θα είναι η αγγλικών.

Σ4: Πολύ θετικά. Πολύ θετικά.

Ε: Ευχαριστώ. Θα θέλατε να μου πείτε ο δικός σας ο ρόλος ποιος είναι όταν είναι μέσα η καθηγήτρια των αγγλικών. Συνήθως, εάν έχετε κάποιο ρόλο.

Σ4: Απλά υπάρχουμε μέσα στην τάξη, εγώ δεν έχω βγει ποτέ έξω από την τάξη. Αν μου ζητηθεί κάποια βοήθεια την προσφέρω.

Διαφορετικά είναι ανεξάρτητος ο δάσκαλος των αγγλικών.

Ε: Και όταν κάνετε μια θεματική την ενημερώνεται, ενημερώνεται.

Σ4: Ναι συμβαίνει και αυτό. Ναι συμβαίνει και αυτό. Ότι αυτό το διάστημα κάνουμε τα χρώματα, κάνουμε τα σχήματα, κάνουμε...Ναι, ναι, ναι.

Ε: Και υπάρχει δηλαδή συνεργασία σε αυτό το κομμάτι;

Σ4: Ναι, υπάρχει κάποια μορφή συνεργασίας όσον αφορά, άμα δεν μπορεί η καθηγήτρια των αγγλικών στο να βρει μια δραστηριότητα ή κάποιο βοηθητικό υλικό να την βοηθήσετε πάνω σε αυτό. Να της δώσουμε ιδέες.

Διαφορετικά το υλικό που θα έχει περιεχόμενο αγγλικών το βρίσκει ο δάσκαλος. Ναι, φυσικά. Ωραία.

Ε: Και άμα έχετε και κάποιο είδους project, την ενημερώνετε εκτός της θεματικής. Σ4: Τώρα το project, ναι, ισχύει και για το project. Θα γίνει στο τέλος της σχολικής χρονιάς. Δηλαδή έχουν γίνει άλλες δύο φορές και έχει ακολουθήσει.

Ε: Ωραία. Με αυτή τη συνεργασία αυτά τα τρία χρόνια έχετε νιώσει ότι κάτι σας έχει δυσκολέψει;

Σ4: Όχι, τίποτα απολύτως. Ναι, πάρα πολύ καλή συνεργασία και με τους τρεις εκπαιδευτικούς που πέρασαν.

Ε: Και αν τώρα πούμε ότι σας δίνουν εσάς, εσείς να αποφασίσετε πώς θα θέλετε να ήταν αυτή η συνεργασία με βάση την καθηγήτρια των Αγγλικών.

Πώς θα βάζατε τα αγγλικά μαζί στον νηπιαγωγείο, με την εμπειρία σας. Έτσι πώς είναι τώρα, θέλετε κάποια αλλαγή. Για να λέμε ότι γίνεται κάτι.

Σ4: Δεν έχω να προτείνω κάποια αλλαγή. Βλέπω ότι οι εκπαιδευτικοί που ήρθαν μέσα στις τάξεις ήταν πολύ κατάλληλα καταρτισμένοι. Και με υλικό που ήταν ό,τι έπρεπε για την ηλικία των νηπίων και των προ νηπίων.

Και αυτό δείχνει το αποτέλεσμα. Δηλαδή ότι μπορούν με απλές προτάσεις και συνεννοούνται, επικοινωνούν, μαθαίνουν λέξεις μέσα από τα τραγούδια. Εγώ δεν έχω να προτείνω κάτι καινούριο σε αυτό.

Χρησιμοποιούν παιχνίδια, κατασκευές.

Ε: Δεν θα θέλετε να έχετε κάποιον άλλον ρόλο εκτός από αυτόν τον βοηθητικό. Πιστεύετε ότι θα είναι καλύτερα.

Σ4: Όχι, όχι.

Νομίζω ότι είναι δικά τους αυτή η ώρα.

Ε: Σε αυτή τη συνεργασία που έχετε αυτά τα τρία χρόνια, που μου είπατε ότι ήταν καλή, τι πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων για να έχουν αυτή την καλή συνεργασία.

Σ4: Να σέβεται τον δάσκαλο που έρχεται να προσφέρει τη δουλειά του στα παιδιά. Συμβουλευτικά, καθαρά, αν χρειαζόταν να πω κάτι ή αν μου ζητηθεί. Αυτό, καλή διάθεση. Όπως ισχύει για όλες τις συνεργασίες.

Ε: Τώρα, οι σπουδές που έχετε κάνει και εσείς σας έχουν βοηθήσει στο να ξέρετε ακριβώς πώς μπορείτε να συνεργαστείτε μέσα στην τάξη.

Σ4: Συγγνώμη, πια δεν καταλαβαίνω την ερώτηση.

Ε: Οι σπουδές που ήδη έχετε κάνει.

Σ4: Α, οι σπουδές που έχω κάνει;

Ε: Σας είχαν προετοιμάσει ότι υπάρχει περίπτωση να συνεργαστείτε με ακόμη έναν άνθρωπο; Να κάνετε μαζί κάτι;

Σ4: Πριν 35 χρόνια; (γέλια...)

Ε: Ναι, πριν 35 χρόνια.

Σ4: Δεν φανταζόμασταν ότι θα κάνουν αγγλικά τα παιδιά.

Ε: Όχι μόνο για τα αγγλικά και για την παράλληλη. Και για ότι θα συνεργαζόμασταν ακόμη με έναν εκπαιδευτικό.

Σ4: Αυτό πολλές φορές εμείς στο νηπιαγωγείο το επιζητούσαμε. Να έχουμε έναν άνθρωπο που να εξειδικεύεται σε κάτι. Δηλαδή ήταν και κρυφός πόθος μας.

Ε: Α, μάλιστα, ωραία.

Σ4: Μπορώ να πω. Εμένα δεν με ενοχλεί να μπει κάποιος με τα δικά του στοιχεία, με τη δική του ειδικότητα και να προσφέρει ό,τι καλύτερο μπορεί στα παιδιά. Δεν μπορώ να πω ότι θα καλύψω τον μουσικό, τον καθηγητή των αγγλικών. Ίσα-ίσα, ειδικά όταν υπάρχει και ένα παιδάκι που έχει μια δυσκολία και θέλει παράλληλη στήριξη, το φροντίζουμε αυτό και το ζητούμε.

Άρα πόσο μάλλον και για τις ειδικότητες να έρθει ο κατάλληλος άνθρωπος να το κάνει.

Ε: Ωραία. Εσείς παρακολουθήσατε το πρόγραμμα;

Σ4: Ναι.

Ε: Σας βοήθησε καθόλου να δείτε ποιος θα είναι ο ρόλος σας μέσα στην τάξη;

Σ4: Ναι, έλεγε και για τον ρόλο και για τη συνεργασία.

Ε: Αν σας βοήθησε εσάς η συγκεκριμένη, θεωρείτε ότι δεν χρειαζόταν να το κάνετε;
Σ4: Όχι, όχι, εντάξει, έδωσε μια κατευθυντήρια γραμμή που έπρεπε να την ακούσουμε.

Ε: Θα θέλετε κάτι παραπάνω από αυτό; κάτι πιο βιωματικό;

Σ4: όχι, είμαι καλυμμένη από αυτό.

Ε: Και οι μαθητές μέσα στην τάξη πώς νιώθουν όταν βλέπουν δύο δασκάλους μέσα.

Σ4: Να συνεργάζονται ή το αποδέχονται. Και το αποδέχονται και νομίζω γινόμαστε ένα καλό παράδειγμα σε αυτές οι περιπτώσεις για τα παιδιά, να μάθουν να συνεργάζονται και αυτά.

Ε: Και εσείς κερδίζετε κάτι από αυτή τη συνεργασία, πιστεύετε, επαγγελματικά.

Σ4: Εγώ κερδίζω όταν κερδίζουν τα παιδιά, αυτό νιώθω ικανοποιημένη, όταν βλέπω τα παιδιά να μαθαίνουν πράγματα.

Ε: Όχι, αλλά εσείς ίδια αν κερδίζετε κάτι από τον άλλον καθηγητή που κάνετε στην διδασκαλία.

Σ4: Πάντα παίρνεις στοιχεία από κάθε συνάδελφος, μπορεί ο άλλος να είναι νεοδιόριστος, να έχει 30 χρόνια προϋπηρεσία όσα έχω κι εγώ, αλλά πάντα από όλους τους ανθρώπους κάτι παίρνεις.

Αυτό το έχω διαπιστώσει.

Ε: Ωραία, ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ4: αυτό ήτανε;; ευχαριστώ πολύ

Συνέντευξη 5

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ5

Ε: Ωραία. Μπήκαν τα αγγλικά πριν τρία χρόνια περίπου. Πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή?

Σ5: Στην αρχή ήμουν πιο επιφυλακτική, γιατί θεωρώ ότι δεν προετοιμάστηκε ιδιαίτερα το έδαφος για την εισαγωγή των αγγλικών. Ήταν αρκετά ξαφνικό για μια τόσο σοβαρή απόφαση εισαγωγής των αγγλικών στο νηπιαγωγείο.

Ε: Και πιστεύετε ότι καλό θα ήταν να κάνετε εσείς η ίδια τα αγγλικά; Δηλαδή η νηπιαγωγός ή καθηγήτρια των Αγγλικών

Σ5: Θεωρώ ότι... Θα έπρεπε να μπει αυτή η ειδικότητα.

Ε: Θεωρείται δεν έπρεπε να μπει αυτή η ειδικότητα στο νηπιαγωγείο;

Σ5: Σίγουρα δεν θεωρώ ότι θα έπρεπε να μπει αυτή η ειδικότητα. Δεν θεωρώ γενικά τα αγγλικά προτεραιότητα στο νηπιαγωγείο. Σε καμία περίπτωση.

Ε: Παρόλα αυτά, τα παιδιά πώς το πήρανε?

Σ5: Τα παιδιά αρχικά νομίζω ότι ενδιαφέρθηκαν στην πορεία. Όμως το βλέπουμε ότι το ενδιαφέρον δεν είναι μεγάλο των παιδιών. Δηλαδή, όταν έρχεται η ώρα των αγγλικών, δυσανασχετούν.

E: Και οι γονείς, όταν το πρώτο άκουσαν ότι μπήκαν τα αγγλικά;...

Σ5: Οι γονείς ενθουσιάστηκαν, μπορώ να πω. Γιατί σου λέει, να, ένα πολύ ωραίο βήμα στα πρότυπα των σχολείων του εξωτερικού.

E: Οπότε, τα παιδιά θα λέγατε ότι δεν ανταποκρίνονται.

Σ5: Δεν ανταποκρίνονται, όχι.

E: Θέλεις να μου περιγράψεις τον δικό σου ρόλο μέσα στην τάξη.

Σ5: Εγώ, εμένα ο ρόλος μου είναι βοηθητικός. Ουσιαστικά, βοηθάω στο εποπτικό υλικό που χρειάζεται η καθηγήτρια των αγγλικών να βάλει στα παιδιά. Και σίγουρα, στο να τηρούν τα παιδιά τους κανόνες. Σε αυτό το επίπεδο είναι η δική μου, ουσιαστικά, ο δικός μου ρόλος.

E: Την καθηγήτρια των αγγλικών την ενημερώνεται για τις θεματικές για να συνεργάζεται.

Σ5: Ναι, βέβαια, αυτό το συζητάμε πάντα από πριν.

E: Υπάρχει περίπτωση να κάνετε και κάποιο συν σχεδιασμό δραστηριότητας. Γιατί μπορεί να δυσκολεύεται η ίδια διότι δεν έχει την κατάλληλη κατάσταση.

Σ5: Δεν μου έχει ζητηθεί κάτι τέτοιο. Δεν μου έχει ζητήσει ποτέ κάποια καθηγήτρια ή κάτι τέτοιο.

E: Φαντάζομαι και όταν κάνετε κάποιο πρότζεκτ ενημερώνεται γενικότερα για ό,τι κάνετε.

Σ5: Ναι, βέβαια. Υπάρχει συνεργασία σε αυτό το επίπεδο, ναι.

E: Αυτά τα τρία χρόνια που είναι τώρα τα αγγλικά, έχετε συναντήσει κάποια δυσκολία όσον αφορά τη συνεργασία με την καθηγήτρια των αγγλικών ή των καθηγητών.

Σ5: Όχι, όχι. Είναι απλά λίγο αμήχανο. Γιατί νομίζω ότι έχουν δυσκολέψει τις ίδιες τις καθηγήτριες με το ότι δεν τις έχουν επιμορφώσει σωστά για να τις φέρουν σε αυτή την τόσο σημαντική ηλικία και τόσο ιδιαίτερη ηλικία.

Από εκεί ξεκινάει όλο το πρόβλημα. Τα αγγλικά θα μπορούσαν να είναι ένα πολύ ενδιαφέρον μάθημα σε επίπεδο πάντα, παιγνιώδες όπως είναι όλα στο νηπιαγωγείο. Αλλά θα έπρεπε να έχουν επιμορφώσει συστηματικά και κατάλληλα και με βιωματικά σεμινάρια και όχι με ένα σεμινάριο στο ΙΕΠ με δύο κουίζ, τις καθηγήτριες των αγγλικών.

Από εκεί ξεκινάει όλο το πρόβλημα για μένα. Δεν μπορεί δηλαδή να υλοποιηθεί αυτό που έχουν σαν στόχο όταν δεν τις έχουν επιμορφώσει συστηματικά και κατάλληλα.

E: Άρα θεωρείτε ότι θέλουν και άλλη κατάρτιση;

Σ5: Σίγουρα, σίγουρα.

Ε: Εσύ που παρακολούθησες αυτό το σεμινάριο, αυτό σας βοήθησε καθόλου να δείτε ποιος θα είναι ο ρόλος σας μέσα στην τάξη;

Σ5: Με βοήθησε σε θεωρητικό επίπεδο. Στον πρακτικό επίπεδο, όχι. Ειλικρινά, όχι. Κάθετα, όχι.

Ε: Οπότε κάποια δυσκολία με βάση τη συνεργασία. Δηλαδή ότι συνεργάζεται με κάποιον άλλον άνθρωπο εννοώ.

Σ5: Όχι, όχι, όχι. Κανένα πρόβλημα σε αυτό, όχι.

Ε: Και αν τώρα πούμε ότι είναι μια ιδανική περίπτωση. Μπαίνουν τα αγγλικά, το δεχόμαστε. Πώς θα θέλετε να είναι όντως τα αγγλικά μέσα στο νηπιαγωγείο και ποια θα θέλατε να ήταν η συνεργασία σας με αυτόν τον άνθρωπο; Ιδανικά. Δηλαδή αν λέγαμε ότι αύριο θα γίνει αυτό που σκεφτόμαστε. Αυτό που θέλουμε.

Σ5: Θα πρέπει να μπει πολύ παραπάνω παιχνίδι. Θα πρέπει να έχει ένα νόημα για τα παιδιά. Δηλαδή θα πρέπει... Δεν ξέρω τι θα μπορούσε. Θα πρέπει να γίνει παραπάνω χρήση μιας κούκλας ας πούμε. Μιας persona doll που μιλάει που έρχεται από την Αγγλία. Παράδειγμα. Δηλαδή θα πρέπει να γίνει πολύ πιο θεατρικά όλο αυτό. Νομίζω ότι έτσι κάπως να εντριγκάρουμε τα παιδιά να το παρακολουθούν με περισσότερη ζέση.

Ε: Και οι συνεργασίες πώς θα ήθελες να είναι μαζί με την καθηγήτρια.

Σ5: Τώρα αυτό ίσως θα έπρεπε.... Δεν νομίζω ότι θα έπρεπε να υπάρχει. Νομίζω ότι θα έπρεπε από τη στιγμή που βάζουμε την καθηγήτρια των Αγγλικών να είναι μια ώρα που εκείνη θα ασχολείται με το αντικείμενό της και εμείς θα βγαίνουμε από την τάξη. Είναι λάθος όλο. Βάζεις συνδιδασκαλία για ποιο λόγο;! Δεν έχει παιδαγωγική κατάρτιση η καθηγήτρια των Αγγλικών; Στην πρώτη δημοτική που κάνει Αγγλικά γιατί βγαίνει ο δάσκαλος από την τάξη και εγώ πρέπει να είμαι μέσα να συνεργαστώ με ένα κομμάτι το οποίο δεν γνωρίζω. Γιατί δεν το γνωρίζω.

Είναι γεγονός. Δεν ξέρω πώς πρέπει να μάθουν Αγγλικά σε αυτή την ηλικία τα παιδιά και δεν είναι και δουλειά μου να το ξέρω. Επομένως νομίζω ότι απλά δεν θα έπρεπε να είμαι στην τάξη.

Η συνεργασία μας θα έπρεπε να είναι στο κομμάτι μόνο με ποιες θεματικές που βλέπουμε, οπότε να συμβαδίζει η ειδικότητα.

Ε: Τέλεια. Γενικότερα με τη συνεργατική διδασκαλία ποια πιστεύετε ότι πρέπει να είναι τα στοιχεία των ανθρώπων για να συνεργαστούν όμορφα;

Σ5: Σίγουρα θα πρέπει να υπάρχει καλή διάθεση. Σίγουρα θα πρέπει να μην υπάρχει ανταγωνισμός. Αυτό νομίζω.

Ε: Και όταν συνεργάζονται δύο εκπαιδευτικοί, πιστεύετε ότι υπάρχει κάποια εξέλιξη;

Σ5: Σίγουρα. Σίγουρα υπάρχει. Σίγουρα υπάρχει. Εννοείται μόνο όφελος είναι, γιατί εμείς συνεργαζόμαστε έτσι και αλλιώς, ας πούμε, εμείς οι νηπιαγωγοί, συνεργαζόμαστε η πρωινή με την απογευματινή

Είναι μόνο όφελος αυτό. Μαθαίνεις και πώς να προσεγγίζεις κάποια ζητήματα και παιδαγωγικά και όχι μόνο. Αυτό σίγουρα είναι καλό.

Ε:Τα παιδιά θεωρείτε ότι κερδίζουν και αυτά κάτι από αυτή τη συνεργασία που βλέπουν εσείς να συνεργάζεστε.

Σ5: Σίγουρα. Σίγουρα το καταλαβαίνω και το βλέπεις, γιατί όταν δεν υπάρχει καλή συνεργασία, καταλαβαίνεις και τα παιδιά, το βλέπεις ότι είναι και εκείνα λίγο πιο... Έτσι σαν να αλλάζουν την συμπεριφορά τους ανάλογα με το ποιος εκπαιδευτικός μπαίνει στην τάξη. Ενώ όταν υπάρχει ωραία συνεργασία και σύμπνοια, είναι και τα παιδιά πιο ήρεμα και νιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια μέσα στο πλαίσιο της τάξης. Το εισπράττουμε αυτό.

Ε: Τώρα που μπαίνουν οι καθηγήτριες των Αγγλικών. Τι νιώθουν ως εκείνη την ώρα ως η δασκάλα της τάξης.

Σ5: Όχι.

Ε: Οπότε σε αυτό μόνο θεωρείται οτι εσείς πρέπει να είστε μέσα ή να είστε τελείως εκτός...

Σ5:

Για να μπορέσουν να τη νιώσουν και σε καμία περίπτωση την ευθύνη δεν τη φέρει η καθηγήτρια των Αγγλικών για να το ξεκαθαρίσω. Βέβαια. Που έρχονται με τόσο δηλαδή να μην...

αυτά είναι πράγματα που τα έχω ήδη συζητήσει με την καθηγήτρια των Αγγλικών, γι' αυτό και τα λέω και τόσο ούτως ή άλλως τα λέω ανοιχτά. Δεν νομίζω ότι αρέσει και σε καμία καθηγήτρια Αγγλικών να έχει δίπλα της σαν να υπάρχει εντός εισαγωγικών ένας έλεγχος. Γιατί κάπως έτσι δημιουργεί μία αμηχανία με αυτό.

Γιατί είναι διαφορετικά αντικείμενα. Δεν μπορώ εγώ να παρέμβω να πω... να παρέμβω...μάλλον να πω... Ξέρεις να σου προτείνω κάτι άλλο να κάνεις. Είναι λίγο δύσκολη η θέση μας γιατί έχουν στο μυαλό τους το τι θα πρέπει να μάθουν στα Αγγλικά σε αυτή την ηλικία. Εγώ το έχω αλλιώς στο μυαλό μου πάλι.

Που σίγουρα δεν γνώριζα.

Ε: αν πάμε να το πάρουμε από την αρχή το νήμα, καθαρά είναι η κατάρτισή τους.

Σ5: ναι ναι ξεκαθαρά.

Ε: Δηλαδή αν έχουν μια άλλη είδους κατάρτιση για αυτή την δύσκολη ηλικία.

Λέω δύσκολη ηλικία γιατί είναι μια ηλικία η οποία θέλει έναν ιδιαίτερο τρόπο στο να εισάγεις αντικείμενα και πράγματα.

Σ5: ναι ναι...είναι απαιτητική. Θέλει τόσο παιχνίδι. Θέλει να γίνουν όλα αβίαστα και δεν το έχουν μάθει.

Οπότε νιώθουν σαν έλεγχο ότι είσαστε εσείς μέσα. Ακριβώς γιατί πολλές φορές θα χρειαστεί να παρέμβουμε και να πούμε ότι ξέρετε παιδιά οι κανόνες ή τα παιδιά μπορεί να μην βρουν ένα ενδιαφέρον σε κάποια δραστηριότητα και είναι λογικό γιατί είναι πιο στείρα. Είναι λίγο πιο εστιασμένοι στο γνωστικό αντικείμενο και εκείνα δεν θέλουν τώρα να μάθουν πως λέγεται στα αγγλικά οι ώμοι και τα γόνατα. Όμως αυτό έχει προετοιμάσει η καθηγήτρια, επομένως κάπου δεν μπορείς να κάνεις πολλά. Αν το πιάσουμε λοιπόν από την αρχή, καλό θα είναι να επιμορφωθούν έτσι ώστε να

μπορούν να σταθούν στα πόδια τους σε μία τάξη ανάλογη. Έχοντας πολύ καλές θεωρητικές βάσεις για τις ανάγκες της ηλικίας αυτής, της πολύ μικρής ηλικίας αυτής, ώστε να το στήσουν από την αρχή. Και πάντα εμείς να είμαστε εδώ αλλοίμονο, όπως είμαστε όλοι ο ένας για τον άλλον και για το δίπλα τμήμα και το διπλανό τμήμα για εμάς. Όλοι να είμαστε ένα ενιαίο σύνολο, ένα σύλλογο διδασκόντων δεμένος μεν, αλλά το κομμάτι της διδασκαλίας να είναι ξεκάθαρα της καθηγήτριας των αγγλικών.

E: Τώρα, με βάση την συνεργατική διδασκαλία, γενικά, σας είχε προετοιμάσει το πτυχίο σας ή τα σεμινάρια που έχετε κάνει κατά καιρούς, το μεταπτυχιακό, ότι υπάρχει αυτή η εκδοχή, να είσατε προετοιμασμένοι ότι θα να συνεργαστείτε ακόμα με έναν άνθρωπο ή να είστε καταρτισμένοι πάνω σε αυτό;

Σ5: ναι ναι

E: ευχαριστώ πολύ

Σ5: Εγώ ευχαριστώ. Ήταν πολύ ωραία η συζήτησή μας.

Συνέντευξη 6

Ερευνήτρια: E

Συνεντευξιζόμενη: Σ6

E: Ωραία. Μπήκανε τα αγγλικά πριν τρία χρόνια στα σχολεία. Μόνο εσείς το ζήσατε φέτος πρώτη χρονιά, έτσι δεν είναι?

Σ6: Ναι, εγώ φέτος.

E: Πώς αισθανθήκατε όταν ακούσατε ότι πλέον μπαίνουν τα αγγλικά στο ημερολόγιο πρόγραμμα και θα έρθει μια καθηγήτρια αγγλικών να το κάνει; Ήσασταν θετική σε αυτή τη στάση;

Σ6: Δεν μου άρεσε η ιδέα, διότι δεν χρειαζόταν σε αυτή την ηλικία. Για τον λόγο η ηλικία των παιδιών δεν τους έλειπε η εκμάθηση της αγγλικής γλώσσας.

E: Πιστεύω ότι θα μπορούσατε να το κάνετε κι εσείς με διάφορα τραγουδάκια;

Σ6: Ναι, και λιγότερη ώρα. Γιατί η ώρα που ασχολούνται με την κυρία που έρχεται είναι μεγάλη στον χρόνο. Το χρονικό διάστημα είναι μεγάλο.

Οπότε τα παιδιά και βαριούνται μετά και έχουν άρνηση. Δεν θέλουν. Τα ίδια τα παιδιά μου λένε, δεν θέλω.

E: Α, δεν έχουν δηλαδή ενδιαφέροντα παιδιά πάνω σε χρόνο.

Σ6: Όχι, στην αρχή μπορεί να είχαν λίγο, μετά βαρεθήκανε. Γιατί είναι μεγάλο το χρονικό διάστημα που τα πας πολύ.

Δεν χρειάζεται τόσο. Εμείς μια δραστηριότητα που κάνουμε, κρατάει ας πούμε 30 λεπτά το πολύ, έτσι. 30 λεπτά το πολύ κρατάει. Οπότε τώρα 45 λεπτά σου βάζει για αγγλικά. Είναι πάρα πολλά. Παραπονιούνται τα παιδιά, ναι.

E: Δηλαδή καλύτερα να έχει κάποιο διάλειμμα ενδιάμεσα.

Σ6: Να έχει διάλειμμα, ναι, σε δύο καλύτερα θα ήταν. Γιατί το συνεχόμενο είναι.

Μια πρόταση τώρα εμείς. Ναι. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Είναι ότι τα αγγλικά σε αυτή την ηλικία, το επίπεδο δηλαδή που εισάγεται εδώ, δεν είναι απαραίτητο. Θα προτιμούσαμε να είχαμε άλλες δραστηριότητες που να ερχόντουσαν, πιο παιγνιώδες.

Ε: Ωραία. Οι γονείς όταν το ακούσανε ότι θα έρθουν, ποιες ήταν οι αντιδράσεις τους;

Σ6: Χαρήκανε, ενθουσιαστήκανε. Το θεωρούν ότι ανεβαίνει το επίπεδο στον νηπιαγωγείο, σίγουρα.

Ε: Μάλιστα. Εσείς ο δικό σας ρόλος όταν είναι μέσα η καθηγήτρια των Αγγλικών, θέλετε να μου τον περιγράψετε;

Είναι βοηθητικός, υποστηρικτικός, είναι διαχείρισης, είναι κάτι συν σχεδιασμό;

Σ6: Είναι βοηθητικός. Δηλαδή κυρίως στην πειθαρχία, όχι στο γνωστικό κομμάτι, το γνωστικό κομμάτι δεν το αγγίζουμε. Αλλά όσον αφορά την πειθαρχία, είμαστε εκεί για να τα μαζεύουμε λίγο τα παιδιά, να τα προσέχουμε, να τα αφυπνίζουμε κιόλας γιατί σου κάνουν παράπονα, όλα αυτά.

Λίγο να τα μαζεύουμε στο θέμα της πειθαρχίας, γιατί και οι κυρίες αυτές των Αγγλικών δεν έχουν εκπαιδευτεί σε αυτό το κομμάτι, για τέτοιες ηλικίες. Αυτά θέλουν άλλο τρόπο. Προσπαθούν να καταλάβουν αυτό το επίπεδο, αλλά δεν είναι εκπαιδευμένες ανάλογα με την ηλικία αυτή.

Ε: Οπότε θεωρείτε ότι το σεμινάριο που κάνανε δεν ήταν επαρκής για να μπορέσουν να τις βοηθήσουν;

Σ6: Δεν ξέρω, δεν το παρακολούθησα

Ε: Α, δεν το παρακολουθήσατε εσείς.

Σ6: Όχι, όχι.

Ε: Οπότε θεωρείτε ότι θέλουν λίγο περισσότερη κατάρτιση.

Σ6: Σε αυτή την ηλικία, για αυτή την ηλικία.

Για αυτή την ηλικία δεν μπορούν να διαχειριστούν μόνο. Ούτε να φτιάξουν κάποια δραστηριότητα, το ίδιο παιγνιώδες.

Είναι όλη τη χρονιά. Πρέπει να έχουν πιο πολλή εμπειρία, να διαβάσουν περισσότερο, να ψαχτούν περισσότερο οι ίδιες. Είναι πολλά τα θέματα.

Ε: Όταν, φυσικά, κάνετε κάποια θεματική, την ενημερώνεται πιο μπροστά, ότι υπήρχε, εμείς θα κάνουμε το φθινόπωρο.

Σ6: Ναι, ναι, ναι. Και συμμετέχει, προσπαθεί.

Ε: Και υπάρχει περίπτωση να κάνετε μαζί κάποιο σχεδιασμό.

Σ6: Όχι, συνεργασία δεν έχουμε κάνει. Όχι.

Εκείνη την ώρα το έχει πάνω της, δηλαδή το έχει η ίδια η καθηγήτρια.

Ε: Ωραία. Το ίδιο κάνετε και φαντάζομαι και για κάποιο πρότζεκτ, άμα κάνετε κάποιο πρότζεκτ στην τάξη;

Σ6: Ναι, δηλαδή μόνοι μας, εμείς σαν νηπιαγωγοί που κάνουμε;

Ε: Ναι ενημερώνεται πάλι:

Σ6: Ναι, ναι, βέβαια, ενημερώνεται. Ναι, γιατί τα θέματα συμβαδίζουν βεβαίως.

Ε: Έχετε συναντήσει τώρα φέτος που είχατε μόνο, κάποια δυσκολία στη συνεργασία αυτή.

Σ6: Όχι, όχι. Καθόλου, καθόλου.

Ε: Ωραία. Αν λέγαμε τώρα, μπήκαν τα αγγλικά. Τον δεχόμαστε.

Σ6: Ε, πλέον, ναι. Είναι νόμος.

Ε: Πώς θα θέλατε να ήταν όντως σε μια ιδανική περίπτωση αυτή η συνεργασία με τη συναδέλφισσα, πώς θα θέλατε να ήταν όντως το μάθημα;

Σ6: Ναι, αυτό που προτείνω, έτσι από την μικρή μου αυτή η εμπειρία που είχα φέτος, είναι ότι θα είναι λιγότερη ώρα, πιο παιγνιώδεις οι δραστηριότητες, και να έχουνε πιο πολύ ποικιλία. Αυτό λείπει. Δηλαδή για να έχεις ποικιλία όμως πρέπει να έχεις εκπαιδευτεί πάνω σε αυτό το κομμάτι.

Πώς έχουμε εμείς τόσες φορές. Εμείς την όλη τη χρονιά κάνουμε διάφορα πράγματα. Κάθε μέρα καινούργια.

Ε: Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να την βοηθήσετε εσείς, ή δεν υπάρχει αυτός ο απαραίτητος χρόνος για να τη βοηθήσετε για να μπει σε αυτό το περιβάλλον.

Σ6: Στην τάξη μέσα δεν μπορούμε, όχι, δεν γίνεται. Γιατί έχεις να προσέξεις τα παιδιά, έχεις να σκεφτείς το δικό σου πρόγραμμα.

Ε: Ναι, οπότε δεν έχετε κάποιον άλλον ελεύθερο χρόνο.

Σ6: Όχι, καθόλου. Δεν έχουμε καθόλου ελεύθερο χρόνο. Ούτε για τουαλέτα δεν έχουμε χρόνο. Δεν έχουμε.

Αν βγαίναμε έξω, εμείς πρέπει να είμαστε και μέσα στην τάξη την ώρα που είναι η κυρία των Αγγλικών. Με αποτέλεσμα και εκεί να είναι το μυαλό πάνω στην τάξη. Δεν έχουμε αυτό το βγαίνεις 20 λεπτά να σκεφτείς κάτι άλλο για την επόμενη δραστηριότητα.

Θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε και στην κυρία. Όχι, εμείς πρέπει να είμαστε εκεί. Δεν έχουμε τίποτα.

Ε: Κάποιο άλλο το οποίο θα θέλετε να είναι η μεταξύ σας συνεργασία, ιδανικά τώρα.

Σ6: τι να πω τώρα;

Ε: Δηλαδή, αντί να είσαστε βοηθητικό προσωπικό, θα θέλατε να είσαστε πιο ενεργό μέλος ή όχι, έτσι πως γίνεται αυτή η διαδικασία φέτος. Σας καλύτερα.

Σ6: Όχι, δεν θα ήθελα να είμαι πιο ενεργό μέλος στα αγγλικά, γιατί κι εγώ δεν το κατέχω. Αμήν. Αλλά θα ήθελα να απέχω εντελώς από αυτή την ώρα διδασκαλίας για να μπορώ να προετοιμάσω την τάξη μου, να κάνω το διάλειμμά μου.

Αυτά. Δεν έχουμε ούτε διάλειμμα καθόλου. Αφού υπάρχει μια ενήλικας μέσα στην τάξη, να λάβει εξολοκλήρου την τάξη.

Δεν το έχουμε αυτό.

E: Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων για να συνεργάζονται, για να υπάρχει μια επιτυχημένη συνεργασία. Δηλαδή, εκτός από την αγγλικών, είχατε άλλες τάξεις που συνεργάζονται, όπως με την παράλληλη που λέτε, πάλι με συνδιδασκαλία. Από ότι κατάλαβα έχετε μια καλή συνεργασία.

Πού οφείλετε πιστεύετε ότι έχετε αυτή την καλή συνεργασία;

Σ6: Σε συζήτηση. Με τον αγγλικών δεν συζητάμε, γιατί είναι άλλο κομμάτι. Ενώ με την παράλληλη που έχω συνεργασία συζητάμε τι θα κάνουμε, γιατί το παιδί είναι μέσα στην ομάδα και πρέπει να εμπλακούμε όλοι μαζί.

E: Ωραία. Το προπτυχιακό σας, γενικότερα το πτυχίο σας, σας βοήθησε στο να μπειτε σε μια τάξη που θα υπάρχει όντως στην διδασκαλία. Σας έχει προετοιμάσει για αυτό.

Σ6: Όχι. Ποτέ. Όχι.

E: Θα θέλατε να έχετε κάποια κατάρτιση πάνω σε αυτό;

Σ6: Ναι, ωραίο θα ήταν φυσικά.

E: Και αν ήταν κατάρτιση θα θέλατε να ήταν διαδικτυακή ή δια ζώσης;

Σ6: Δια ζώσης. Δια ζώσης. Είναι πιο βιωματικά. Εννοείται. Θα κάνουμε τις ερωτήσεις μας, θα πάρει μια άλλη επίδραση ή είναι αλλιώς.

E: Τώρα τα παιδιά όταν βλέπουν δύο δασκάλες, πώς το αντιμετωπίζουν; ποια θεωρούν ότι είναι η κύρια δασκάλα;

Σ6: Η κύρια δασκάλα είναι αυτή που είναι όλη μέρα. Από το πρωί μέχρι το μεσημέρι. Οπότε, γι' αυτό και όταν είμαι εγώ μέσα στην τάξη, παράλληλα με τη δασκάλα των αγγλικών, κατατρέχουν σε μένα. Σε μένα έρχονται, συνέχεια. Όταν θέλουν κάτι. Ενώ θα πρέπει να, ενώ άμα λείψω, θα είναι κύρια δασκάλα εκείνη και θα βοηθήσει αυτό και στην πειθαρχία. Γιατί όταν είναι μια κυρία που έρχεται για λίγο, είναι αλλιώς. Και είναι και η βασική μας κι άλλα μέσα. Όλα πηγαίνουν.

E: Α, έτσι. Και τώρα που σας βλέπουν να συνεργάζεστε. Πιστεύετε ότι τα παιδιά κερδίζουν κάτι από αυτό που βλέπουν; Όχι μόνο με την αγγλικών, αλλά και με την παράλληλη που συνεργάζεστε; Κερδίζουν κάτι τα παιδιά που βλέπουν τους δασκάλους που συνεργάζονται;

Σ6: Ναι, ναι. Ένα λεπτό.

E: Ναι.

Σ6: Συγγνώμη. E. Ναι λοιπόν, τι κερδίζουν τα παιδιά; Τα παιδιά μόνο και μόνο που βλέπουν ότι συνεργαζόμαστε λειτουργεί σαν πρότυπο για αυτά.

E: και για εσάς τους εκπαιδευτικούς σας ωφελεί;

Σ6: φυσικά, ανταλλάσσουμε ιδέες, μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλον. Γιατί ο κάθε άνθρωπος έχει μέσα του τις δικές του εμπειρίες οπότε όταν συνδυάζονται δυο μυαλά υπάρχει και ένα καλύτερο αποτέλεσμα.

E: ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας

Σ6: και εγώ. Καλή συνέχεια.

Συνέντευξη 7

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ7

Ε: Μπήκανε τα αγγλικά πριν τρία χρόνια στο νηπιαγωγείο. Πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή, δηλαδή με το που το ακούσατε, ότι πλέον ήταν μόνιμα τα αγγλικά στο ωρολόγιο πρόγραμμά σας;

Σ7: Δεν είχα κάποιο πρόβλημα. Γενικώς είμαι ανοιχτή σε καινούργια πράγματα. Εξάλλου όταν σπούδαζα, εγώ έκανα μια έρευνα με την καθηγήτρια των Γαλλικών εκεί, που αφορούσε πάλι το πώς τα παιδιά δέχονται μια δεύτερη ξένη γλώσσα στο νηπιαγωγείο. Με τον ίδιο τρόπο που προβλέπετε τώρα να το εφαρμόσουμε στην τάξη, εγώ το έκανα το 1993, ας πούμε. Δηλαδή μπαίνανε οι κούκλες μέσα στην τάξη, ότι είμαστε από τη Γαλλία, τι θέλετε να τη ρωτήσετε, πώς να τη ρωτήσουμε, αυτές δεν μιλάνε ελληνικά, μιλάνε γαλλικά, πώς να το πούμε αυτό, πώς να το πούμε εκεί. Εγώ γενικώς είχα εμπειρία από κάτι τέτοιο, γιατί συμμετείχα και στην ομάδα αυτής της έρευνας της καθηγήτριας των Γαλλικών.

Το 1993 τώρα μιλάμε. Απλά, πιστεύω ότι για να γίνει ένα τέτοιο βήμα στα σχολεία τα δικά μας, πρέπει να υπάρχει πάρα πολύ καλή προετοιμασία.

Μπορώ να πω κι άλλα, ή υπάρχει κι άλλη ερώτηση παρακάτω;

Ε: Υπάρχει, αλλά μπορείτε να το κάνετε εσείς ελεύθερα.

Σ7: Δηλαδή, ναι, πιστεύω ότι θα μπορούσαν τα αγγλικά να μπουνε στην τάξη, αλλά να συνεχίζουνε και να συμπληρώνουνε το δικό μας το έργο, διαθεματικά, με τον τρόπο που το κάνουμε εμείς.

Ε: Πώς δηλαδή θα τον ονειρευόσασταν αυτό να γινόταν, αν πούμε ότι αύριο γίνεται αυτό που θέλετε;

Σ7: Καταρχήν, να έρθει μία καθηγήτρια, μία ειδικότητα, που να είναι εκπαιδευμένη, καταρτισμένη, για αυτή την ηλικία καταρχήν. Γιατί την πρώτη χρονιά που ήρθανε τα αγγλικά εδώ, η συνάδελφος που μπήκε στην τάξη να διδάξει, δεν είχε κάνει καν την επιμόρφωση στα αγγλικά. Εμείς την είχαμε κάνει, η συνάδελφος δεν είχε κάνει.

Την είχανε τοποθετήσει, δεν ξέρω για ποιο λόγο, για να πάρουν έσπα, για να πάρουν αριστεία από την Ευρώπη, τέλος πάντων να δείξουν ένα ωραίο πρόσωπο ότι εμείς το κάνουμε. Δεν το κάνουνε. Γιατί στη βάση φαίνονται τα πράγματα.

Γενικώς ζητάμε και κάνουμε πράγματα χωρίς να έχουμε τις υποδομές τις κατάλληλες. Ακόμη και τώρα, χωρίς να αυτά έχει ο εκπαιδευτικός των Αγγλικών, δεν έχει πάρει τη διδακτική μεθοδολογία στον νηπιαγωγείο. Δηλαδή, πιστεύω ότι θα μπορούσε να σταθεί στα παιδιά γυμνασίου λυκείου, αλλά όχι σε παιδιά νηπιαγωγείου.

Δεν γνωρίζει. Θα μου πείτε, γι' αυτό βάλαμε και σένα. Α, δηλαδή θα βγάλουμε εμείς το φίδι από την τρύπα.

Αυτό το συνεργατικό, τη συνδιδασκαλία που λένε, πιστεύω ότι γι' αυτό τη βάλανε. Γιατί δεν έχουνε προετοιμασμένους εκπαιδευτικούς να πουν στην τάξη του νηπιαγωγείου. Όχι γιατί πρέπει να υπάρχει συνεργασία.

Σε ποιο σχολείο άλλο μπαίνουν μέσα στην τάξη και ο εκπαιδευτικός γενικής.

Ε: εσείς πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να την επιμορφώσετε;

Σ7: Νομίζω ότι θα μπορούσα όντως να την επιμορφώσω.

Ε: Δηλαδή έχετε αυτόν τον χρόνο;

Σ7: Εγώ πιστεύω ότι θα μπορούσα να την επιμορφώσω, αλλά αν δεν πληρωθώ δεν θα το κάνω. Και δεν έχω και τον χρόνο.

Αλλά αν είχα τον κίνητρο, μπορεί και να το έκανα για το καλό των παιδιών, πρώτα απ' όλα. Να μην κοροϊδευόμαστε. Και πιστεύω επίσης, επειδή το διδάχτηκα, εγώ το δούλεψα στο πανεπιστήμιο, ότι θα μπορούσα να κάνω καλύτερα δουλειά.

Τη δουλειά αυτή που κλήθηκε ο εκπαιδευτικός να μπει στην τάξη να κάνει. Πιστεύω ότι ναι, εγώ θα την έκανα καλύτερα. Αλλά δεν θα βγάλω το φίδι από την τρύπα εγώ. Όταν η κυβέρνηση δεν μας στηρίζει εμάς.... σε άλλα πράγματα. Δεν θα βγάζουμε πάντα εμείς το φίδι από την τρύπα.

Ε: Αυτό ήθελα. Όχι, αυτό είναι.

Σ7: Γιατί όταν δεν έχει διδαχθεί διδακτική μεθοδολογία για το νηπιαγωγείο, διδακτικές μεθόδους, δεν το έχει, δεν έχει, δεν το έχει.

Ε: Οπότε τώρα, έτσι όπως λειτουργεί το σύστημα, εσείς ποιος είναι ο ρόλος σας μέσα στην τάξη. Εσείς ποιον κάνετε. Γιατί κατάλαβα ότι το έχετε παρακολουθήσει το σεμινάριο.

Σ7: Το σεμινάριο; την έχω την επιμόρφωση, την έχω παρακολουθήσει.

Ε: Και καταλάβατε πολύ καλά πού σας πήγαινε.

Σ7: Ναι.

Τι να κάνετε. Ο δικός μου ρόλος είναι να ενημερώνω την εκπαιδευτικό να συζητάμε για τα θέματα τα οποία επεξεργαζόμαστε εμείς με τα παιδιά της υπόλοιπες χώρες.

Ε: Ναι.

Σ7: Να βοηθήσω σε κάποιες δραστηριότητες. Να βοηθήσω τα παιδιά να επικρατήσει ησυχία και να.... τέλος πάντων να παρακολουθήσουν το μάθημα και ό,τι άλλο σε ό,τι άλλο χρειαστεί και μου ζητήσει... να βοηθήσω. Βέβαια.

Εντάξει. Ούτε ο χρόνος είναι ακριβής. Δεν ξέρω γιατί.

Ε: Οπότε, ποιες αλλαγές μπορούν να γίνουν; να έχουν αυτήν καλύτερη κατάρτιση;

Σ7: Θεωρώ, ναι, να είναι να είναι....

Ε: Είχατε κάποιες δύσκολες συνεργασίες με τις καθηγήτριες των Αγγλικών.

Σ7: Δύσκολες;

Ε: Δηλαδή, να μην μπορείτε να συνεργαστείτε να μην μπορείτε να καταλάβετε ότι πρέπει να κάνετε έτσι το μάθημα.

Σ7: Καταρχήν. Ναι, εντάξει. Νομίζω ότι και οι καθηγήτριες των Αγγλικών δεν το έχουν καταλάβει αυτό. Ότι δηλαδή θα πρέπει να να πούνε ας πούμε θα το κάνω αυτό, πώς θα το κάνουμε. Γενικώς έρχονται προετοιμασμένες για το μάθημά τους και εμείς απλά μπορούμε με διάφορες τεχνικές να κρατήσουμε το να ανοίξουμε... να προκαλέσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών. Α τι έφερε η κυρία.

Αν έφερε. Γιατί δεν φέρουν πάντα όλες. Υπάρχουν και εκπαιδευτικοί των Αγγλικών οι οποίες θα φέρουν μια κάρτα και θα πούνε «what is this;».

Θα δείξουν ένα βίντεο και θα πούνε «what is this;». Δεν γίνεται. Το έχουμε δει και αυτό. Δεν θυμάμαι τι ρώτησες. Γιατί παίρνω φόρα και λέω πολλά.

Ε: Ποια ήταν η δυσκολία. Αν είχατε κάποια δυσκολία με βάση αυτό που είπατε ότι Σ7: Ναι, είναι λίγο δύσκολο

Ε: Και πώς το διορθώσατε δηλαδή πώς την βοηθήσατε να έχετε μια καλύτερη συνεργασία εσείς μεταξύ σας

Σ7: Έκανα υπομονή. Γιατί υπάρχει και αυτό το κομμάτι το ευαίσθητο κομμάτι που τώρα θα επέμβω πώς θα το θα τη θίξω, θα την.... ναι ενώ συζητάμε για το.... Ή δεν ξέρω. Ίσως χρειάζεται εμπειρία αυτό. Χρειάζεται να περάσουν κάποια χρόνια και να αρχίσουν λίγο μετά να ευαισθητοποιούνται να σκεφτούν ότι δεν γίνεται πρέπει κάπως αλλιώς να το αλλάξουν.

Ε: Τώρα λέμε ότι είμαστε σε μια ιδανική περίπτωση ότι υπάρχει αυτό το πλαίσιο είναι καταρτισμένη των Αγγλικών ποιος θα θέλετε να είναι ο ρόλος σας μέσα στην τάξη; Θα θέλετε να είστε μέσα στην τάξη; Θα θέλετε να υπάρξει συνεργατική συνδιδασκαλία; Θα θέλετε να κάνετε μαζί παράλληλα κάποια πράγματα ή όχι; Θα θέλετε να είναι ξεχωριστά; κατακερματισμένα... δηλαδή άλλο όταν είναι διδάσκει η καθηγήτρια των Αγγλικών;

Σ7: Θα ήθελα να μπαίνει η εκπαιδευτικός στην τάξη να βρίσκομαι και εγώ μέσα και όπου χρειαστεί να τη βοηθήσω αλλά να κάνει τη δουλειά της, όπως πρέπει χωρίς να χρειάζεται πάντα να επεμβαίνω εγώ, να είναι μια νηπιαγωγός με ειδίκευση στα Αγγλικά. Δεν ξέρω τι....

Ε: Συνεργασία σας θέλετε δηλαδή να είστε

Σ7: Δεν έχω πρόβλημα θα ήθελα να υπάρχει συνεργασία όσον αφορά τα θέματα που θα προσεγγίσουμε, το ρόλο μου... να βρίσκομαι στην τάξη να βοηθήσω αλλά εντάξει εγώ έχω βοήθεια στην τάξη όταν είμαι μόνη μου.

Ε: Αυτό θέλω να μάθω Θα θέλατε να είναι πάντοτε η Αγγλικών ;Να την έχετε πάντα;

Σ7: Σε όλο το ωρολόγιο; Όλη την ημέρα, να βοηθάει και αυτή εμένα όπως εγώ θα βοηθάω αυτή;

Ε: Αν θεωρείτε αυτό ιδανικό;

Σ7: Ναι ωραία Αυτό το ζητάμε χρόνια τώρα. Δεν ξέρω τι θα έλεγα για ένα τμήμα με 12 παιδιά αλλά εδώ πέρα τα τμήματα είναι 25 όταν λοιπόν έχεις 25 παιδιά σε ένα τμήμα. Ναι θα την ήθελα.

Ε: Θα ήταν καλύτερο να υπάρχει πάντοτε η Αγγλικών και να γίνεται και ταυτόχρονα.

Σ7: Ή ένα δεύτερο άτομο, Αν αυτό το δεύτερο άτομο εξυπηρετεί το Υπουργείο να κάνει και τα Αγγλικά και να έχει και το ρόλο του... συνεργατική διδασκαλία του συνεργατική διδασκαλία Ναι γιατί να μην γίνει έτσι Ούτως ή άλλως το χρειαζόμαστε και το ζητάμε Δεν μπορεί να βγει η δουλειά

Ε: Αυτό θεωρηθείτε και το ιδανικό σενάριο με αυτόν τον τρόπο καλύτερα να μπαίνανε τα Αγγλικά μέσα

Σ7: Ναι Και Για το καλό των παιδιών κάνεις τα πάντα

Ε: Αν πούμε για αυτή τη συνεργασία τώρα. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν οι άνθρωποι και οι δύο για να συνεργαστούν όλους

Σ7: Καταρχήν να υπάρχει μία θετική διάθεση όταν μπαίνουν στο σχολείο Θετική διάθεση να μπορούν να είναι συζητήσιμοι, να ακούνε, να μπορούν να συζητήσουν και να ακούνε και να λένε τη γνώμη τους. Να είναι υπεύθυνοι για τη δουλειά τους.

Ε: οι καθηγητές των αγγλικών βλέπετε ότι θέλουν να συνεργαστούν ή όχι;

Σ7: Από αυτά που έχω δει σε αυτά τα χρόνια, κάποιες έρχονται για να κάνουν την ώρα τους. Δηλαδή, γλιτώσανε από το φροντιστήριο, το ιδιωτικό και είμαστε καλά. Υπάρχουν και κάποιες άλλες που έχουν αυτό που λένε.

Ε: Άρα, οι μαθητές τώρα, στην ύπαρξη που είναι δύο οι δασκάλες μέσα στην τάξη, πώς την αντιμετωπίζουν.

Σ7: Δεν έχουν πρόβλημα. Δεν έχουν πρόβλημα τα παιδιά.

Ε: Αλλά κυρίως θεωρούν εσάς την κυρία δασκάλα;

Σ7: Ναι, αλλά είναι στο δικό μου χέρι, εφόσον είμαι βασική, αλλά και στο χέρι της συναδέλφου, να δείξουν ότι από τη στιγμή που έχουμε... τα παιδιά νιώθουν ότι έχουν καλή σχέση με την συνάδελφο μεταξύ μας, νιώθουν και με τις δύο. Δεν έχουν πρόβλημα. Όπως είναι και οι δασκάλες του πρωινού και του ολοήμερου. Θα βρεθούμε, θα μιλήσουμε, μας θέλουν και τις δύο. Τώρα από εκεί και πέρα την χημεία που έχει η εκπαιδευτικός με τα παιδιά. Αλλά δεν έχουν πρόβλημα τα παιδιά.

Ε: Ότι σας βλέπουν να συνεργάζεστε, πιστεύετε ότι κερδίζουν κάτι τα παιδιά;

Σ7: Βέβαια και όχι απλά να συνεργαζόμαστε και μια κουβέντα να πούμε, να ανταλλάξουμε για οτιδήποτε. Νιώθουν πιο οικεία, νιώθουν ασφάλεια, δεν νιώθουν φόβο. Νιώθουν καλά, άνετα.

Και αυτό, νιώθουν άνετα στο σχολείο και ασφάλεια. Και από εκεί και πέρα όταν νιώθει αυτά μπορείς να προχωρήσεις και σε άλλα.

E: Ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σας.

Σ7: Δεν ξέρω τι είναι αυτό..

Συνέντευξη 8

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ8

E: Ωραία, μπήκανε τα αγγλικά πριν τρία χρόνια στο νηπιαγωγείο.

Σ8: Ναι.

E: Πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή? Σας φάνηκε περίεργο ή το δεχτήκατε εύκολα?

Σ8: Όχι, δεν μου φάνηκε καθόλου περίεργο. Φυσικό μου φάνηκε και ωραίο.

E: Ωραία, τα παιδιά το δέχτηκαν με ενδιαφέρον;

Σ8: Ναι, ναι. Τα παιδιά δηλαδή, εγώ που παρακολουθώ, με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον.

E: Και οι γονείς;

Σ8: Και οι γονείς, δεν είχαμε... Όχι, πάρα πολύ ωραία. Τους άρεσε αυτή η αλλαγή

E: Πιστεύετε ότι έπρεπε να μπει μια καθηγήτρια Αγγλικών ή θα μπορούσατε να κάνετε κι εσείς το μάθημα αυτό; Δηλαδή στον αναλυτικό πρόγραμμα ξέρω ότι υπήρξαν, ανέκαθεν τα αγγλικά, απλά τώρα το βάλαν υποχρεωτικά να το κάνει μια καθηγήτρια των Αγγλικών.

Σ8: Όχι, πιστεύω ότι η καθηγήτρια των Αγγλικών είναι η πιο απαραίτητη και ήταν σωστό που μπήκε. Είναι η αρμόδια που να το κάνει αυτό.

E: Ο δικός σας ρόλος μέσα στην τάξη όταν είναι καθηγήτρια των Αγγλικών.

Σ8: Και ο δικός μας ρόλος είναι βοηθητικός και συμβουλευτικός.

E: Ωραία, όταν κάνετε μια θεματική, την ενημερώνετε την Αγγλικών, ότι σήμερα αυτήν την εβδομάδα θα κάνω π.χ για το καλοκαίρι.

Σ8:

Ναι.

Κοίταξε, βεβαίως ενημερώνεται ποιο είναι το πρόγραμμά μας και ανάλογα προσαρμόζει και αυτή το δικό της πρόγραμμα.

E: Οπότε το ίδιο ισχύει και για κάποιο project το οποίο κάνατε.

Σ8: Ναι.

E: Ωραία. Έχετε συνάντηση κάποια δύσκολη συνεργασία με κάποια καθηγητή, καθηγήτρια Αγγλικών.

Σ8: Όχι, όχι.

E: Ωραία. Τι θεωρείτε θα πρέπει να υπάρξει για να γίνει μια καλύτερη... βελτίωση στη συνεργασία σας μαζί με τους καθηγητές.

Σ8: Εγώ δεν έχω δει να υπάρχει κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα.

Η συνεργασία είναι άψογη.

Ε: Αν πούμε τώρα ότι είναι μια ιδανική περίπτωση;

Σ8: Ναι.

Ε: Ότι όλα είναι όμορφα.

Σ8: Ναι, ναι.

Ε: Πώς θα θέλατε να είναι η συνεργασία, πώς θα θέλατε να ήταν το μάθημα των Αγγλικών μαζί με μια έναν καθηγητή των Αγγλικών;

Σ8: Δηλαδή, για να ξανά πες το πάλι;

Ε: υποθετικά ότι μπαίνει το μάθημα των Αγγλικών και δεν μας λείπει η νομοθεσία πώς θα γίνει. Εσείς πόσα θέλατε να είναι το μάθημα;

Σ8: Ε, κοίταξε λίγο. Το μάθημα πρέπει να είναι προσαρμοσμένο. Πρέπει να είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες των παιδιών. Και στα ενδιαφέροντά τους και στα μαθησιακά τους ενδιαφέροντα.

Ε: Η συνεργασία μεταξύ σας, η συνεργασία, πώς θα θέλετε να είναι;

Σ8: Όπως είναι τώρα. Μια χαρά. Δεν έχουμε θέμα.

Δηλαδή δεν έχω αντιμετωπίσει κάποια δύσκολη περίπτωση.

Ε: Ωραία. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι βασικοί παράγοντες για να συνεργάζονται δύο άνθρωποι; Δηλαδή όπως τώρα που λέτε ότι τα πάμε μια χαρά με την καθηγήτρια.

Σ8: Κοίταξε λίγο. Βασικά δίνουμε στην εκπαιδευτικό να έχει τη σχετική ελευθερία. Να σχεδιάσει. Δεν επεμβαίνουμε εμείς στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της. Αυτό είναι το σημαντικό. Να υπάρχει ελευθερία και αυτονομία.

Η καθηγήτρια των Αγγλικών να σχεδιάζει το μάθημα, όπως αυτή έχει εκπαιδευτεί. Για να γίνει και σωστά. Γιατί και εγώ δεν έχω τις απαιτούμενες γνώσες της Αγγλικής. Για να παίρνω στο έργο τους. Οπότε αυτό πιστεύω ότι είναι το βασικό.

Ε: Πιστεύετε ότι ήταν έτοιμες ή έτοιμοι για να μπουν σε αυτή τη βαθμίδα.

Οι καθηγήτριες των Αγγλικών; Ενώ από το προπτυχιακό που είχαν.

Σ8: Εγώ τώρα δεν είμαι αρμόδια.

Ε: Όχι.. Εννοώ πώς το έχετε δει. Πώς το έχετε εκλάβει.

Σ8: Εγώ είδα ότι οι κοπέλες τα καταφέρουν μια χαρά. Εξαιρετικά.

Μπορεί να έχουν δυσκολίες. Να σχεδιάσουν, να κάνουν το σχεδιασμό τους μαζί με των μαθημάτων τους. Αλλά όσες κοπέλες είχαν εμπειρία.

Διδάσκουν σε φροντιστήρια. Ή κάνουν ιδιαίτερα. Δεν είχαν κάποια ιδιαίτερη.

Δεν θεωρώ δηλαδή. Μπορώ να το... Είναι πολύ απλό δηλαδή το δικό μας.

Σε σχέση με τα μαθήματα των Αγγλικών. Μπορεί να κάνουν σε μεγαλύτερα παιδιά.

Ε: Όχι, αυτό θεωρείτε εσείς γιατί είσαι νηπιαγωγός.

Σ8: Τι ξέρω τώρα. Δεν πρέπει να δυσκολευτεί κανένα.

Ε: Ωραία. Εσείς παρακολουθήσατε το επιμορφωτικό σεμινάριο;

Σ8: Ναι.

Ε: σας βοηθήσει να καταλάβετε τι ακριβώς βοήθεια θα δώσετε στην Αγγλικών.

Σ8: Βεβαίως. Γιατί είδαμε ότι πολλά πράγματα να σχεδιάζουν. Και χρειάζονται και τις δικές μας βοήθειες. Γιατί αν δεν είμαστε μέσα στην τάξη, για να τους βοηθάμε λίγο να διατηρούμε την τάξη. Για τη διαχείριση της τάξης κυρίως.

Ε:Ναι, λίγο.

Σ8: Ναι εντάξει. Αν είμαστε εκεί μέσα είναι λίγο και πιο ήσυχα τα παιδιά.

Ε: Θεωρείτε ότι θα ήταν καλύτερα να κάνετε συν σχεδιασμό;

Δηλαδή να σχεδιάζετε μαζί το μάθημα της.

Σ8; Όχι. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να έχουν αυτονομία.

Πρέπει να έχουν αυτονομία. Εγώ αυτό θεωρώ. Ότι πρέπει να έχουν αυτονομία.

Ε: Και οι μαθητές σας πώς νιώθουν ότι υπάρχουν δύο δασκάλες στην τάξη;

Σ8: Το αποδεχτήκαν φυσικά. Παντελώς.

Κανένα πράγμα. Κανένα πράγμα. Και την περιμένουν και με ενθουσιασμό.

Με ρωτάνε. Σήμερα έχουμε αγγλικά; Κάθε μέρα μπορούσαμε να έχουμε αγγλικά.

Ε: Άρα τους αρέσει το μάθημα. Οι καθηγητές των Αγγλικών πιστεύετε ότι θα πρέπει να κάνουν λίγο περισσότερες επιμορφώσεις; Ή και εσείς οι ίδιοι; ώστε να μπορούν να είναι στον ρόλο τους.

Σ8: Κοίταξε. Οπωσδήποτε. Γιατί τώρα η εκπαίδευσή τους. Παλιά απευθυνόταν σε πιο μεγάλα παιδιά. Ότι θα μπορούσε να κάνουν κάτι παραπάνω να τους βοηθήσει. Πιστεύω ότι δεν θα ήταν κακό. Καλό θα ήταν. Δεν νομίζω δηλαδή. Γιατί εντάξει τώρα. Εμείς τυχαίνει να έχουμε καλή συνεργασία με τις κοπέλες που έχουμε γνωρίσει. Μπορεί να υπάρχουν ενδεχομένως κάποιες άλλες κοπέλες. Κάποια άλλη που να δυσκολεύονται περισσότερο. Τώρα που να ξέρεις.

Αυτό είναι στο χαρακτήρα του καθενός.

Ε: Τώρα τόσο χρόνο που έχετε κάνει συνεργατική διδασκαλία. Κάνετε και με την κυρία Εφη. Υπάρχουν οφέλη ανάμεσα όταν δύο άνθρωποι συνεργάζονται και κάνουν μαζί τη διδασκαλία τους ή όχι;

Σ8: Εγώ πιστεύω ότι... Κοίταξε να πούμε την αλήθεια. Υπάρχουν οφέλη όταν τα άτομα είναι στο ίδιο επίπεδο και μπορούν να συνεργαστούν. Γιατί τώρα αν δεν μπορείς να συνεργαστείς με τον συνάδελφο και δεν είσαι στο ίδιο μήκος κλίματος, θα υπάρχουν δυσκολίες. Εγώ έτυχε να περάσω καλά γιατί ταιριάζαμε.

Τώρα με ρωτήσεις σε κάποιο άλλο σχολείο που μπορεί να μαλώνουν και να μην ταιριάζουν και να μην συμφωνούν. εκεί γίνεται λίγο...

Ε: Κερδίσατε από τη συνεργασία σας;

Σ8: Βεβαίως. Γιατί ο ένας μαθαίνει από τον άλλον. Ο ένας συμπληρώνει τον άλλον. Υπάρχει βοήθεια. Πάντα.

Ε: Οπότε και μια καλή και μια καλή συνεργασία πάντα είναι ωφέλει σε εσάς;

Σ8: Ναι, ναι, ναι. Εντάξει, η κακή δεν νομίζω κατά πόσο είναι ωφελεί.
Γιατί με το να δημιουργείτε η ένταση. Δεν κάνει καλό και στα παιδιά. Δεν ξέρω.

Ε: Η καλή συνεργασία...

Σ8: Η κακή συνεργασία δεν ξέρω πως μπορεί να ωφελεί. Αυτό δεν νομίζω.

Να ρωτήσεις αυτούς που έχουν κακή συνεργασία να σου πούνε.. ότι πέρασαν καλά.

Ε: Σαν μια δεύτερη σκέψη. όταν πέρασαν τα χρόνια και έχουν αποφορτιστεί.

Σ8: Αυτό δεν ξέρω. Εγώ είμαι από τις τυχερές. Είχα καλή συνεργασία.

Πέρασα καλά. Οπότε δεν έχω πρόβλημα. Και τα παιδιά πιστεύω ότι πέρασαν καλά.

Οπότε όλοι είμασταν ευχαριστημένοι. Και οι γονείς δεν είχαν κάποιο πρόβλημα

Ε: Όταν βλέπουν τα παιδιά ότι δύο τόσο καλά συνεργάζονται, κερδίζουν πιστεύετε κάτι τα παιδιά;

Σ8: Βεβαίως κερδίζουν. Καταρχήν τα παιδιά μας βλέπουν σαν φιλενάδες. Σαν φίλους. Είμαστε φίλες. Οπότε τα παιδιά δεν μας ξεχωρίζουν. Και φέτος δηλαδή εγώ που έχω την κυρία Ηλιάνα μες στην τάξη, δεν υπάρχει κανένα θέμα.

Λείπω εγώ, έρχεται η κυρία Ηλιάνα, τα παιδιά την αποδέχονται σαν είμαι εγώ. Κερδίζουν κάτι. Βλέπουν δύο ανθρώπους να συνεργάζονται.

Βεβαίως, βεβαίως κερδίζουν. Μαθαίνουν κι αυτά. Παραδειγματίζονται.

Ε: Ευχαριστώ πάρα πολύ..

Σ8: δεν κάνει τίποτα..

Συνέντευξη 9

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ9

Ε: Πριν τρία χρόνια περίπου μπήκανε τα αγγλικά. Πώς νιώσατε με αυτήν την αλλαγή?

Σ9: Κοίτα, δεν θα το κρύψω. Στην αρχή ήμουν διστακτική. Γιατί είχα άποψη ότι περισσότερο χρειαζόντουσαν τα νηπιαγωγεία...ψυχολόγο ή κοινωνική λειτουργό. Εκείνη την εποχή το ζούσαν κι έντονα γιατί είχαμε εδώ πέρα και παιδιά με αυτισμό... που πραγματικά δεν μου λύνε.

Σε πρώτη ανάγνωση τώρα μιλάω. Τα χέρια δεν μου έλυναν τα αγγλικά. Μετά όταν το έζησα κι αφού προηγήθηκαν... η εκπαίδευση που κάναμε...

Η επιμόρφωση. Η επιμόρφωση που κάναμε είδα ότι είχαν και έχουν πάντα να κερδίζουν τα παιδιά... από κάτι καινούριο.

Και τη στιγμή που είδα και ότι τα παιδιά το αγάπησαν... άλλαξα γνώμη αλλά βιωματικά την άλλαξα. Εκ των προτέρων σου λέω ήμουν αρνητική κάθετα...

ήθελα άλλες ειδικότητες. Δεν θα κρύψω.

Ε: Όχι. Πολλοί είναι οι οποίοι έχουν την ίδια άποψη. Κι εγώ στην αρχή όταν το άκουσα θεώρησα ότι τα αγγλικά ήταν κάτι δευτερεύοντα.

Σ9: Δευτερεύοντα δεν είναι ποτέ μια ξένη γλώσσα. Δευτερεύοντα. Σου λέω ένιωθα ότι είμαστε παραμελημένες.

Ότι είχαμε ανάγκη μετά από 33 χρόνια υπηρεσίες που έχω εγώ... είχα ανάγκη κι εγώ στιγμής. Και νόμιζα ότι η ειδικότητα ενός ψυχολόγου, ενός κοινωνικού λειτουργού... θα διαχειριζόμασταν πιο εύκολα προβλήματα με προβληματικούς γονείς. Θα βοηθούσαν πιο λειτουργικά στο να λειτουργεί πραγματικά το σχολείο. Τώρα δεν έχω κανένα πρόβλημα.

Ίσως γιατί μου έτυχαν και πάρα πολλές καλές σωστές κοπέλες των Αγγλικών. Μου έδωσαν να καταλάβω ότι είναι ένας χώρος που έχουν πεδίο δράσης σε όλους. Και τα παιδιά επιβεβαίωσαν γιατί είναι χαρούμενα μετά από αυτό.

Ε: Οπότε υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον από τα παιδιά. Οι γονείς πώς το αντιμετώπισαν όταν το πρώτο άκουσαν?

Σ9: Οι γονείς έχουν πάντα βρε παιδί μου, αυτή την ανάγκη του καινούριου. Και φαίνεται και απ' τις δραστηριότητες.

Ότι καινούριο έχει στην αρχή πάρα πολύ μεγάλη αποδοχή. Όταν πρώτο άκουσαν τα STEM και τη ρομποτική έτρεξαν όλοι να βρουν κάπου... να έχουν ρομποτική, χωρίς να έχουν τη γνώση.

Απλώς ζουν μερικές φορές συγκριτική ζωή. Γιατί το πάει ο άλλος, θα το πάω και εγώ. Δεν προσαρμόζουν, από αυτά που έχω δει εγώ, οι γονείς...

τις ανάγκες των παιδιών τους απέναντι στην δραστηριότητα. Υπάρχει αυτό και αυτό και αυτό και τα θέλουν όλα. Δεν κάνουν όλα τα παιδιά για όλα.

Δεν μπορείς να το έχεις και στο κολυμβητήριο και στα αγγλικά. Η προσωπικότητα ταιριάζει σε ορισμένες δραστηριότητες... και ο χρόνος ταιριάζει σε ορισμένες οικογένειες.

Θετικά θα το έλεγα. Δηλαδή, ο απόηχος είναι θετικός με τα αγγλικά.

Ε: Πιστεύετε ότι δεν χρειαζόταν να είναι μια καθηγήτρια αγγλικών στην τάξη... θα μπορούσατε να το κάνετε και εσείς ως νηπιαγωγός ή όχι;

Σ9: Όχι, γιατί το θεωρώ ότι είναι πραγματικά άλλο αντικείμενο... και χωράφια άλλων. Ακόμα και δυνατότητα proficiency να είχα... δυνατότητα στο να διδάξω δηλαδή, όχι.

Και για λόγους άλλους. Πέρα από παιδαγωγικούς και για λόγους συναδελφικούς.

Θέλω ο καθένας να έχει την ειδικότητά του. Έτσι που έχουμε εξελιχθεί και ο καθένας σχεδόν εξειδικεύεται σε κάτι... ναι, τα αγγλικά ήθελα να γίνονται από καθηγήτρια αγγλικών.

Δεν ήθελα να είμαι εγώ αυτή. Έχω πεδίο δράσης εγώ άλλα πράγματα. Δεν ένιωσα ανταγωνιστικά με τις κοπέλες που μπήκαν στον χώρο.

Ίσα-ίσα που ήθελα. Και με την ανεργία, γιατί παιδιά έχουμε και όλοι θέλουμε να δουλέψουμε. Οι θέσεις εργασίας είναι πάντα για καλό.

Κι αν κι εκείνη την ώρα δίνονταν η δυνατότητα μόνο για θέσεις εργασίας... στην αγγλική γλώσσα, είμαι η τελευταία που θα ήμουν αρνητική... στο να μουν μέσα τέτοιες κοπέλες. Καλώς ήρθαν.

Ε: Και πώς θα μου περιγράφατε τον ρόλο σας μέσα στην τάξη... όταν είναι η καθηγήτρια των Αγγλικών. Όχι μόνο τώρα, φέτος, αλλά και από την αρχή.

Σ9: Την πρώτη χρονιά, επειδή ήταν άγνωστο... στην πραγματικότητα εκπαιδευόμεουν κι εγώ μαζί με τα παιδιά. Είχα την αμφιβολία πόσο θα συνεργαστούμε... γιατί αυτή η κοπέλα, καθώς έρχεται για δύο φορές μονάχα στο τμήμα μου... καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας... έπρεπε να γνωρίζει ένα τμήμα που εγώ έκανα πολύ καιρό. Εκείνη έπρεπε να ενσωματώνεται κάθε φορά. Η συνεργασία στο θέμα. Είχα ψιλοκαταλάβει ότι αυτό που δούλευα εγώ... έπρεπε συγχρόνως να το δουλεύει κι εκείνη. Μετά, όμως, μόνη μου αποφάσισα ότι πρέπει να έχει το χώρο της. Τη στιγμή που την εμπιστεύτηκε το Υπουργείο... και της έδωσε τη δυνατότητα να εργαστεί... που έχει κάνει τον έλεγχό του και ξέρει ότι το άτομο που έρχεται... ξέρει και τον τρόπο. Και δεν σου κρύβω και συγκριτικά με τα δημοτικά σχολεία... όπως ακριβώς συμπεριφέρονται εκείνοι... εμπιστεύονται το δάσκαλο της ειδικότητας... και δεν παρεμβαίνουν. Από τη δεύτερη χρονιά έτσι τον λειτούργησα κι εγώ. Ναι, μεν είμαι μες στην τάξη... αλλά δεν παρεμβαίνω ούτε καν στην παρεούλα. Είμαι σαν παρουσία χωρίς καμία παρέμβαση. Αφήνω την δασκάλα τους... να το λειτουργήσει όπως το έχει σκεφτεί... όπως το έχει δομήσει από το σπίτι της... όπως το έχει φανταστεί. Καμία παρέμβαση. Η παρέμβαση είναι μονάχα... σε κανόνες ή σε όρια από τα παιδιά. Όχι στο μάθημά της που έχει κάνει... ή το θέμα που έχει επιλέξει... ή την αφόρμηση που παίρνει. Μόνο αν μπορώ να βοηθήσω... ώστε να κατευνάσω... για την διαχείριση της τάξης. Μόνο γι' αυτό. Ποτέ άλλο.

Ε: Πάρα πολύ. Θεωρείτε ότι... όταν έχετε μία θεματική... ενημερώνεται την καθηγήτρια των Αγγλικών... για να έχει το ίδιο συγχρόνως... ή κάποιο project ιδιαίτερο... που έχει να κάνει για τους αστροναύτες...

Σ9: Με τις ομάδες που υπάρχουν στο διαδίκτυο... κατά κάποιο τρόπο... οι κοπέλες αυτές έχουν δείξει... οι κοπέλες λέγοντας... οι συν αδελφισες μας της Αγγλικής Γλώσσας... έχουν δείξει μεγάλο ζήλο. Και λίγο πάνω κάτω... κάνουν περίπου... τα ίδια που κάνουμε εμείς. Εκτός αν είναι κάτι πολύ εξειδικευμένο... να είναι ένα project...

Ε: Όχι, θέλω να πω την έχετε ενημερώσει; Τώρα ασχολούμαστε για το φθινόπωρο.

Σ9: Έρχονται τόσο... με τόση φυσική ροή τα πράγματα... που και εκείνη δεν ήρθε η κοπέλα... φθινόπωρο και έλεγε... για τα κεράσια. Από μόνη της δηλαδή έπιασε... λίγο το ρυθμό... της χρονικής σειράς των θεμάτων. Τώρα κάνουμε φθινόπωρο... μετά προετοιμαζόμαστε για το Halloween... μετά προετοιμαζόμαστε για τα Χριστουγεννιάτικα. Ήρθε και έδωσε χωρίς... πολλή συνεννόηση. Ότι μπορώ να της αναφέρω... ή εκείνη να μου πει...

κυρία, εγώ σκέφτομαι να κάνω συναισθήματα... και να είμαι και εγώ εκεί κοντά... ή να της πω την άλλη βδομάδα...να το κάνω κι εγώ. Ακόμα καλύτερα να το καθυστερήσω... μια τέτοια αναφορά γίνεται.
Αλλά να το ορίσω όχι. Όχι να το ορίσω. Αλλά έχει έρθει πάρα πολύ καλά.
Δηλαδή η κοπέλα... είναι πολύ κοντά... σε αυτό που κάνουμε και εμείς.
Πολύ κοντά.

E: Είχατε κάποιο πρόβλημα συνεργασίας... με κάποια από τις καθηγήτριες της Αγγλικής;

Σ9: Ποτέ και κανένα.

E: οπότε δεν χρειάστηκε να λύσετε κάτι;

Σ9: Ποτέ. Καμία μα καμία φορά. Καμία μα καμία φορά. Θεωρώ ότι είναι και σε δινή θέση...σε σχέση... επειδή είναι αναπληρώτριες. Όλες.
Θεωρώ ότι είναι σε πιο δινή θέση από εμάς. Έχουν έρθει οι κοπέλες... με υπερβάλλοντα ζήλο...ακόμα και άρρωστες. Όχι. Ποτέ.
Εγώ τουλάχιστον προσωπικά και ως διεύθυνση... αλλά και ως δασκάλα υπεύθυνη... του τμήματος...
υπεύθυνη δασκάλα του τμήματος. Ποτέ. Ήταν εξαιρετικές.

E: Θα θέλατε να αλλάξετε κάτι με την έννοια. Αν σας έλεγα ότι μπορούμε να φτιάξουμε... την τέλεια συνεργασία...πως θα θέλατε να ήταν και το μάθημα... των Αγγλικών μαζί με τη συνεργασία των Αγγλικών.

Σ9:θα έλεγα αυτό που θα ήθελα και για το δικό μου μάθημα λίγο πιο βιωματικό. Λίγο πιο...

E: Για την μεταξύ σας συνεργασία; Θα θέλατε κάτι άλλο ή αυτό το ότι... εσείς είστε εκεί για τη διαχείριση της τάξης. Θα θέλατε να υπήρχε μια...

Σ9: Επέμβαση δεν θα ήθελα να κάνω με τίποτα... γιατί δεν θα μου άρεσε να μου γίνει και εμένα.

Συνεργασία στο να μου δείξει ένα καινούριο δρόμο... ή να μάθω θα μπορούσα... άνετα να το δεχτώ.

Αλλά... μέσα μου... μπορεί να μην είναι το σωστό...

θέλω να έχει κάθε μια το χώρο της. Εκεί είναι το δικό της και εγώ το δικό μου. Και έτσι που έχει λειτουργήσει...έχει δείξει ότι είναι θετικό. Τώρα... το καλύτερο είναι πάντα...ο εχθρός του καλού.

Αν εδώ...

έχω ανοιχτό μυαλό δηλαδή... για να το πάρω από το δικό της... δεν ξέρω αν και εκεί πάρει κάτι. Χώρο αφήνω.

E: Τι χαρακτηριστικά θα μπορούσατε να πείτε... ότι χρειάζονται για μια συνεργατική συνδιδασκαλία...να έχουν οι άνθρωποι; Για να γίνει μια συνεργασία... τι χαρακτηριστικά θεωρείτε.

Σ9: Θεωρώ το πρώτο που πρέπει να έχεις... να καταλάβεις ότι είναι συνάδελφος... είναι διαφορετικό αντικείμενο.

Να μην τον θεωρήσεις ποτέ υποδεέστερο να μην τον θεωρήσεις κάτι... ώστε να μην τον θεωρείς.

Ε: Τι χαρακτηριστικά πρέπει να έχουν οι άνθρωποι για να υπάρχει μια συνεργασία?

Σ9: Πρώτο και κύριο, για μένα πρέπει να έχουν αυτογνωσία. Ουδείς σαν αντικαταστατός και τον οποιοδήποτε μπαίνει μέσα στη σχολική μονάδα να τον βλέπει συνεργάτη. Άσχετα αν αυτός είναι καθαρίστριά, αν αυτός έρχεται να φτιάξει τεχνικές υποδομές, οτιδήποτε.

Είναι ένας άνθρωπος που γνωρίζει ένα διαφορετικό αντικείμενο και η συνεργασία του θα αποφέρει ένα αποτέλεσμα που θα βελτιώσει τη λειτουργία της σχολικής μονάδας. Και να αφήσει τους εγωισμούς και τα ξέρω όλα. Αυτά.

Αν καταλάβεις ότι και ο άλλος βρίσκεται στον ίδιο παρονομαστή με εσένα και έρχεται να κάνει το καλύτερο δυνατό, με κοινό στόχο, το παιδί, τη γνώση του, την καλλιέργεια των δεξιοτήτων του, δεν έχεις να μοιράσεις τίποτα. Αυτό νομίζω ότι η συνεργασία τι είναι; Είναι η επίγνωση ότι οι δύο οδηγούν το ίδιο παιδί από διαφορετικούς δρόμους στον ίδιο στόχο.

Ε: Οι εκπαιδευτική της Αγγλικής, τώρα γλώσσα. Εσείς καταλάβατε ότι ήταν προετοιμασμένοι στο να μπουν σε αυτή τη βαθμίδα. Δηλαδή η κατάρτισή τους ήταν επαρκής για να μπορέσουν να μπουν.

Σ9: Των εκπαιδευτικών λέμε;

Ε: Των Αγγλικών.

Σ9: Νομίζω ότι το κατάφεραν προσωπικά. Δεν τους βοήθησαν. Γιατί είναι μεγάλο το εύρος των παιδιών.

Η Αγγλική γλώσσα μπορεί να διδάσκεται από πέντε χρόνων μέχρι και δεκαοκτώ. Στην τρίτη Λυκείου από τον ίδιο εκπαιδευτικό.

Νομίζω πως όσοι ήρθαν καθηγητές της Αγγλικής... δεν είχαν την πείρα ενός παιδιού τεσσάρων έως έξι χρόνων. Και πολλές φορές χρειάστηκε να κατεβάσουν ακόμα και το λεξιλόγιό τους...

να το κατεβάσουν σε επίπεδο που να γίνεται κατανοητό από το παιδί. Δεν θα έλεγα ότι ήταν προετοιμασμένοι.

Ε: Ούτε τους προετοίμασε κάποιο το σεμινάριο;

Σ9: Ήταν ακόμα και αυτό που κάναμε εμείς. Το εξ αποστάσεως. Που ήταν το ίδιο ακριβώς για εμάς και το ίδιο ακριβώς και για τις καθηγήτριες των Αγγλικών.

Ήταν ένα πράγμα καλή τη θέληση και τη δική μου και της Αγγλικής γλώσσας. Δεν ήτανε αυτά τα εξ αποστάσεως. Εγώ γενικά δεν τα πιστεύω.

Δεν τα πιστεύω. Η γνώση επέρχεται μετά από τριβή. Θα μου άρεσε να είναι δοκιμαστικά ένα χρόνο.

Να δούμε τι αποτέλεσμα υπέφερε. Να γίνεται διορθώσεις. Και μετά να γίνει επέκταση. Αυτό έγινε καθολικά την ίδια στιγμή. Από την Ορεστιάδα μέχρι την Κρήτη. Και από την Λευκάδα μέχρι το Καστελόριζο.

Την ίδια χρονική στιγμή δεν ήταν έτοιμα τα πράγματα. Για μένα δεν ήταν. Θέλαμε τουλάχιστον ένα πειραματικό στάδιο.

Μετά να το αποδικοποιήσουμε αυτό. Τι έφερε, τι δεν έφερε. Και μετά να γίνει γενική επέκταση στα σχολεία.

Ο καθολικισμός αυτός δεν ξέρω. Μας βρήκε λίγο απροετοίμαστους.

E: Οπότε αυτό το σεμινάριο επιμόρφωσης ήταν επιφανειακό;

Σ9: Για μένα πάρα πολύ.

E: Δεν σας βοήθησε σε κάτι;

Σ9: Με βοήθησε στο να με πείσει λίγο περισσότερο από την άποψη που είχα.

E: Όχι, με βάση την συνεργασία; Δηλαδή με ποιον τρόπο μπορείτε να βοηθήσετε την καθηγήτρια;

Σ9: Όχι, τίποτα δεν ήταν. Και όλα όσα γίνονται, γίνονται καλή την θέληση του καθενός μας. Να λειτουργήσει κιόλας.

E: Ωραία. Οι μαθητές τώρα πώς νιώθουν και πώς αντιμετωπίζουν το ότι έχουμε δύο δασκάλους μέσα στην τάξη.

Σ9: Κοίταξε τα δικά μου τα παιδάκια επειδή έτυχε τα τελευταία χρόνια να μπήκε άλλη δασκάλα μέσα στην τάξη ως παράλληλη. Και επειδή πάλι εγώ εξαιτίας του ότι είμαι προϊσταμένη και μου δίνει τη δυνατότητα νομοθεσία να βγαίνω 12 και 10 και συμπληρώνει του ολοήμερου. Είχαν ας πούμε την προετοιμασία να δέχονται κι άλλο πρόσωπο.

Να μην είμαι εγώ το μοναδικό πρόσωπο οκτώ και τέταρτο με μία. Γιατί το είχαν ζήσει και με την κυρία του ολοήμερου, το είχαν ζήσει και με την παράλληλη. Που εμείς δεν το λειτουργούσαμε να φαίνεται ότι η παράλληλη είναι αποκλειστικά για αυτό το παιδί. Το λειτουργούσαμε, είμαστε δύο κυρίες μέσα στην τάξη και όποιος έχει ανάγκη λύνουν τα προβλήματα και οι δύο. Εμείς είχαμε τη γνώση, τα παιδιά δεν είχαν τη γνώση ότι είναι παράλληλη. Δεν έφεραν καμία αντίρρηση.

Κάναμε από την αρχή σαφές ότι με την κυρία Ειρήνη θα κάνετε αγγλικά, με την κυρία Νεκταρία, όποιες κοπέλες πια πέρασαν. Με πολύ χαρά, την προσμένουν, την περιμένουν.

E: Τα παιδιά θεωρούν ότι παίρνουν κάποια οφέλη που βλέπουν οι δύο δασκάλες ή οι δύο δάσκαλους να συνεργάζονται; Ποια οφέλη πιστεύετε ότι παίρνουν όταν βλέπουν να συνεργάζονται;

Σ9: Νομίζω πρώτο, όταν ταυτιστεί το παιδί με αυτό που βλέπει, αν βλέπει μια καλή συνεργασία θα συνεργαστεί και εκείνο. Αν βλέπει μια αντιπαράθεση, δυστυχώς το παιδί οσμίζεται και το ψεύτικο και το μη πραγματικό και την διθενιά, όλα τα καταλαβαίνει το παιδί.

E: Ωραία. Και τώρα τόσο χρόνο που κάνατε συνεργατική διδασκαλία. Ποια οφέλη πιστεύετε ότι υπάρχουν βασικά οφέλη ανάμεσα στους δύο εκπαιδευτικούς που κάνουν συνεργατική διδασκαλία. Κερδίζουν ή χάνουν;

Σ9: Νομίζω ότι και οι δύο κερδίζουν. Ακόμα και η μια να είναι φυσιογνωμία ηγέτη πρέπει να καταλάβει ότι η συνεργασία δεν μπορείς να επιβάλλεσαι.

Δεύτερον πρέπει να ξέρεις ότι είναι η δύναμή σου ως συνάδελφός σου. Όσο και εσύ στο μυαλό σου να το έχεις κατώτερο σε σχέση με εσένα, έχεις να πάρεις από τον άλλον. Ο άλλος είναι μια διαφορετική προσωπικότητα και προσεγγίζεται η γνώση από δύο διαφορετικούς ανθρώπους ακόμα με δύο διαφορετικά βιώματα.

Πάντα έχεις να πάρεις από τη συνεργασία. Εκτός πια κι αν είναι ακραίες καταστάσεις που δημιουργούνται τότε προβλήματα, που γίνεσαι κακό παράδειγμα και πρότυπο για τα παιδιά. Αλλά νομίζω ως νοήμονες και ως ενήλικες δεν θα το επιτρέπαμε αυτό να συμβεί.

Ακόμα και χειρότερες προσωπικότητες να έπρεπε να συνεργαστούμε, η νοημοσύνη του ενήλικα θα μας επέβαλε και θα λέγαμε χρονιά είναι και θα περάσει. Πάντα έχεις να πάρεις από τη συνεργασία. Και ανεξάρτητα από την ηλικία που είναι ο απέναντί σου. Είτε μικρό παιδί είναι, έχεις να πάρεις τη χαρά, την καινούργια ματιά, τη φαντασία. Από έναν συνάδελφο με πάρα πολλά χρόνια μπορεί να μην βλέπεις τίποτα καινούργιο αλλά έχει πιο αποκρυσταλλωμένες απόψεις για σένα. Αρκεί να το βλέπεις το ποτήρι μισογεμάτο.

Πάντα έχεις να πάρεις. Εγώ και από κακές συνεργασίες που έτυχε γιατί δεν περνάνε 33 χρόνια και στατιστικά δηλαδή να το πάρεις 33 χρόνια χωρίς να σου τύχει και στραβή δεν μπορεί να συμβεί. Με μια δεύτερη ανάγνωση είναι μάθημα.

Ακόμα και η κακή συνεργασία είναι μάθημα για την επόμενη χρονιά να βελτιώνεσαι ή τι να μην δώσεις από την αρχή, να το δίνεις λίγο-λίγο. Ή μέχρι να αναγνώσεις καλά τον έτερο απέναντί σου. Αυτό το συν τελικά μόνο θετικά έχει.

Είτε λέγεται συνεργασία, συμμετοχή, δεν ξέρω.

Δεν ξέρω πώς με θυμούνται και πώς οι άλλοι μου συνάδελφοι. Μετά από τόσα χρόνια τίποτα δεν θυμάμαι αρνητικό. Τίποτα δεν θυμάμαι αρνητικό. Για όλους έχω να θυμηθώ κάτι πολύ όμορφο, κάτι πολύ θετικό. Δεν έχω κάτι αρνητικό.

Ε: Τέλειο. Ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Σ9: Αγάπη μου, εγώ μιλούσα σε μια φίλη.

Συνέντευξη 10

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ10

Ε: Λοιπόν, όταν ήρθαν τα αγγλικά πλέον μόνιμα στο νηπιαγωγείο... εσείς πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή?

Σ10: Επειδή εμένα ήταν ανέκαθεν η άποψη μου...ότι τα παιδιά πρέπει πρώτα να κατακτήσουν τη μητρική τους γλώσσα... μία γλώσσα τέλος πάντων καλά και μετά να ξεκινήσουν μία άλλη... δεν το θεώρησα απαραίτητο.

Το θεώρησα ότι ήταν κάτι υπερβολικό. Αυτή ήταν η πρώτη άποψη.

Ε: Πρώτη άποψη, ωραία. Στην αρχή, όταν είπαν να τους αφήνουν μία καθηγήτρια αγγλικών... και ότι δεν θα τον αναλάβει ο νηπιαγωγός, θεωρείτε ότι...

Σ10: Αυτό ήταν λογικό.

Γιατί δεν έχουν όλοι οι νηπιαγωγοί τα προσόντα να διδάξουν αγγλικά.

Ε: Α, οπότε το θεωρήσατε φυσιολογικό;

Σ10: Ναι, φυσιολογικό. Βέβαια, φυσιολογικό. Θα μπορούσε, κατά την άποψη μου, να πάνε σε νηπιαγωγούς... από τον πίνακα των διοριστέων, που να έχουν και τα ανάλογα προσόντα...στην διδασκαλία των αγγλικών. Πρέπει να είχαν proficiency, να είχαν δεύτερο πτυχίο, δεν ξέρω εγώ πώς. Να είχαν δεύτερη γλώσσα τα αγγλικά, υπάρχουν πάρα πολλοί.

Ε: Το θεωρήσατε πιο φυσιολογικό από το να... Να βάλουν των αγγλικών;

Σ10: Δεν έχουν παιδαγωγική επάρκεια. Για την προσχολική ηλικία επάρκεια. Έχουν διδακτική επάρκεια.

Ε: Τα παιδιά, πώς το αντιμετώπισαν όλο αυτό το θέμα... ότι θα έρχεται μια καθηγήτρια αγγλικών και θα έχουμε αγγλικά;

Σ10: Στο δικό μας νηπιαγωγείο έχουμε μάθει να δεχόμαστε πολύ κόσμο. Οπότε ήταν φυσιολογικό αυτό το πράγμα, έτσι κι αλλιώς. Και τους άρεσε και η ιδέα ότι θα μάθουν αγγλικά. Σαν ιδέα, ξέρεις, είναι τι που μάθαινε τα μεγαλύτερα παιδιά... οπότε και εμείς γιατί όχι.

Οπότε, θετικά το δέχτηκαν, καθόλου άσχημα.

Ε: Οι γονείς;

Σ10: Οι γονείς, εντάξει, έτσι κι έτσι. Άλλοι χάρηκαν, όπως χαίρονται οι γονείς... που πάνε σε έναν παιδικό σταθμό να τα κάνουν και αγγλικά. Άντε καλά, τα παιδιά μας θυμάμαι που είναι αγγλικά.

Άλλοι που ήταν λίγο πιο υποψιασμένοι και αλλιώς λέγανε... τώρα τι θα θέλουμε αυτά, ακόμα δεν έχουμε μάθει... Υπήρχαν διάφορες απόψεις, διάφορες απόψεις.

Ε: Και εν τέλει, πώς το... εφόσον έχει γίνει τώρα αυτά τα δύο χρόνια...εσείς πώς βλέπετε, οι γονείς πλέον το αντιμετωπίζουν πιο καλά...ή είναι ακόμα έτσι, έχουν αυτή την αρνητική στάση πάντοτε.

Σ10: Όχι, το αντιμετωπίζουν... ναι, ή αδιάφορα, εντάξει και τι κάνουν αγγλικά... ή και με... Γιατί κάποια παιδιά, ας πούμε, τα αφομοιώνουν περισσότερο. Πάνε στο σπίτι, λένε κάποια διάφορα, εντάξει, οι γονείς χαίρονται σε αυτό το στυλ. Οκ.

Ε: Ωραία, θέλετε να μου περιγράψετε τον δικό σας ρόλο... όταν είναι η καθηγήτρια των Αγγλικών μέσα.

Σ10: Ναι, θα σου περιγράψω. Κοιτάξτε, ο ρόλος μου δεν είναι πάντα ο ίδιος... εξαρτάται και από την καθηγήτρια των Αγγλικών. Πέρυσι, ας πούμε, είχα διαφορετική συμπεριφορά...φέτος έχω λίγο διαφορετική. Εμένα, όπως το φαντάζομαι εγώ, είναι

βοηθητικός από την άποψη να είμαι μέσα, να έχουμε το κλίμα λίγο, να είναι τα παιδιά ήρεμα.

Και εγώ, να είμαι σαν τους μαθητές. Δηλαδή, να τους ενισχύω σ' αυτό που είναι να κάνουν. Αλλά όχι σαν δασκάλα τους, σαν μία από αυτά, τα παιδιά.

Σαν το κοινό, δηλαδή. Και έτσι λειτούργησε πολύ, ας πούμε, την περσινή χρονιά. Επειδή η περσινή δασκάλα μιλούσε μόνο αγγλικά στα παιδιά.

Δεν μιλούσε ελληνικά. Οπότε, όχι, εγώ δεν έκανα μετάφραση. Απλώς προσπαθούσα να τους... Ας πούμε, έκανα μία ερώτηση στην δασκάλα, να συμμετείχα κι εγώ. Οπότε, προσπαθούσα έτσι να το κάνουμε, να καταλάβουν. Έλεγε μία οδηγία η καθηγήτρια των Αγγλικών. Την έκανα πρώτα εγώ. Έβλεπαν και οπότε καταλάβαιναν τι χρειαζόταν. Οπότε γίνονταν κάπως έτσι.

Και από πέρυσι τα παιδιά είχαν πάρα... Επειδή ήταν και η καθηγήτρια των Αγγλικών τέτοιος τύπος. Δηλαδή, ήταν σαν να... μπήκε μέσα στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου με βιωματικές δραστηριότητες, με παιχνίδια, με τραγούδια, με βίντεο. Όχι πολύ με φωτοτυπίες και τα λοιπά. Έχει και φωτοτυπίες, αλλά αυτό δεν το κάνουμε στο νηπιαγωγείο.

Και οπότε και αυτοί το έκανε με κατασκευές, με τέτοια πράγματα. Και τα παιδιά θυμούνται πολλά από πέρυσι.

Ε: Συνήθως, σχεδιάζεται μαζί κάποιο μάθημα, υπήρχε κάποιο...

Σ10: Όχι, μαζί συνεννοούμασταν μόνο αναφορικά με τις ενότητες που μπορούσαν να ακολουθήσει και αυτή. Δηλαδή, να μιλήσουμε για τα χρώματα, για τα ζώα. Και την ενημέρωση για τη θεματική.

Πάντα την ενημέρωση για τη θεματική και ανταλλάσσαμε και ιδέες.

Ε: Και αν κάνετε κάποιο πρότζεκτ, θα την ενημερώνετε πιο μπροστά για να το γνωρίζει και να ακολουθεί και αυτή περίπου του ίδιου μοτίβου.

Σ10: Βέβαια, δεν ακολουθήσαμε πάντα, γιατί δεν γινόταν.

Όταν μιλήσαμε για τα δικαιώματα των παιδιών στο νηπιαγωγείο, δεν μπορούσαν να ακολουθήσουν το μάθημα.

Ε: Ναι, εσείς άμα την ενημερώνετε και θυμήθηκαν να την ακολουθούν, είναι δικό της τι θα έπρεπε να κάνει.

Σ10: Όχι, δεν είναι δικό της. Είναι σύμπλεγμα.

Ε: Ναι, όχι, θέλω να πω ότι την ενημερώνετε. Αυτό είναι το θετικό.

Σ10: Ναι, μα ήταν έτσι και αλλιώς. Αυτό θα έπρεπε να γίνεται και γινόταν. Έτσι και αλλιώς. Και τώρα γίνεται. Και φέτος, δηλαδή. Απλά δεν μπορούν πάντα να ακολουθήσουν το μάθημα.

Οπότε, εντάξει, δεν πειράζει. Και σε κάποια θέματα... Γιατί είχαμε παρακολουθήσει και το σεμινάριο του Ιεπ, την επιμόρφωση του Ιεπ.

Ε: Ναι, την παρακολουθήσατε; Σας φάνηκε χρήσιμη;

Σ10: Ναι. Μα φάνηκε χρήσιμη για να μπορέσουμε πώς να μιλάμε μεταξύ.

Ε: Αυτό εννοώ. Αν σας φάνηκε το σεμινάριο του ΙΕΠ.

Σ10: Πολύ ωραίο. Πολύ θετικό.

Γιατί και οι καθηγητές των Αγγλικών την είχαν παρακολουθήσει. Οπότε, μπορούσαμε να είχαμε ένα κοινό σημείο αναφοράς. Γιατί πριν δεν είχαμε κανένα κοινό σημείο αναφοράς.

Εγώ θα τους έλεγα άλλα πώς θα πρέπει να γίνει το μάθημα... και αυτές δεν θα μπορούσαν να καταλάβουν. Γιατί δεν είχαν την εμπειρία.

Ε: Πιστεύετε ότι θα χρειαζόταν λίγο ακόμα να γινότουσαν τέτοια σεμινάρια. Και για τους νηπιαγωγούς και για των Αγγλικών.

Σ10: Θα έπρεπε να γίνουν...

Εντάξει, με τον τρόπο που γίνονται στο ΙΕΠ δεν θα γινόταν. Θα μπορούσαν όμως να γίνουν σε συνεργασία... με τη σύμβολο των Αγγλικών και τη σύμβολο των νηπιαγωγών.

Και να γίνονται νηπιαγωγοί και Αγγλικών μαζί. Πιο βιωματικά εννοείται. Αχ, μόνο πιο βιωματικά.

Ε: Και να ανταλλάσσουν απόψεις.

Σ10: Να γινόταν δια ζώσης, όχι αυτό το... Ναι, να γινόταν δια ζώσης, έστω και διαδικτυακά... Τύπου...

δια δραστηριότητες, τέλος πάντων. Θα μπορούσε να γίνει αυτό. Και δια ζώσης ακόμα καλύτερα.

Θα μπορούσαν πρώτα να συνεργαστούν οι δύο σύμβουλοι μεταξύ τους... και μετά να συνεργαστούν και εμείς. Γιατί δεν υπάρχει συνεργασία.

Και απορώ γιατί. Δεν ξέρω. Όχι, έχετε δίκιο.

Ε: Πιστεύετε ότι οι καθηγητές των Αγγλικών χρειάζονται λίγο περισσότερο... όσον αφορά την κατάρτισή τους για να μπουν στο νηπιαγωγείο.

Σ10: Εδώ δεν μπορούν οι δάσκαλοι να μπουν στον νηπιαγωγείο που έχουν και την κατάρτιση πόσο μάλλον οι καθηγητές των αγγλικών

Και είναι ίδια βαθμίδα. Και κάπως παρόμοιο το πρόγραμμα. Και ο τρόπος που συμπεριφερόμαστε μέσα στην τάξη.

Αλλά, ναι, θα έπρεπε. Σίγουρα. Βέβαια, δεν είναι...

Αν κάποιος θέλει να το κάνει, έχει αυτό το στο μυαλό του... εννοώ για τους καθηγητές των αγγλικών μπορούν να μπουν πιο ομαλά. Είναι όμως και κάποιοι που αρνούνται να το κάνουν αυτό.

Θεωρούν ότι θα κάνουν αυτό που ξέρουν.

Ε: Δεν θέλουν να φύγουν από το μοτίβο τους.

Σ10: Ναι. Ή τελικά με μικρές παρεμβάσεις και με μικρές διαφοροποιήσεις. Αλλά στο να μπει στο πώς πρέπει να κάνεις το μάθημα... πόσο μάλλον κάνουμε το μάθημα στον νηπιαγωγείο, πώς κάνουμε...είναι δύσκολο. Θέλει πολύ. Θέλει πολύ.

Θα έπρεπε να κάνουν κάνει μία επιμόρφωση μόνο σε αυτό το πράγμα. Όπως έρχονται με της ειδικής αγωγής... και βλέπουν το μάθημα που γίνεται στο γενικής... για να καταλάβουν πώς δουλεύουν στο νηπιαγωγείο... κάτι ανάλογο θα πρέπει να γίνει και με αυτούς.

Ε:Πριν. Σε αυτό το τύπο επιμόρφωσης. Όπως έχουμε στους προσχολικούς. στους προσχολικούς το ίδιο κάνουν.

Σ10: Αλλά οι προσχολικοί έχουν πλέον τη θεωρία. Ναι, ναι.

Ε: Εννοείται. Εννοείται.

Σ10: Δεν έχουν τη θεωρία. Δεν έχουν καθόλου. Θα γίνει λίγο πιο πρακτικά.

Με μεθόδους στρατηγικής. Κάπως έτσι. Να μπουν στο κλίμα.

Ε: Εσείς αναγνωρίζετε το μοντέλο που διδάσκει ο εκπαιδευτικός των αγγλικών;

Σ10: Αν να πω ότι παρατηρώντας το; Ναι.

Εντάξει. Όπως κάνει και καθένας εκπαιδευτικός. Έχει ένα προφίλ.

Έτσι φαίνεται και των αγγλικών.

Ε: Έχετε αντιμετωπίσει κάποια δύσκολη συνεργασία.

Σ10: Ναι. Έχω αντιμετωπίσει την πρώτη χρονιά. Τώρα είναι η τρίτη χρονιά που έχω μιλήσει αγγλικά. Την πρώτη χρονιά δεν υπήρχε συνεργασία.

Αλλά δεν θεωρώ ότι ήταν θέμα. Όπου και να πήγαινε, νομίζω αυτή η εκπαιδευτικός θα έχει τα ίδια προβλήματα.

Ε: Πώς το αντιμετωπίζετε όλο αυτό το;

Σ10: Ναι, αφού μία, δύο, τρεις φορές τέλος πάντων έγινε κάποια συζήτηση. Κάτσε, κάτσε. Τι θα ξέρεις. Έτσι, έτσι και έτσι. Αυτά και αυτά και αυτά τα μέσα θα έχεις. Γιατί ήταν και θέμα μέσων.

Ήθελε υπολογιστής, προτζέκτορα.

Ε: Ναι. υπήρχαν αυτά τα προβλήματα.

Σ10: Έχει ένα λάπτοπ εδώ πέρα και λέει... Εντάξει, δεν γίνεται έτσι. Γιατί στο δημοτικό έχουμε τους υπολογιστές.

Δεν ξέρω αν μπορούμε να δουλέψουμε κι αλλιώς. Ενώ δεν μπορείς να φέρεις έναν από τον ίδιο τρόπο δουλειάς εδώ πέρα. Και απλώς πρέπει να προσαρμοστείς.

Δεν θα προσαρμοστεί κανείς. Θεωρώ ότι είναι θέμα εκπαιδευτικούς. Θέμα ανθρώπου.

Πόσο ευέλικτος είσαι, πόσο προσαρμοστικός είσαι, πόσο θέλεις να ακούσεις, θέλεις να καταλάβεις.

Ε: μετά από όλη αυτή η διαδικασία, δεν βρήκατε κάποιο αποτέλεσμα;

Σ10: όχι και δεν έχει καμία διάθεση να ακολουθήσεις το πρόγραμμα.

Τέλος πάντων, δεν ήθελε να ακολουθήσει το πρόγραμμα που είναι πιο γρήγορο.

Ε: Και αν πούμε τώρα ότι έχουμε μια ιδανική περίπτωση, πώς θα θέλατε να ήταν όντως αυτή η συνεργασία.

Σ10: Κοίταξε να δεις. Πολύ καλή συνεργασία.

Ε: Αν το οραματιστούμε, είναι αυτό που εννοώ.

Πώς θα το θέλατε εσείς σαν άνθρωπος. Σαν άνθρωπος. Πώς θα το θέλατε να είχατε όντως αυτή η διάρκεια.

Σ10: Κοίταξε μια πάρα πολύ καλή συνεργασία. Είχαμε ήδη πέρσι στην καθηγητρία, που είχε και παιδιά στην ηλικία των παιδιών, ήταν οι πιο γρήγοροι. Αλλά ήταν και αυτοί όμως, έτσι ρε παιδί μου, το στείλεις έτσι κι αλλιώς.

Δηλαδή προσαρμόστηκε, συζητούσαν πάρα πολύ, έπαιρνε ιδέες. Καλά, έπαιρνε δύσκολη διαδίκτυα. Δηλαδή επένδυσε στο μάθημα, γιατί πολλοί δεν επενδύουν.

Έρχονται να κάνουν δύο ώρες αγγλικά, να τελειώσουν οι δύο ώρες στο νηπιαγωγείο, όπως μπορούμε. Και δεν επενδύουν σε αυτό. Γιατί συνήθως έχουν και άλλα μαθήματα αγγλικά.

Ή θα είναι στο δημοτικό και θα είναι κάποιες φορές στο νηπιαγωγείο, ή θα είναι μόνο στο νηπιαγωγείο και θα έχουν ιδιαίτερα. Απλώς για να πάρουν τις ώρες τα μόρια και... Οπότε δεν επενδύουν.

Όποιος θέλει, δηλαδή, μπορείς να κάνεις πολλά ωραία πραγματάκια. Το μπορούσαμε να κάνουμε και άλλα. Είχαμε παίξει, ας πούμε, παιχνίδια έξω στα αγγλικά.

Δηλαδή, ακολουθούσα το ρόλο. Εντάχθηκε στο πλαίσιο του νηπιαγωγείου, απλώς με μια άλλη γλώσσα. Αυτό είναι και το ιδανικό.

Και ας πούμε, πέρυσι μπορεί, έκανε και αριθμούς, και τις έκανε αυτή πρώτη και μετά εμείς. Και αυτό είναι. Με τον τρόπο που τα έκαναν πρώτοι.

Αυτό το πράγμα είναι. Δηλαδή, να ενταχθεί και να είναι... Και εμείς, φέτος, και από πέρυσι το είχαμε ξεκινήσει αυτό, που μιλούσαν μόνο αγγλικά τα παιδιά, λοιπόν, και εμείς, φέτος, εγώ προσπαθώ, βέβαια, και με τη γλωσσά.

Όταν έχουν αγγλικά τα παιδιά, τα κάνουμε τις ρουτίνες μας στα αγγλικά. Δηλαδή, ξεκινάμε... Γιατί είναι σαν να είναι αυτή το αγγλικά.

Ας πούμε κάθε τρίτη και παρασκευή. Ξεκινάμε και λέμε τις ημερομηνίες στα αγγλικά. Τον καιρό στα αγγλικά.

Τον ξέρουμε εδώ τα παιδιά. Και λέμε και τις καλημέρες μας στα αγγλικά. Και έχουμε ένα παιχνιδάκι, που λέμε καλημέρα στέλνω την καλημέρα μου με κάτι.

Οπότε, λέμε στέλνω την καλημέρα μου, στα αγγλικά. Ό,τι μου μάθουν. Οπότε κάνουμε και τα παιδιά, είναι πιο ομαλή η ένταξη των αγγλικών στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου.

Ναι, γιατί το ξεκινάμε το πρώτο.

Ε: Είναι πάρα πολύ ωραίο. Τώρα με όλη αυτή την εμπειρία που είχατε, που είχατε και μια κακή συνεργασία, θα την πω κακή συνεργασία, λογικά.

Τι θεωρείτε ότι είναι τα χαρακτηριστικά για να έχετε μια πολύ όμορφη συνεργασία, θέλω να πω.

Σ10: Μια πιο όμορφη συνεργασία. Ναι, να υπάρχει η διάθεση να συνεργαστούμε, ουσιαστικά. Να συνεργαστούμε ουσιαστικά, δηλαδή με την άποψη ότι... πώς να το κάνουμε αυτό, θα κάνουμε αυτό, εντάξει, πώς να το κάνουμε, τι έχετε κάνει εσείς για να πατήσει ο ένας πάνω στον άλλον.

Είναι και αυτό. Δηλαδή, τα συναισθήματα, ποια συναισθήματα έχετε κάνει μέχρι τώρα, πότε το κάνετε, τα τέσσερα βασικά. Τα τέσσερα βασικά, αυτά μπορούν να είναι διδαχθούν στα αγγλικά δεν μπορούν όλα τα συναισθήματα.

Ε: Οπότε θα θέλατε να υπάρχει και ένας χρόνος να κάνετε και συν σχεδιασμό των δραστηριοτήτων.

Σ10: Ναι, αυτός ο χρόνος...

Ε: Δεν υπάρχει;

Σ10: Όχι, όχι, λογικά, αυτός ο χρόνος συνεργασίας, λογικά, θεωρείται ότι υπάρχει. Ένα τέταρτο πριν, γιατί από την προηγούμενη εβδομάδα και την επόμενη, δεν χρειάζεται να κάνουμε και ολόκληρο σχεδιασμό, σχέδιο μαθήματος.

Τα βασικά.

Και όταν ο άλλος είναι και ευαισθητοποιημένος και θέλει να ακούσει, και είναι και διατεθειμένος να ακούσει και τα λοιπά, τότε δεν είναι δύσκολα. Δεν είναι τόσο δύσκολα. Σου λέω, γιατί πέρυσι είχαμε τέτοιου είδους συνεργασία.

Η κοπέλα ήταν και πιο νωρίς. Εξαρτάται και από το πρόγραμμά τους, βέβαια. Ναι, γιατί δεν ήταν σε δημοτικό.

Αλλά τώρα, ένα τέταρτο να καθίσεις πίσω για να μιλήσεις... Ακόμα και τηλεφωνικά μπορεί να γίνει, πρέπει να σου εξηγήσω. Αλλά και ένα τέταρτο, και ακόμα και εκείνη την ώρα που τα παιδιά κάνουν κάτι και μπορούμε να μιλήσουμε εμείς, δεν είναι κάτι δύσκολο να το κάνουμε.

Ξέρω, υπάρχει και η εβδομάδα, ο μήνας ουσιαστικά είναι. Της προσαρμογής που υποτίθενται, έρχονται και παρακολουθούν πώς κάνουν τον πρώτο μήνυμα, τέλος πάντων, το Σεπτέμβριο, μέσα από το πώς κάνουν το μάθημα για να μπουν στον κλίμα, οι καθηγήτριες των Αγγλικών. Υπάρχει και εκεί βάλεις τα βασικά πράγματα, ένα, δύο, τρία, τέσσερα παιδιά, και μετά δεν είναι δύσκολο.

Ε: Και τώρα όλο αυτά τα χρόνια έχετε δει κάποια οφέλη στα παιδιά που βλέπουν οι δύο καθηγητές να συνεργάζονται.

Σ10: Το να βλέπεις κάποιον να συνεργάζεται είναι από μόνο του καλό, ώστε να συνεργαζόμαστε με ωραίο τρόπο. Αυτό, όμως, να σου πω την αλήθεια τα δικά μας παιδιά, το βιώνουν έτσι και αλλιώς και μεταξύ μας εδώ πέρα στο νηπιαγωγείο.

Αυτό είναι το βασικό, και για τα παιδιά και για απέναντι στους γονείς. Δηλαδή, δεν δίνουμε δικαίωμα να συνεργαζόμαστε με... Είναι και πολλά χρόνια.

Με την Τασούλα είμαστε εννέα χρόνια μαζί. Με την Μαριάνθη ήρθε, εντάχθηκε πολύ ομαλά από πέρσι. Μπήκε στο κλίμα.

Και τα παιδιά έχουν μάθει, όπως σου λέω, έχουν φοιτήτριες. Έχουν μάθει τη συνεργασία, δηλαδή, την έχουν βιώσει με σωστό τρόπο, θεωρούμε, γιατί εμείς προσπαθούμε να το κάνουμε αυτό. Δηλαδή, να δεχτούμε τον άλλον, να μην τον ακυρώσουμε.

Ίσα ίσα να τον ενισχύσουμε το ρόλο του. Εδώ, όποιος και να είναι αυτός. Όποιος και να είναι ο φοιτητής της πρακτικής και καθηγητής των Αγγλικών και τα λοιπά.

Και να τον ενισχύσουμε με τον τρόπο μας. Δηλαδή, να τον αποδεχτούμε πρώτα εμείς, να συνεργαστούμε. Κι αυτό το βλέπουμε και τα παιδιά, οπότε...

αυτό είναι ένα μάθημα συνεργασίας πέρα. Τώρα, όσον αφορά αυτό καθαυτό των Αγγλικών, εάν γίνεται με τον τρόπο αυτόν που πρέπει να γίνεται, με ομαλό τρόπο και τα λοιπά, μια χαρά είναι. Τα παιδάκια πολύ εύκολα μαθαίνουν αγγλικά, γιατί μερικά μιλάνε καλύτερα αγγλικά.

Ας πούμε, έχουμε τώρα το παιδάκι αυτό που είναι από την Αλβανία. Πιο καλά μπορεί να μιλάει περισσότερα αγγλικά παρά ελληνικά. Αφομοιώνουν πολύ πιο ευκολά. Εντάξει, είναι πιο εύκολο. Γιατί και ασχολείται με το τάμπλετ, συνέχεια, που είναι αγγλικά. Τέλος πάντων.

Άμα γίνεται με τρόπο τέτοιο, δεν είναι κακό. Δηλαδή, άμα γίνεται ενταγμένο ομαλά μέσα στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου...

Ε: Ωραία. Και επαγγελματικά, για εσάς, έχει κάποια εξέλιξη αυτός ο τύπος συνεργασίας, ότι χρειάζεται να συνεργαστείτε με κάποιον άλλο άνθρωπο.

Σ10: Αυτό έτσι και αλλιώς, λέει, ότι θα χρειάζονται. Δεν...

Ε, όχι. Όχι, μόνο που ξέρεις, εξασκούμαστε κάθε φορά με ποιον έχουμε απέναντί μας. Άλλες δεξιότητες.

Ε: Είναι πολύ σημαντικό αυτό.

Σ10: Εξασκούμαστε. Είναι κάθε φορά και δεν είναι και μόνιμη αγγλικών. Ναι, αλλά και δεξιότητες επικοινωνίας.

Ε: Είναι πολύ σημαντικές.

Σ10: Συνεργασίας και δημιουργικότητας και όλα, τα εξασκούμε αυτά. Τότε ανταλλάζεται απόψεις. Ουσιαστικά και εσείς κερδίζετε και η συνάδελφος κερδίζει.

Ναι, το φαντάζομαι, ναι. Όταν είσαι διατεθειμένος να αντιμετωπίσεις έτσι κάποιον άνθρωπο, άλλον, σίγουρα θα κερδίσεις. Εξαρτάται και εσύ.

Τι άνθρωπος είσαι εσύ. Όχι μόνο ότι άνθρωπος, και τι θέλει, τι στόχους έχεις. Εντάξει, στο επάγγελμα μας λέμε μπορεί να είναι ότι ο άνθρωπος είναι έτσι, αλλά δεν είναι έτσι.

Δηλαδή, εξασκείς και κάποια πράγματα που μπορεί να μην τα έχεις σαν άνθρωπος, αλλά αν θεωρείς ότι είσαι σωστός επαγγελματίας, θα πρέπει να τα εξασκείς και να τα βελτιώσεις. Πάρα πολύ

Ε: Σε ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ10: τίποτα αυτό ήτανε; Ευχαριστώ και εγώ

Συνέντευξη 11

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ11

Ε: Λοιπόν, μπήκανε τα αγγλικά, ξαφνικά, έναν Σεπτέμβρη.

Πώς νιώσατε με αυτήν την αλλαγή?

Σ11: Δεν ήξερα πως θα ήταν η λειτουργία σήμερα. Σίγουρα ήταν περίεργο γιατί θα ερχόταν ένα άλλο άτομο μέσα στην τάξη που δεν ήταν νηπιαγωγός.

Σκεφτόμουν πάντα αν η αντιμετώπιση της συναδέλφου θα ταίριαζε με τον τρόπο που εγώ διαχειρίζομαι τη δική μου τάξη. Στο παιδαγωγικό κομμάτι και στο κοινωνικο-συνασθηματικό. Όσον αφορά το δικό της αντικείμενο δεν είχα άποψη για τον τρόπο που θα χειριζόταν τα αγγλικά της.

Εμένα με ενδιέφερε να έχουμε την ίδια οπτική όσον αφορά την αντιμετώπιση της τάξης. Και την αντιμετώπιση της προσωπικότητας του κάθε παιδιού. Εκεί ήταν η δυσκολία μου και το άγχος μου.

Ε: Πιστεύετε ότι δεν έπρεπε να έρθει μια καθηγήτρια αγγλικών? Θεωρείτε ότι θα μπορούσατε να το κάνετε και εσείς αυτό το...;

Σ11: Όχι, δεν θα ήθελα να αναλάβω εγώ αυτό το κομμάτι.

Ε: έχετε και άλλα.

Σ11: Όχι μόνο αυτό, αλλά δεν έχω σπουδάσει τα αγγλικά. Τώρα το ότι κάποιες φορές μπορεί να μιλούσαμε ή να λέγαμε μια λέξη, δεν έχει καμία σχέση με τον τρόπο που βλέπω τώρα, μετά από τρία χρόνια, το πώς τα κορίτσια των αγγλικών χειρίζονται και είναι το αντικείμενό τους.

Είναι εντελώς διαφορετικό. Όχι, όχι, αυτό το κομμάτι δεν ήθελα να το αγγίξω.

Ε: Θεωρείτε ότι έπρεπε να μπουν τα αγγλικά ή όχι;

Είναι κάτι περιττό έπρεπε να πει κάτι άλλο π.χ το να μπει η γυμναστική.

Σ11: Κοίταξε να δεις. Όταν το πρώτο άκουσα, μου φάνηκε πάρα πολύ περίεργο.

Όχι το γιατί να μπει. Μου φαινόταν πολύ περίεργο το να έρχεται για μία ώρα και να φεύγει. Δηλαδή δύο ώρες την εβδομάδα το έβρισκα, είναι πολύ λίγο.

Μετά τα τρία χρόνια θα ξαναπώ, γιατί είναι εντελώς διαφορετικό το πώς το φαντάζει και πώς εξελίσσεται. Βρίσκω ότι έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον για τα παιδιά. Και τα παιδιά χαίρονται πάρα πολύ.

Και νιώθω καλά που έρχεται ένας άλλος άνθρωπος, γιατί είμαστε πολύ μόνες μας εδώ. Έρχεται ένας άλλος ενήλικας. Βλέπει την τάξη που έχω και εγώ και την μοιραζόμαστε.

Οπότε μοιραζόμαστε και εμπειρίες σε σχέση με τα παιδιά και τη συμπεριφορά τους. Βλέπει η μία τον τρόπο που χειρίζεται την τάξη και η άλλη επίσης την οπτική της άλλης συναδέλφου. Και θεωρώ ότι βοηθιέσαι.

Ε: Οπότε στην αρχή της χρόνιας κάνατε μια συνάντηση με τον καθηγητή των Αγγλικών. Το να τον γνωρίσετε σαν άνθρωπο, να το βάλετε λίγο στη φιλοσοφία σας.

Σ11: Όχι, επειδή είναι μικρό το νηπιαγωγείο.
Αυτό γίνεται ταυτόχρονα.

Ε: Εννοώ είστε ανοιχτοί;

Σ11: Είμαι ανοιχτή στο να έρχεται οποιοδήποτε άνθρωπος και να είμαστε μαζί. Μου αρέσει να δουλεύω μαζί. Μου αρέσει εμένα αυτό.

Αλλά ως προϋπόθεση να μπορούμε να συνεννοούμαστε σε βασικά πράγματα. Τώρα αν έχουμε εντελώς διαφορετική άποψη εννοείται ότι είναι δύσκολη η συνεργασία. Τώρα όταν αντιλαμβάνεσαι ότι μέσες άκρες έχεις την ίδια άποψη παιδαγωγικά είναι πάρα πολύ εύκολο να βρεθείς.

Δεν έχουμε να μοιράσουμε κάτι, έτσι κι αλλιώς.

Ε: Οι γονείς όταν το πρώτο άκουσαν ότι θα κάνουν τα αγγλικά;

Σ11: Τους φάνηκε πάρα πολύ περίεργο. Χάρηκαν μεν γιατί τα αγγλικά πλέον στη ζωή των παιδιών είναι πάρα πολύ μέσα στη ζωή τους. Εμείς φέτος έχουμε παιδιά που μιλάνε αγγλικά καλύτερα από ελληνικά.

Ε: Ευχάριστο.

Σ11: Ευχάριστο ή δυσάρεστο δεν ξέρω.

Ε: Ευχάριστο είναι γιατί είναι σαν δίγλωσσο.

Σ11: Ναι αλλά είναι το τάμπλετ η γλώσσα.

Ε: Α, τέτοια αγγλικά;

Σ11: Δεν είναι ότι μιλάνε αγγλικά γιατί είναι η μαμά τους ή ο μπαμπάς τους. Τους κάνουν δίγλωσσο, όχι είναι το τάμπλετ. Όχι, είναι το τάμπλετ. Είναι η νταντά εκεί και υστερούν στην ελληνική που η μητρική τους είναι τα ελληνικά.

ξέρουν να γράφουν αγγλικά. Εγώ όταν είδα στο μαύρο πίνακα εδώ στην αυλή, έχουμε ένα μαύρο πίνακα που όταν βγαίνουν παίζουν με κιμωλίες και έγραψε όλη την αλφαβήτα των αγγλικών και δεν ξέρουν να χρησιμοποιεί τα άρθρα στην ελληνική.

Ε: Είναι ένα σοκ.

Σ11: Είναι ένα σοκ. Οι γονείς τέλος πάντων αρχικά χάρηκαν που τα παιδιά τους τα έρχονται από πιο νωρίς σε επαφή με την αγγλική γλώσσα. Είχαν όμως μεγάλο άγχος για το ποιόν του ανθρώπου που θα έρθει.

Γιατί την νηπιαγωγό του τμήματος την βλέπουν καθημερινά. Των αγγλικών δεν τη συναντούν σχεδόν ποτέ.

Ε: Αυτό ήθελα να πω την συναντήσανε;

Σ11: Όχι, δεν τη συναντούν ποτέ. Ανάλογα δηλαδή στο πρόγραμμα. Εγώ συζητώ με τους γονείς για την κυρία των αγγλικών αλλά τη φυσική της παρουσία δεν την έχουν δει και δεν βολεύει ενδεχομένως πάντα τα ωράρια ή στις συναντήσεις γονέων να μπορεί να παρίσταται.

Ε: Οπότε θεωρείτε ότι δεν ευδοκιμεί το πρόγραμμα τους να πηγαίνει ο αγγλικών σε διάφορα σχολεία. Ή θα πρέπει να τους δίνουν και ένα περιθώριο στο να υπάρχει συνεργασία με τους γονείς.

Σ11: Τώρα εμείς εδώ επειδή είναι μικρό το σχολείο. Οι γονείς δεν έχουν δείξει πλέον και από την αρχή όταν είδαν ότι λειτουργεί καλά, τα παιδιά δεν μεταφέρουν κάτι αρνητικό. Είναι ο καθρέφτης του εκπαιδευτικού το παιδί. Οπότε όταν ο γονιός βλέπει ότι το παιδί του γυρίζει χαρούμενο, δεν έχει να πει κάτι.

Στην πορεία της χρονιάς θα μιλήσει αγγλικά, θα πάει μια κατασκευή από τα αγγλικά. Αυτό λειτουργεί όταν είναι νηπιαγωγός του τμήματος δεν θα πει στους γονείς κάτι αρνητικό για τον δάσκαλο των αγγλικών. Οι γονείς εμπιστεύονται μετά από το χώρο του σχολείου. Όλα είναι θέμα εμπιστοσύνης.

Ε: Οπότε ο δικός σας ρόλος είναι μέσα στην τάξη με τον Αγγλικό.;

Σ11: Στην αρχή υπάρχω εγώ, να πω την αλήθεια. Αυτό δεν ξέρω αν πρέπει να γραφτεί ή όχι.

Ε: Δεν κρίνουμε.

Σ11: Όχι άλλο θέλω να πω. Κανονικά πρέπει να είμαι παρούσα σε όλη τη διαδικασία. Το νηπιαγωγείο μας είναι μικρό. Εγώ ακούω. Και επειδή είμαι και προϊσταμένη και έχω και δουλειές να κάνω, για μένα είναι μεγάλη ευκολία γιατί τακτοποιώ πολλά γραφειοκρατικά την ώρα που είναι εδώ η δασκάλα των Αγγλικών. Όταν όμως αντιληφθώ ότι κάτι θα επέμβω γιατί έχω τη δυνατότητα.

Ε: Στην αρχή μπαίνετε μέσα;

Σ11: Στην αρχή είμαι μέσα. Στην αρχή της χρονιάς. Γιατί ούτως ή άλλως πρέπει να γνωρίσεις τον άνθρωπο, να δω πώς κάνει τη δουλειά της, να δω τα παιδιά πώς συμπεριφέρονται με έναν άλλον άνθρωπο.

Γιατί πάντα η ομάδα της τάξης είναι πολύ διαφορετικό στην αρχή στον άνθρωπο που έρχεται μόνο για μία ώρα και όχι κάθε μέρα. Έτσι αυτό είναι ξεκάθαρο. Δηλαδή έχουν εντελώς διαφορετική συμπεριφορά μαζί μου τον πρώτο καιρό και εντελώς διαφορετική με τον Αγγλικών.

Εκεί πρέπει να υπάρχει μια σταθερότητα και από τη δασκάλα των Αγγλικών και από τη δασκάλα της τάξης. Ότι οι ίδιοι κανόνες που ισχύουν με τη δασκάλα της τάξης ισχύουν γενικά με όλες τις δασκάλες. Οπότε όταν αυτό εδραιώνεται και τα παιδιά μπαίνουν σε μία σειρά, εγώ προσωπικά την αφήνω και μόνη της.

Γιατί δεν νιώθω και όμορφα. Είμαι ένας παρατηρητής εξωτερικός. Δεν έχω ρόλο εκείνη την ώρα στη διδασκαλία της και δεν θέλω να νιώθει ούτε η συνάδελφος ότι εγώ είμαι εκεί ενδεχομένως να κρίνω ή ενδεχομένως να παρατηρήσω πράγματα που δεν ή να βοηθήσω στο χειρισμό της τάξης γιατί είμαι εγώ η δασκάλα της τάξης και δεν θα πάρει αυτή την πρωτοβουλία.

Είναι πολύ καλύτερο να έχει ο καθένας την ευθύνη του πώς θέλει να είναι η τάξη του. Είναι και μικρή η τάξη. Και δεν έχει και αντικειμενικά προβλήματα.

Αν είχαμε ένα παιδί με ιδιαίτερες δυσκολίες δεν θα έφευγα.

Ε: Όταν κάνετε μία θεματική την ενημερώνεται την καθηγήτρια των αγγλικών να συμβαδίζεται;

Σ11: όχι .

Ε: Ούτε με το project. οπότε δεν έχετε μία κοινή γραμμή;

Σ11: Όχι. Το δικό της πρόγραμμα. Αυτό δεν το έχω σκεφτεί ποτέ να το κάνω. Τώρα που το είπες θα το σκεφτώ.

Βέβαια τα παιδιά ενημερώνουν γιατί τι κάνουμε. Συνήθως στη δασκάλα των Αγγλικών. Αλλά κυρίως εγώ δεν το κάνω για να μην φέρω δυσκολίες στα κορίτσια στην δασκάλα των Αγγλικών γιατί αυτές ακριβώς πρέπει να είναι καθημερινές.

Μέσα στη βδομάδα μας μπορεί να αλλάξουμε το θέμα. Γιατί δουλεύουμε και τα εργαστήρια δεξιοτήτων και το θέμα, οπότε δεν ξέρει η δασκάλα των Αγγλικών τη μέρα που θα έρθει εμείς τη διαπραγματευόμαστε.

Ε: Ναι.

Σ11: Όχι, ενημερώνουμε σήμερα τη θεματική, εάν θέλει. Ενημερώνω γενικά, γενικά ξέρει τι κάνουμε.

Ε: Α, ξέρει;

Σ11: Αλλά από εκεί και πέρα δεν κάνουμε κάτι κοινό. Εκεί και ώρα κάνουμε τα φρούτα. Όχι.

Όχι. Όχι. Γιατί εγώ τώρα, από το Φεβρουάριο και μετά, προσπαθώ να μαζέψω τα εργαστήρια δεξιοτήτων.

Γιατί ήρθαν και τα κορίτσια οι φοιτήτριες που αυτές θα κάνουν τη δική τους συστηματική, οπότε το τελευταίο εργαστήριο, εγώ δεν έχω περιθώριο να το τελειώσω όταν θα φύγουν. Όταν θα φύγουν έχει τελειώσει η χρονιά.

Ε: Ναι.

Σ11: Οπότε έπρεπε εγώ να τελειώσω τα δύο που έτρεχαν και τώρα να κάνω και το τέταρτο.

Ε: Ωραία. Γενικότερα, αυτά τα τρία χρόνια είχατε κάποια δυσκολία στη συνεργασία σας.

Σ11: Όχι

ι, καμία. Όχι. Καμία. Απολύτως καμία.

Ε: Αν πω ότι πώς θα θέλατε να ήταν μία τέτοια τους συνεργασία με τον Αγγλικών, θεωρείτε ότι είναι σε ιδανικό σημείο ή θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Σ11: Όχι, σε ιδανικό δεν είναι γιατί δεν προσπαθούμε να συνεργαστούμε επί της ουσίας.

Ε: Αν θα θέλατε να συνεργαστείτε και αν θέλατε πώς θα το κάνετε;

Σ11: Ναι, την πρώτη χρονιά συνεργαζόμαστε τώρα που το λες.

Ε: Ναι, γιατί ήταν σε σόκ των Αγγλικών.

Σ11: Ναι, την πρώτη χρονιά η δασκάλα των Αγγλικών ακολουθούσε το πρόγραμμα που είχε. Γιατί έκανε, τώρα θυμάμαι δηλαδή, γιατί έκανε ομαδική. Τότε που κάναμε εμείς για το φθινόπωρο έκανε και αυτή.

Και έκανε και ομαδική μετά. Τώρα που το λες. Την πρώτη χρονιά ήξερε τις θεματικές, είχαμε συζητήσει και ακολουθούσε το πρόγραμμα.

Εκεί που μπορούσε. Τις επόμενες δύο χρονιάς δεν έγινε αυτό. Βέβαια, πέρυσι, εγώ έλειπα την μισή χρονιά, γιατί είχα θέμα υγείας και ήρθα τον Ιανουάριο και μετά.

Οπότε ήταν ήδη επικεντρωμένο. Και συνέχισε η κοπέλα. Φέτος δεν το συζητήσαμε καθόλου με την ειρήνη.

Πολύ αδρά.

Ε: Αν θα θέλατε όμως να είναι μια ιδανική, πώς τη θέλατε.

Σ11: Δεν θα ήταν ωραία να επεκτείνει τη θεματική τη δική μου, να την επεκτείνει και τα δικά. Να είναι πιο διαθεματικό.

Ε: Θα θέλατε να κάνετε κάποια άλλη είδους συνεργασία από αυτή που έχετε.

Σ11: Θέλω να πω, θα ήθελα να είναι κάτι επί της ουσίας συνδιδασκαλία. Αυτό θα ήταν πιο καλό, αλλά να ήταν και περισσότερες οι ώρες. Τώρα με αυτόν τον τρόπο, αποσπασματικά δεν μπορεί να συμβαίνει.

Δηλαδή οι συνθήκες σε αναγκάζουν. Όταν έρχεται τρίτη και Παρασκευή, για μία ώρα, δεν μπορείς να κάνεις συνεργασία επί της ουσίας. Αυτό είναι.

Αν όμως ήταν εδώ, τι λέω εγώ τώρα, μία μέρα, και έτρεχε όλο το πρόγραμμά μας, και εγώ και αυτή παρούσα, εκεί θα ήταν, όχι αναγκαστικά, θα ήταν μια ωραία δυνατότητα συνεργασίας. Γιατί θα έβλεπε τι έκανα εγώ, θα έβλεπα τι έκανε αυτή, και θα το κάναμε ταυτόχρονα. Δεν θα ήταν αποσπασματικά.

Τώρα, όταν είναι έτσι, δεν γίνεται. Δεν μπορεί. Δεν μπορεί να γίνει.

Δεν μπορεί από την Τρίτη στην Παρασκευή. Είναι όπως είναι της Ειδικής Αγωγής, η παράλληλη που είναι συνεχώς. Που είναι μέσα στην τάξη.

Εγώ θεωρώ αυτό ως μειονέκτημα. Γιατί εννοείται ότι καθημερινά δεν μπορεί να έρχεται για μία ώρα, που δεν έχει και νόημα. Αλλά θα μπορούσε μία μέρα να είναι περισσότερος χρόνος που να είναι εδώ.

Τώρα, εμάς έτσι όπως δομείται το πρόγραμμα, έρχεται πάντα το πρωί, αμέσως μετά εκεί στις ρουτίνες. Και με το που φεύγει πρέπει να φάνε. Άρα εκ των πραγμάτων, όμως εγώ βλέπω την επίδραση στα παιδιά.

Γιατί όταν κάνω εγώ μία ομαδική, λένε μεταξύ τους τα παιδιά «all together now». Δηλαδή βλέπω τώρα στην πορεία των χρόνων την επίδραση που έχει η διδασκαλία των αγγλικών.

Ε: Ναι, όχι. Πιο πολύ για τη μορφή της συνδιδασκαλίας.

Οπότε θεωρείτε ότι ο παράγοντας χρόνος είναι πολύ βασικό. Ότι έπρεπε να είναι περισσότερη ώρα για μία μέρα εδώ.

Σ11: Αυτό είναι το πιο σημαντικό.

Ε: Εσείς είχατε παρακολουθήσει την επιμόρφωση;

Σ11: Ναι, το είχα παρακολουθήσει πριν έρθουν τα κορίτσια.

Ε: Αυτό σας βοήθησε καθόλου για το πώς θα συνεργαστείτε;

Σ11: Όχι. Ήταν ένα τυπικό αναγκαστικό που έπρεπε να γίνει.

Που για μας στις νηπιαγωγούς δεν πρόσθεσε κάτι καινούριο. Ήταν όλα όσα κάνουμε εμείς που έδειχνε να τα κάνουν οι δασκάλες των αγγλικών.

Ε: Α, δεν είχε δηλαδή κάποιο μέσα περιεχόμενο στο πώς μπορείτε να συνεργαστείτε.

Σ11: Όχι. Ήταν απλώς πώς οι αγγλικοί θα πρέπει να δομήσουν το μάθημά τους. Που να μην είναι με γραπτό, που να μην είναι με κούκλες.

Δηλαδή όλα τα στοιχεία που διατρέχουν το δικό μας πρόγραμμα των νηπιαγωγών έδειχνε πώς θα το έχουν εκπαιδευτεί και της αγγλικής γλώσσας.

Ε: Στην αρχή τώρα της χρονιάς που είσαστε και οι δύο μαζί στην τάξη, θεωρείτε ότι αυτό είναι ένα καλό δείγμα αυτό που το βλέπουν τα παιδιά, ότι είναι οι δύο δασκάλοι μαζί και συνεργάζονται ή όχι;

Σ11: Γενικά για τα παιδιά, γενικά θα το πω όχι μόνο για τις δασκάλες της Αγγλικής, χαίρονται πάρα πολύ όταν συνεργάζονται οι δασκάλες που έχουν στο σχολείο.

Τα παιδιά χαίρονται. Θέλουν να έχουν την αίσθηση ότι είναι κοινή η γραμμή, όλοι θέλουν. Νιώθουν πολύ πιο σίγουρα για το χώρο που κινούνται, όταν αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει κοινή γραμμή, όταν αντιλαμβάνονται ότι συνεργάζονται και έχουν πάντα την εντύπωση ότι οι εκπαιδευτικοί του σχολείου είναι και φίλοι μεταξύ τους.

Είναι αυτή η ηλικία που και αυτό τους δημιουργεί ηρεμία. Όταν υπάρχει και ηρεμία μέσα στη σχολική μονάδα από τους συναδέλφους, αυτό κυλάει πολύ καλύτερα.

Ε: Ναι, εκτός από τη χαρά που μπορεί να τους δώσει.

Σ11: Και στο πρόγραμμα, δηλαδή δεν νιώθουν ότι κάτι που θέλουν από τον έναν εκπαιδευτικό και δεν το επιτρέπει θα πάνε στον άλλον για να το επιτρέψει. Αυτοί αντιλαμβάνονται όταν υπάρχει καινή γραμμή μέσα στο σχολείο. Αυτό θέλω να πω.

Ε: Ότι νιώθουν ασφάλεια.

Σ11: Νιώθουν ασφάλεια. Ότι αυτό που ισχύει με την ίδια δασκάλα ισχύει και με την άλλη. Αυτά που τα αποδιοργανώνει στην αρχή της σχολικής χρονιάς είναι όταν αντιλαμβάνονται ότι υπάρχει διαφορά.

Στην πορεία είναι τόσο προσαρμοστικά που αντιλαμβάνονται τι ζητάει μία ή τι ζητάει η άλλη και προσαρμόζουν τη συμπεριφορά τους κάθε φορά. Και ξέρουν τι θα ζητήσουν από τη μία και ξέρουν τι θα ζητήσουν από την άλλη.

Ε: Αυτό ισχύει σε όλες τις συνεργασίες; Εκτός από τους μαθητές, οι μεταξύ καθηγητές, οι εκπαιδευτικοί έχουν οφέλη από αυτή την συνεργασία;

Σ11: Εγώ θεωρώ πως ναι.

Οποιαδήποτε συνεργασία είναι όφελος. Γιατί παίρνεις ιδέες, δίνεις ιδέες και προχωράνε αυτές οι ιδέες. Όταν αναπτύσσεται.

Αναπτύσσεται. Ενώ η δική μου ιδέα, τι έχω εγώ την ιδέα. Μένει η δική μου.

Ενώ λίγο θα στην πώ. Κάτι θα μου πεις εσύ και η δική μου ιδέα θα προχωρήσει, θα ανοίξει, θα εμπλουτιστεί. Γι' αυτό και τώρα είναι ωραία που βλέπουμε πολλές ιδέες στο διαδίκτυο γιατί παίρνεις μια ιδέα.

Γιατί δεν υπάρχει παρθενογένεση. Παίρνεις μια ιδέα. Εσύ μπορείς να την εξελίξεις.

Εσύ θα την εξελίξεις με την ομάδα της τάξης σου. Μπορεί να την τροποποιήσεις. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τις καθηγήτριες των Αγγλικών και για εμάς τις ίδιες.

Εγώ θεωρώ πάντοτε μια καλοπροαίρετη πάντα συνεργασία. Να το τονίσω αυτό.

Ε: Μια καλοπροαίρετη συνεργασία.

Σ11: Όχι ιδανική, λέω. Όχι ιδανική. Έτσι μια καλοπροαίρετη συνεργασία που δεν έχει πρόθεση πατρонаρίσματος ή επιβουλής.

Να είναι συνεργασία επί της ουσίας. Αν είναι συνεργασία επί της ουσίας γιατί ξέρεις τί έχεις απέναντί σου και για ποιο λόγο θέσεις να συνεργαστείς.

Δεν θέλεις να συνεργαστείς ούτε για να φανείς, ούτε για να πεις, ε, εγώ είμαι σπουδαία. Θέλεις να συνεργαστείς για να έχεις καλό αποτέλεσμα τα παιδιά. Και τα παιδιά καθημερινά, όταν εσύ συνεργάζεσαι καλά, γίνεται πιο εύκολη η δική σου δουλειά.

Εγώ δηλαδή τώρα το βλέπω με τα αγγλικά, πόσο πιο ήσυχη είμαι να κάνω δουλειά διοικητική ή να βρω γλυκό για τη δική μου διδασκαλία που μπορώ να αφοσιωθώ στο να το κάνω αυτό το πράγμα τώρα που είμαι ήσυχη για το πώς θα λειτουργήσει η ομάδα χωρίς εμένα μέσα. Στην αρχή δεν προσπαθώ να κάνω τέτοιου τύπου δουλειές. Θα είναι πολύ πιο απλές να πρωτοκολλήσω, να βάλω σε φακέλους πράγματα κτλ.

Σιγά σιγά όμως, όσο αφήνεις χώρο και χρόνο, βλέπω ότι κάνω περισσότερα πράγματα και την περιμένω να έρθει. Δηλαδή βάζω ότι την Τρίτη και την Παρασκευή ή παράδειγμα θα πληρώσω τιμολόγια που πρέπει να είμαι ήσυχη για να μπω με τον Ιβάν και να κάνω γιατί γίνεται αυτό. Πρέπει να έχω ησυχία για να το κάνω.

Δεν γίνεται τέλος να το κάνω. Εννοείται. Άρα, αυτό λέω, η συνεργασία μετά που εξελίσσεται και αντιλαμβάνεσαι πώς λειτουργεί η τάξη και είσαι ήσυχος με το πώς λειτουργεί η τάξη.

Ε: Εντάξει, εδώ είσαι φυσικά, σε μικρός ο χώρος.

Σ11: Γιατί βλέπω, αν δεν ήμουν σε αυτό το σχολείο δεν ξέρω αν θα έφευγα μέσα από την τάξη. Ναι.

Εδώ ακούω, δεν υπάρχει τίποτα.

Ε: Όχι, όχι.

Σ11: Ναι, ναι, ναι. Γι' αυτό παίζει πάντα ρόλο ο χώρος και ο αριθμός των παιδιών. Πολύ σημαντικός ο αριθμός των παιδιών.

Δηλαδή αν είναι 24 τα παιδιά δεν νομίζω ότι θα μπορούσα να φύγω καθόλου από μέσα από την τάξη. Γιατί πάντα κάποιος κάτι θα δημιουργήσει. Εννοείται.

Ε: Πολύ δύσκολο το 24.

Η αλήθεια είναι αυτή.

Επειδή το επιμορφωτικό είπατε ότι δεν σας έδωσε κάτι. Τι θα θέλατε να έχει μέσα το περιεχόμενο για να σας βοηθήσει. Εάν χρειαζόσαστε τον βοήθεια;

Σ11: Σίγουρα θα χρειαζόνταν. Και χρειάζομαι. Γιατί δεν ξέρω και αν είναι σωστός ο τρόπος που είναι.

Εγώ πάντα προτιμώ τα βιωματικά σεμινάρια.

Ε: Συμφωνώ πολύ.

Σ11: Και όταν λέω βιωματικό εννοώ το πρακτικό.

Δηλαδή να χωριστούμε σε ομάδες. Πώς κάναμε κάποτε σεμινάρια που είμαστε... Με κάποιους εκπαιδευτικούς.

Με κάποιους εκπαιδευτικούς. Που κάποιοι έχουν το ρόλο των παιδιών. Κάποιοι έχουν το ρόλο τέτοια πράγματα.

Ε: Όστε να βλέπατε κατευθείαν πώς είναι η συνεργασία η συνδιδασκαλία. Τι είναι αυτό που εσείς θα μπορούσατε να βοηθήσετε τον καθηγητή των αγγλικών.

Σ11: Πολύ σημαντικό. Και τι μπορούμε να κάνουμε οι δυο μαζί. Δεν είχε αυτό το πράγμα το σεμινάριο.

Εγώ δεν το αντιλήφθηκα.

Η αλήθεια όμως επειδή τα έκανα καλοκαίρι, που δεν ήμουν μέσα στην τάξη γιατί πάντα παίζει ρόλο το πλαίσιο στο οποίο το παρακολουθείς.

Μπορεί να μου ξέφυγε και τώρα. Δεν ξέρω.

Να κάνω το ίδιο. Ή μπορεί να ξέφυγε από τη δική μου προσοχή. Γιατί ήταν καλοκαίρι δεν ήμουν από πάνω ασταμάτητα.

Ξέφυγε. Έχω όμως την εντύπωση ότι εστίαζε στη διαχείριση της τάξης.

Εστίαζε στη καλή συνεργασία τη διαπροσωπική διαχείριση. Ίσως αυτά αντιλήφθηκα εγώ. Όχι θα το δω.

Ε: Εγώ τώρα το ρωτάω γιατί η έρευνά μας θέλουμε να είναι ένα σκαλί για να γίνει κάτι καλύτερο.

Ξεκάθαρο.

Σ11: Πάντα έτσι γίνονται οι έρευνες. Γιατί ένα σεμινάριο ήταν αυτό και περισσότεροι εκπαιδευτικοί το κάνουν πολύ γρήγορο και ήταν και εξ αποστάσεως. Ακριβώς επειδή ήταν εξ αποστάσεως και επειδή ήταν πριν μπει ο εκπαιδευτικός μέσα στην τάξη.

Δεν ξέρω αν θα το παρακολουθούσα τώρα και αν θα είχε μια άλλη αξία. Ενώ τότε παρακολουθούσα πράγματα που δεν ήξερα ούτε εγώ η ίδια πώς θα λειτουργήσουν μέσα στην τάξη.

Ε: Συμφωνώ απόλυτα.

Σ11: Γι' αυτό λέω ότι μπορεί να μου ξέφυγαν και εμένα πράγματα.

Ε: Οπότε καλύτερο θα ήταν, νομίζω, ανά τακτά διαστήματα, να υπήρχαν κάτι μικρά;

Σ11: Κάτι μικρά, αλλά όχι ανόητα. Δηλαδή όχι αυτό το άπειρο υλικό που έπρεπε να παρακολουθούμε.

Ε: Όχι, μικρό, μικρό.

Σ11: Και στοχευμένα. Γιατί κι αυτοί φαντάζομαι ότι γίνονται έρευνες. Θα έχουν αντιληφθεί τις δυσκολίες σε αυτά τα τρία χρόνια.

Ε: Τώρα ακόμα είναι σε αυτό το μοντέλο που προσπαθούν.

Σ11: Πάντως είναι ωραία που μπήκαν τα αγγλικά.

Ε: Τέλεια. Ευχαριστώ πάρα πάρα πολύ.

Σ11: Εγώ ευχαριστώ.

Συνέντευξη 12

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ12

Ε: Ωραία, μπήκαν τα αγγλικά εδώ και τρία χρόνια, τέσσερα. Πώς νιώσατε με αυτήν την αλλαγή, όταν πρώτο ακούσατε ότι θα μπουν τα αγγλικά μέσα στο νηπιαγωγείο?

Σ12: Μόνο. Θετικά. Θετικά.

Ήταν κάτι που... Μια γνώση που είχαν ήδη τα παιδιά, τα περισσότερα παιδιά και το αντιμετώπισαν.

Ε: Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να το κάνετε εσείς αυτό το μάθημα...;

Σ12: Όχι, γιατί δεν έχω τις κατάλληλες γνώσεις.

Ε: Ωραία.

Οι γονείς πώς το αντιμετώπισαν;

Σ12: Πάρα πολύ θετικά. Τους άρεσε πάρα πολύ.

Ε: Τα παιδιά...;

Σ12: Τα παιδιά ενθουσιαστήκαν γιατί είχαν ήδη εμπειρίες από τα αγγλικά. Οπότε τους άρεσε που... Τους άρεσε πολύ, ναι, ναι και ήδη είχαν κάποιες γνώσεις.

Ε: Και πώς συνήθως ανταποκρίνονται... Ενώ όλη αυτή τη διάρκεια, από την αρχή της χρονιάς μέχρι το τέλος της χρονιάς, η ανταπόκρισή τους είναι πάρα πολύ θετικοί. Υπάρχουν στιγμές που βαριούνται γιατί είναι πολλή ώρα που κάνουν αγγλικά.

Σ12: Όχι, ανταποκρίνονται πάρα πολύ καλά τα παιδιά.

Ε: Ωραία. Ο δικός σας ρόλος, θα μπορούσατε να μου τον περιγράψετε μέσα στην τάξη, όταν είναι μέσα ο καθηγητής ή καθηγήτρια αγγλικών.

Σ12: Βοηθητικός.

Ε: Έχετε κάποιο άλλο είδος μορφή συνεργασίας, δηλαδή να κάνετε κάποιο συν σχεδιασμό...;

Σ12: Μέχρι στιγμής δεν έχουμε κάνει κάποιο κοινό σχέδιο.

Ε: Ωραία. Όταν λέτε βοηθητικός, εννοείται πάνω στην πειθαρχία στα παιδιά ή βοηθητικός και πάνω στην δραστηριότητα;

Σ12: Πάνω στην εξέλιξη, στην πραγματοποίηση της δραστηριότητας. Απλά συνεννοούμαστε λίγο γιατί προσπαθεί και η δασκάλα των Αγγλικών να συμβαδίσει λίγο με τα θέματα του σχολείου.

Ε: Αυτή ήταν η επόμενη μου ερώτηση. Εσείς την ενημερώνετε ποια θεματική κάνετε τώρα, ή και όταν κάνετε κάποιο πρότζεκτ, ώστε να συμβαδίζετε μαζί;

Σ12: ναι ναι να συμβαδίζουμε όσο μπορεί, γιατί πηγαίνει και σε πολλά σχολεία. Και το κάθε σχολείο έχει το δικό του πρόγραμμα.

Ε: Έχετε συναντήσει κάποιες δυσκολίες συνεργασίας με τους καθηγητές αυτής της ειδικότητας και αν ναι, πώς το αντιμετωπίσατε.

Σ12: Μέχρι στιγμής, όχι. Δεν είχε κανένα πρόβλημα.

Ε: Αν τώρα σας πω, να επιλέξετε εσείς πώς θέλετε να γίνεται αυτό το μάθημα. Θα αλλάζετε κάτι ή θα το είχατε έτσι όπως είναι.

Σ12: Όχι, δεν θα άλλαζα κάτι. Οι δραστηριότητες είναι προσαρμοσμένες στην ηλικία των παιδιών και είναι πολύ βατές.

Ε: Στην μεταξύ σας συνεργασία θα θέλετε να είναι διαφορετική;

Σ12: Θα μπορούσαμε να κάνουμε κάποιες κοινές δραστηριότητες περισσότερες.

Ε: Τι ευθύνεται, πιστεύετε, που δεν το κάνετε αυτό. Γιατί υπάρχουν πολλοί παράγοντες.

Σ12: Έλλειψη χρόνου. Έλλειψη χρόνου. Οι καθηγήτριες αγγλικών θα πρέπει να πηγαίνουν σε πολλά σχολεία. Δεν έχετε δυνατότητα να καθίσετε παραπάνω για να μπορέσουμε να συζητήσουμε κάποια πράγματα. Άρα ο χρόνος συνεργασίας μας είναι περιορισμένος.

Ε: Ποια πιστεύετε είναι τα χαρακτηριστικά των ανθρώπων για να μπορούν να συνεργαστούν όμορφα.

Σ12: Συνεργασία.

Ε: Πιστεύετε όλα αυτά τα χρόνια που συνεργαζόσαστε, γιατί φαντάζομαι όλα αυτά τα χρόνια δεν έχετε βρει και δύσκολους ανθρώπους που δεν μπορούσατε.

Σ12: Σεβασμός πάνω από όλοι. Συζήτηση. Αλληλοϋποστήριξη. Εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλον.

Ε: Οι καθηγητές των Αγγλικών χρειάζονται λίγο περισσότερα προσόντα για να μπου μέσα στην τάξη; Πιστεύετε....

Σ12: Βλέπεις μεγάλες διαφορές. Ναι, βλέπεις μεγάλες διαφορές, γιατί είναι άλλο το περιβάλλον του νηπιαγωγείου και άλλος ο τρόπος που μαθαίνουν τα παιδιά σε σχέση με το δημοτικό που έχουν συνηθίσει. Κάποιοι το έχουν καταφέρει μέσα από την εμπειρία μου, κάποιοι άλλοι όχι ακόμα. Προσπαθούν. Προσπαθούν, όχι ακόμα.

Ε: Θα μπορούσαν να κάνουν κάποια ακόμη σεμινάρια πιο βιωματικά ή κι άλλα διαδικτυακά, για να μπορέσουν να διορθωθεί κάποια σεμινάρια.

Σ12: Κάποια σεμινάρια, ναι, γιατί για να μάθουν τα παιδιά τα αγγλικά θα πρέπει να γίνει μέσα από παιγνιώδη μορφή. Το οποίο δεν το καταφέρουν όλοι. Κάποια σεμινάρια θα τους δώσουν κάποιες ιδέες για να μπορέσουν να οργανώσουν καλύτερα την διδασκαλία τους.

Ε: Εσύ παρακολουθήσατε το σεμινάριο που είναι του ΕΑΝ.

Σ12: Ναι.

Ε: Ωραία. Αυτό σας βοήθησε να καταλάβετε ποιος είναι ο ρόλος σας μέσα στη τάξη, εσείς τι καταλάβατε;

Σ12: Με βοήθησε να καταλάβω, αλλά στην πράξη, αλλά πρακτικά η συνεργασία που θέλουν είναι λίγο δύσκολη.

Ε: Από ποια έννοια;

Σ12: έλλειψη χρόνου. Δεν είναι ένας εκπαιδευτικός που είναι στο σχολείο και μπορείς να συνεργαστείς μαζί του ανά πάση στη στιγμή. Είναι ένας εκπαιδευτικός που έρχεται για δύο ώρες τη βδομάδα και πέρα από αυτό δεν υπάρχει περιθώριο.

Ε: Οπότε θα προτιμούσατε να είναι π.χ για μία ολόκληρη μέρα, να είναι όλη την εβδομάδα;

Σ12: Θα μπορούσαμε.

Ε: Να κάνετε καταρχήν από την αρχή μια συνεργασία και να γίνονταν σαν δίγλωσσο το περιβάλλον.

Σ12: Θα μπορούσαμε.

Ε: Όχι εσείς τι θα επιθυμούσατε; Δεν το θέλατε. Θα είχε κέρδος φυσικά για τα παιδιά ή όχι. Είναι κάτι το οποίο δεν χρειάζεται.

Σ12: Κρίνοντας από την φετινή εμπειρία, οι δραστηριότητες είναι τόσο ομαλές και τόσο κατάλληλες για τα παιδιά που δεν χρειάζεται τη δικιά μας βοήθεια. Είναι πάρα πολύ καλά. Σε προηγούμενες συνεργασίες χρειαζόταν.

Βέβαια θα μπορούσαμε να κάνουμε κάποια πράγματα μαζί, να δοκιμάσουμε και εμείς καινούργιες δραστηριότητες, καινούργιους στόχους. Τροφή για σκέψη.

Ε: Ακριβώς. Το πρώτο πτυχίο σας και όσο σεμινάρια που έχετε κάνει, σας έχει προετοιμάσει το ότι θα χρειαζόταν να συνεργαστείτε με ακόμη έναν εκπαιδευτικό.

Σ12: Ναι, σίγουρα.

Ε: Και πιστεύετε όλα αυτά τα χρόνια που έχετε κάνει αυτές τις συνεργασίες, έχετε κερδίσει κάτι από αυτή τη συνεργασία, και επαγγελματικά και προσωπικά;

Σ12: Πάντα κερδίζεις, γιατί κάποια πράγματα θα μάθεις καινούργια, κάποιες γνώσεις που έχεις εσύ θα τις μεταδώσεις τον άλλο, διορθώνεις και πολλά πράγματα που ίσως δεν τις καταλαβαίνεις, κάποιες αδυναμίες δικές σου, θετικά.

Ε: Οι μαθητές που σας βλέπουν να συνεργάζονται δύο εκπαιδευτικοί μαζί κερδίζουν, πιστεύετε κάτι.

Σ12: Αν είναι καλή συνεργασία και φαίνεται αυτό το κλίμα στα παιδιά, είναι πάρα πολύ θετικό. Το δέχονται. Για να συνεργαστούν και αυτοί.

Ναι. Οι εκπαιδευτικοί πάντα αποτελούν παράδειγμα για τα παιδιά. Αν δεν μπορούν οι ίδιοι να συνεργαστούν δεν θα μάθουν ποτέ τα παιδιά να συνεργάζονται.

Ε: Τώρα, οι μαθητές πώς αντιμετωπίζουν εσάς και την καθηγήτρια των Αγγλικών. Ποια θεωρούν σαν κύρια καθηγήτρια στην ώρα των Αγγλικών.

Σ12: Στην ώρα των Αγγλικών την κυρία Ευαγγελία.

Ε: Πολύ ωραία, το πετύχατε.

Τώρα, εσείς μόνο φέτος είχατε Αγγλικά; Τις άλλες χρονιές ήσασταν σε ολόημερο και δεν είχατε;

Σ12: Ναι. Στην ουσία φέτος

Ε: αναγνωρίσετε αυτό το μοντέλο που κάνει τη διδασκαλία, γιατί υπάρχουν διάφορα μοντέλα διδασκαλίας Αγγλικών.

Σ12: Η διδασκαλία που κάνει η κυρία Ευαγγελία, είναι στη μορφή που θέλουμε στο νηπιαγωγείο. Τέλειο. Μια ολιστική δηλαδή.

Ναι, ναι, ναι. Δεν είναι θεωρητικά. Είναι μέσα από παιχνίδι, τραγούδι.

Ε: Τέλειο. Ωραία.

Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ12: Ευχαριστώ πολύ.

Συνέντευξη 13

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ13

Ε: Περίπου το 2021-2022 μπήκαν τα αγγλικά πλέον στο νηπιαγωγείο σας το ανακοινώσανε, πως νιώσατε με αυτήν την αλλαγή.

Σ13: Σίγουρα ήταν κάτι ευχάριστο, γιατί θα έμπαινε και κάτι διαφορετικό με ειδικότητα μέσα στο νηπιαγωγείο.

Ε: Σας έκανε εντύπωση, σας άρεσε;

Σ13: Σαν προοπτική μου άρεσε πάρα πολύ. Μου άρεσε το αντικείμενο που επέλεξαν να βάλουν πρώτα στο νηπιαγωγείο. Ως αντικείμενο θεωρώ δηλαδή ότι εκτός από τα αγγλικά θα μπορούσε να έχει μπει κάτι άλλο πριν, να έχει προηγηθεί.

Ε: Τώρα τα αγγλικά θα μπορούσατε να τα κάνετε κι εσείς οι ίδιοι. Πιστεύετε ή καλά κάνουν και φέρανε ένα άτομο της ειδικότητας. Το λέω γιατί υπήρχε ανέκαθεν στο αναλυτικό πρόγραμμα.

Σ13: Ναι, οπωσδήποτε θα μπορούσαμε να κάνουμε κι εμείς πράγματα. Σίγουρα όχι έτσι όπως θα κάνουν οι ειδικότητες. Είναι η δική τους δουλειά.

Με κάποια βοήθεια επιμορφωτική θα μπορούσαμε να κάνουμε κάποια πράγματα. Βέβαια δεν θα ήταν δίκαιο, γιατί ίσως δεν γνωρίζουν όλες οι συνάδελφοι αγγλικά στο επίπεδο που θα έπρεπε για να μπορέσουν να προσφέρουν κάτι στα παιδιά.

Ε: Τα παιδιά τώρα πώς τα αντιμετώπισαν τελικά όταν ήρθαν αγγλικά στιγμές.

Σ13: Στην αρχή σίγουρα ήταν διστακτικά. Και τα παιδιά, γιατί ήταν και οι συνάδελφοι που ανέλαβαν, θεωρώ εγώ, έτσι λίγο κάπως κουμπωμένοι, να το πω, προβληματισμένοι. Και τα παιδιά το ίδιο.

Στη συνέχεια όμως άρχισαν να αφήνονται. Κάποια παιδάκια κάνουν και έξω αγγλικά, οπότε ήρθαν σε επαφή και με αυτά που κουβαλούσαν τα παιδιά αυτά. Ανταποκρίνονται θετικά στο μάθημα, αυτό θέλω να πω.

Παιδάκια δηλαδή που κάνανε έξω αγγλικά αντιδρούσαν θετικά στο μάθημα και ήταν και αυτό μια καλή αφορμή για να ξεκινήσουν και οι υπόλοιποι.

Ε: Οι γονείς πώς το αντιμετώπισαν όταν το άκουσαν ότι πλέον θα υπάρχουν αγγλικά στο δημόσιο.

Σ13: Προσωπικά δεν είχα κανένα απολύτως σχόλιο, ούτε θετικό ούτε αρνητικό.

Ε: Οπότε τα παιδιά ανταποκρίνονται στην αγγλική γλώσσα ευχάριστα, βαριούνται.

Σ13:Ανταποκρίνονται ευχάριστα. Σε γενικές γραμμές ανταποκρίνονται ευχάριστα.

Ε: Εσείς θέλετε να μου περιγράψετε τον δικό σας ρόλο μέσα στην διάρκεια όταν είναι η καθηγήτρια ή ο καθηγητής των αγγλικών.

Σ13: Εγώ δεν παρεμβαίνω καθόλου. Ενδεχομένως μπορεί να χρειαστεί παρέμβαση σε θέματα συμπεριφοράς αλλά πολύ σπάνια και δεν θέλω να το κάνω. Προσπαθώ να μην το κάνω δηλαδή.

Ε: Σε θέματα διαχείρισης οπότε.

Σ13: Σε θέματα διαχείρισης και κάποιες φορές μπορεί να χρειαστεί κάποια βοήθεια στη χειροτεχνία ενδεχομένως στο να διατηρηθεί μία ηρεμία εφόσον δουλεύουν σε ομάδες συνήθως.

Ε: Κάνετε μία θεματική ενημερώνεται τον καθηγητή των αγγλικών ή όχι;

Σ13: Όχι.

E: Ούτε αυτός/η σας ρωτάει;

Σ13: Όχι. Δεν έχει προκύψει ποτέ τέτοιου είδους συνεργασία και ανάγκη. Παρ' όλα αυτά δεν ξέρω αν υπάρχει κάποια ενημέρωση ή κάποια επιμόρφωση προς τους συναδέλφους των αγγλικών.

Υπάρχει μία κοινή πορεία, θα έλεγα, σε πολλά πράγματα. Κοινή πορεία λέγοντας εννοώ...

E: Ότι συμβαδίζετε;

Σ13: Συμβαδίζουμε στα βασικά θέματα. Δεν συζητάω για τα Χριστούγεννα που σίγουρα θα συμβαδίζαμε. Παραδείγματος χάρη η διατροφή, ας πούμε.

Έχει τύχει τις χρονιές που έχουμε αγγλικά, αλλά έχει τύχει τις περισσότερες φορές να δουλεύουμε τα ίδια πράγματα την ίδια εποχή.

E: Τυχαία όμως, όχι ότι έχετε συνεργαστεί μαζί της, όχι ότι έχετε κάνει κάποιο συν σχεδιασμό μαζί με τον καθηγητή;

Σ13: Όχι.

E: Αν είχατε κάποια δυσκολία να συνεργαστείτε με κάποιο καθηγητή...

Σ13: Όχι, κανένα πρόβλημα, όχι.

E: Αν πούμε τώρα μια ιδανική περίπτωση, πόσο θέλετε να ήταν όντως αυτή η συνεργασία? Δηλαδή πώς το ονειρευόσασταν να είχατε όντως τα αγγλικά μέσα στην τάξη.

Σ13: Είναι κάτι που δεν έχω σκεφτεί καθόλου και με πιάνεται λίγο πριν τι είμαστε η κυρία Β.... Μπορούμε να επανέλθουμε στο τέλος με την ίδια ερώτηση.

E: Ναι.

Ναι, ωραία. Το σεμινάριο το είχατε παρακολουθήσει;

Σ13: Κατά το ήμισυ, δεν το ολοκλήρωσα.

E: Οπότε σας βοήθησε το πρόγραμμα το να καταλάβετε ποιος ακριβώς ήταν ο ρόλος σας μέσα στην τάξη.

Σ13: Πολύ λίγο. Αυτός ήταν ένας λόγος που το εγκατέλειψα όλο.

E: Ναι, οπότε θεωρείτε ότι καλύτερα να μην γινόταν διαδικτυακό, να γινόταν δια ζώσης - βιωματικό το σεμινάριο, για να μπορούσε να σας βοηθήσει περισσότερο;

Σ13: Όχι, δεν ξέρω αν αυτά τα συγκεκριμένα σεμινάρια πρέπει να απευθύνονται σε νηπιαγωγούς ή σε μόνο στους καθηγητές των αγγλικών. Γιατί θεωρώ ότι έπρεπε αυτό που απευθύναν σε εμάς να είναι κάτι ξεχωριστό, κάτι πιο ειδικό, γιατί έτσι το ένιωσα όταν τα παρακολουθούσα.

Ε: Ότι είναι κάτι το οποίο τα γνωρίζατε ήδη και απλά δεν σας έδινε κάτι στο τι να κάνω εγώ τώρα.

Σ13: Όχι τόσο αυτό. Είπα ότι αισθανόμουν ότι αυτό που διάβαζα θα έπρεπε να δείχνεται στον συνάδελφο των Αγγλικών, στην συνάδελφισσα των Αγγλικών, και όχι τόσο σε μένα.

Ε: Δεν ήταν στο περίγραμμα των νηπιαγωγών;

Σ13: Ε, πιθανόν ήταν και πράγματα τα οποία εμείς δεν τα γνωρίζαμε. Δεν θυμάμαι τώρα ακριβώς τι ήταν αυτό που... Θυμάμαι όμως ότι αισθανόμουν αυτό το πράγμα. Άραγε εγώ τώρα πρέπει να το διαβάσω αυτό ή όχι ή απευθύνετε μόνο στους συνάδελφους των Αγγλικών. Αυτή ήταν η σκέψη που έκανα πολλές φορές.

Ε: Οπότε, τι πιστεύετε ότι χρειάζεται στους καθηγητές των Αγγλικών για να έχετε ένα καλύτερο πλαίσιο συνεργασίας. Την κατάρτιση. Ήτανε έτοιμοι να μπουν στο νηπιαγωγείο;

Μπορούσαν να συνεργαστούν μαζί σας. Είσαστε δηλαδή στο ίδιο επίπεδο.

Σ13: Προφανώς και δεν ήμασταν. Το είχα αναφέρει και πιο πριν. Τον πρώτο χρόνο τα πράγματα ήταν λίγο πιο πειραματικά θα τολμούσα να πω.

Δηλαδή, και οι συνάδελφοι που πήγαν στο νηπιαγωγείο, που οι περισσότεροι δεν είχαν εμπειρία από τόσο μικρά παιδιά. Είχαν μεν εμπειρία για παιδιά πρώτης δημοτικού. Αλλά προ νήπια, που έχουμε πλέον πολλά προ νήπια στις τάξεις μας, δεν νομίζω ότι είχαν δουλέψει ποτέ.

Και από τις συζητήσεις που έκανα. Ήτανε και εκείνοι λίγο απροετοίμαστοι, ως προς το πρακτικό κομμάτι, στο οποίο, κατά την γνώμη μου, έπασχε πάρα πολύ όσον αφορά την ενημέρωση για την εκπαίδευσή μας. Το πρακτικό κομμάτι, επιμένω.

Δηλαδή, φαντάζομαι ότι δεν είχαν μπει ποτέ σε νηπιαγωγεία να κάνουν πρακτικές διδασκαλίες. Ή, τέλος πάντων, σε ένα χώρο με πάρα πολύ μικρά παιδιά, για να δουν εκείνοι κι εκείνοι οι συνάδελφοί, πώς θα δουλέψουν.

Ε: Οπότε, πιστεύετε ότι θα έπρεπε να κάνουν περισσότερα σεμινάρια ή καταρτήσεις πάνω στο πρακτικό κομμάτι, βιωματικά, με αυτή την έννοια, για να έχουν περισσότερη εμπειρία, για να μπορούν να είναι πιο προετοιμασμένοι.

Σ13: Βλέπω, όμως, ότι με τα χρόνια βελτιώνεται αυτό πάρα πολύ. Άρα, προφανώς και ακριβώς η εμπειρία έχει μετρήσει και η διάθεση των συναδέλφων, που θεωρώ ότι είχαν όλες τη διάθεση να κάνουν κάτι θετικό, όπως φαίνονται κάτι θετικό στα παιδιά μας, θεωρώ ότι υπάρχει μια τεράστια διαφορά από τον πρώτο χρόνο που ξεκινήσαμε μέχρι σήμερα.

Ε: Και το μοντέλο διδασκαλίας που κάνουν οι καθηγητές των Αγγλικών, εσείς μπορείτε να το αναγνωρίσετε? Γιατί έχουν διάφορα μοντέλα που μπορούν να κάνουν εκμάθηση αγγλικών. Αναγνωρίζετε κάποιο συγκεκριμένο ή όχι;

Σ13: Κάποια, ναι, αλλά όχι. Δηλαδή, όταν λέμε το μοντέλο, εννοούμε τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γνωρίζεται τα παιδιά. Ναι, προφανώς κάποια, ναι, γιατί άλλωστε οι περισσότερες προσπάθειες που κάνουν είναι παιγνιώδεις, έτσι.

Ε: Οπότε είναι με βάση των...

Σ13: Ναι, βασίζονται πάρα πολύ σε εικόνες, επιλέγουν εύκολες λέξεις. Είναι κάποια πράγματα που είναι σημαντικά.

Κι αυτό δεν μπορώ να το καταλάβω, ας πούμε πόσο.

Ε: Ωραία. Γενικά τώρα στη συνεργατική διδασκαλία, όταν τελειώσετε το πανεπιστήμιο ή όσα σεμινάρια έχετε κάνει, θεωρείτε ότι ήσασταν προετοιμασμένη ώστε να συνεργαστούν δύο νηπιαγωγοί μαζί ή δύο νηπιαγωγοί ειδικής ή δυο άνθρωποι μαζί;

Σ13: Ναι. Εγώ θεωρώ ότι είμαι προετοιμασμένη, θεωρώ ότι είμαι προετοιμασμένη όχι μόνο λόγω των σεμιναρίων, γιατί σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να το επιτρέπει και ο «χαρακτήρας».

Θεωρώ λοιπόν ότι είμαι από τους ανθρώπους που θα ήμουν συνεργάσιμη έχω κάνει αρκετές επιμορφώσεις και νομίζω ότι δεν θα είχα κανένα πρόβλημα.

Ε: ποια είναι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει ο άνθρωπος για να συνεργαστούμε όμορφα.

Σ13: Θα πρέπει να μπορεί καταρχάς να συζητήσει τις απαιτήσεις της δουλειάς ή τις προοπτικές οποιοδήποτε θέματος, προγράμματος, πρότζεκτ κλπ και στη συνέχεια να βρει κοινούς τρόπους να δουλευτεί αυτό. Άρα πρέπει να έχει καλή διάθεση, να σέβεται τον συνάδελφο των ειδικοτήτων και να μπορεί να ελιχθεί. Δηλαδή είναι και αυτό ένα χαρακτηριστικό που θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό στην εκπαίδευση.

Όπως είμαστε υποχρεωμένοι να ελίσσόμεστε σε κάθε περίπτωση που το τμήμα θα χρειαστεί γιατί θα προκύψει κάποια ιδιαίτερη ανάγκη. Νομίζω ότι ολοκλήρωσα.

Ε: Ναι, τα παιδιά πώς αντιμετωπίζουν ότι έχετε δύο εκπαιδευτικούς μέσα στην τάξη. Θεωρούν εσάς την κύρια τα εκπαιδευτικό ή την καθηγήτρια των Αγγλικών για εκείνη την ώρα.

Σ13: Για εκείνη την ώρα. Νομίζω ότι στις αρχές της χρονιάς πάντα αναφέρονται σε μένα. Ότι και αν χρειαστεί.

Στην πορεία βλέπουν ότι και ο συνάδελφος είναι και εκείνος εκπαιδευτικός. Γιατί και εγώ τους καθοδηγώ έτσι. Λέω, ζητήστε από την κυρία Ευαγγελία την άδεια να πάτε τουαλέτα και όχι από μένα.

Γιατί εκείνη είναι που εκείνη τη στιγμή τρέχει το πρόγραμμα, όποια δραστηριότητα. Οπότε, το θεωρώ πιο λογικό.

Δηλαδή, εγώ προσπαθώ να τους αφυπνίζω σε αυτό το πράγμα και νομίζω ότι τα καταφέρνω.

Ε: Με αυτά τα χρόνια που έχετε την εμπειρία που συνεργάζεστε, πιστεύετε ότι είχατε κάποια οφέλη σε εσάς, στην επαγγελματική σας εξέλιξη. Και προσωπική φυσικά.

Σ13: Ναι. Θεωρώ πως οτιδήποτε συμβαίνει μέσα στην τάξη, μπορεί να σου δώσει όφελος. Πόσο μάλλον από ένα συνάδελφο.

Σίγουρα. Και από τον τρόπο, από τη μεθοδολογία, δηλαδή. Από κάποια παιχνίδια που εφαρμόζουν.

Έχω κι εγώ να πάρω πολλά πράγματα. Και βέβαια, επειδή ακριβώς είμαι και ανοιχτή στις συνεργασίες, νομίζω ότι για οποιαδήποτε τέτοια στιγμή, για μένα είναι θετική.

Ε: Τα παιδιά πιστεύετε ότι κερδίζουν κάτι, που σας βλέπουν να συνεργάζονται δυο εκπαιδευτικοί.

Σ13: Οπωσδήποτε. Τα παιδιά, σίγουρα βλέποντας δυο ανθρώπους να συνεργάζονται, είναι σε θέση και εκείνων να έχουν ένα πολύ καλό ερέθισμα, για να συνεργαστούν και εκείνοι καλύτερα, είτε μεταξύ τους στην ομάδα, είτε αργότερα στη ζωή τους, κτλ.

Ε: Θα γυρίσουμε και στην άλλη την ερώτηση τώρα που την αφήσαμε. Αν ήταν ιδανική η περίπτωση, πώς θα θέλατε να ήταν όντως ότι συνεργασία των αγγλικών. Πώς θα θέλατε να γίνονται το μάθημα των αγγλικών.

Έτσι όπως γίνεται τώρα, πιστεύω ότι είναι εντάξει.

Θα θέλατε περισσότερες ώρες, θα θέλατε να είναι συνεχώς όλη την ημέρα.

Σ13: Όχι βέβαια. Ούτε καν.

Ε: Τώρα αν σας πω ότι έχετε τις επιλογές, για να σαςβάλω στο...

Σ13: Ναι, ναι, ναι.

Λοιπόν, όχι. Σε καμία περίπτωση περισσότερες ώρες.

Ε: Θα θέλατε να ήσασταν έξω από την τάξη εσείς, να μην ήσασταν καθόλου μέσα; Δηλαδή όλα αυτά...;

Σ13: Το έξω από την τάξη θα έπρεπε να επιβάλλεται γιατί ένας άνθρωπος με 25 χρόνια προϋπηρεσία, εκπαιδευτικός, που βλέπει τους υπόλοιπους συναδέλφους να έχουν 18 ώρες την εβδομάδα, συγγνώμη, 18-18,5. Και που εμείς, ας πούμε, είμαστε 25 ώρες εδώ και μάλιστα τρέχοντας, ναι, θεωρώ ότι καταρχάς δεν θα πρέπει να είμαστε μόνοι μας στα νηπιαγωγεία.

Σε καμία περίπτωση, πόσο μάλλον δεν. Βλέπετε, τώρα που είμαστε γεμάτοι προνήπια. Οι ανάγκες είναι τεράστιες.

Υπάρχει ένας δεύτερος άνθρωπος μέσα στην τάξη. Ένας εκπαιδευτικός. Είναι πολύ σημαντικό. Ξεκινάμε από εκεί δηλαδή. Τώρα, σίγουρα θα μπορούσαμε να αναπτύξουμε κάποια πράγματα μαζί.

Είναι κάτι που πάλι δεν το έχω σκεφτεί. Αλλά θα μπορούσαμε, ας πούμε, κάποιο παιχνίδι, για παράδειγμα, να το κάνουμε μαζί. Κάποιο από αυτά που παίζουν.

Θα μπορούσαμε σε μια ιστορία, ενδεχομένως σε μια ιστορία ή και σε δραματοποίηση ιστορίας. Να συμμετέχουν και να κάνουν το πιο δύσκολο κομμάτι, ας πούμε, εμείς σαν εκπαιδευτική.

Ε: Οπότε θα λέγατε ότι θα ήταν καλύτερα να μην κάνουμε μόνο δύο ώρες την εβδομάδα, να μπορούσαμε να κάνουμε περισσότερες, αλλά με πιο παιγνιώδη τρόπο.

Σ13: Όχι, οι ώρες στην εβδομάδα είναι αρκετές. Για μένα είναι αρκετές οι ώρες. Μάλλον δεν έγινα σαφής προηγουμένως.

Είναι αρκετές με την έννοια ότι ο χρόνος που έχουμε εμείς εδώ...

Ε: Άρα οι ώρες είναι εντάξει, απλά θέλατε να υπήρχε καλύτερος συν σχεδιασμό μεταξύ σας. Δηλαδή να κάνετε μαζί κάποια δραματοποίηση. Όχι τόσο πολύ στο γνωστικό κομμάτι στο να κάνουν διατροφή, αλλά αντιθέτως να κάνουν κάποια δραματοποίηση και να έχετε και αγγλικά και τα ελληνικά.

Όχι, δεν έχω πάλι το κατάλαβα;

Σ13: Όχι. Μάλλον εγώ δεν ξέρω τι θα πω. Είναι σημαντικό να υπάρχουν οι άνθρωποι μέσα στον ίδιο χώρο. Είναι σημαντικό γιατί ένας άνθρωπος δεν φτάνει, όπως είπα πριν.

Όμως δεν είναι και εύκολο να συνεργάζεσαι στα πάντα γιατί καταρχάς κάθε χρόνο αλλάζουν. Οι συνάδελφοι είναι αναπληρωτές. Μπορεί να μην θέλουν και εκείνοι να συνεργαστούν μαζί σου, αν και δεν είχα τέτοια ζητήματα.

Ε: Ναι, αυτό ήθελα να πω.

Σ13: Όχι, δεν μπορώ να πω.

Όμως δεν μπορώ να πω ότι ανακατεύτηκα ποτέ και στο δικό τους το κομμάτι, στο αντικείμενό του δηλαδή. Δεν μπορώ να πω ότι επενέβη σε κάτι. Μόνο σε θέματα, όπως είπα πριν, συμπεριφοράς παιδιών, διατήρηση ηρεμίας, μια βοήθεια να κόψουμε κάτι.

Όχι, στο αντικείμενο δεν μπορώ να πω. Λέω λοιπόν εγώ ότι αν μπορούσαμε να βλέπουμε μαζί κάτι, θα ήθελα εγώ να είναι με πολύ απλοποιημένες λέξεις μια ιστορία ας πούμε. Εννοείται μεμονωμένες λέξεις, αν είναι δυνατόν.

Μια δραματοποίηση. Εκεί πάει το μυαλό μου σε κάτι, στο οποίο νομίζω ότι θα ήμουν ευχαριστημένη να δουλέψω μαζί με μία συνάδελφο αγγλικών.

Ε: Ωραία, πάρα πολύ ωραία. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ13: Ωραία, αυτό ήταν;

Συνέντευξη 14

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ14

Ε: Λοιπόν, είναι ότι πριν τρία χρόνια μπήκανε τα αγγλικά μέσα στο νηπιαγωγείο, πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή;

Σ14: Εγώ θα έλεγα ότι είμαι αντίθετη. Με την είσοδο των Αγγλικών στο νηπιαγωγείο και θέλω να στοιχειοθετήσω την άποψή μου, γιατί δουλεύοντας τόσα χρόνια σε αυτό το επίπεδο της εκπαίδευσης, την προσχολική ηλικία, βλέπουμε ότι τα παιδιά δεν έχουν κατακτήσει τη μητρική τους γλώσσα. Ένα λόγο τώρα τελευταία, ειδικά τα τελευταία χρόνια, που έχουμε τρομερή λεξιπενία και για αυτή την ηλικία ακόμη, και ειδικά μετά την πανδημία, είναι ακόμη χειρότερα τα πράγματα. Δηλαδή δεν έχεις ανταπόκριση σε αυτά που ζητάς, τα απλά πράγματα, το ενδιαφέρον στα ελληνικά.

Ε....Δεν υπήρχε λόγος να πω ότι ήταν δίγλωσσα τα παιδιά και κάπου, ναι, έχεις κάποια περίπτωση ας πούμε, αλλά δεν σημαίνει ότι η εξαίρεση είναι ο κανόνας. Ούτε βέβαια ότι αυτό το παιδί θα αφεθεί στη μοίρα του, στην τύχη του, άλλα τώρα για να εισάγεις

τα αγγλικά στο νηπιαγωγείο δεν νομίζω ότι προσφέρει κάτι ιδιαίτερο για αυτή την ηλικία.

Εξάλλου, φημιζόμαστε ως Έλληνες ότι από το δημοτικό και μετά, συνεχώς καταγινόμαστε με αυτή τη γλώσσα. Και το άλλο είναι ότι άντε, βάλανε και τα αγγλικά. Το θέμα είναι ότι δουλεύουν με αναπληρώτριες.

Τη μία χρόνια έχουν τη μία, την άλλη. Με αποτέλεσμα, τα τμήματα, τα δικά μας δεν διαρκούν. Δεν υπάρχει μία συνέχεια.

Συνέχεια. Έστω και σε αυτή τη γλώσσα λίγο. Αν υπήρχε κάτι πιο...αφού βάλανε που βάλανε, άσχετα αν είμαι αντίθετη, θα μπορούσαν να έχουν και ένα πιο σταθερό προσωπικό. Για να ξέρει ότι ίσως με τα μεγάλα νήπια μπορώ να δώσω κάτι παραπάνω; Ανάλογα. Αλλά βασικά εγώ είμαι αντίθετη.

Ε: Ναι. Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να το αναλάβετε εσείς αυτό το κομμάτι; Θέλω να πω ότι και παλιότερα υπήρχε στο αναλυτικό πρόγραμμα να εισάγουμε λίγο την αγγλική γλώσσα, οι νηπιαγωγοί, ήταν στην ευχέρεια του νηπιαγωγού. Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να το κάνετε εσείς οι ίδιοι ή θεωρείτε ότι καλά έγινε και μπήκανε οι ειδικότητες οι συγκεκριμένες μέσα στο νηπιαγωγείο.

Σ14: Δεν θα έλεγα αν και έχω το πτυχίο. proficiency όχι, έχω το lower, πιστεύω καλύπτει, παλαιολιθικής εποχής. Αλλά νομίζω ότι δεν θα ήθελα να το κάνω. Όχι δεν θα ήθελα, απλά καλύτερα θα το... Ήταν που βάλανε τις συγκεκριμένες ειδικότητες.

Ε: Τα παιδιά γενικότερα πώς το αντιμετώπισαν ότι θα έρχεται μια άλλη δασκάλα και θα τους κάνει αγγλικά.

Σ14:Εξαρτάται από τα παιδιά. Αλλά υπήρχαν περιπτώσεις, στο ντεμί δηλαδή. Δεν μπορώ να πω ότι όλα το δέχτηκαν θετικά. Μάλιστα την πρώτη χρόνια όταν τα βάλανε, έχω ένα παράδειγμα, που ήταν αγγλόφωνο το παιδί, ο μπαμπάς Έλληνας, αλλά γενικά δεν μου ήξερε καθόλου. Και φαντάστηκα, λέω να το, το στοιχείο του τουλάχιστον θα εκφράζεται.

Έτυχε, ήταν προς το αδιάφορο. Ναι, παρόλο που γνώριζε γιατί με τη μαμά του είναι Κινέζοι και μιλάνε αγγλικά. Και πίστευα ότι με αυτόν τον τρόπο θα εκφραστεί, γιατί όταν μιλάμε δεν ήξερε ελληνικά. Λάθος του μπαμπά βέβαια. Από τότε που έκανε την εγγραφή να μην του μάθει ούτε καν ναι, όχι, τουαλέτα. Μόνος κάποιες λέξεις στα ελληνικά.

Αλλά το συγκεκριμένο παιδί μπορεί να ήταν περίπτωση. Ήταν προς το αδιάφορο. Αλλά έτσι και έτσι, κάποια ενθουσιάζονται, κάποια άλλα όχι.

Ε: Και οι γονείς όταν έμαθαν ότι πλέον θα υπάρχουν τα αγγλικά μέσα στον νηπιαγωγείο;

Σ14: Δεν έδειξαν κάτι. Αδιάφοροι, κάποια μαμά που ήταν των Αγγλικών, ήταν αρνητικότητα και αυτή. Παρ' όλο που δεν ήταν διορισμένη, ήταν αρνητική στο να μπουν σε αυτή την ηλικία τα αγγλικά.

Ε: Και ας μπήκαν με αυτόν τον τρόπο με τραγουδάκια και όχι κάποια ουσιαστική εκμάθηση;

Σ14: Ναι, ναι.

Ε: Ο ρόλος σας μέσα στην τάξη, όταν είναι καθηγήτρια των Αγγλικών, θα μπορούσατε να μου τον περιγράψετε;

Σ14: Εξαρτάται βέβαια και από το άτομο. Από τον νηπιαγωγό που είναι μέσα και το έμψυχο υλικό που έχεις κάθε φορά, υποστηρικτικός στο να προχωρήσει το μάθημα, η δραστηριότητα.

Ε: Όταν κάνετε κάποια θεματική, την έχετε ενημερώσει των Αγγλικών πιο μπροστά;

Σ14: ναι ή με ρωτάει ανάλογα. Αν θέλει να κάνει... η Κων..... συνήθως ρωτάει. Η περσινή η Κατερίνα δεν ρώταγε και τόσο όχι το δικό της πρόγραμμα. Η Κων..... λέει, Βί....., τι το κάνετε εκείνο, θα κάνετε τι άλλο. Ναι, με ρωτάει και αν είναι κάποια πράγματα επιφανειακά, κάποιες λέξεις, όλα αυτά για το ίδιο θέμα, να ειπωθούν και στα Αγγλικά.

Ε: Και όταν κάνετε κάποιο project ή κάποια άλλη θεματική, όπως μου δείξατε το εργαστήριο. Έχετε ενημερώσει πιο μπροστά τον Αγγλικών, μήπως μπορεί να ακολουθήσει το δικό σας πρόγραμμα.

Σ14: Εγώ προσωπικά όχι.
Μόνο αν ρωτήσει ο ίδιος.

Ε: Αν κάνετε κάποιο συν σχεδιασμό μαζί.

Σ14: Όχι, όχι, όχι.

Ε: Σας ενημερώνει καθόλου ότι σήμερα θα κάνω αυτό, ώστε να μπορέσετε κι εσείς να έχετε πιο ενεργό ρόλο μέσα στην τάξη.

Σ14: Όχι, δεν, το βλέπω στην πορεία, ίσως δεν χρειαζόταν, γιατί ενεργό ρόλο, έχοντας αυτή τη γνώση των Αγγλικών, καταλαβαίνεις που θα κινηθεί το μάθημα. Δεν θα χρειαζόταν πιστεύω να πω ότι δεν είχα κάποια γνώση, και όλοι πιστεύω έχουν. Ειδικά οι νεότερες ηλικίες έχουν καλύτερη γνώση Αγγλικών. Εννοείται. Εννοείται ψηφιακά και αγγλικά.

Ε: Τώρα, αν θα θέλαμε να πούμε, πώς θα θέλατε να ήταν όντως αυτή η συνεργασία. Μπήκαν τώρα τα αγγλικά.

Πώς θα θέλατε εσείς να ήταν αυτή η συνεργασία, σχετικά με το τι λέει το Υπουργείο και πώς έχουν πει να είναι. Εσείς πώς θα θέλατε να είναι μαζί με την καθηγήτρια των Αγγλικών. Έτσι όπως είναι, είστε ικανοποιημένοι, θα θέλετε να κάνετε κάτι άλλο, θα θέλετε να είναι περισσότερες ώρες, θα θέλετε να είναι πάντα εδώ.

Σ14: Όχι. Ναι, δεν θα ήθελα να είναι περισσότερες ώρες. Και απλά, δεν το έχω σκεφτεί, γιατί δεν υπήρξε, να πω την αλήθεια, δεν το έχω σκεφτεί αυτό το ερώτημα, γιατί δεν υπήρξε κάποια προστίβει να, ας πούμε, έκανε κάτι.

Δεν μου ήταν κάτι αντίθετο, κατάλαβες, γιατί ή θα ρωτούσε τι κάνουμε εμείς η Κων....., ή και η Κα... ακόμη. Ήταν στα θέματα της εποχής, τα γενικότερα, δεν ήταν κάτι τελείως extreme.

Ε: Δεν είδατε κάποιο θέμα συνεργασίας για να κάνετε κάτι διαφορετικό.

Σ14: Και ό,τι χρειαζόταν από εμάς, από εδώ, από υλικό, ή ας πούμε όταν θα έκανε, και η Κατερίνα φρόντισε να είναι περίπου, να ταιριάζει με την εποχή, ίσως η Κατερίνα έπιανε τα θέματα, ας πούμε, της εποχής. Για χειμώνα μάθανε, ας πούμε, λέξεις ανάλογα, κάνανε κάποια εργασία. Και ίσως δεν πήγε, δεν ήρθαμε σε αντίθεση, να πω ότι ήταν τελείως εκτός.

Εκτός δεν μπορεί να είναι. Εντάξει, σίγουρα, θέματα είναι πολλά που μπορούν να πιάσουν και στα αγγλικά βέβαια.

Ε: Οπότε, εσείς τι θα λέγατε είναι τα χαρακτηριστικά για να έχετε μια πολύ ωραία συνεργασία. Τι θεωρείτε, δηλαδή, τώρα με την Κωνσταντίνα και την προηγούμενη Κατερίνα, ήταν αυτό που σας έκανε να έχετε τόση ωραία συνεργασία, εφόσον δεν είχατε κάποια δυσκολία.

Σ14: Το ότι είδα ότι είναι δεκτική και εμείς πάνω σε αυτό, παρόλο που έχω την αντίθεση, δεν έχω θέμα αφού μπήκε.

Ναι, είπαμε, δεν εναντιώνομαι σε αυτό, άσχετα αν είναι η άποψή μου αρνητική. Το ότι το δεχτήκαμε, δεν...

Ε: Ο άνθρωπος τι χαρακτηριστικά πιστεύει ότι πρέπει να έχει;

Σ14: Να μαθαίνει να συνδιαλέγεται..

Ε: Ωραία. Εσείς παρακολουθήσατε το σεμινάριο...

Σ14: Όχι. Όχι. Όχι.

Ε: Α, οπότε από μόνος σας καταλάβατε ποιος θα έπρεπε να ήταν ο ρόλος σας μέσα στην τάξη μαζί με την καθηγήτή.

Σ14: Από μόνη μου. Εντάξει, καταλαβαίνω ότι κάπου, ναι, χρειάζεται.

Όπως και με τις φοιτήτριες, δηλαδή, όπως και τέτοια. Όταν μπαίνουν επικουρικά κάποια άτομα και έχεις στήσει ένα τμήμα. Καταλαβαίνεις που μπορείς να βοηθήσεις. Άσχετα αν είναι αγγλικά, άσχετα αν είναι ένα άλλο θέμα. Γιατί γνωρίζεις τα παιδιά και ξέρεις και λόγω πείρας, εμβόλιμα, πώς να μπεις εκείνη την ώρα. Να βοηθήσεις δηλαδή στο έργο.

Είτε το αγγλικό, είτε τις φοιτήτριες. Μην κοιτάς τώρα που ήμουν έξω. Τις πρώτες μέρες.

Ε: Ναι, είδα.

Σ14: Καταλαβαίνεις ποιο παιδί έχει αδυναμία αυτά.

Τη λέξη ακόμη. Γιατί κακά τα ψέματα και το λεξιλόγιο. Μπορεί να είναι αγγλικά, αλλά η λέξη θα δοθεί στα αγγλικά.

Το πώς θα το εισάγεις. Πολλές φορές εξαρτάται. Πολλές φορές στα νήπια.

Όχι το παιδικό, το μπεμπικίστικο. Δεν είναι καθόλου αυτό. Αλλά είναι άλλος ο τρόπος εισαγωγής κάποιων εννοιών στα παιδιά.

Και πιστεύω είμαστε πιο κοντά σε αυτό. Όταν γνωρίζουμε και το τμήμα και έχουμε και εντάξει.

Ε: Οπότε με την εμπειρία αυτά τα 3 χρόνια θεωρείτε ότι ήταν ανούσιο οι νηπιαγωγοί να παρακολουθήσουμε την επιμόρφωση αυτού του σεμιναρίου.

Με βάση την δική σας προσωπική εμπειρία.

Σ14: Όχι, δεν θα έλεγα αυτό. Αυτό ήταν προσωπική μου επιλογή.

Εμένα. Το ανούσιο είναι κάτι απόλυτο και δεν μπορώ να πάρω... Όχι, μόνο δεν το χρειαστήκατε.

Ε: Ήταν ωραία η συνεργασία σας. Θέλω να πω ότι... Μπορέσατε να λάβετε σωστά τον ρόλο σας χωρίς να παρακολουθήσετε το σεμινάριο.

Σ14: Και δεν ξέρω βέβαια σωστά. Λέω εγώ τώρα μπορεί για κάποιον να είναι ναι..

Μπορεί να ήταν ένα-ένα. Και όπως ας πούμε θέλουν... Αυτό λέμε και στις φοιτήτριες. Εκείνη την ώρα είναι υπεύθυνη αυτή. Έχει απόλυτο... Και το υλικό...

Δεν έχουμε θέματα τέτοια εμείς εδώ. Δηλαδή και όταν έρχονται και των Αγγλικών και οι φοιτήτριες... Τώρα λίγο αλλάζω.

Κατευθείαν κάνουμε σαν σεμινάριο. Τους λέω κορίτσια το σεμινάριο που θέλω. Αυτές τις εβδομάδες, αυτές τις μέρες να είστε εσείς μέσα.

Βέβαια την ευθύνη την έχουμε εμείς. Αλλά ό,τι μπορούμε να προσφέρουμε από υλικό... Όπως τα χρησιμοποιούσα εγώ.

Και έχουμε την ίδια άποψη με Λίλα τόσα χρόνια. Δεκτό. Αλλά να σας προσφέρουμε... Το κράτος τα προσφέρει μέσω εμάς. Αλλά σεβασμός... στον χώρο.

Σε αυτό είμαι κάθετη. Σεβασμός στο χώρο, σεβασμός στο υλικό. Λένε κάποιοι είναι δημόσιο.

Μα ίσα ίσα, επειδή είναι δημόσιο. Είναι ένας φορέας που είναι συνεπής απέναντι σου στην πληρωμή σε όλα. Και φαίνεται ότι τους σεβόμαστε

Πιστεύαμε από το 2018 εδώ. Ναι, ναι, όχι αυτό. Αφού θέλανε να το βάψουνε...

Πότε μας το βάψανε, το 2018, το 2019. Και λέει γιατί να το βάψουμε. Λέω από άποψη υγιεινής λίγο.

Δεν έχει τίποτα. Είναι από το 2018. Αυτό το θεωρώ...

Ε: Ίσως ήσασταν προετοιμασμένοι από τότε που τελειώσατε το πτυχίο σας. Ότι μπορεί μέσα στην τάξη να έχετε... Να είσατε δύο διδάσκαλοι μέσα στην τάξη;

Σ14: Όχι, όχι. Αυτή την εμπειρία την απόκτησα...

Στην πορεία. Στην πορεία, με τα χρόνια. Και μάλιστα τα πρώτα χρόνια ήμουν μόνη μου. Γιατί ήμουν σε μικρά σχολεία. Κοζάνη, Κρήτη, όλα αυτά. Εδώ στην άλλη μεριά.

Από το 2005 δηλαδή. Από το 2005 έχω συνεργασία με... Έτυχε.

Πού την... Δεν γνωριζόμαστε. Γιατί ακούω και ξέρω ότι συμβαίνουν πάρα πολλά πράγματα στη συνεργασία. Εμείς, έτσι, ίσως αποτελούμε μια από τις εξαιρέσεις.

Ε: Και γενικότερα τα παιδιά όταν έχουν τους δύο καθηγητές στην τάξη, πώς το αντιμετωπίζουν.

Θεωρούν εσάς την κυρία;

Σ14: Δέχονται, αλλά συνήθως ναι.

Όταν θέλουν κάτι, γυρίζουν και λένε κυρία. Γι' αυτό μερικές φορές προσπαθώ κάπου κάπου να είμαι πιο έξω. Όχι για κάποιο άλλο λόγο.

Για να μπορούν να απευθύνονται και για κάποια άλλα πράγματα. Γιατί γυρίζουν το βλέμμα και λένε κυρία, κυρία. Και φέτος ειδικά, το πρόσεχα, να πούμε, έλεγα στα... Ενώ κάθε χρόνο όταν έχουμε φοιτήτριες λέω, ας πούμε η Βάγια ή έχουμε καινούργιες φοιτήτριες που θα γίνουν νηπιαγωγοί για σας είναι η Βάγια. Και μαθαίνουν. Και φέτος όμως λέω έχετε καινούργιες δασκάλες νηπιαγωγούς.

Είναι η κυρία τάδε...

Είναι η κυρία Χριστίνα και η μικρή μας είναι η κυρία Χριστίνα η κυρία Γωγώ και το βλέπω βέβαια έχω δύσκολο το μήνυμα, εντάξει. Παίζει ρόλο και αυτό κάθε χρόνο. Βέβαια διαφορετικό

Αλλά βλέπω, ας πούμε, δεν λένε «Α, Χριστίνα» ή έτσι τέτοιο. «Κυρία Χριστίνα...» Κι έχουνε το κλίμα και τελευταίο το πώς... Δεν είμαι αυτής της άποψης, γιατί τώρα αν το ακούσεις σου λέει «άμα δεν είναι παιδί».

Εξαρτάται. Εγώ δέχομαι από παιδιά να με λένε Βίκυ. Με συναντήσεις που έχω με αυτή τη κουβέντα μου λέει «επιτρέπεις».

Ναι, γιατί βλέπω ότι έχω απέναντί μου.. Όταν ένα παιδί σου φωνάζει «κυρία» και βλέπεις ότι αδιαφορεί το «κυρία» είναι καθαρά κι ένα άλλο παιδί σου φωνάζει...

Τυπικό. Τυπικό το μπορώ να σου πω, και καταλαβαίνουν τα παιδιά, κι εσύ το καταλαβαίνεις. Ένα άλλο παιδί μπορεί να σου πει «Βίκυ», κι έχει απόλυτο σεβασμό για μένα, δεν είναι με αυτό.

Κι άμα πει το παιδί, ας πούμε το άλλο, «γιατί επιτρέπεις τη Βάγια να σου πει Βίκυ». Γιατί με αυτό το τρόπο, κι εγώ εξηγώ στα παιδιά. Για μένα, ο ρόλος της νηπιαγωγού δεν είναι γνώσεις, γνώσεις, γνώσεις.

Είναι το όλο πακέτο. Ολιστική θέση περισσότερο. Και τρελαίνομαι όταν έχω τέτοιες συζητήσεις με τα παιδιά.

Όχι δεν θα δώσεις κάποιες γνώσεις, σίγουρα, αλλά το πώς θα πάρεις ή το πώς θα πάρουν από σένα κάποια άλλα. Νομίζω ότι αυτό είναι το πιο σημαντικό. Για αυτή την ηλικία.

Ε: Ναι, είναι.

Πιστεύετε τώρα, μόνο με την εμπειρία που έχετε, που κάθετε συνεργατική διδασκαλία, όπως είδατε κάπου τρία χρόνια, σας ωφελεί αυτό σαν άνθρωπος σας εξέλιξε επαγγελματικά, ή όχι.

Σ14: Επαγγελματικά, εμένα...

Ε: Ενώ όταν κάθετε τις ανταλλαγές των ιδεών, όταν συζητούσατε, γιατί όταν συνεργάζεστε μαζί, δύο νηπιαγωγοί...

Σ14: Α, εννοείς με την νηπιαγωγό;

Ε:Ναι.

Σ14: Όταν συνεργάζεσαι, ναι. Διαφορετικά, σου λέω, Βάγια, ότι εδώ και συνεργαζόμαστε. Με την συγκεκριμένη νηπιαγωγού, την κυρία Πέτρινα. Αλλά συνήθως αποβαίνει αρνητικό. Όχι με την συγκεκριμένη. Εμείς συνεργαζόμαστε πάρα πολύ. Σ' όλοι. Σ' όλους.

Ε: Και τα παιδιά που βλέπουν ότι συνεργάζονται δύο νηπιαγωγοί ή με τον αγγλικών, έχουν κάποια οφέλη πάνω σε αυτό;

Σ14: Και μόνο συναισθηματικά το καταλαβαίνεις αυτό το τρόπο, δηλαδή που κινούνται, πώς νιώθουν. Καταλαβαίνουν τα παιδιά το πώς νιώθουν μεταξύ τους συνεχώς. Είναι σίγουρο αυτό. Είναι απόλυτα σίγουρο.

Ε: οπότε λειτουργείται σαν πρότυπος

Σ14: Τώρα το αναφέρω, Χριστίνα. Την ημέρα... Όχι, θυμάσαι την ημέρα που μου κάνανε πλάκα την 1η Απριλιά. Το συναίσθημα που μου είχαν αναστατώσει μέσω τηλεφώνου κάτι, επειδή ήμουν τόσο αναστατωμένη εγώ μετά, μεταφέρθηκε και στα παιδιά εκείνη την ημέρα. Πάμε σ' όλους. Αλλά το τι αισθάνεσαι δηλαδή. Το έχουμε αλλιώς. Δεν φεύγουμε ποτέ στην ώρα μας. Καθόμαστε και δύο ώρες πιο μετά.

Μιλάμε εντάξει. Δηλαδή λέω, όταν λέω εγώ θα φύγω νωρίτερα, εννοώ τουλάχιστον ένα τέταρτο ή ένα μισάωρο μετά την λήξη του ωραρίου μου, το θεωρώ νωρίτερα. Αν με ακούσει κάποιος, σου λέει, μόνη της εφαρμόζει το ωράριο, δηλαδή φεύγει νωρίτερα.

Το νωρίτερα για εμάς αυτό είναι. Σήμερα θα φύγω νωρίτερα, λέμε. Άρα, ή θα φύγω μιαμιση αφού έχω τελειώσει μια και τέταρτο ή δυο παρά το τελευταίο. Αυτό είναι το νωρίτερα..

Ε: Και φαίνεται ότι έχετε ένα πολύ ωραίο περιβάλλον. Αυτή είναι η αλήθεια.

Σ14: Αλλά έχω βιώσει και δύσκολες καταστάσεις. Όχι με τη συγκεκριμένη.

Ε: Θα θέλετε επίσης κάποια κατάρτιση, να σας βοηθήσουν στην συνεργατική διδασκαλία που το μπορούσε να κάνει το κράτος.

Σ14: Βεβαίως.

Ε: Θα θεωρούσατε ότι θα ήταν καλύτερο όχι μόνο για εσάς, γενικότερα εννοώ. Γιατί μου είπατε ότι είχατε και δύσκολες συνεργασίες. Οπότε, ίσως, αν υπήρχε κάποια τέτοια κατάρτιση, να μπορούσαμε να αποφύγουμε αυτή την κακή συνεργασία.

Σ14: Δεν νομίζω όμως ότι είναι μόνο λόγω κατάρτισης κάποιου σεμιναρίου. Σίγουρα, καλό είναι να γίνονται και αυτά σε τακτά διαστήματα. Αλλά... Όχι ότι είναι μόνο από αυτό.
Είναι από τον χαρακτήρα του ανθρώπου.

Ε: Και θα θέλατε να είναι ψηφιακά ή βιωματικά?

Σ14: Βιωματικά. Βιωματικά.

Ε: Πολύ ωραία. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ14: Ευχαριστώ

Συνέντευξη 15

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ15

Ε: Λοιπόν, πριν τρία χρόνια μπήκαν τα αγγλικά.
Πώς νιώσατε με αυτή την αλήθεια?

Σ15: Θεώρησα στην αρχή ότι δεν θα υπήρχε χρησιμότητα στο όλο εγχείρημα. Αλλά νομίζω ότι τα παιδιά ανταποκρίθηκαν.

Ε: Πιστεύετε ότι θα μπορούσατε να το κάνετε εσείς ή όντως έπρεπε να μπει η ειδικότητα των αγγλικών μέσα;

Σ15: Να μπει η ειδικότητα των αγγλικών.

Ε: Είχαν την ανάλογη κατάρτιση, πόσους είδατε στην αρχή, ήταν εντάξει.

Σ15: Εγώ είδα τρεις διαφορετικές εκπαιδευτικούς καθηγήτριες αγγλικών και είχαν κατάρτιση, δεν μπορώ να πω.

Ε: Οπότε τα παιδιά πώς το είδανε όταν μάθανε ότι θα έχουσε πλέον και αγγλικά;

Σ15: Ήταν χαρούμενα, την περίμεναν πως και πως την δασκάλα τους. Μαθαίνουν τραγουδάκια, ήταν και μια πρώτη επαφή με τη γλώσσα. Τους άρεσε.

Ε: Οι γονείς το αντιμετώπισαν με ευκολία ή ήτανε διστακτικοί.

Σ15: Όχι, δεν μπορώ να πω ούτε με ευκολία ούτε διστακτικοί. Ήταν σαν να μην τους ένοιαζε ιδιαίτερα.

Ε: Α, αδιάφορο.

Σ15: Ναι, αδιάφορο.

Ε: Θέλετε να μου πείτε το δικό σας ρόλο μέσα στην τάξη όταν είναι μέσα η καθηγήτρια των Αγγλικών.

Σ15: Προσπαθώ να μην ενοχλώ, να μην αποσπώ τα παιδιά. Γιατί εγώ είμαι η δασκάλα τους, η κυρία τους, οπότε προσπαθώ να μην κάνω τόσο αισθητή την παρουσία μου. Γιατί απευθύνονται σε μένα και όχι στην κυρία τους.

Ε: Οπότε υπάρχει μια σύγχυση στα παιδιά που νιώθουν ότι εσείς είστε η κυρία τους και όχι.

Σ15: Δηλαδή, ακόμη και όταν θέλουν να πάνε τουαλέτα, δεν θα ρωτήσουν την κυρία των Αγγλικών, θα ρωτήσουν εμένα αν είμαι μέσα στην τάξη. Οπότε προσπαθώ να είμαι...

Ε: Οπότε είστε σχεδόν πάντα μέσα στην τάξη, δεν είστε εκτός της τάξης όταν είναι καθηγήτρια των Αγγλικών μέσα;

Σ15: Ναι, ή προσπαθώ να κάνω κάτι εκείνη την ώρα, να βλέπω τι γίνεται. Αλλά να μην τα απασχολώ με θορύβους στα παιδιά ή να είναι τος αποσπώ την προσοχή.

Ε: Τώρα αυτή η συνεργασία που έχετε μαζί με την Καθηγήτρια των Αγγλικών, πώς θα την χαρακτηρίζετε, είναι καλή, όχι... Πολύ καλή. Θα θέλετε κάτι να αλλάξετε, θέλετε να την περιγράψετε;

Σ15: Όχι, δεν θα ήθελα κάτι να αλλάξω, είμαι πολύ ευχαριστημένη.

Ε: Όταν κάνετε κάποια θεματική, έχετε ενημερώσει πιο πολύ...

Σ15: Ναι, υπάρχει συνεργασία σε αυτό το κομμάτι, ακολουθεί και ίδια το δικό μας το πρόγραμμα. Βέβαια χωρίς να τις επιβάλλουμε εμείς τι θεματική θα ακολουθήσει, μπορεί να κάνει και πράγματα...

Ε: Υπάρχει περίπτωση να σας συμβουλευτεί, να κάνετε κάποιο συν σχεδιασμό, ώστε να μπορέσει να βγει και αυτής την θεματική.

Σ15: Ναι, ναι, ναι.

Ε: Το κάνετε;

Σ15: Ναι, ναι, το κάνουμε.

Ε: Και όταν κάνετε κάποιο πρότζεκτ επίσης, την ενημερώνετε για να γνωρίζει.

Σ15: Ναι, ναι,

Ε: Ωραία. Αν τώρα σας έλεγα ότι...να κάνουμε μια ιδανική περίπτωση αυτής της συνεργασίας, όχι όπως το λέει το κράτος πώς θα είναι, πώς θα θέλετε να είναι οι συνεργασίες με την καθηγήτρια των αγγλικών. Το ιδανικό, έτσι, πώς θα το οραματιζόσασταν.

Σ15: Το ιδανικό. Θα ήθελα από την αρχή της χρονιάς να έχουμε έναν προγραμματισμό, κοινό προγραμματισμό, να δουλεύουμε σχεδόν ίδια πράγματα, όπως και συμβαίνει. Ναι, έτυχε και συμβαίνει.

Ε: Ναι, έτυχε και συμβαίνει.

Σ15: Δεν είναι πάρα πολύ έτσι. Και να υπάρχει καλή διάθεση και από τις δύο πλευρές.

Ε: Οπότε, ποια θα λέγατε ότι είναι τα χαρακτηριστικά και αυτή τη συνεργασία. Τι πρέπει να έχουν οι άνθρωποι;

Σ15: Υπομονή, θετική διάθεση, αυτά τα δύο νομίζω.

Ε: Αυτά τα τρία χρόνια είχατε κάποια δυσκολία όσον αφορά με τη συνεργασία σας και αν είχατε πώς το αντιμετωπίσατε;

Σ15: Με τη συνεργασία για τα αγγλικά ή γενικότερα;

Ε: Ναι, με την καθηγήτρια των αγγλικών

Σ15: Μάλιστα. Όχι, κανένα πρόβλημα. Δεν αντιμετώπισα δύσκολες καταστάσεις.

Ε: Ωραία. Εσείς παρακολουθήσατε το σεμινάριο; Αυτό σας βοήθησε να δείτε ποιος θα είναι ο ρόλος σας όντως μέσα στην τάξη ή όχι;

Σ15: Ναι, υπάρχουν κάποια στοιχεία που τα παρακολουθούμε.

Ε: Ναι, σας βοήθησε. Θα θέλατε να κάνετε κάτι διαφορετικό εκτός από αυτό το σεμινάριο.

Σ15: Για τα αγγλικά όχι.

Ε: Εννοώ για τη συνεργασία.

Το προπτυχιακό σας έχει προετοιμάσει στο να είστε δύο νηπιαγωγοί ή δύο καθηγητές μέσα στην τάξη. Δηλαδή να κάνετε αυτή τη συνεργατική διδασκαλία.

Σ15: Ναι. Και τα σεμινάρια που γίνονται κατά τη διάρκεια της εκάστοτε σχολικής. Για την συμπερίληψη, για την συνεργασία και εκπαιδευτικών και γονέων.

Ε: Οπότε έχετε παρακολουθήσει πάρα πολλά σεμινάρια.

Σ15: Πάρα πολλά σεμινάρια.

Ε: Το μοντέλο διδασκαλίας που κάνει η καθηγήτρια των αγγλικών, εσείς μπορείτε και το αναγνωρίζετε; Θέλω να πω ότι υπάρχουν διάφοροι μεθόδους.

Σ15: Ναι.

Ε: Και μπορείτε να έχετε κάποιον ενεργό μέρος όταν χρειαστεί.

Σ15: Ναι, αν χρειαστεί δηλαδή κάτι που θα παρέμβω.

Ε: Το ότι συνεργάζεστε με ακόμη έναν εκπαιδευτικό που σας έχει ωφελήσει.

Σ15: Ναι, γιατί μπορεί να...

Ε: Όχι απαραίτητα μόνο με τον αγγλικό, αλλά γενικά στη συνεργασία.

Σ15: Μ' αρέσει αυτό το πράγμα γιατί μπορώ να δω κάτι καινούργιο που να μου αρέσει. Κάτι διαφορετικό, μια διαφορετική προσέγγιση που μετά να την υιοθετήσω κι εγώ.

Ε: Ωραία. Και τα παιδιά το να βλέπουν δύο εκπαιδευτικούς να συνεργάζονται. Κερδίζουν πιστεύετε κάτι ή είναι απλά αδιάφορο;

Σ15: Ναι, γιατί όχι. Θεωρώ ότι κερδίζουν. Βλέπουν ότι εμείς μιλάμε, λύνουμε τα θέματα μας, κάνουμε κοινή γραμμή πώς το project που θα δουλέψουμε ή τη θεματική.

Ίσως παραδειγματιστούν και αυτά. Και παίζουν και αυτά ανάλογα. Όταν παίζουν τις δασκάλες κάνουν το ίδιο.

Ε: Οπότε ουσιαστικά η λειτουργείτε είναι σαν πρότυπο. Ωραία. Και γυρίσουμε λίγο πίσω σε μια συζήτηση που κάναμε όσον αφορά την κατάρτιση και την βελτίωση όταν παρακολουθείτε.

Τώρα εσείς παρακολουθείτε πολλά σεμινάρια. Οπότε θεωρείτε ότι καλό θα είναι οι εκπαιδευτικοί να παρακολουθήσουν αρκετά σεμινάρια όσον αφορά και τη συνεργατική διδασκαλία ή όχι. Αν σας βάλω πίσω και δεν τα έχετε κάνει κατά σεμινάριο. Θα μπορούσατε να συνεργαστείτε το ίδιο εύκολο.

Σ15: Ίσως. Δεν μπορώ να ξέρω. Είναι υποθετική η ερώτηση.

Αλλά θεωρώ ότι η γνώση είναι δύναμη. Ότι καινούργιο μαθαίνουμε, κάποια καινούργια προσέγγιση μπορούμε να την φιλτράρουμε, να την περάσουμε δηλαδή από τις δικές μας απόψεις και να δούμε αν μας κάνει ή όχι. Οπότε, εγώ είμαι υπέρ της γνώσης, υπέρ των σεμιναρίων.

Κάτι καλό βγαίνει από όλα αυτό.

Ε: Θα θέλατε αυτά να είναι διαδικτυακά ή και δια ζώσης, θα προτιμάτε πιο βιωματικά. Πώς θα νιώθετε ασχέτως φόρτου εργασίας, γενικότερα στη ζωή μας. Τι θα θεωρούσατε ιδανικό.

Σ15: Θεωρώ ότι διαδικτυακά είναι το ιδανικό.

Ε: Μπορείτε να αποκομίσετε και τα πράγματα και τα δικτυακά.

Σ15: Και να είστε και για την ευκολία τη δική μας ως εκπαιδευτική. Γιατί τα περισσότερα σεμινάρια γίνονται από απογευματινές ώρες. Οπότε θα πρέπει να μετακινηθούμε για να τα παρακολουθήσουμε όταν είναι δια ζώσης.

Ενώ έτσι είναι πιο εύκολο. Μπορείς να κάνεις και κάτι άλλο ταυτόχρονα.

Ε: Ωραία. Ευχαριστώ πάρα πολύ..

Σ15: Ευχαριστώ

Απομαγνητοφωνήσεις εκπαιδευτικών Αγγλικής γλώσσας

Συνέντευξη 1

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ1

Ε: Ωραία, άρα πρόπερσι . Έγινε η πρώτη φορά εισαγωγής στα αγγλικά.

Σ1: Ακριβώς.

Ε: Ωραία. Εσύ πώς ένιωσες με αυτό? Πώς σου ήρθε αυτή η αλλαγή που ξαφνικά μπήκες στο νηπιαγωγείο;

Σ1: Σαν μια ωραία πρόκληση. Δεν το είδα. Υπήρχε το άγχος λίγο, γιατί δεν είχαμε καμία καθοδήγηση.

Πάλι καλά υπήρχαν κάτι ιδιωτικές πρωτοβουλίες, όπως μέσα κοινωνικής δικτύωσης, που μία βοηθούσε την άλλη εκπαιδευτικό, με υλικό. Γιατί υπήρχε μια επιμόρφωση η οποία ξεκίνησε πιο μετά, αφού είχες μπει στην τάξη. Οπότε βασίζεσαι στις γνώσεις που έχεις αποκτήσει εσύ, από προσωπικό, προσωπική εμπειρία και καθοδήγηση.

Ε: Άρα θεωρείς ότι δεν ήσουν έτοιμη για να μπει στην προσχολική εκπαίδευση.

Σ1: Εγώ ως Ειρήνη ένιωθα, γιατί έχω και παιδί σε αυτή την ηλικία και παρακολουθώ πάρα πολλά τέτοια, και είχα και μαθητές σε ιδιαίτερα όμως. Σε σύνολο δεν είχα ξανά μπει να το δω.

Ένωσα λίγο στη μέση, γιατί ακριβώς δεν ήξερα ποιες θεματικές να δουλέψω, αλλά αυτό γρήγορα μπήκε σε μια σειρά από συζητήσεις με συνάδελφους.

Ε: Και πώς αισθάνθηκες, πώς σε υποδέχτηκαν οι υπόλοιποι συνάδελφοι στην προσχολική εκπαίδευση.

Σ1: Ε....Προσωπικά ήμουν πολύ ευχαριστημένη.

Από αυτά που διαβάζω ήμουν ικανοποιημένη να το πω έτσι όχι ευχαριστημένη.

Ε: σε υποδεχτήκαν δηλαδή...

Σ1: Κανονικά ήταν η πρώτη γνωριμία, η πρώτη χρονιά που είχαν μπει τα αγγλικά, οπότε και οι συνάδελφοι νηπιαγωγοί ψαχνόντουσαν, γιατί ξαφνικά έπρεπε να γίνουν οι διδακτικές ώρες συγκεκριμένες για το δικό μου μάθημα. Δεν ξέρανε πώς να συμπεριφερθούν, τι να κάνουν, δεν είχαν παρακολουθήσει και εκείνες την επιμόρφωση, γιατί ακόμα δεν είχε γίνει νομίζω. Εγώ μπήκα στη Γ' φάση τότε, την πρώτη χρονιά. Οπότε, γενικά, ήμουν ικανοποιημένη. Εγώ ένιωσα να με υποδέχονται καλά.

Υπήρχαν και περιπτώσεις που ένιωσα ότι με βλέπουν σαν εισβολέα, όχι οι προϊστάμενές οι συνάδελφοι, αλλά ίσως αφορά και τον τρόπο που συμπεριφέρεται ο καθένας για τις δυναμικές που δημιουργούνται.

Ε: Ωραία. Και τα παιδιά το αντιμετώπισαν όμορφα;

Σ1: Τα παιδιά είναι πάντα δεκτικά σε κάτι καινούριο, αν γίνεται με ωραίο τρόπο. Οι εκπαιδευτικοί είπαν στην τάξη, ότι η κυρία θα σας μαθαίνει αγγλικά και τα λοιπά, με ομαλή μετάβαση, ναι, πολύ ωραία.

Ε: Οι γονείς?

Σ1: Οι γονείς δεν έχουν πολλά παραδόσεις. Πολλοί δεν το ξέρουν ήδη ότι τα αγγλικά διδάσκονται. Τρίτη χρονιά πιά στα νηπιαγωγεία, πολλοί.

Κάποιοι που είχα δει ε... θυμάμαι..., υπήρχαν κάποιοι που λέγανε αγγλικά και τι θα κάνετε. Οπότε εγώ, προκαταβολικά γιατί γνώριζα τι θα ακούσω, λέω ότι θα γίνει με παιγνιώδη τρόπο, δεν θα γράψουμε, θα τραγουδάμε, θα χορεύουμε, θα ζωγραφίσουμε.

Ε: Οπότε κάποιοι γνώριζαν;

Σ1: Κάποιος, γιατί τα ωράριά μου δεν ήταν ωραίες υποδοχές.

Ε: Ωραία, οπότε τα παιδιά, άρα με τα αυτά που μου είπες, τα παιδιά ανταποκρίνονται καλά στην αγγλική γλώσσα.

Σ1: Είμαι κάθετα υπέρ στις εισαγωγές.

Ε: Όχι υπέρ τις εισαγωγές, ενώ τα ίδια τους άρεσε;

Σ1: Τα ίδια, ναι.

Είναι δεκτικά, γιατί πολλά ήδη γνωρίζουν λέξεις.

Ε: Ωραία, θα θέλεις να μου πεις ποιος είναι ο δικός σου ρόλος μέσα στην τάξη. Και ποιος είναι της νηπιαγωγού.

Σ1: από τη στιγμή που μπαίνω μέσα στην τάξη, στην ουσία εγώ είμαι για εκείνα τα 40-45 ανάλογα τη διδακτική υπεύθυνη. Υπάρχει περίπτωση να είμαι μόνη. Οπότε ενεργώ ως τον εκπαιδευτικό της τάξης.

Ε: και η νηπιαγωγός;

Σ1: ε.....Ενίοτε παρίσταται, ενίοτε επί τόπου λέει εγώ φεύγω.

Ε: Εάν είναι μέσα;

Σ1: Συνήθως το βρίσκουν σαν ευκαιρία, έτσι πως είναι και το σύστημα, το βρίσκουν σαν ευκαιρία να ασχοληθούν με άλλες εργασίες, να κάνουν τους φακέλους των μαθητών, να κόψουν...

Ε: Οπότε δεν έχει κάτι με σένα.

Σ1: Όχι, όχι, όχι. Είναι σε άλλον χώρο μέσα στην αίθουσα.

Ε: Σε κανέναν νηπιαγωγείο δεν σου έχει τύχει να είναι η νηπιαγωγός να βοηθήσει στη δικιά σου δουλειά.

Σ1; Να παρίσταται όπως ας πούμε τώρα. Στην τάξη με καρεκλίτσα δίπλα, κοντά στην παρεούλα ναι, αλλά ενεργά να κάνουμε αυτό που ορίζουμε ως συνδιδασκαλία, ποτέ.

Ε:Οπότε δεν έχετε κάποια μορφή συνεργασίας;

Σ1: Όχι, όχι. Παρά τις καλές συνθήκες που μπορεί κάτι για ένα θέμα να το συζητήσουμε και να ξεφύγουμε λίγο από το θέμα που διδάσκω.

Αλλά όχι στο πλαίσιο αυτού της συνδιδασκαλίας.

Ε: Άρα η νηπιαγωγός γνωρίζει το μοντέλο που χρησιμοποιήσεις εσύ για την εκμάθηση της Αγγλικής Γλώσσας, το αναγνωρίζει, καταρχήν, να ξεκινήσουμε, από εάν το αναγνωρίζει τον τρόπο.

Σ1: Δεν ξέρω καν, εάν παρατηρεί.

Όσοι παρατηρούν μπορεί και να καταλαβαίνουν τι κάνω, άμα εκείνη τη στιγμή είναι δασκαλοκεντρικό, δείχνω τις κάρτες, μετά κάνω ομαδούλες ή πιο κινησιολογία ή οτιδήποτε, αυτό μπορεί να το βλέπουν άμα παρίστανται.

Ε: Ωραία. Αν τώρα η νηπιαγωγός έχει ξεκινήσει μία θεματική, σε ενημερώνει πιο μπροστά για αυτό, ή αν το κάνει η ενημέρωση γίνεται πριν ή το κάνει εκείνη την ώρα;

Σ1: Όχι, δεν υπάρχει καμία ενημέρωση ούτε από μέρος μου προς το τι θα πρόκειται να διδάξω, ούτε το ανάποδο. Εγώ συνήθως ρωτάω, καμιά φορά ρωτάω, επειδή ξέρω πλέον περίπου τις θεματικές, ή βλέπω τι είναι μέσα στην τάξη, τι έχουν κολλήσει, άμα θα μιλήσουν για τους πλανήτες. Και εκείνη την περίοδο κάνω και εγώ την ημέρα και τη νύχτα, στα αγγλικά για παράδειγμα, τα φέρνω κοντά.

Ε: Οπότε δεν έχετε κάποια συζήτηση προς τα κείμενα να κάνετε κάποιο συνσχεδιασμό.

Σ1: Όχι, ειδικά η φύση των δικών μας, τις δικές μας ειδικότητες, είναι να πηγαίνουμε σαν guest. Οπότε πολλές φορές δεν νιώθουμε και μέλος του συλλόγου.

Ε: Άρα ούτε για κάποιο project σε ενημερώνει. Όχι, από ό,τι κατάλαβα.

Σ1: όχι.

Ε: Όταν έχεις κάποιες δυσκολίες, βασικά έχεις να αντιμετωπίσεις κάποιες δυσκολίες μέσα στην τάξη;

Σ1: Κλασικά θα υπάρχουν κάποιες συμπεριφορές. Κάποια παιδάκια που πρέπει με τον τρόπο του καθένα να...

Ε: Και με ποιον τρόπο τα αντιμετωπίζεις;

Σ1: Υπάρχουν οι σύσταση, υπάρχει η μη λεκτικά, υπάρχει το eye contact, τα μάτια. Και σταδιακά μετά μπορεί να υπάρχει και αναφορά μέχρι και φωνές φυσικά, μπορεί να γίνουν. Και συνήθως φτάνει στο σημείο, αν σε μία τάξη, εδώ που θα μπορούμε τώρα, να υπάρχει που αυτό αναιρεί λίγο το κομμάτι των Αγγλικών, η συνέπεια.

Δηλαδή αν παρίσταται η εκπαιδευτικός θα πει, εξαιτίας αυτού θα χάσεις πέντε λεπτά από το διάλειμμα. Αυτό παραβαίνει γιατί δεν είναι κάτι που είναι στο δικό μου κομμάτι.

Ε: Η νηπιαγωγός δηλαδή ουσιαστικά δεν έχει κάποια ουσιαστική θέση στη διαχείριση της τάξης.

Σ1: Όχι, όχι. Σαν ουσιαστικά έτσι λοιπόν.

Ε: Πριν μπεις μέσα στην τάξη σε ενημερώνει βασικά η νηπιαγωγός ότι σήμερα έκανα αυτό με τα παιδιά και τους άρεσε. Κάτι.

Σ1: Όχι όχι. Μπορεί στο πλαίσιο της συζήτησης, όπως θα πω μια καλημέρα και θα δω κάτι και εγώ να το ξεκινήσω.

Α, τι ωραίο ότι είναι αυτό. Τι ωραία αφίσα που κάνατε. Όχι όμως. Να το κάνει η νηπιαγωγός με την λογική της....συνδιδασκαλίας.

Ε: Ωραία. Κατα την άποψη σου ποιες θα έλεγες θα ήταν απαραίτητες, αλλαγές για να έχεις μια αποτελεσματική συνεργασία με την συνάδελφο.

Σ1: Προσωπικά το έχω βρει έτσι και ο καθένας έχει το κεφάλι του ήσυχο.

Ίσως αυτό που ρώτησα. Δηλαδή εάν υπήρχε μια ενημέρωση στην αρχή της χρονιάς...από το Υπουργείο δεν ξέρω πώς δουλεύουν καν. Δηλαδή δεν έχω μπει καν στην διαδικασία να ρωτήσω για τις ενότητες, με ποια σειρά. Από ότι έχω καταλάβει κάθε σχολείο αποφασίζει ποια σειρά θα ακολουθήσει αλλά είναι συγκεκριμένες οι ενότητες. Να υπήρχε δηλαδή μια ενημέρωση στο κάθε σχολείο να πει αυτό θα κάνουμε πρώτα, αυτή την περίοδο, μετά από έναν δίμηνο εκείνο. Μεθοδικά θες κι εσύ να δουλέψεις, να δουλέψεις κι εσύ στα ίδια, να γίνεται εμπέδωση. Αυτό που κάνω άτυπα εγώ, να υπήρχε με λίγο πιο... Προγραμματισμό.

Ε: Για την συνεργασία όμως με την νηπιαγωγό, είναι μια ιδανική περίπτωση τώρα, σου λέω κάνουμε συνδιδασκαλία τι θα ήθελες να υπήρχε;

Σ1: Ναι να υπήρχε, αντιστοίχως σε αυτήν την περίπτωση.... πρέπει να υπάρχει επικοινωνία και πέρα των διδακτικών ωρών. Πολλοί, όπως εγώ που είμαστε αναπληρωτές μειωμένου ωραρίου, δεν θέλουμε να ασχοληθούμε για οτιδήποτε παραπάνω, πέρα τη δουλειά που κάνουμε οι ίδιοι, στο σπίτι, να κάνουμε υλικό, να φτιάξουμε. Το ιδανικό είναι η συνεργασία, η επικοινωνία, πώς θα το κάνουμε, θα είναι με χειροτεχνίες, θα είναι με κίνηση, θα είναι με τραγούδι, και να υπάρχει εναλλαγή και με αυτά που κάνουν στα ελληνικά, και αντιστοίχως στα αγγλικά.

E: Άρα ποιος θα ήθελες να είναι ο ρόλος της νηπιαγωγού μέσα στην τάξη;

Σ1: Λίγο πιο ενεργός, να μην χρειάζεται να είμαι αυτό που υποτίθεται να συμβάλλει μαζί., Αντιλαμβανόμενη ότι εκείνη τη στιγμή εγώ ως αγγλικών έχω την προτεραιότητα, για εκείνη τη διδακτική, να βοηθάει στη μετάφραση κάποιων πραγμάτων, γιατί κανονικά δεν κάνει υποτίθεται να μιλάμε καθόλου αγγλικά, ως μεσολαβήτρια και ως συμπαίκτης - βοηθός, αλλά όχι υποδιέστερος. Γιατί δεν παύει να είναι η εξουσία της τάξης. Συνεργατικά.

E: Συνεργατικά, ναι, κατάλαβα. Οπότε, παρακολούθησες κάποιο σεμινάριο.

Σ1: την επιμόρφωση και οτιδήποτε άλλο που έχω κάνει κατά καιρούς, διάφορα πράγματα

E: Σε βοήθησε αυτό το σεμινάριο που παρακολούθησες, όντως να σε εντάξει στον χώρο και να καταλάβεις ποιος είναι ο ρόλος σου και πώς πρέπει να λειτουργήσεις.

Σ1: Για να μην το μειώσω εντελώς, υπήρχαν πράγματα. Το έκανα προσεκτικά, άλλοι απλά παίρνανε τις απαντήσεις και έκαναν έτσι.

Με βοήθησε όμως ότι είχα το μεταπτυχιακό που πατάει πάνω στους τρόπους για τις διδασκαλίες της ψυχολογίας και της ειδικής αγωγής. Οπότε, πολλά τα γνώριζα ήδη. Βέβαια, η επιμόρφωση βοηθάει, επαναλαμβάνεις πράγματα. Τα βλέπεις λίγο εξατομικευμένα για αυτές τις ηλικίες. Κάποια πλάνα, όχι πλάνα. Lessons plans, κάποιες ιδέες.

Και από εκεί βλέπεις εξ αρχής ότι μάλλον αυτό δεν θα πάει καλά. Ή λες, κάτσε να το δοκιμάσω και να πάρω feedback.

E: Ωραία. Οι νηπιαγωγοί συνήθως το έχουν παρακολουθήσει.

Σ1: Νομίζω ότι πρέπει. Από τον πρώτο χρόνο που μπήκε, εκείνη τη χρονιά, θυμάμαι να λένε όλες ότι...αχ..Τι μου θύμησες τώρα. Όλες τα παρακολουθήσαν. Μάλιστα, μία σε εκείνο το σχολείο τότε, είχε βάλει την κοπέλα της παράλληλης να τις κάνει.

E: Α....Ωραία.

Σ1:Την ώρα του σχολείου.

E: Θεωρείς όμως, εάν υπήρχε μια καλύτερη κατάρτιση, ή για να μπορέσει να βελτιωθεί όλη αυτή διαδικασία για να νιώθεις και εσύ πιο άνετα στο νηπιαγωγείο, πιστεύεις ότι χρειάζεται ή δεν χρειάζεται ή Είσαι ok γιατί έχεις ένα καλό background.

Σ1: Για τον Αγγλικών ή για τον νηπιαγωγό;.

E: Για τον Αγγλικών.

Σ1:Δίνει.

Ε: Γιατί ήταν ένα καινούργιο για εσάς φάσμα ηλικίας, γι' αυτό το λέω.

Σ1: Δίνει κάποιες και θεωρίες.

Ε: Όχι αν θα ήθελες, να έχεις κάτι παραπάνω εκτός από αυτή την επιμόρφωση;

Σ1: Πάντα βοηθάει. Πάντα. Να βγαίνουν κι άλλα που νομίζω βγαίνουν.
Εγώ δεν το παρακολουθώ πια γιατί έχω το δικό μου. Δεν βγαίνει. Ωραία.
Οπότε μένουμε σε αυτά. Έχουν μείνει πολύ θεωρητικά. Έγιναν στα πρότυπα εκείνο
στην δοκιμαστικές χρονιές.
Πριν εισαχθούν. Αλλά νομίζω ότι ήθελε παραπάνω στην πράξη.

Ε: χμμ...Ωραία. Και οι μαθητές, πώς αντιμετωπίζουν την ύπαρξη δύο εκπαιδευτικών
στην τάξη.

Σ1: Όταν μετράμε και κάνω πόσοι μαθητές είμαστε, πόσοι εκπαιδευτικοί... Θα πούνε
και ότι υπάρχει και η κυρία, τότε λέω έχει πάει τώρα να κάνει κάποια δουλίτσα, θα
επιστρέψει.
Αλλιώς, τον πρώτο καιρό, ακόμα και τώρα, που έκανα μια παρατήρηση κάτι για την
πέταξε μία μπάλα στο πρόσωπο. Την είδα, την μαθήτριά, να κοιτάει την
εκπαιδευτικό. Την αναγνωρίζουν, αφού αυτή βλέπουν 24 ώρες ως βασική. Εγώ είμαι
δύο διδακτικές την εβδομάδα. Αλλά με αναγνωρίζουν φυσικά.

Ε: Ωραία. Και σε ποιους τομείς θεωρείς ότι ωφελεί η συνεργατική διδασκαλία στους
μαθητές. Αν υπήρχε αυτή η ιδανική συνεργατική διδασκαλία.

Σ1: Βοηθάει να απελευθερωθούν. Γιατί νιώθουν ότι η δασκάλα θα ρωτάει πράγματα.
Θα συμμετέχει στο παιχνίδι. Η δασκάλα η νηπιαγωγός εννοώ.

Ε: Ναι, κατάλαβα.

Σ1: Να απελευθερωθούν. Όχι πως απελευθερώνονται ούτως ή άλλως. Απλά μας
παίρνει λίγο μεγαλύτερο διάστημα. Ένα δίμηνο. Ίσως να απελευθερωθούν. Να
χαλαρώσουν.
Ανάλογα και με τον εκπαιδευτικό πάντα. Βοηθάει στα να δημιουργείται ένα κλίμα.
Γιατί είναι ο βασικός κρίκος. Είναι η δασκάλα, η νηπιαγωγός που ξέρουν που είναι τις
υπόλοιπες ώρες. Να ρωτάει. Ανάλογα με το τι παιχνίδι παίζουμε. Με τι τακτική, να
συμμετέχει. Οπότε απελευθερώνονται να συμμετέχουν πιο ενεργά.

Ε: Πολύ ωραία. Και μία τελευταία ερώτηση. Θεωρείς ότι υπάρχουν κάποια οφέλη
στην συνεργατική διδασκαλία. Δηλαδή για να εξελιχθείς επαγγελματικά.

Σ1: Σίγουρα. Και εγώ μαθαίνω πράγματα. Και παρατηρώντας κιόλας. Όχι ούτε καν
συνεργατικά. Παρατηρώντας για λίγα δευτερόλεπτα που μπορεί να μπαίνω πιο πριν
ή πιο μετά. Πόσο μάλλον άμα δουλεύουμε συνεργατικά σ' αυτό. Γιατί μαθαίνουμε να
βγάζουμε το εγώ μας. Μαθαίνουμε δηλαδή για το κοινό καλό να δουλεύουμε πια.

Και ανταλλάσσουμε και απόψεις ο καθένας με τον τρόπο. Α, εγώ θα το έκανα έτσι. Εμπλουτίζεται δηλαδή και ο τρόπος εισαγωγής νέας πληροφορίας.

Ε: Ωραία. Σε ευχαριστώ πάρα πολύ..

Συνέντευξη 2

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιζόμενη: Σ2

Ε: Λοιπόν, πριν δύο χρόνια περίπου, ξεκίνησε η εισαγωγή τα αγγλικά στο νηπιαγωγείο. Εσύ πώς ένιωσες με αυτή την αλλαγή που έγινε ξαφνικά, σε βάση μια προσχολική εκπαίδευση.

Σ2: Μου άρεσε πάρα πολύ αυτό που έγινε εεεε..στην αρχή, γιατί μετά διαπίστωσα ότι υπήρχαν κάποια κενά, όσον αφορά την προετοιμασία των εκπαιδευτικών αγγλικής για τα νηπιαγωγεία.

Ε: Οπότε, πιστεύεις ότι δεν ήσουν έτοιμη για να διδάξεις στην προσχολική εκπαίδευση.

Σ2: Ήρθε κάποια αρκετή προετοιμασία, περισσότερα σεμινάρια, τα οποία να είχαν περισσότερο μέσα αναλυτικά τι πρέπει να κάνουμε πρακτικά και όχι θεωρητικά. Αυτό. Και θεώρησα ότι χρειάστηκε αρκετός χρόνος να καταλάβω ακριβώς πώς λειτουργούν τα νηπιαγωγεία.

Ε: Οι υπόλοιποι συνάδελφοι της προσχολικής εκπαίδευσης, πώς σας υποδεχτήκανε.

Σ2: Κάποιες ήταν πάρα πολύ καλές, με την έννοια ότι συνεργαστήκανε, μας βοηθήσανε, μας δείξαν, μας εξηγούσαν ό,τι χρειαζόμασταν και προπάντων στη διαχείριση της τάξης, που ήταν η μεγαλύτερη πρόκληση, θα έλεγα, με τους περισσότερους συναδέλφους. Υπήρχαν όμως και οι περιπτώσεις που αντιμετώπισαν το μάθημα των Αγγλικών σαν κενό, με την έννοια ότι ήταν διάλειμμα για αυτές και φεύγανε εκτός τάξης.

Ε: Τα παιδιά, πώς το αντιμετώπισαν, που έρχονται με καινούργια δασκάλα μας στην τάξη.

Σ2: Τα παιδιά, ευτυχώς, το αντιμετώπισαν πάρα πολύ καλά, τα περισσότερα, γιατί το είδαν σαν παιχνίδι. Επειδή οι περισσότεροι συνάδελφοι κάναμε παιχνίδια, το αντιμετώπισαν πάρα πολύ καλά, το δέχτηκαν πάρα πολύ καλά. Και οι γονείς, το ίδιο τους γνωρίζατε?

Τους περισσότερους γονείς μόνο σε κάποιες γιορτές είχαμε κάποια επαφή, αλλά όχι για ενημέρωση όπως κάνουν οι νηπιαγωγοί.

Ε: Γενικά όμως το δέχτηκαν, ότι μπήκαν τα Αγγλικά στην προσχολική εκπαίδευση ή θεωρούν ότι δεν έπρεπε να μπει. Αυτό εννοώ ότι το δέχτηκαν.

Σ2: Δεν είχα επαφή οπότε δεν το γνωρίζω αυτό.

Ε: Τα παιδιά δεν το αποκρίνονται στην Αγγλική γλώσσα, τους αρέσει, την έχουν έτσι ενδιαφέρον.

Σ2: Πλέον ναι, αν οι δραστηριότητες είναι με παιγνιώδη τρόπο, το δέχονται πάρα πολύ καλά.

Ε: Θα ήθελες να μου περιγράψεις ποιος είναι ο δικός σου ρόλος στην τάξη κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιος της νηπιαγωγού.

Σ2: Ο δικός μου ρόλος είναι να εξοικειώσω τα παιδιά με την Αγγλική γλώσσα, μέσα από διάφορα παιχνίδια, μέσα από τραγούδια, μέσα από δραστηριότητες, μέσα από κατασκευές. Ο ρόλος της νηπιαγωγού είναι...

Ε: Συνήθως, εννοώ αυτό που έχεις συναντήσει.

Σ2: Σε αυτό που έχω συναντήσει εγώ. Είναι η συνδιδασκαλία. Δηλαδή, πρέπει να είναι μέσα στην τάξη και να βοηθάει στη διαχείριση της τάξης, όταν κάποιο παιδί, ας πούμε, υπάρχει κάποιο πρόβλημα. Συνδιδασκαλία δεν γίνεται τόσο πολύ. Δεν γίνεται, η αλήθεια είναι. Αλλά θεωρητικά θα έπρεπε. Αυτό που έχω συναντήσει εγώ, πάντως, είναι ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων οι νηπιαγωγοί είναι απλώς μέσα και δεν κάνουν κάτι.

Ε: Οπότε δεν υπάρχει κάποιος σχεδιασμός, συν-σχεδιασμός μαζί.

Σ2: Όχι, δεν υπάρχει συν-σχεδιασμός. Ο σχεδιασμός είναι αποκλειστικά της εκπαιδευτικού Αγγλικής. Για τα αγγλικά.

Ε: Για όλα. Για όλη την εκπαιδευτική. Άρα είναι μόνο βοηθητικό προσωπικό, να το πω έτσι. Ναι, ναι. Ωραία. Λοιπόν, τα είπες.

Ακολουθείς κάποιο συγκεκριμένο αγγλικής εεεε... μοντέλο αγγλικής γλώσσας?

Σ2: Κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο. Ό,τι κάνω είναι προφορικά. Δηλαδή, δεν υπάρχουν...

Ε: Και αυτό αναγνωρίζεται, θέλω να πω, από την νηπιαγωγό. Θέλω να πω, υπάρχουν το μοντέλο αυτά τα που έχουν γίνει τα Clíc ή τον παιγνιώδη τρόπο. Η νηπιαγωγός αναγνωρίζει τον τρόπο που εσύ θέλεις να διδάξεις τα αγγλικά, ή είναι απλά αμέτοχη. Ή δεν το αναγνωρίζει καν, δεν ασχολείται.

Σ2: Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, είναι αμέτοχη. Δηλαδή, εγώ επιλέγω και την μέθοδο διδασκαλίας μου. Εγώ την επιλέγω. Η οποία προσπαθώ να είναι όσο πιο κοντά γίνεται στη φιλοσοφία του νηπιαγωγείου. Εξοικείωση των μαθητών της αγγλικής με παιγνιώδη τρόπο. Τραγούδια. Ρουτίνες.

Ε: Η νηπιαγωγός όμως το αναγνωρίζει, θέλω να πω. Το δέχεται. Αν το καταλαβαίνει τον τρόπο διδασκαλίας, ή θεωρεί ότι είναι κάτι ξένο για αυτή.

Σ2: Το καταλαβαίνει.

Ε: Και μπορεί να εμπλακεί κι αυτή, εάν θέλει;

Σ2: Εάν θέλει, ναι.

Ε: Ωραία. Όταν η νηπιαγωγός σχεδιάζει μια θεματική προσέγγιση, που έχουμε στα νηπιαγωγεία μας. Σε ενημερώνει πιο μπροστά, ώστε και εσύ να ακολουθήσεις την ίδια.

Κι αν σε ενημερώνει, το κάνει μέρες πριν, μία ώρα πριν.

Σ2: Να πω την αλήθεια, για το θέμα τώρα λέμε.

Ε: Ναι, γιατί ανα καιρούς κάνουν κάποιες θεματικές προσεγγίσεις, κάποια Project.

Σ2: Να πω την αλήθεια, δεν υπάρχει ενημέρωση. Εγώ ρωτάω. Ρωτάω ποια είναι η θεματική που κάνετε τις περισσότερες φορές. Και τότε μου απαντάνε. Άμα δεν ρωτήσω, δεν μου λένε. Οπότε ρωτάω, κάνω γενικά για την εποχή. Ας πούμε, φθινόπωρο κάνω για το φθινόπωρο. Κάνω γενικά και στη συνέχεια ρωτάω, κάνετε κάτι συγκεκριμένο.

Αν μου το πούνε, το κάνω. Γιατί πολλές φορές υπάρχει και μία ψιλο άρνηση, ότι του τύπου κάνω ότι θέλεις.

Ε:Οπότε δεν κάνετε καθόλου συν σχεδιασμό.

Σ2: Όχι, καθόλου. Με σπάνιες εξαιρέσεις βέβαια.

Ε: Ναι, ναι. Και πριν μπείτε μέσα στην τάξη, ενημερώνεστε από τον νηπιαγωγό, γιατί σήμερα κάναμε αυτή τη θεματική.

Σ2: Όχι, δεν μου λένε. Μου αφήνουν, έχω την ελευθερία να επιλέξω εγώ τη θεματική.

Ε: Έχεις συναντήσει κάποιες δυσκολίες κατά τη συνεργασία αυτή, δηλαδή, και επιτρέπεται, τι είδους δυσκολίες και με ποιους τρόπους τα αντιμετωπίσες. Συνεργασία, εννοώ, ανάμεσα σε εσένα και στην εκπαιδευτικό σου τόνο εκπαιδευτικά.

Ε:Ναι. Οι δυσκολίες είναι ότι ο νηπιαγωγός πρέπει να έχει πιο ενεργό ρόλο στην τάξη, που τις περισσότερες φορές δεν έχει. Με την έννοια ότι πρέπει να βοηθά πιο πολύ στην διαχείριση της τάξης των νηπίων, να μην φεύγει από την αίθουσα, όπως κάνει η πλειοψηφία των νηπιαγωγών. Και γενικά πρέπει να συνεργάζεται, πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη συνεργασία και το έχω συναντήσει αυτό. Δυστυχώς, γίνεται.

Ε: Και όταν υπάρχει πρόβλημα διαχείρισης, πώς το αντιμετωπίζει κοινό, όταν είναι απύουσα η νηπιαγωγός.

Σ2: Όταν είναι απύουσα, το αντιμετωπίζω εγώ, αλλά όχι με μεγάλη επιτυχία πολλές φορές, γιατί έχουν άλλες σχέσεις με την νηπιαγωγό. Η νηπιαγωγός είναι κάθε μέρα με τα παιδιά, έχει θέσει τους κανόνες, τα παιδιά είναι πιο δεμένα με την νηπιαγωγό, οπότε κάποιες φορές είναι δύσκολα.

Ε:Οπότε η νηπιαγωγός δεν σε έχει εγκλιματίσει πάνω στο περιβάλλον του νηπιαγωγείου, δηλαδή να σου πει, έχουμε κάνει αυτές τις κανόνες, τους έχουμε αναρτημένους εκεί.

Σ2: Να σας πω την αλήθεια, εγώ ρωτάω πρώτα. Στην αρχή της χρονιάς ρώτησα, έχετε θέσει τους κανόνες για να ακολουθήσουμε την ίδια γραμμή. Αλλά πολλές φορές βλέπω μία απαξίωση, μία αδιαφορία όσον αφορά να συνεργαστούν. Δυστυχώς

Ε: Και ποιες θα ήθελες να ήταν οι αλλαγές σου, ώστε να υπάρχει μια καλύτερη βελτίωση της συνεργασίας σου με την συνάδελφο.

Σ2: Να υπάρχει από την αρχή της χρονιάς μια συνεργασία και μια κοινή γραμμή όσον αφορά τη διαχείριση της τάξης και τους κανόνες. Να υπάρχει συζήτηση. Αν κάποιο παιδί αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, να το λύνει και ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής μαζί με την νηπιαγωγό, να το συζητάνε και να μην υπάρχει αδιαφορία. Να μην φεύγει από την τάξη, να μην το θεωρεί κενό και να υπάρχει συνεργασία. Αυτό, τίποτα άλλο.

Ε: και αν σου έλεγα να οραματιστείς την τέλεια συνεργασία. Ποιο θα ήταν το τέλειο, το ιδανικό

Σ2: Προσωπικά θα σου πω αυτό που έγινε σήμερα. Η νηπιαγωγός να είναι ενεργή, να βοηθάει, να βοηθάει στη διαχείριση της τάξης.

Ε: εκτός από την διαχείριση της τάξης, θα ήθελες κάτι άλλο να σε βοηθήσει. Τι θα θέλετε εσείς. Λέω να το οραματιστείς, γιατί μπορεί να μην γίνεις πραγματικά. Να είναι δύσκολο.

Σ2: Το τέλειο είναι μερικές φορές λίγο δύσκολο. Γιατί συνηθίζεις αυτό που γίνεται. Θα ήθελα στις δραστηριότητες που είναι η ευθύνη του εκπαιδευτικού της Αγγλικής να τις κάνει, θα ήθελα σε αυτές τις δραστηριότητες να συμμετέχει και ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής. Αυτό θα ήταν το ιδανικό για μένα. Να υπάρχει συνδιδασκαλία δηλαδή. Άρα να υπάρχει συν σχεδιασμός.

Συν σχεδιασμός και συνδιδασκαλία. Ο σχεδιασμός είναι της Αγγλικής ούτως ή άλλως. Αυτό είναι υποχρέωση το τι θα κάνει μέσα στο μάθημα μόνο ο εκπαιδευτικός της Αγγλικής να το κάνει.

Ο νηπιαγωγός στην ώρα των Αγγλικών πρέπει όμως να μπλέκεται στις δραστηριότητες και να...

Ε: Οκ. Και ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες για την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας. Θέλω να πω...Ποιοι πιστεύεις ότι... Άρα οι παράγοντες έτσι να απαντήσουν οι ίδιοι βασικά.

Σ2: Να υπάρχει συνεργασία μεταξύ αλληλεγγύη. Οκ.

Ε: Τι πιστεύεις ότι χρειάζεται στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση, ώστε οι νηπιαγωγοί να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά σε αυτήν τη συνεργατική διδασκαλία.

Σ2: Η περισσότερη επιμόρφωση... Υπάρχουν κατά καιρούς διάφορα προγράμματα που βγαίνουν, ειδικά αυτό που βγήκε στην αρχή όταν μπήκαν τα αγγλικά στο νηπιαγωγείο. Νομίζω ότι οι περισσότεροι νηπιαγωγοί δεν το παρακολουθήσαν. Είναι βασικό όμως γιατί ήταν και για τους δύο εκπαιδευτικούς και των αγγλικών και των νηπιαγωγών. Αλλά θεωρώ ότι χρειάζεται περαιτέρω και από τις δύο πλευρές.

Ε: Οπότε εσείς το παρακολουθήσατε το...

Σ2: Εγώ το παρακολουθήσα την αρχή μέχρι το τέλος και θεωρώ ότι χρειάζεται κι άλλο. Και σας βοήθησε αυτό να καταλάβετε ποιος είναι ο ρόλος της τάξης ή όχι. Βέβαια, κατάλαβα κάποια πράγματα. Θεωρητικά όντως πιο πολύ.

Ε: Οπότε σε προπτυχιακό επίπεδο δεν ήσουν προετοιμασμένη; Χρειάζόταν οπωσδήποτε το σεμινάριο, πιστεύεις.

Σ2: Οπωσδήποτε, γιατί η νηπιακή ηλικία είναι κάτι από μόνο του. Μια επιστήμη από μόνη της. Διαφορετική.

Ε: Πιστεύεις ότι χρειάζεσαι περισσότερη κατάρτιση για την βελτίωση της συνεργασίας με τη συνάδελφο εκπαιδευτικό και εσύ και η νηπιαγωγός;

Σ2: Θεωρώ ότι είναι και από τις δύο πλευρές, ναι. Θέλει συνεχή εξέλιξη.

Ε: Οι μαθητές αντιμετωπίζουν όμορφα την ύπαρξη δύο δασκάλων στην τάξη.

Σ2: Βέβαια. Πάρα πολύ καλά. Όταν είναι και οι δύο και βλέπουν τα παιδιά ότι συνεργάζονται και ότι υπάρχει μία ατμόσφαιρα ευχάριστη, το δέχονται πάρα πολύ καλά.

Ε: Πιστεύεις ότι η συνεργατική διδασκαλία βοηθάει και ωφελεί τους μαθητές? Με ποιον τρόπο ξέρω. Η συνεργατική διδασκαλία είναι η δική σου και της εκπαιδευτικού. Αν βοηθάει στους μαθητές.

Σ2: Βοηθάει, γιατί γίνεται πιο αποτελεσματική η διδασκαλία. Κερδίζουν πιο πολλά πράγματα τα παιδιά από αυτό όταν υπάρχει συνεργασία. Και μαθησιακά και σε ό,τι δραστηριότητα γίνεται. Είναι καλύτερο το αποτέλεσμα.

Ε: Όσον αφορά το αποτέλεσμα. Το αποτέλεσμα, ναι. Και θεωρείς ότι τα οφέλη σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών σε τάξη συνεργατικής διδασκαλίας. Ποια είναι τα οφέλη που μπορεί να γίνουν στους δύο εκπαιδευτικούς στην εξέλιξη τους αν όντως υπάρχει συνεργατική διδασκαλία. Κερδίζει δηλαδή κάποιος. Τα κερδίζεις εσύ από την υπηρεσία.

Σ2: Σε πάρα πολλές τομείς. Σε πάρα πολλές τομείς. Καταρχάς, εμείς των αγγλικών μαθαίνουμε περισσότερα πράγματα για το νηπιαγωγείο.

Εξελισσόμαστε επαγγελματικά. Γινόμαστε πιο καταρτισμένες όταν υπάρχει συνεργασία. Γνωρίζουμε περισσότερα πράγματα και εξελισσόμαστε σε όλες τους τομείς.

Πιστεύω και οι νηπιαγωγοί εξελίσσουν και τα πάντα. Ακόμα και το ότι είναι νηπιαγωγοί γίνονται καλύτεροι νηπιαγωγοί άμα θέλουν να συνεργάζονται. Γιατί αυτό είναι το νόημα.

Για το καλό των παιδιών πάντων.

E: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ2: Ήτανε πάρα πολύ...ωραία συζήτηση

Συνέντευξη 3:

Ερευνήτρια: E

Συνεντευξιαζόμενη: Σ3

E : Λοιπόν, τα αγγλικά μπήκαν περίπου δύο χρόνια στο νηπιαγωγείο εσείς. Πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή που ξαφνικά μπήκατε σε μια άλλη βαθμίδα... που δεν την είχατε συνηθίσει.

Σ3: εεε....Κάπως δύσκολα. Κάπως δύσκολα γιατί υπάρχει πολύ μεγάλη διαφορά στο επίπεδο. Δηλαδή, αντιμετωπίζεις πια σχεδόν μωρά.

Πράγμα που ειδικά όταν έκανες μετάβαση ... όταν έκανες σε μια έκτη τάξη... και μετά πρέπει την προηγούμενη ή την επόμενη ώρα να μπει σε... Δηλαδή, η αλλαγή αυτού του επιπέδου είναι πάρα πολύ κουραστική.

Χώρια ότι είναι ένας άλλος κόσμος για μένα. Και το αντικείμενο έπρεπε να το σκεφτώ ουσιαστικά μόνη μου... γιατί, ναι, μεν έκανα το σεμινάριο του νηπιαγωγείου...αλλά ουσιαστικά βασίζομαι στην εμπειρία μου.

E: Οπότε, δεν ήσασταν έτοιμη για αυτή την μετάβαση.

Σ3:Νομίζω κανένας. Γιατί το έχω συζητήσει και με άλλους συναδέλφους.

E: Απόλυτα. Απλά πηγαίνω την ερώτηση...

Σ3:Προσωπικό επίπεδο, φυσικά και δεν ήμουν έτοιμη να το ζήσω και αυτό.

E: Η υπόλοιπη συνάδελφοι της προσχολικής σας υποδέχτηκα.

Σ3:Ναι, ναι. Μια χαρά. Πάρα πολύ καλά.

Πολύ ομαλά.

E: Τα παιδιά πώς το αντιμετώπισαν, το τι έκανες...

Σ3: Με πολύ χαρά. Δηλαδή, εγώ αυτό το πράγμα που αντίκρισα τη χαρά στο νηπιαγωγείο... Δηλαδή, πέρυσι ήταν κρεμασμένα στα παράθυρα. Ήταν κρεμασμένα στα παράθυρα. Δεν μ' άφηνα να μου φιλούσαν τα χέρια. Λες και ήμουν παπάς. Δεν μ' άφηνα να φύγω.

E: Αυτό είναι όμορφο συναίσθημα. Είναι αυτό που έχουνε τα παιδιά της προσχολικής

Σ3:.. Είναι το συναίσθημα που δεν το είχα ζήσει. Ειδικά στις μεγάλες τάξεις που βαριούνται και κουράζονται.

E: Στο νηπιαγωγείο τα παιδιά εκφράζονται.

Σ3: Ήταν πολύ αγνά τα συναισθήματα. Και μπορώ να πω ότι είναι πολύ πιο κουραστικά.

Ειδικά όταν αντιμετωπίζεις δύσκολες καταστάσεις. Αλλά πολύ καλά.

E: Οι γονείς γενικότερα ενημερώθηκαν... ότι μπήκαν τα αγγλικά στην προσχολική.

Σ3: Σε γενικές γραμμές. Εγώ τώρα δεν είχα προσωπική.

E: Δεν είχατε καθόλου προσωπική επαφή να ξέρετε πως το αντιμετώπισανε;

Σ3:ε...όχι αλλά τους έβλεπα πολλές φορές. Μου μιλούσανε. Όταν έφευγα δηλαδή ήξεραν ποια είμαι. Μου έκαναν κάποια δωράκια. Είχαμε μια τέτοιου είδους επαφή. Ή σε κάποιες περιπτώσεις που ήταν κάπως δύσκολες. Ενημέρωνα και εγώ. Παράλληλα με την νηπιαγωγό. Τις δυσκολίες που αντιμετώπιζα με το παιδί.

E: Ωραία. Και τα παιδιά γενικότερα ανταποκρίνονται... Πώς ανταποκρίνονται στην αγγλική γλώσσα.

Σ3:Σαν αντικείμενο μάθησης;

E: ναι

Σ3: Με πάρα πολύ ενδιαφέρον και χαρά.

E: Ωραία. Θα θέλετε να μου περιγράψετε τον δικό σας ρόλο στην τάξη. Και της νηπιαγωγού.

Με την έννοια.

Σ3: Ναι, τι εννοείτε εδώ.

E: Αν εσείς κάνετε όλη την εκπαιδευτική διαδικασία; Ενώ είναι νηπιαγωγός. Ποια είναι η θέση της μέσα στην τάξη.

Σ3:Όταν είναι μέσα στην τάξη. Είναι υποστηρικτικός. Να διευκολύνει κάποιες καταστάσεις.

Σε περίπτωση που υπάρχουν κάποια παιδιά. Να τα ηρεμήσει. Να τα απομακρύνει.
Να τα μιλήσει. Να τα συμβουλεύσει

Ε: Γενικά με την εμπειρία σας. Αυτά τα δύο χρόνια.

Σ3: Τρίτος χρόνος.

Ε: Είναι συνήθως που μέσα στην τάξη ή όχι.

Σ3: Συνήθως είναι.

Ε: Ωραία. Και έχει τον υποστηρικτικό ρόλο.

Σ3: Ναι, ναι.

Ε: Οκέι. Άλλου είδους συνεργασία έχετε με την νηπιαγωγό; Εκτός από αυτό.

Ε: :Εκτός εννοώ από αυτό

Σ3:Στο να μοιραζόμαστε και να λέμε τώρα βρισκόμαστε σε αυτό, για παράδειγμα είμαστε σε αυτή την ενότητα. Οπότε κι εγώ κάνω παράλληλα πράγματα.

Ε: Α, πολύ ωραία. Σας ενημερώνει πριν καιρό.

Σ3:Πριν ή λίγες μέρες πριν. Όχι, λίγες μέρες πριν. Οπότε εγώ επειδή...

Ε: Προσαρμόζεστε γρήγορα.

Σ3:Προσαρμόζομαι πολύ γρήγορα να φτιάξω πράγματα.

Ε: Ωραία. Α, πάρα πολύ ωραία. Όταν δηλαδή κάνει κάποιο project σας έχει ενημερώσει το κάνετε κάποιο project. Να κάνετε και εσείς το ίδιο

Σ3:..ναι..λειτουργούμε παράλληλα. Κάνουν για παράδειγμα για το φαγητό κάνω και εγώ για το healthy food.

Ε: πάρα πολύ ωραία. Έχετε κάποια δυσκολίες στη συνεργασία αυτή με την νηπιαγωγό ή τον νηπιαγωγό, έχετε αντιμετωπίσει και πώς γενικότερα το είχατε διαχειριστεί, εάν είχατε αντιμετωπίσει.

Σ3: Οι εμπειρίες μου ήταν οι καλύτερες. Δηλαδή έχω να θυμάμαι μόνο ευχάριστα πράγματα από όλες μου τις εμπειρίες με τις νηπιαγωγούς.

Ε: Πάρα πολύ. Και όταν έχετε κάποια πρόβλημα διαχείρισης της τάξης, μέσα στην τάξη, όταν κάνετε το μάθημα, πώς το αντιμετωπίζετε. Το αντιμετωπίζετε μόνο σας ή.....

Σ3:... Αναφέρομαι και στη διευθύντρια, στον νηπιαγωγό, το συζητάμε, προσπαθούμε να καλέσουμε κάποιους γονείς εάν είναι τραγικά τα πράγματα.

Ε: Ωραία. Και κατά την άποψή σας ποιες αλλαγές πιστεύετε ότι θα θέλετε μάλλον ή θεωρείτε ότι είναι απαραίτητες για να έχετε μια πολύ όμορφη συνεργασία με τον συνάδελφο. Εάν θεωρείτε ότι δεν έχετε τις τέλειες. Τι άλλο θα θέλετε παραπάνω.

Σ3: Τώρα δεν θέλω να το πάμε μόνο εμένα. Γενικά είμαι πάρα πολύ ευχαριστημένη. Δεν θα ήθελα κάτι περισσότερο. Είμαι πολύ ευχαριστημένη από αυτό που έχω ζήσει στα νηπιαγωγεία γενικά.

Ε: Οπότε ήταν αρκετά υποστηρικτικές.

Σ3: Ναι, ναι. Πάρα πολύ. Έχω πολύ καλή εμπειρία.

Ακούω άσχημα πράγματα. Δηλαδή διαβάζω κάποια άσχημα πράγματα. Εγώ έχω ζήσει καλές εμπειρίες.

Μπορεί να ήμουν τυχερή απλά. Δεν ξέρω.

Ε: Ή να μην είχατε πολλές απαιτήσεις.

Σ3: Δεν ξέρω, δεν ξέρω.

Ε: Ωραία. Οπότε τα θεωρείτε όλα μια χαρά για εσάς. Είστε πολύ καλά. Τέλεια.

Αν θα έλεγα να πούμε ποια είναι κάποια χαρακτηριστικά από τη συνεργατική διδασκαλία θα μπορούσατε να βρείτε. Ποια θα είναι καλά να έχει ένας άνθρωπος για να μπορέσει να συνεργάζεται.

Σ3: Ποια χαρακτηριστικά;

Ε: Θα πρέπει να έχει ένας άνθρωπος για να μπορεί να συνεργάζεται με έναν ακόμη άνθρωπο.

Σ3: ναι...ε....Κατανόηση. Επιείκεια. Και καλή διάθεση.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Και πιστεύετε ότι χρειάζεται κάποια ακαδημαϊκή ή επαγγελματική εκπαίδευση οι νηπιαγωγοί για να είναι πιο πολύ έτοιμοι στο να συνεργαστούν αποτελεσματικά ή Είναι όλα ok ήδη είναι πολύ συνεργάσιμοι.

Σ3: Εγώ θεωρώ πάνω κάτω ότι περισσότεροι έχουν πολλή εμπειρία γενικά. Και είναι θέμα ανθρωπιάς παρά επιστημονικής κατάρτισης. Θεωρώ ότι το να προσεγγίζεις τον άλλον ανθρώπινα και με κατανόηση αυτό είναι το καλύτερο. Και όχι το έχω δέκα μεταπτυχιακά.

Ε: Εννοείται. Οπότε, εσάς σας βοήθησε το προπτυχιακό σας, το πτυχίο Αγγλικών και των Γαλλικών που έχετε και τα σεμινάρια να σας προετοιμάσει σχετικά με τη συνεργατική διδασκαλία ή όχι.

Σ3: Τα πτυχία μου, των Αγγλικών και των Γαλλικών. Ε, καλά, η γνώση πάντοτε είναι ωφέλιμη.

E: Ωραία. Και το μου είπατε, το έχετε παρακολουθήσει το πρόγραμμα. Και σας βοήθησε καθόλου το πρόγραμμα για να δείτε πώς ακριβώς κάνετε το μάθημα μέσα στην τάξη.

Σ3:Πολύ.

E: Οι μαθητές, πώς αντιμετωπίζουν όταν έρχονται δύο καθηγητές μέσα στην τάξη δύο δασκάλοι. Πόσο σας αντιμετωπίζουν;

Σ3:Δεν το θεωρούν, ειδικά τις πρώτες χρονιές που το έρθει, ειδικά πέρυσι, το έχουν ανάγκη, αισθάνομαι. Ότι το έχουν ανάγκη. Εγώ δεν το φανταζόμουν, αλλά ίσως σε κάποια παιδάκια, γιατί αισθάνονταν ασφάλεια. Δηλαδή κάποια παιδάκια που ήταν λίγο πιο φοβισμένα, που είναι πολύ κολλημένα με την παιδαγωγό, που είναι προ νήπια, το αντιμετώπισαν έτσι πολύ με φόβο το να μείνουν μέσα με μια ξένη κυρία. Στο αρχικό στάδιο.

E: Στο αρχικό στάδιο;

Σ3:Μετά το ξεπερνούσαν και δεν τους ένιωθε τίποτα. Αλλά στο αρχικό στάδιο είχαν το βλέμμα τους ότι είναι και κυρία εκεί, την ήθελα.

E: Ωραία, πολύ σημαντικό. Οπότε ποια πιστεύετε ότι τα παιδιά, ποιο είναι το οφέλη τους όταν βλέπουν μια συνεργατική διδασκαλία. Έχουν κάποια οφέλη όταν βλέπουν δύο δασκάλους να συνεργάζονται.

Σ3:Καταλαβαίνω και αυτό ότι είναι ένα σαν πρότυπο για αυτούς η συνεργασία.

E: Επίσης, και τελευταία ερώτηση, τα οφέλη σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών σε τάξη συνεργατικής διδασκαλίας. Δηλαδή, εσείς τι έχετε κερδίσει από μια συνεργατική διδασκαλία και αν έχετε κερδίσει κάτι. Σε επαγγελματικό επίπεδο.

Σ3: Ναι.....Ότι μπορώ να λειτουργήσω και με αυτόν τον τρόπο και δεν έχω κανένα πρόβλημα. Πράγμα που, εντάξει, μου ήταν κάπως δύσκολο να το φανταστώ παλιά.

E: Από τον συνάδελφο έχετε κερδίσει κάτι ή...

Σ3: Ναι, ότι έχω κερδίσει, ότι για παράδειγμα... Κι ο συνάδελφος, φυσικά. Βεβαίως, ας πούμε, έχω πάρει ιδέες. Βλέποντας το τέλος του μαθήματος ή βλέποντας το πώς συμπεριφέρονται, ειδικά στην νηπιαγωγεία, που δεν είχα την κατάλληλη...

E: Ναι, μόνο για την νηπιαγωγεία.

Σ3:Ναι, που δεν είχα την εμπειρία, κατάλαβα πως περίπου πρέπει να λειτουργήσω, ας πούμε. Τέλειο.

E: Ευχαριστώ πάρα πάρα πολύ.

Σ3: Τίποτα, τίποτα. Ήταν πάρα πολλές ωραίες ερωτήσεις σας.

Συνέντευξη 4:

Ερευνήτρια: Ε

Συνεντευξιαζόμενη: Σ4

Ε: Τέλεια! Πάμε! Οπότε, πριν δυο-τρία χρόνια, όταν έγινε νόμιμα και μπήκαν τα αγγλικά πλέον...

Σ4: Πριν τέσσερα χρόνια. ο πρώτος χρόνος ήταν...

Ε: Ήταν πιλοτικός και πριν τρία χρόνια ξεκίνησε κανονικά.

Εσείς πώς νιώσατε με αυτή την αλλαγή;

Σ4: Που μπήκαν τα αγγλικά στα σχολεία...;

Ε: Που σας καλέσαν να πάτε στον νηπιαγωγείο.

Σ4: Εντάξει, πάρτυ έκανα. Σοβαρολογείς; εάν δεν έμπαιναν τα αγγλικά, δεν θα έφτανε ποτέ η ώρα για να μπω... είμαστε στη σειρά πάρα πολύ.

Όταν είδα και νηπιαγωγείο, έκανα πάρτι. Έχω θέματα. Δεν είμαι δείγμα.

Έχω θέματα με τα παιδιά γενικότερα. Δεν είμαι δείγμα ανθρώπου. Μου αρέσουν τα παιδιά, μου αρέσουν. Και τον νηπιαγωγείο μου αρέσει πάρα πολύ. Δεν με νοιάζει, λοιπόν.

Ε: Αλλά νιώσατε έτοιμη κατευθείαν ότι μπορείτε να διδάξετε στην προσχολική ηλικία;

Σ4: Όχι. Ένιωσα όμως ότι... Κοίταξε. Όταν ήρθα... Είμαι από τους τυχερούς. Έπεσα σε πάρα πολύ καλές προϊσταμένες όλα μου τα χρόνια.

Οπότε με το που πήγα να παρουσιαστώ και γνώρισα τις προϊσταμένες.. Ήδη είναι η πρώτη που θα γνώρισεις, τις προϊσταμένες. Είπα οκ δεν με νοιάζει.

Αν αυτές είναι οι προϊσταμένες μου, θα μου δείξουν τον δρόμο. Εντάξει. Φαντάζεσαι τι πρέπει να κάνεις. Μιλάμε για τετράχρονα και πεντάχρονα. Λίγα πράγματα πάνω στη... Όχι λίγα. Λάθος. Βασικά πράγματα πάνω στη γλώσσα. Συν παιχνίδι, τραγούδι.

Είχα κάνει και κάποια σεμινάρια και τα λοιπά. Άσχετο από μόνη μου. Δικιά μου βλακεία. Μ' άρεσε να παρακολουθώ διάφορα. Αλλά ήμουν πολύ τυχερή γιατί έπεσα πάνω σε πολύ καλές προϊσταμένες. Κατευθείαν.

Λέω το προϊσταμένες γιατί ήταν οι πρώτες που γνώρισα. Και μετά και από συναδέλφους... Ε, σύμφωνα που είναι οι πρώτες.

Οπότε, με το που είδα, οι πρώτες που γνώρισα ήταν οι προϊσταμένες. Με το που βλέπεις τις προϊσταμένες και βλέπεις τι άνθρωποι είναι... Δεν σε νοιάζει.

Ξέρεις ότι έχεις άνθρωπο από πίσω που θα σε βοηθήσει ό,τι και να χρειαστείς. Κι οι υπόλοιποι από τις συνάδελφες σας... Ένας κι ένας.

Όλα μου τα χρόνια, να μην το γρουσουζέσω... Ένας κι ένας. Ήμουνά πολύ τυχερή.

Πολύ τυχερή. Στο να περάσεις καλά, σε βοήθεια, σε...

Ε: Και τα παιδιά πώς το υποδέχτηκαν, ότι έχουν μια καινούργια δασκάλα, ότι θα είναι ακόμη μία, θα κάνουμε αγγλικά...;

Σ4: Πάρτυ. Τα παιδιά το περιμένουν και το περιμένανε σαν μια ακόμα ώρα παιχνιδιού. Δεν το βλέπουν σαν μάθημα. Δεν το νιώθουν ότι τα βάζεις να κάνουν κάτι που θα ζοριστούν.. Τουλάχιστον για μένα, έτσι. Γιατί, είδες, χοροπηδάω σαν το κατσίκι.

Πιο πολλοί από αυτά. Και το περιμένουν σαν πάρτη. Σαν παιχνίδι. Σαν μια ώρα που θα κάνουμε κάτι διαφορετικό. Θα ξεφύγουμε. Γιατί πάντα θα παίζουμε, θα γελάσουμε. Θα παίξουμε freeze στο τέλος. Πάντα πέφτει κάτι τέτοιο. Δεν μπορείς να τα βάλεις κάτω και να τους κάνεις I am, you are...

E: Με τους γονείς έχετε κάποια επαφή?

Σ4: Όχι τόσο.

E: Οπότε δεν γνωρίζετε πως το έχουν δει το όλο θέμα; Ή το γνωρίζετε;

Σ4: Όχι. Τους αρέσει. Τους αρέσει.

Όχι τόσο με την έννοια ότι επειδή αλλάζω σχολεία, δεν τους πετυχαίνω εύκολα. Εδώ δηλαδή θα τους πετύχω. Γιατί τελειώνω μια παρά.

Στην άλλη μεριά δεν τους πετυχαίνω εύκολα. Γιατί συνήθως είμαι πρωινές ώρες και φεύγω, δεν τους πετυχαίνω τόσο εύκολα. Από αυτή την άποψη δεν έχω επαφή με τους γονείς. Αυτούς που βλέπω όμως, τους αρέσει. Και έρχονται και σου λένε κιόλας «α...Πετάει και λέξεις και διάφορα» Τους φαίνεται ότι παναγία μου τι κάνουν αυτοί.

E: Οπότε τα παιδιά ανταποκρίνονται στην αγγλική γλώσσα;

Σ4: Όχι όλα τους.

E: Δείχνω. Είναι ενδιαφέρον.

Σ4: Ναι. Είναι κάποιοι που έχουν έφεση. Βλέπεις ότι είναι κάποιοι που έχουν έφεση στις γλώσσες.

Δηλαδή τα πιάνουν όλα. Είναι κάποια άλλα που... Αυτά που δεν ανταποκρίνονται στην αγγλική γλώσσα βλέπεις ότι είναι γενικότερα και στο υπόλοιπο το μάθημα.

Κάπως έτσι. Πάει πακέτο. Δεν κάνουμε γραμματική, συντακτικό.

Δηλαδή όπως θα σου πω το flower το λουλούδι.

Θα το πεις ή δεν θα το πεις. Έτσι θα σου πει και η Γεωργία (νηπιαγωγός) μέσα το λουλούδι στα ελληνικά και θα το πεις ή δεν θα το πεις. Είναι το ίδιο πράγμα.

Δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά. Το ίδιο πράγμα είναι. Λέξεις είναι.

E: Και ο ρόλος μέσα στην τάξη ο δικός σας. Θα μπορούσατε να τον περιγράψετε και ποιος είναι της νηπιαγωγού.

Σ4: την ώρα του μαθήματος εννοείς;

E: ναι ναι

Σ4: Κοίταξε τώρα. Ουσιαστικά ή τυπικά;

E: Όχι θεωρητικά, κανονικά.

Σ4: Κανονικά εγώ κάνω το μάθημά μου. Η νηπιαγωγός είναι εκεί μαζί μου. Θεωρητικά σύμφωνα με το σεμινάριο του ΙΕΠ το οποίο ήταν μια βλακεία και μισή.

E: Άρα δεν σας βοήθησε καθόλου;

Σ4: Σε πολύ λίγα πράγματα. Ουσιαστικά δεν έλεγε κάτι. Δεν είχε κάποιο νόημα το να μου λες ότι θα μπορώ εγώ σε μια τάξη και θα πρέπει η νηπιαγωγός να κάθεται μπάστακας δίπλα μου και να λέω εγώ I am και να λέει η νηπιαγωγός δίπλα μου είμαι. Κοροϊδεύομαστε μεταξύ μας. Σοβαρά;;;

Σ4: Αν χρειαστείς κάτι ή αν χρειαστεί να κάνεις κάτι πιο πολύ ή αν χρειαστεί να επιβληθεί κάποια στιγμή, γιατί ειδικά εδώ που είναι το σωτήριο ας πούμε, κάποιος πρέπει μόνιμα να έχει παντού το μυαλό του έτσι, αλλιώς ουσιαστικά δεν χρειάζεται σε κάποιον, σε μένα όμως έτσι. Ξέρω συνάδελφο, η οποία δεν μπορεί να τα κουμαντάρει μόνη της και απαιτεί αυτόν την νηπιαγωγό να μην βγαίνει ούτε για κατούρημα, γιατί δεν μπορεί να χειριστεί το παραμικρό. Εγώ δεν έχω θέμα τέτοιο.

E: Ναι, αλλά όταν κάνετε το μάθημα πιο πριν ή λίγες μέρες πριν, είναι η νηπιαγωγός σας έχει ενημερώσει να κάνετε αυτή τη θεματική και να συμβαδίζετε συστηματικά;

Σ4: Ναι, ναι, ναι, αν μπορούμε να συμβαδίσουμε. Εγώ δεν μπορώ εύκολα να συμβαδίσω μαζί τους. Πώς θα κάνω τα δουλειά μου, μπράβο. Οποτε μπορούμε όμως, κάνουν θέματα που μπορώ να συμβαδίσω μαζί τους, δηλαδή αν κάνουν το πρόγραμμα με τα δόντια, μπορώ να κάνω δόντια. Ναι, σε αυτά συνεννοούμαστε. Ναι, ναι, νομίζω εννοείς πρακτικά μέσα στις τάξεις. Ναι, ναι, ναι, όχι, πάντα συνεννοούμαστε. Ή θα μου πουν, ξέρεις, Κωνσταντίνα, έχουμε να κάνουμε αυτό. Σε βολεύει να κάνεις κάτι κι εσύ με αυτό, μπορεί να κάνεις κάτι που δεν το έχω καταφέρει.

E: Σας ενημερώνει μέρες πριν;

Σ4: Όπως τύχη. Μπορεί να με ενημερώσει, μπορεί να ρωτήσω εγώ. Α, ωραία. Μιλιόμαστε, ουσιαστικά είμαστε παρέα, δεν είμαστε τυπικοί συνάδελφοι. Οπότε μόνιμα μιλιόμαστε, μόνιμα συνεννοούμαστε. Κορίτσια, τι κάνετε, τι δουλεύουμε. Ή αν τους προκύψει κάτι. Κωνσταντίνα, μας ήρθε αυτή η ιδέα, θα δουλέψουμε αυτό. Τι λες, πώς σου φαίνεται. Σου μιλάω για μένα, όμως.

E: Ναι, ναι, ναι.

Σ4: Για τα σχολεία τα δικά μου και σε αυτά που έχω πέσει εγώ.

E: σου έχει συμβεί κάποια δυσκολία στη συνεργασία; όλα αυτά τα τρία χρόνια, και αν έπρεπε πώς το αντιμετώπισες;

Σ4: Όχι. Ναι, γι' αυτό σου λέω, δεν μιλάω καθόλου. Καθόλου, καθόλου, καθόλου, καθόλου.

E: Οπότε, όταν είσαι μέσα στην τάξη, θέμα διαχείρισης πρώτα απ' όλα. Η νηπιαγωγός σε βοηθάει, επεμβαίνει με κάποιο τρόπο.

Σ4: Ναι, ναι, ναι.

Ε: Οπότε ποιος θα έλεγες ότι είναι ο ρόλος της. Είναι αυτός ο βοηθητικός όσον αφορά στη διαχείριση ή γενικότερα μπορεί να κάνετε και κάποιον συν σχεδιασμό.

Σ4: και τα δύο. Ανάλογα τι θα κάνουμε.

Είναι και απ' τα δύο. Εννοείται ότι θα επιβληθούν σε παιδιά, ειδικά σε περιπτώσεις παιδιών που είναι πιο δύσκολες, γιατί κακά τα ψέματα αυτές τα έχουν όλη μέρα. Δεν το συζητάμε αυτό, έτσι.

Και μετά σε κάποια μαθήματα, ανάλογα μπορεί, ας πούμε, να έχω να κάνω πρότζεκτ που έχει πολύ χαρτοκοπτική, γιατί κάνουμε και τέτοια. Δηλαδή, κάναμε την προηγούμενη φορά ένα μεγάλο πόστερ για την Άνοιξη. Δεν προλαβαίνω μόνη μου να γυρίσω από όλα τα παιδιά, να σιγουρευτώ τι ζωγράρισαν, κόψαν, κάναν, ράναν και τα λοιπά, και εκεί θα βάλουν πλάτη. Θα κόψουν, να τελειώσουν, να κάνουν. Σε αυτά πάντα βοηθάνε.

Ε: Όχι όμως στον συν σχεδιασμό της διδασκαλίας. Αυτό εννοώ;

Σ4: Στον συν σχεδιασμό μόνο αν είναι κάτι που είναι να το κάνουμε μαζί. Δηλαδή τώρα που είναι το e-tweening τώρα πάμε πακέτο.

Ε: Τέλεια. Πολύ καλά.

Σ4: Τώρα γιατί είναι το e-tweening. Από εκεί και πέρα είναι τα αγγλικά. Να σου πω κάτι.

Ουσιαστικά ψιλο συνσχεδιασμός είναι όλα. Δηλαδή αν σκεφτείς όταν...

Όταν ας πούμε κάνανε τα ζώα σε χειμερινή νάρκη. Αν σκεφτείς ότι κορίτσια τι κάνετε; Κάνουμε τα ζώα σε χειμερινή νάρκη

Οκ. Κάνω κι εγώ το ίδιο. Εεε...συν σχεδιασμός δεν είναι;

Ε: Περίπου. Ναι. Είναι ένα καλό βήμα.

Σ4: Κατά κάποιο τρόπο. Από εκεί και πέρα σε τι να μου δώσουν υλικό ας πούμε. Τι άλλο να σχεδιάσουμε μαζί.

Αφού το υλικό το ίδιο δικό μου είναι στα αγγλικά. Υλικό στα νηπιαγωγεία δεν υπάρχει. Εκ των πραγμάτων δεν μπορεί εκεί να υπάρξει συν σχεδιασμός περαιτέρω.

Μέχρι εκεί μπορεί. Να συνεννοηθούμε ότι κάνουμε τα ίδια πράγματα. Υπάρχουν κάποια φλασκάρτ μέχρι εκεί.

Αλλά υλικό στα νηπιαγωγεία δεν υπάρχει. Οπότε τι άλλο μπορεί να σου κάνει;

Ε: Όχι. Αυτό εξετάζουμε.

Σ4: Δεν μπορεί να σου κάνει κάτι άλλο. Ή μπορεί ας πούμε η Γεωργία κάθε φορά θα ρωτήσει. Και η Γεωργία και η Δώρα «Τι θα κάνεις σήμερα; Αυτό; Θεε να ψάξω να σου βρω κάτι;» Μέχρι εκεί. Δεν μπορεί να κάνει κάτι περισσότερο γιατί μιλάμε για άλλη γλώσσα.

Ε: όχι ..είναι τέλεια η συνεργασία

Σ4: όχι ναι..Δεν μπορώ να πω κουβέντα. Δεν μπορώ να πω κουβέντα.

E: Θα ήθελες να υπάρξουν κάποιες αλλαγές που θεωρείς απαραίτητες για να γίνει ακόμα πιο καλή συνεργασία ή τι θεωρείς.

Σ4: Να μου φέρνουν και μεσημεριανό. Όχι. Είναι εξαιρετικά.

Σου είπα. Είμαι πολύ τυχερή. Είμαι πολύ τυχερή. Από όλα. Από προϊστάμενες, από συνεργάτες, από συνεννόηση. Δηλαδή κοιτιόμαστε στα μάτια και συνεννοούμαστε. Για παιδιά.

E: Και αν πούμε ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες για να γίνει η εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας. Έχεις κάτι στο μυαλό σου;

Σ4: Της συνεργατικής; Πολύ βασικό να μπορείς να τα βρεις με τον άλλον. Αν δεν μπορείς να τα βρεις με τον άλλον.

E: Δηλαδή τώρα μου λες ότι παίρνατε τέλεια. Ποιοι είναι οι παράγοντες που παίρνατε τέλεια; Δηλαδή τι είναι αυτό που σας κάνει να λέτε κάτι τέτοιο;.

Σ4: Καταρχάς είναι εξαιρετικοί άνθρωποι. Είναι ευγενικότατοι. Να έχουν διάθεση να συνεργαστούν. Πολύ βασικό. Γιατί είναι πολλοί που δεν έχουν διάθεση να συνεργαστούν. Έχω και τέτοιους. Απλά δεν έχω πολλά-πολλά εγώ μαζί τους. Γιατί είναι στον ολοήμερο. Οπότε καταλαβαίνεις....

Θέλει να έχει ο άλλος διάθεση να συνεργαστεί. Θέλει να έχει ευγένεια. Θέλει να μην είναι εγωιστής. Και να μην σε αυτά που κάνει να μην προσπαθεί να δειχτεί ο ίδιος. Γιατί έτσι όπως έχει γίνει το νηπιαγωγείο πλέον... με τα blog, με τα προγράμματα είναι μια διαδικασία να δειχτούμε και να φανούμε. Αυτή είναι η αλήθεια.

Ψέματα δεν θα σου πω. Όχι. Κάνουμε πράγματα και τραβάμε φωτογραφία γιατί πρέπει να ανεβεί σε ένα blog γιατί θα κριθούν, εγώ δεν κρίνομαι ακόμα γιατί είμαι αναπληρώτρια.

Αυτοί όμως κρίνονται από ένα blog. Και αξιολογούνται και βαθμολογούνται από ένα blog

E: Και χάνουμε την ουσία.

Σ4: Μπράβο! Το θέμα λοιπόν είναι εκεί να μην είσαι εγωιστής και να θες να σε ενδιαφέρει να συνεργαστείς με τον άλλον. Γιατί υπάρχουν και αυτοί που τους ενδιαφέρει να δείξουν τον εαυτό τους και ανεβάζουνε εγώ έκανα αυτό αυτό, αυτό και αυτό.

Και οι υπόλοιποι που έχουν φάει όλο το παλούκι δεν υπάρχουν πουθενά ούτε σαν ονόματα.

E: Οπότε ακαδημαϊκά τι θεωρείς να μπορείς να βοηθήσεις αυτούς τους ανθρώπους;

Σ4: Και συγγνώμη, να σε βοηθάει και το τμήμα. Γιατί υπάρχουν τμήματα που δεν βοηθάνε. Τι εννοώ;

Τώρα αυτό δεν ξέρω αν πρέπει να το αναφέρεις. Θα σου πω για να σου δώσω παράδειγμα. Εάν πας στα Ρόμα πάνω υπάρχουν περιπτώσεις που δεν μπορείς να βγάλεις όχι συνεργατική διδασκαλία ούτε δραστηριότητα.

Πρέπει δηλαδή να είναι και το τμήμα τέτοιο που να μπορείς να δουλέψεις εκ των πραγμάτων. Υπάρχουν τμήματα που δεν μπορείς να δουλέψεις. Στα Ρόμα πάνω το ένα

από τα δύο τμήματα καλά υπάρχει το τρίτο τμήμα που είναι τα μη ενταγμένα δεν έχουν έρθει σε επαφή ποτέ με τον κόσμο.

Το ένα από τα δύο τμήματα που θεωρητικά είναι πιο ενταγμένο γιατί ήμουν και πέρυσι, είμαι και φέτος οπότε έχω εικόνα της διαφοράς. Φέτος δεν μπορούμε να δουλέψουμε. Δεν μπορώ να σου περιγράψω ο άνθρωπος μας είναι εξαιρετικός. Δεν μπορούμε να δουλέψουμε. Δεν μπορούμε.

Δεν μιλάνε και από παιδιά δικά μας όχι μόνο από Ρόμα. Τα οποία τα είχαμε και πέρυσι. Ενημερώνουμε από πέρυσι τους γονείς για τα προβλήματα που υπάρχουν και φέτος είναι τρις χειρότερα.

Συν τα Ρομά τα οποία δεν μιλάνε ελληνικά δεν μπορείς να συνεννοηθείς μαζί τους. Εμφανίστηκαν κάποιои, εμφανίστηκαν δύο εβδομάδες στην αρχή της χρονιάς δεν ξαναεμφανίστηκαν όλη τη χρονιά και ξαναεμφανίστηκαν τώρα. Εκεί δεν σε βοηθά όσο και να θες.

Ε: Όσο και να θες.

Σ4: Σκέψου ότι στην αρχή της χρονιάς Αυτά μην τα πολύ βάλεις γιατί είναι άλλο σχολείο.

Ε: Δεν θα τα βάλω καλύτερα.

Σ4: Σαν παραδείγματα. Σκέψου ότι στην αρχή της χρονιάς είχαμε κλειδωμένο όλο το σχολείο. Την κουζίνα, το γραφείο της προϊσταμένης γιατί ανοίγαν την πόρτα, φεύγανε και κρύβονταν όπου προλαβαίνουν γιατί δεν μπορούσαν να καταλάβουν πού είναι.

Εκεί τι συνεργατικό να βγάλεις κορίτσι μου; Και να θες. Δεν μπορούσες.

Δηλαδή το μυαλό μας ήταν να μην πάθει κανένα κάτι και μας κυνηγήσουν οι Ρομά μετά. Δηλαδή πέρα από τα των εκπαιδευτικών υπάρχει και το τμήμα. Υπάρχουν τμήματα.

Έχω τύχει σε τμήμα εδώ προς Ν.Ιωνία Είχαμε αυτιστικό, μη λειτουργικό, σε τραγικό βαθμό, έξι ετών με πάνες, δεν μίλαγε, δεν επικοινωνούσε, μόνο ήχους, δεν μπορούσε να φάει, δεν μπορούσε να ταιστέι. Οι γονείς δεν δέχονταν ότι το παιδί έχει πρόβλημα, δεν είχε ούτε παράλληλη ούτε τίποτα. Το μόνο μας μέλημα μόνιμα ήταν να μην πνιγεί, γιατί έβαζε στο στόμα ό,τι έβρισκε...από κουμπιά, από τρίχες, από τα μαλλιά, από κούκλες, από κομμάτια πάζλ τεράστια. Ήμασταν όλη την ώρα, καλά, ο Λάμπρος, ο νηπιαγωγός, ακόμα χειρότερο έτσι, εγώ πήγαινα ελάχιστα, ήμασταν όλη την ώρα με ένα δάχτυλο μέσα στο στόμα να της βγάλουμε αυτό που έχει να μην μας πνιγεί. Πόσα μπορείς να εφαρμόσεις εκεί πέρα μέσα;

Ε: Σε αυτή την περίπτωση δεν μπορεί να πας στον πρώτοβάθμια.

Σ4: Όχι, από τη στιγμή που δεν δέχεται ο γονιός δεν μπορείς να κάνεις τίποτα. Σκέψου λοιπόν σε ένα τέτοιο τμήμα, σύν ότι υπήρχαν άλλες δυο-τρεις περιπτώσεις που είχαν θέματα. Πόσα μπορείς να κάνεις;

Πόσα μπορείς να κάνεις; Κατάλαβες γιατί σου λέω δηλαδή ότι πέρα από όσοι όσοι διάθεση και να έχεις να κάνεις χίλια-δύο. Γιατί μιλάνε στα σεμινάρια, για διαφοροποιημένη, για συνεργατική, για...

Μιλάμε για ένταξη. Μιλάμε, μιλάμε, μιλάμε. Δεν μπορεί να γίνουν όλα αυτά.

Μιλάμε για σχολεία με 22 άτομα. Με έναν νηπιαγωγό που δεν έχει καμία βοήθεια. Και 24 άτομα.

Και 24. Πρόπερσι είχαμε και 24. Που δεν έχουν βοήθεια καμία. Δίπλα ο Μ.... είχε παράλληλη μέχρι κάποια στιγμή, η γυναίκα ήταν 7 μηνών έγκυος και έπρεπε να φύγει. Του τη δώσανε για δύο μέρες τη βδομάδα και τώρα δεν έχει. Και αυτό γίνεται όλη μέρα, κάθε μέρα.

Δούλεψε. Και θα δεις ότι έχει και άλλες δύσκολες περιπτώσεις. Δούλεψε.

Δηλαδή, μην κοροϊδευόμαστε με τα σεμινάρια.

Ε: Εγώ ξέρεις ποια είναι η απορία μου; Όταν έχουν δύσκολη συνάδελφο δεν θέλουν να συνεργαστούν.

Σ4: Εκεί δεν ξέρω.

Ε: Θα μπορούσαν να κάνουν κάποια υποστήριξη σε σεμινάρια σε ακαδημαϊκά για να αρχίσουν να λειτουργούν διαφορετικά;

Σ4: Δεν νομίζω ότι ο δύσκολος άνθρωπος είναι απλά δύσκολος άνθρωπος.

Ε: Δεν έχει θέμα.

Σ4: Δεν νομίζω ότι μπορεί να αλλάξει. Ο δύσκολος άνθρωπος είναι απλά δύσκολος.

Αυτός που δεν θέλει να συνεργαστεί, απλά δεν θέλει να συνεργαστεί.

Δεν είναι, δηλαδή, κάने του σεμινάρια. και αλλάζει ο άνθρωπος.

Ε: Τώρα, που έχουν περάσει τα τρία χρόνια, θεωρείς ότι θέλεις λίγο ακόμη κατάρτιση δικιά σου?

Σ4: Πάντα θέλεις.

Ε: Θέλεις;

Σ4: Πάντα θέλεις.

Ε: Για την βελτίωση για όλα;

Σ4: Πάντα θέλεις. Γιατί πάντα, ας πούμε...

Με το e-tuning θα σου πω εγώ τώρα, που δεν είχα ξανασχοληθεί. Το πόσο ψιλολοΐδια έμαθα, δεν είχα ασχοληθεί, γιατί εκ των προηγούμενων, επειδή είμαι από λίγες ώρες σε κάθε σχολείο, δεν μπορούσα. Και τώρα, κατά λάθος εισαγωγικά.

Γιατί το οργάνωση η μαρούλα εδώ, με την Ελευθερία, που ήταν εδώ, είναι αλλού τώρα, φίλες όλες και τα λοιπά, και λέω, «κορίτσια, πείτε και εμένα». Εγώ στην αρχή όμως, όχι για να μπω. Για να βοηθήσω την άλλη στα Μελισάτικα, εξαιρετική, και να τη βοηθήσω γιατί είναι μόνη της, μονοθέσιο, 22 άτομα.

Το πόσο βρίσκεις, μαθαίνεις, ανακαλύπτεις, τζιτζιρα μη τζιρα, από εργαλεία, από ό,τι μπορείς να φανταστείς, είναι...

Ε: Φυσικά, παίρνει και το οφέλη της συνεργατικής διδασκαλίας.

Σ4: Πάντα μαθαίνεις. Πάντα έχεις κάτι. Δηλαδή, πάντα, ειδικά όταν συνεργάζεσαι με ανθρώπους που έχουν χρόνια.

Από το πιο μικρό, από προγράμματα που χρησιμοποιούν, που εγώ δεν τα ξέρω, δηλαδή το jigsaw και τα λοιπά. Κι όμως, είναι εκπληκτικό, εξαιρετικό. Μπορείς να φτιάξεις απίστευτα πράγματα και να τα βάλεις στο διαδραστικό και μένουν έτσι, ας πούμε. Πάντα έχεις κάτι να μάθεις. Πάντα.

E: Οι μαθητές πώς το νιώθουν όταν έχετε δύο εκπαιδευτικούς μέσα στην αίθουσα.

Σ4: Δεν το καταλαβαίνουν.

E: Σας θεωρούνε, δηλαδή, και τους δύο ότι είστε εκεί, δύο εκπαιδευτικοί.

Σ4: Δεν το καταλαβαίνουμε. Δεν το καταλαβαίνουμε γιατί δεν κάνουμε μάθημα, όπως σου ξέρω να λέω, με τη βλακεία του ΙΕΠ δύο μαζί, δίπλα-δίπλα. Είναι χαζό. Είναι τελείως χαζό.

E: Παρ' όλα αυτά όμως θεωρείς ότι τους βοηθάει το γεγονός ότι βλέπουν δύο εκπαιδευτικούς που έχουν αυτή τη συνεργασία;

Σ4: Τους βοηθάει το ότι βλέπουν δύο εκπαιδευτικούς που γελάνε μεταξύ τους, που θα παίξουν μεταξύ τους, που ξέρουν ότι έχουν καλή σχέση. Γιατί αν είχαν δύο εκπαιδευτικούς, τα παιδιά καταλαβαίνουν, που δεν είχαν καλή σχέση μεταξύ τους και τους βλέπαν ξινισμένους, όχι, δεν θα τους βοηθάει. Κόβω το κεφάλι μου.

E: Πού πιστεύεις ότι τους βοηθάει?

Σ4: Στην ψυχολογία τους, στο γέλιο τους, στο ότι περνάνε καλά. Το βασικότερο σε αυτή την ηλικία είναι ότι κάνεις να το κάνεις και να χαρούνε. Με κάποιο τρόπο. Λίγο στην αρχή, λίγο στο τέλος, λίγο ενδιάμεσα. Εάν δεν χαρούνε, δεν θα βγει. Δηλαδή, αν δεις την τσάντα μου, πάντα υπάρχει και δεύτερη και τρίτη εναλλακτική μέσα, γιατί μπορεί να μην σου βγει η δραστηριότητα. Αυτό μου το έμαθε η προϊσταμένη. Δεν το είχα σκεφτεί ποτέ. Είμαι πολύ τυχερή. Άλλοι θα μπορούσαν να μην ασχοληθούν και να μην σου πούνε τίποτα. Αυτή μου το είπε.

E: Ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ4: εγώ ευχαριστώ...ήταν μια ευχάριστη κουβέντα.

Συνέντευξη 5:

Ερευνήτρια: E

Συνεντευξιζόμενη: Σ5

E: Από το σχολικό έτος 2021-2022 έγινε η εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας στην προσχολική εκπαίδευση υποχρεωτικά σε όλη την Ελλάδα. Εσείς πως νιώθετε με αυτήν την αλλαγή;

Σ5: οκ μάλλον, δεν με χαροποίησε αλλά εύκολα προσαρμόστηκα.

E: Πιστεύετε ότι είσαστε/ ήσασταν έτοιμη/ος για να διδάξετε στην προσχολική εκπαίδευση.

Σ5: ναι γιατί ήδη υπήρχαν τα αγγλικά στις α και β δημοτικού.

E: Πως σας υποδέχτηκαν οι συνάδελφοι της προσχολικής εκπαίδευσης;

Σ5: θετικά! παίρνουν μια ανάσα! υπάρχει ένα νέο πρόσωπο στο νηπιαγωγείο.

E:Τα παιδιά πως το αντιμετώπισαν;

Σ5: απολύτως φυσιολογικά κάποια είχαν ήδη διδαχθεί αγγλικά σε ιδιωτικούς παιδικούς σταθμούς.

E: Οι γονείς σας αποδέχτηκαν; Τους γνωρίσατε; Πως το αντιμετώπισαν;

Σ5: ναι αν και δεν υπήρξε ιδιαίτερη συνάντηση - γνωριμία με τους γονείς. υπήρχε όμως ενθουσιασμός.

E: Πως ανταποκρίνονται τα παιδιά στην αγγλική γλώσσα;

Σ5: πολύ αβίαστα αποκτούν εύκολα την γλώσσα.

E: Θα θέλατε να μου περιγράψετε ποιος είναι ο δικός σας ρόλος στην τάξη κατά την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιος της/του νηπιαγωγού;

Σ5: μέσω του παιχνιδιού κυρίως, των τραγουδιών και κινήσεων διδάσκω την γλώσσα και τους εκπαιδευτικούς στόχους αν και συχνά το σχέδιο μαθήματος διαφοροποιείται. ο/η νηπιαγωγός συμμετέχει στην διαδικασία, ησυχάζει τα ζωντάνια παιδιά και εκτελεί αυτά που λέω όπως τα παιδιά.

E: Υπάρχει κάποια μορφή συνεργασίας με την/τον νηπιαγωγό; Θα θέλατε να μου περιγράψετε τη συνεργασία αυτή; Σε ποιους τομείς; για παράδειγμα: σχεδιασμός, προετοιμασία, διδασκαλία, αξιολόγηση

Σ5: υπάρχει συνεργασία και προσπαθούμε να συμβαδίζουμε στις θεματικές ενότητες. βασικά εγώ ακολουθώ το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου.

E: Ας μείνουμε λίγο στο ρόλο σας στο πλαίσιο της συνεργασίας, θέλετε να μου πείτε κάποια πράγματα περισσότερο;

Σ5: σε γενικές γραμμές είμαι ευχαριστημένη από την συνεργασία.

E: Ακολουθείτε συγκεκριμένο μοντέλο εκμάθησης αγγλικής γλώσσας; Αν ναι θέλετε να αναφέρετε ποιο; Συνήθως η/ο νηπιαγωγός το γνωρίζει;

Σ5: ακολουθώ την αισθητηριακή - κινητική εκμάθηση της γλώσσας. τα παιδιά εύκολα: ακούν – βλέπουν - κάνουν. Ναι η νηπιαγωγός το γνωρίζει. επικεντρώνομαι στην επικοινωνιακή και ομαδοσυνεργατική μέθοδο.

E: Όταν η/ο νηπιαγωγός σχεδιάζει μια θεματική προσέγγιση συμβαδίζετε με αυτή; Αν ναι, σας ενημερώνει κάποιες μέρες πριν ή το συν-σχεδιάζετε ή ενημερώνεστε λίγο πριν μπειτε στην τάξη;

Σ5: ναι. ενημερώνομαι κατά την διάρκεια του μαθήματος

Ε: Όταν η/ο νηπιαγωγός κάνει ένα project ενημερώνεστε έγκαιρα από τον/την συνάδελφο;

Σ5: όχι πάντα διότι υπηρετώ σε τρία σχολεία και οι ρυθμοί εναλλάσσονται καθημερινά.

Ε: Πριν την έλευση σας στην τάξη ενημερώνεστε από την/ τον νηπιαγωγό για τα παιδιά, την θεματική;

Σ5: σε βασικές γραμμές ναι

Ε: Έχετε συναντήσει κάποιες δυσκολίες κατά τη συνεργασία αυτή; Αν επιτρέπεται, τι είδους δυσκολίες; Με ποιους τρόπους τις αντιμετωπίζετε/αντιμετωπίσατε;

Σ5: προσωπικά δεν εντόπισα κάποια δυσκολία. Η συνάδελφος είναι υποστηρικτική και οπότε χρειάζομαι βοήθεια είναι δίπλα μου.

Ε: Όταν αντιμετωπίζεται κάποια δυσκολία στην διαχείριση της τάξης, ο/η νηπιαγωγός πως το αντιμετωπίζει;

Σ5: βρίσκεται μαζί μας και βοηθά στην αντιμετώπιση καταστάσεων που προκύπτουν.

Ε: Κατά την άποψή σας, ποιες αλλαγές θα ήταν απαραίτητες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας με το/τη συνάδελφο;

Σ5: δεν έχω κάποια πρόταση. είμαι καλυμμένη.

Ε: Σε μια ιδανική περίπτωση, πώς οραματίζεστε τη συνεργασία σας με τη/το συνάδελφο;

Σ5: για μένα το ζητούμενο είναι η ευελιξία. Τα πάντα μπορούν να αλλάξουν κατά τη διάρκεια του μαθήματος στο νηπιαγωγείο και ως εκπαιδευτικός είναι για μένα πρόκληση να είμαι σε θέση να αξιοποιώ σωστά αυθόρμητες καταστάσεις.

Ε: Σε αυτήν την ιδανική περίπτωση θα μπορούσατε να περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο σας σε αυτό το πλαίσιο συνεργασίας το οποίο θα θέλατε να έχετε;

Σ5: σεβασμός στους ρυθμούς των παιδιών. όχι πίεση. αβίαστη εκμάθηση της αγγλικής ως γλώσσας του κόσμου.

Ε: Σε αυτή την ιδανική περίπτωση, θα θέλατε να μου περιγράψετε λίγο περισσότερο το ρόλο του/της νηπιαγωγού;

Σ5: κατά την γνώμη μου ο/η νηπιαγωγός έχει τον ρολό του ενορχηστρωτή. έχει τον πρώτο και τελευταίο λόγο και τα παιδιά έχουν απολυτή εμπιστοσύνη στο πρόσωπό του/της.

Στην συνέχεια, δίνει στον/στην εκπαιδευτικό της αγγλικής τα ηνία. Γι' αυτό και η μετάβαση είναι ομαλή.

E: Ποιοι είναι οι βασικοί παράγοντες για την εφαρμογή της συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ5: διαθεματικότητα, χρήση υλικού με το οποίο τα παιδιά είναι εξοικειωμένα, ποικιλία, συνύπαρξη με τα άλλα παιδιά...

E: Ποια θα πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά και τα επαγγελματικά προσόντα ενός εκπαιδευτικού γενικής εκπαίδευσης σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ5: προσαρμοστικότητα, εν συναίσθηση, υπομονή, ευρηματικότητα και βεβαίως γνώση του αντικειμένου και δημιουργία κινήτρων, ώστε οι μαθητές/τριες να είναι στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας.

E: Τι πιστεύετε ότι χρειάζεται στην ακαδημαϊκή και επαγγελματική εκπαίδευση έτσι ώστε οι νηπιαγωγοί να είναι σε θέση να συνεργαστούν αποτελεσματικά στο πλαίσιο της συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ5: διαθέτουν ήδη ότι χρειάζεται.

E: Κατά πόσο η δική σας εκπαίδευση (προπτυχιακό επίπεδο και σεμινάρια) σας προετοίμασε σχετικά;

Σ5: τα σεμινάρια βοηθούν σημαντικά. Άπαξ οι εκπαιδευτικοί μουν στην νοοτροπία του νηπιαγωγείου, όλα παίρνουν τον δρόμο τους.

E: Έχετε παρακολουθήσει το επιμορφωτικό πρόγραμμα του EAN; Αν ναι σας βοήθησε καθόλου στο να αντιληφθείτε ποιος είναι ο ρόλος σας την τάξη και με ποιον τρόπο μπορείτε να συνεργαστείτε με τη συνάδελφο;

Σ5: βεβαίως . Ήταν ιδιαίτερα επιμορφωτικό, μου έδωσε ιδέες και ενίσχυσε την ολιστική προσέγγιση που ανέπτυξα στη διδασκαλία μου.

E: Πιστεύετε ότι χρειάζεται περαιτέρω κατάρτιση για την βελτίωση της συνεργασίας με τη συνάδελφο εκπαιδευτικό;

Σ5: όχι. πιστεύω έχει ήδη καλλιεργηθεί η νέα κουλτούρα συνεργασίας των δυο εκπαιδευτικών.

E: Πώς αντιμετωπίζουν οι μαθητές την ύπαρξη δυο εκπαιδευτικών στην τάξη;

Σ5: αρχικά απευθύνονται στον/στην νηπιαγωγό και στην πορεία το ίδιο και στους δυο. τα παιδιά κατανοούν την έννοια της συνεργασίας.

E: Σε ποιους τομείς θεωρείτε ότι ωφελεί η συνεργατική διδασκαλία στους μαθητές; θεωρώ πως το ανταγωνιστικό σχολείο έχει κάνει τον κύκλο του! σειρά έχει το συνεργατικό!

Ε: Ποια θεωρείτε τα οφέλη σχετικά με την επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών σε τάξεις συνεργατικής διδασκαλίας;

Σ5: ενισχύεται η σύγχρονη πολυδιάστατη ταυτότητα του/της εκπαιδευτικού ως «παγκόσμιος πολίτης» και μέσω προγραμμάτων τύπου e-twinning μπορεί να χτίζει γέφυρες μεταξύ των πολιτισμών.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1cW20NvFfZjGK9uVCOKRs-Qtzc0FhoFikHdZq2b_PQWo/edit?usp=drive_link

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1wLl9HpBZqpdaviI-xIBIfxKXS_kh1WjzPgIhLP1MOn8/edit?usp=drive_link